

Jaarstukken 2023

GEMEENTE
HAAKSBERGEN

Inhoudsopgave

Aanbiedingsbrief.....	3
Financieel kader	5
Leeswijzer	6
Jaarverslag	7
Centrale thema's	8
Programma 0. Bestuur en ondersteuning.....	17
Programma 1. Veiligheid	21
Programma 2. Verkeer, vervoer en waterstaat	23
Programma 3. Economie	25
Programma 4. Onderwijs	28
Programma 5. Sport, cultuur en recreatie.....	31
Programma 6. Sociaal domein.....	38
Programma 7. Volksgezondheid en milieu.....	44
Programma 8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	48
Paragraaf Lokale heffingen	52
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing	56
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	64
Paragraaf Financiering.....	67
Paragraaf Bedrijfsvoering	70
Paragraaf Verbonden partijen.....	77
Paragraaf Grondbeleid.....	86
Paragraaf Taakstellingen en reserveringen.....	89
Jaarrekening	90
Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	91
Toelichting overzicht van baten en lasten	92
Verklaring verschillen begroot en werkelijk	93
Balans.....	116
Toelichting op de balans	118
Niet in de balans opgenomen financiële verplichtingen	136
Rechtmatigheidsverantwoording	138
Overzicht baten en lasten per taakveld.....	139
Bijlage 1. Kredietenlijst	143
Bijlage 2. Financiële overzichten.....	144
Bijlage 3. Algemene uitkering gemeentefonds	150
Bijlage 4 Trendontwikkeling indicatoren 'Haaksbergen Ster(ker) in Ontwikkeling'.....	152
Bijlage 5. Interbestuurlijk toezicht	156

Bijlage 6. SiSa 2023	160
Bijlage 7. Portefeuilleverdeling	174
Bijlage 8. Afschrijvingstermijnen	175
Bijlage 9. Afkortingenlijst	176

Aanbiedingsbrief

Aan de leden van de gemeenteraad,

Hierbij bieden wij u de Jaarstukken 2023 aan. Deze bestaan uit twee onderdelen: het jaarverslag, waarin wij u informeren over de beleidsmatige ontwikkelingen en de jaarrekening, waarin we nader ingaan op de financiële ontwikkelingen.

De raadsafspraken waren ook in 2023 het vertrekpunt om vaart te maken op de dossiers die voor de samenleving van Haaksbergen van betekenis zijn. In de voorliggende jaarstukken leggen wij verantwoording af over de stappen die zijn gezet om de raadsafspraken uit te voeren. In deze aanbieding gaan wij kort in op de thema's die dit jaar in het bijzonder speelden, waarbij aangetekend dat de verdieping in de hoofdstukken en paragrafen te lezen is.

Voorzieningsdiscussie

In 2023 is verdere invulling gegeven aan de voorzieningsdiscussie, die de contouren voor de instandhouding van voorzieningen helder heeft gemaakt. De beperkte structurele financiële mogelijkheden zorgen voor de nodige dynamiek en uitdagingen. Er is gekozen voor een transitie van De Kappen naar het Huis van Haaksbergen. Zwembad De Wilder wordt na 2025 nog twee jaar incidenteel gefinancierd.

De keuze rondom voorzieningen in het algemeen is een onderwerp, dat ook de komende jaren alle aandacht vraagt. Dit gelet op het feit dat het financiële toekomstperspectief van onze gemeente, net als bij andere gemeenten, zwaar onder druk staat.

Ruimtelijke ontwikkelingen

De volgende ruimtelijke ontwikkelingen deden zich in 2023 voor:

- De verklaring van geen bedenkingen ten behoeve van het realiseren van acht gevraagde zoutwinningslocaties en de aanleg voor het distributie- en transportleidingstracé is verleend. Dit besluit heeft veel aandacht gevraagd en hield zowel de samenleving, gemeenteraad als uw college over een lange periode intensief bezig. Met dit besluit is het onderwerp geenszins afgerond, er is wel een belangrijke stap gezet.
- Voor de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2024 zijn de laatste voorbereidingen getroffen en afspraken met de gemeenteraad gemaakt.
- De zoekgebieden voor windenergie zijn aangewezen. Daaraan voorafgaand is een participatietraject gestart om te komen tot (niet-ruimtelijke) beleidskaders voor windenergie in Haaksbergen.
- Medio 2023 is gestart met een verkenning van bouwmogelijkheden aan de randen van Haaksbergen. Ook zijn voorbereidingen getroffen voor het vestigen van voorkeursrechten ter uitvoering van de Wet voorkeursrecht gemeenten.
- Het bestemmingsplan voor het marktplan is voorbereid.

Haaksbergen (Ster)ker in Ontwikkeling

Ter uitvoering van het programma zijn een aantal meerjarige trajecten in gang gezet, zoals de visie op dienstverlening en een uitvoeringsplan. De visie en het uitvoeringsplan zijn participatief tot stand gekomen met inzet van een burgerberaad.

In het najaar van 2023 is de tweejaarlijkse burgerpeiling 'waar-staat-je-gemeente' uitgevoerd. De resultaten van de burgerpeiling geven een tussenmeting van het programmadoel. Deze resultaten zijn op 4 maart 2024 met uw raad gedeeld ([link resultaten burgerpeiling 2023](#)).

In 2023 hebben we verder ingezet op het door ontwikkelen van een stabiele organisatie om de basis op orde te krijgen. Het toetsend kader van het interbestuurlijk toezicht van de

provincie (IBT) is daarin een belangrijk middel en meetinstrument. Op onderdelen moet hier de komende jaren verdere professionalisering en stabilisering tot stand komen.

Gasrijzen

In 2022 is het contract met Gazprom opgezegd en met ingang 2023 is een contract ingegaan met een nieuwe leverancier. Daarnaast zijn de gasrijzen per m³ fors gestegen ten opzichte van het jaar 2022. Deze autonome ontwikkeling van kostenstijgingen voor gas en elektra is het gevolg van hogere toelagen, belastingen en fluctuerende tarieven op een roerige energiemarkt. Bovendien waren we genoodzaakt per 2023 het nog lopende contract met energieleverancier SEFE (voorheen Gazprom Energy) stop te zetten. Dit was het gevolg van Europese sancties tegen Russische bedrijven vanwege de inval in Oekraïne. De gaslevering is opnieuw aanbesteed in gezamenlijk Twents inkoopverband.

Financieel resultaat 2023: gunstige jaarcijfers door incidentele voordelen

Wij hebben de lijn om financieel gezond beleid te voeren gecontinueerd. In 2023 is daartoe onder meer de nota risicomangement en weerstandsvermogen vastgesteld. Vanwege de aanstaande ravijnjaren wordt het naar de toekomst toe een enorme uitdaging deze lijn vast te houden. Nog afgezien van de grote ambities die u als gemeenteraad en wij als college voor ogen hebben.

Wel sluiten wij het jaar 2023 af met een positief resultaat van € 4.911.000. Bij de eindejaarsrapportage was al duidelijk dat het jaar met zwarte cijfers afgesloten zou worden met € 3.589.000 in de plus. Het verschil van € 1.311.000 bestaat voor € 216.000 uit structurele voordelen, de overige verschillen zijn incidenteel van aard. Dit betreffen hoofdzakelijk de effecten van de decembercirculaire welke niet in eerdere rapportages verwerkt konden worden en een overschot op de opvang ontheemden. Daarnaast is de rente op de kapitaalmarkt afgelopen jaar (2023) sterk gestegen. Voor onze gemeente heeft dit een positief effect gehad op de rentevergoeding voor ons kasgeld.

Bestemming van het financieel resultaat

In het raadsvoorstel bij deze jaarstukken stellen we voor het resultaat toe te voegen aan de algemene reserve. Daarbij tekenen wij aan dat de algemene reserve uit incidentele middelen bestaat die enerzijds noodzakelijk zijn voor het afdekken van risico's en anderzijds alleen gebruikt kan worden voor incidentele uitgaven. Deze middelen kunnen nadrukkelijk niet of slechts beperkt bijdragen aan de structurele opgaven die onze toekomstige begroting kent.

Het college van burgemeester en wethouders,

Rob Welten
Johan Niemans
Pieter van Zwanenburg
Jan-Herman Scholten

Financieel kader

Resultaat

De Begroting 2023 inclusief de structurele mutaties uit de Eindejaarsrapportage 2022 liet een positief saldo zien van € 1.086.000. Bij de Eerste bestuursrapportage 2023 hebben wij dit resultaat bijgesteld naar € 1.431.000 positief. Bij de Eindejaarsrapportage 2023 was het verwachte positieve resultaat ruim € 3.589.000. In de raadsvergadering van 29 november 2023 is ingestemd met een begrotingswijziging voor de aankoop van een stuk grond gelegen aan Brem 5, hierdoor is het resultaat bijgesteld naar € 3.275.000. We sluiten 2023 af met een positief resultaat van € 4.911.000. Daarmee is het resultaat met € 1.636.000 positiever ten opzichte van de laatst vastgestelde begroting.

De verschillen worden nader toegelicht onder 'Verklaring verschillen begroot en werkelijk'. Uit deze verschillenanalyse volgt dat de meeste verschillen incidenteel van aard zijn. Het onderscheid in incidentele en structurele baten en lasten is uitgewerkt in het laatste overzicht van bijlage 2 financiële overzichten.

Rekeningresultaat begroot en werkelijk

(bedragen x € 1.000)

Inkomsten/Uitgaven	Bedrag begroot	Bedrag werkelijk	Saldo
Lasten	74.970	74.610	360
Baten	78.245	79.521	1.276
Totaal	3.275	4.911	1.636

In onderstaand overzicht wordt per programma het saldo lasten en baten gepresenteerd.

Overzicht verschillen per programma

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving programma	Saldo lasten	Saldo baten	Saldo
Bestuur en ondersteuning	-503	428	-75
Veiligheid	1	0	1
Verkeer, vervoer en waterstaat	-44	94	50
Economie	160	243	403
Onderwijs	337	-239	98
Sport, cultuur en recreatie	-40	165	125
Sociaal domein	1.478	-427	1.051
Volksgezondheid en milieu	-219	223	4
Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	-811	789	-22
Totaal	360	1.276	1.636

Voor een toelichting op de verschillen verwijzen wij naar de programma's en specifiek het hoofdstuk 'Verklaring verschillen begroot en werkelijk'.

Structureel in incidenteel saldo

In onderstaand overzicht wordt het rekeningresultaat verdeeld in een incidenteel en een structureel deel.

Overzicht structureel en incidenteel saldo

(bedragen x € 1.000)

Structureel en incidenteel saldo	Primitieve begroting	Definitieve begroting	Mutatie jaarrekening	Jaarrekening
Totaal begrotingssaldo (a)	-117	3.275	1.636	4.911
Incidentele saldo (b)	-2.176	-341	1.420	1.079
Structurele saldo (a -/- b)	2.059	3.616	216	3.832

Leeswijzer

In het kader van het verbeteren van de P&C cyclus, onderdeel van "Haaksbergen Ster(ker) in Ontwikkeling", hebben wij in de Begroting 2023 al een aantal verbeteringen doorgevoerd. Het gaat om de volgende verbeteringen:

- In het beleidsdeel informeren wij op programmaniveau (bijvoorbeeld programma 6. Sociaal Domein) en niet meer versnipperd naar subcategorieën die één-op-één gekoppeld zijn aan de financiële taakvelden (6.71 Maatwerkdienstverlening 18+, 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-, etc.)
- De relatie van maatschappelijk effect (Waar doen we het voor?) naar doelstellingen (Wat willen we bereiken?) en naar acties (Wat gaan we ervoor doen?) is verder versterkt.

In de Jaarstukken 2023 rapporteren wij ook volgens deze nieuwe indeling.

De raad stelt bij aanvang van iedere raadsperiode een programma-indeling vast. De auditcommissie heeft de taak de raad hierover te adviseren. Conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn gemeenten verplicht hun jaarstukken financieel in te richten in zogenaamde taakvelden. De auditcommissie heeft er unaniem voor gekozen de programma-indeling te hanteren zoals die door de Rijksoverheid wordt geadviseerd.

De negen programma's zijn als volgt ingedeeld:

1. Belangrijkste beleidsontwikkelingen
2. Wat hebben we bereikt?
3. Wat hebben we hiervoor gedaan?
4. Verbonden partijen
5. Beleidsindicatoren
6. Wat heeft het gekost?

Het is verplicht in de jaarstukken beleidsindicatoren op te nemen volgens het BBV. De raad kan met behulp van deze indicatoren beter sturen. Daarnaast kunnen gemeenten beter met elkaar worden vergeleken. Voor een aantal indicatoren heeft de raad nog geen norm vastgesteld. Deze zijn aangegeven met het *-teken. Aan het thema "normering van prestatie-indicatoren" wordt binnen het programma "Haaksbergen Ster(ker) in Ontwikkeling" aandacht geschonken.

Aan het einde van elk programma staan de begrote en werkelijke baten en lasten per taakveld weergegeven. De totalen in deze tabellen zijn afgerond op duizendtallen. Afwijkingen op het saldo per product (> € 15.000) worden toegelicht in de jaarstukken in het hoofdstuk 'Verklaring verschillen begroot en werkelijk'.

Naast de programma's moeten gemeenten minimaal zeven programma-overstijgende paragrafen in de jaarstukken opnemen. In deze paragrafen staat informatie die inzicht geeft in de financiële positie van de gemeente, beheersmatige aspecten en risico's. De raad kan ervoor kiezen extra paragrafen toe te voegen, wanneer een onderwerp extra aandacht vraagt. In deze jaarstukken wordt naast de verplichte paragrafen aandacht besteed aan de taakstellingen en reserveringen.

De balans en jaarstukken zijn afgerond op duizendtallen. Als gevolg van deze afrondingen kan het voorkomen dat er afrondingsverschillen voorkomen in de tellingen op de balans en binnen het hoofdstuk 'Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening'.

Jaarverslag

Centrale thema's

1 Raadsafspraken

Deze raadsperiode willen we vaart maken met enkele dossiers, de verhouding tussen gemeenteraad en college en tussen de fracties onderling verbeteren en zo de discussie in de raad laten gaan over hoofdlijnen en politieke verschillen. Daarom hebben de raadsfracties op 16 mei 2022 raadsafspraken geformuleerd op acht onderwerpen vanuit de kaderstellende rol. Deze raadsafspraken zijn unaniem door de gemeenteraad vastgesteld op 8 juni 2022 ([link raadsafspraken](#)). Het college geeft uitvoering aan de raadsafspraken als uitvoerend bestuursorgaan. Daarvoor heeft het college de raadsafspraken uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma. Dit uitvoeringsprogramma gaat in op 'hoe' de raadsafspraken uitgevoerd gaan worden, welke planning daarbij past, wat daarvoor nodig is en eventuele randvoorwaarden. Onderstaand wordt per onderwerp aangegeven wat we willen bereiken, welke raadsafspraken erover gemaakt zijn en wat we ervoor hebben gedaan in 2023.

PARTICIPATIE

Wat willen we bereiken?

Dichter bij elkaar brengen van inwoners, gemeenteraad, college en ambtelijke apparaat.

Wat hebben we ervoor gedaan in 2023?

De functionaris inwonersbetrokkenheid is in 2023 ingezet om de participatie organisatie breed (beter) te organiseren en vroegtijdig bij initiatieven/plannen het vastgestelde participatiebeleid uit te voeren. Deze functionaris vormt ook het aanspreekpunt voor de raad en richt zich niet enkel op participatie bij initiatieven (plannen en beleid) van de gemeente, maar ook vanuit de samenleving zelf. In mei 2023 is het digitale platform Samen Haaksbergen gelanceerd, waarbij inwoners ook digitaal mee kunnen doen en zelf initiatieven kunnen aandragen. Op diverse beleidsterreinen is er meer aandacht aan de voorkant gekomen voor het meedenken en meedoen van inwoners/instellingen en ondernemers. De samenleving wordt steeds eerder en vaker betrokken bij beleidsontwikkeling. Naast inwonersbijeenkomsten, zijn op diverse beleidsterreinen inwoners opgezocht en gevraagd om hun mening en inbreng. In 2023 is er gestart met een burgerberaad omtrent de ontwikkeling van een visie op dienstverlening, deze komt in 2024 tot een afronding.

De raad is door het vaststellen van diverse participatieplannen en tussentijdse informerende raadsbrieven meer betrokken bij de vraag, waarover en waarvoor en hoe wil je met de inwoner in gesprek en welke doelgroep wil je betrekken. In 2024 vindt conform de raadsafspraken een evaluatie van het participatiebeleid plaats in de raad.

In 2023 is de burgerpeiling, waar staat je gemeente opnieuw uitgezet, begin 2024 weten we de resultaten en kunnen deze vergelijken met afgelopen jaren en andere gemeente.

Raadsafspraken

- Bij alle onderwerpen van de raadsafspraken een belangrijke plek voor participatie door inwoners in te ruimen waarbij het college de raad faciliteert.

Belangrijk daarbij is begrijpelijke/toegankelijke taal en het begeleiden van de raad in de rol van meer en tijdiger met de samenleving in gesprek gaan. De werkgeverscommissie van de raad dient bij deze rol betrokken te worden. Het college dient aan te geven hoe participatie organisatie breed in de uitvoering van taken wordt betrokken. Dit vereist een aanspreekpunt voor de raad. Er dient een portefeuillehouder participatie aangewezen te worden en er kan worden gewerkt met pilots op een terrein waar beleid nog echt opgebouwd of geactualiseerd moet worden.

Participatietrajecten 2023

In 2023 zijn de volgende participatietrajecten doorlopen of gestart:

- Voorzieningendiscussie
- Brem/ beschermd wonen in de wijk
- Integraal Veiligheidsplan IVP
- Inclusiviteit en Diversiteit dialogen
- Dienstverlening Start 1e Burgerberaad
- Participatie rondom locaties ontheemden
- Kick off Samen Haaksbergen en implementatie
- Woonvisie
- Raadssessie over participatie met handreiking rollen raad
- Windenergie
- Trainingen over inzetten Samen Haaksbergen intern
- Speelvoorzieningen
- Verblijfsrecreatie
- Korte keten projectparticipatie
- Ondersteuning bijeenkomst plattelandsontwikkeling
- VNG congres Burgerfora
- Waar staat je gemeente
- Informatieavond Addendum structuurvisie
- Iedereen een boom

EEN LEEFBAAR BUITENGEBIED

Wat willen we bereiken?

Het buitengebied van Haaksbergen ook in de toekomst leefbaar houden en leefbaarder maken.

Wat hebben we ervoor gedaan in 2023?

Nadat we ambtelijk een aantal jaren gering waren aangesloten bij de ontwikkelingen in het landelijk gebied, hebben we in 2023 een flinke inhaalslag gemaakt. We zijn weer volop aangehaakt bij de gebiedscommissie en de adviesgroep Natura 2000. Samen met de gemeenten in Zuidoost Twentse hebben we een aanbieding voor de uitwerking van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied opgesteld. We hebben themabijeenkomsten voor agrariërs georganiseerd.

Gezien alle ontwikkelingen en de komst van de Omgevingswet en de Omgevingsvisie hebben we de spelregels nog niet weer voorgelegd, maar zoals in de bijeenkomst in 2022 is afgesproken, wel op thema's beleid vastgesteld voor de herbouw van een tweede bedrijfswooning en woningsplitsing in het buitengebied. We hebben de raad op meerdere momenten geïnformeerd over ontwikkelingen in het buitengebied.

Raadsafspraken

- Verzoek aan het college om in een werksessie te bespreken of het conceptbeleid de 'regionale spelregels' voldoende invulling geeft aan Haaksbergse opvattingen/vraagstukken.
- In die werksessie met de raad moet ook aan de orde komen op welke manier de fracties in de periode 2022-2026 beter geïnformeerd kunnen worden over regionaal, provinciaal en landelijk beleid waarmee het buitengebied te maken krijgt, zodat zij proactief kunnen reageren op plannen die op die niveaus spelen.
- In de bespreking moeten in ieder geval de economische, ecologische en recreatieve aspecten van het buitengebied aan de orde worden gesteld.

ZOUTWINNING

Wat willen we bereiken?

De raad in staat te stellen een weloverwogen besluit te nemen over de verklaring van geen bedenkingen, in overeenstemming met de motie van 12 juli 2023. Zorgvuldigheid staat daarbij voorop.

Wat hebben we ervoor gedaan in 2023?

Op 15 november 2023 heeft de raad van Haaksbergen, na een zorgvuldig doorlopen proces, waarbij een procesbegeleider betrokken is geweest, de verklaring van geen bedenkingen ten behoeve van het realiseren van acht gevraagde zoutwinningslocaties en de aanleg voor het distributie- en transportleidingentracé verleend. Ten tijde van het opstellen van deze jaarstukken wordt besluitvorming door het Ministerie van Economische Zaken & Klimaat (EZK) over de omgevingsvergunningen en de instemming aan het winningsplan voorbereid. Tevens zijn we ten tijde van het opstellen van deze jaarstukken gestart met het proces voor het inrichten van een Stichting Omgevingsfonds en een Stichting Monitoring en Garantiefonds.

Raadsafspraken

- Verzoek aan het college om te komen met een notitie waarin in ieder geval wordt aangegeven:
  - welk standpunt vanuit de gemeente over zoutwinning richting de verantwoordelijke staatssecretaris (Rijksoverheid) wordt doorgegeven en op welke manier dat zal gebeuren;
  - op welke manier het college de inwoners van Haaksbergen wil informeren over het verloop van de zoutwinning;
  - hoe het college wil monitoren wat de effecten zijn van zoutwinning voor de inwoners van Haaksbergen;
  - welke bevoegdheden de raad wel en niet heeft om zoutwinning en zoutwinning gerelateerde zaken te reguleren (bestemmingsplan);
  - Welke compensatie voor Haaksbergen mogelijk is.

WONINGBOUW

Wat willen we bereiken?

Heldere kaders voor de woonruimteontwikkeling in de komende jaren, zodat bij langskomende nieuwbouwplannen kan worden getoetst of die plannen passen binnen de gestelde kaders.

Wat hebben we ervoor gedaan in 2023?

De woonvisie 'Goed Wonen in Haaksbergen' is op 5 juli 2023 vastgesteld door de gemeenteraad. In de woonvisie staat de kwalitatieve en kwantitatieve woningbouwbehoefte beschreven. In de raadsinformatiebrief van 26 juni 2023 hebben we de gemeenteraad geïnformeerd over het uitvoeringsprogramma woonvisie voor dit jaar. Hierin staan ook de woningbouwplannen benoemd. Het uitvoeringsprogramma voor de komende jaren stellen wij nog op. De nieuwbouwplannen voor woningbouw worden getoetst aan de vastgestelde woonvisie.

Er is extra ambtelijke capaciteit aangetrokken voor de versnelling van de woningbouw. Daarnaast wordt gekeken naar wettelijke mogelijkheden om procedures te versnellen.

Ter uitvoering van de motie "Kansrijke bouwlocaties aan de randen van Haaksbergen" (31 mei 2023) is een gebiedsgericht onderzoek uitgevoerd naar geschikte woningbouwlocaties aan de randen van Haaksbergen. Dit heeft geresulteerd in een ontwerp addendum bij de structuurvisie Haaksbergen 2030. Dit addendum wordt in 2024 ter vaststelling voorgelegd. Vervolgens starten we projecten op ter uitvoering van de visie.

Zie ook begrotingsprogramma 8 (volkshuisvesting en ruimtelijke ordening).

Raadsafspraken

- Het college vragen haast te maken met de woonvisie en na het vaststellen van de woonvisie het college opdracht te geven een concreet uitvoeringsplan te maken waarin wordt aangegeven 'hoe' de visie uitgevoerd gaat worden.
- Het college te vragen langskomende nieuwbouwplannen daarna expliciet te toetsen aan zowel de woonvisie als aan het uitvoeringsplan.
- Het college vragen voordat de woonvisie en uitvoeringsplan zijn aangenomen, al wat te doen om woningbouw in Haaksbergen te stimuleren.

In het uitvoeringsplan zouden nadere afspraken moeten komen over hoe en waar wat gebouwd mag worden.

VOORZIENINGEN

Wat willen we bereiken?

Het afronden van een voorzieningendiscussie.

Wat hebben we ervoor gedaan in 2023?

In 2023 hebben we het proces voorzieningendiscussie afgerond. Op 22 maart 2023 heeft de belevingsavond voorzieningendiscussie plaatsgevonden, waarin de fracties met elkaar in gesprek zijn gegaan over het voorzieningenniveau. In 2023 zijn eveneens de onderzoeken naar diverse voorzieningen (MBS, De Wilder en De Kappen) afgerond. Tevens is in 2023 uitvoering gegeven aan het participatietraject omtrent de voorzieningendiscussie.

Alle resultaten (onderzoeken, participatie en besprekingen tussen de fracties) zijn meegenomen in de integrale voorbereiding van de Kadernota 2024. De resultaten, alsook de afwegingen rondom de voorzieningen, zijn opgenomen in de aanbiedingsbrief Kadernota 2024 ([link document](#)) alsook in de Kadernota 2024 ([link document](#)) zelf en ter behandeling voorgelegd aan de raad. Daarmee is de voorzieningendiscussie afgerond. In navolging op de voorzieningendiscussie in de tweede helft van 2023 is een opdracht gestart om voorbereiding te treffen voor het Huis van Haaksbergen en het implementatieadvies daarvoor. De verwachting is dat in 2024 een intentieovereenkomst tussen de partijen getekend kan worden, die ziet op het realiseren van de transitie van De Kappen naar het 'Huis van Haaksbergen'.

Raadsafspraken

- Het proces van de voorzieningendiscussie te vervolgen door:
  - het college vragen een voorstel aan de raad voor te leggen over het te volgen besluitvormingsproces rondom de voorzieningen;
  - het onderwerp in de vergadering van september te agenderen voor een voorzieningendiscussie ten behoeve van de begroting van 2023;
  - in de voorzieningendiscussie de resultaten van de burgerpeiling te betrekken.

DUURZAAMHEID

Wat willen we bereiken?

Verdere verduurzaming van de gemeente Haaksbergen.

Wat hebben we ervoor gedaan in 2023?

In 2023 zijn zoekgebieden voor windenergie in Haaksbergen aangewezen. Tevens is een participatietraject gestart om te komen tot (niet-ruimtelijke) beleidskaders voor windenergie in Haaksbergen. Ten tijde van het opstellen van deze jaarstukken ligt het ontwerpbeleid voor windenergie ter inzage.

Voor het opstellen van een duurzaamheidsvisie met daarin de ambities voor de verduurzaming van Haaksbergen en het landelijk gebied, die aansluiten bij de Omgevingsvisie, is een aanbestedingsprocedure doorlopen.

Tenslotte is het project Zon op Bedrijfsdak voor ondernemers opgestart.

Raadsafspraken

- Het college op te dragen op korte termijn een participatietraject voor te stellen om te komen tot een plan voor de inpassing van windmolens in Haaksbergen.
- Dat het college, zodra het mogelijk is, regels opneemt in de toekomstige bestemmingsplannen om duurzame energieopwekking op grote daken af te dwingen.
- Het college op te dragen onderzoek te (laten) doen naar de mogelijkheden om lokale initiatieven tot versterking van verduurzaming (bijvoorbeeld in 'bouwteam' constructies) te ondersteunen.
- Het college vragen de raad te informeren over de voortgang van de gesprekken die door Losser worden gevoerd over de mogelijkheid gebruik te maken van de Duitse overcapaciteit.

MARKTPLAN/CENTRUMVISIE

Wat willen we bereiken?

Het dichten van het 'Gat in de Markt'.

Wat hebben we ervoor gedaan in 2023?

Aan de raadsafspraken is in 2022 uitvoering gegeven. Voor de raadsvergadering van 21 december 2022 is de raad een notitie voorgelegd, waarin de gestelde vragen uit de raadsafspraken zijn beantwoord. Behandeling van het agendapunt heeft plaatsgevonden in de raadsvergadering van 25 januari 2023. Op deze datum heeft de raad de Actualiteitscheck Marktplan vastgesteld en besloten geen m.e.r.-procedure te doorlopen. Het ontwerp bestemmingsplan voor het Marktplan heeft in 2023 ter inzage gelegen. Het is de planning dat het bestemmingsplan in 2024 ter vaststelling aan de gemeenteraad wordt aangeboden.

Raadsafspraken

- Het college vragen een heldere stand van zaken te geven over de besluitvorming rond het Marktplan, voordat de bestemmingsplanwijziging aan de orde wordt gesteld en daarbij in te gaan op de volgende punten:
  - hoelang laat het oordeel van de commissie m.e.r. (second opinion) nog op zich wachten?
  - in welke mate is de huidige besluitvorming gebaseerd op inmiddels achterhaald marktonderzoek en heeft het zin te vragen om een update?
  - waarom denkt het college dat de provincie (anders dan in 2014-2018) nu wel akkoord zal gaan met een bestemmingsplanwijziging, waarin een supermarkt aan de markt is opgenomen?
  - waarom denkt het college dat het NIET aanbieden van de grond aan een andere marktpartij ditmaal niet onderuit zal worden gehaald, gegeven recente uitspraken van onder meer de Raad van State?
  - Wat is de status van het contract (dat eerder aan de Raad is gestuurd)?

SOCIAAL DOMEIN

Wat willen we bereiken?

Betrokkenheid van de raad bij het regionale beleid.

Wat hebben we ervoor gedaan in 2023?

De raad is in 2023 geïnformeerd over deelname aan de regionale aanbesteding Huishoudelijke Ondersteuning; per 1/1/2024 zijn er 6 aanbieders waarvan 2 nieuwe aanbieders. De raad is ook geïnformeerd over de nieuwe overeenkomst doelgroepenvervoer Jeugdhulp en Wmo die gestart is per augustus 2023, en de nieuwe overeenkomst incidenteel maatwerkvervoer (de Regiotaxi) die per augustus 2024 van start gaat. Verder is de raad enkele keren geïnformeerd over de liquiditeitssteun die aan een jeugdhulpaanbieder is gegeven door de Twentse gemeenten. Tenslotte is de raad geïnformeerd over de uitkomsten van het onderzoek reële tarieven Wmo en Jeugd voor de jaren 2023 en 2024.

Raadsafspraken

- Het college opdracht geven de raad halfjaarlijks te informeren over de uitvoering van het ingezette regionaal beleid en de raad tijdig te betrekken bij het opstellen van de kaders voor het regionale beleid.

2 Haaksbergen Ster(ker) in Ontwikkeling

'Haaksbergen Ster(ker) in Ontwikkeling' betreft een meerjarig programma voor de periode 2020-2026. De aanleiding is het onderzoek van Rijnconsult naar de toekomstbestendigheid en zelfstandigheid van de gemeente Haaksbergen.

Dit onderzoek resulteerde in een vijftal aanbevelingen, te weten:

1. Versterk de bedrijfsvoering door deze grotendeels te beleggen bij Enschede of Hengelo;
2. Maak op andere uitvoeringsonderdelen deelplannen om door middel van intensivering van de samenwerking met omliggende gemeenten te komen tot vermindering van de kwetsbaarheid;
3. Ga verder met het professionaliseren van de regievoering;
4. Zorg dat in de organisatie de basis verder op orde komt, het college kan daartoe een investeringsvoorstel doen aan de raad;
5. Maak in samenspraak tussen raad, college en ambtelijke organisatie een besturingsfilosofie, waarin de drie rollen helder worden beschreven en gebruik dat als basis om te komen tot een effectief samenspel tussen deze drie gremia. Betrek hierbij ook de lokale samenleving.

Hiervoor zijn bestuurlijke en organisatorische ontwikkelingen noodzakelijk en wenselijk. Het programma 'Haaksbergen Ster(ker) in Ontwikkeling' is het middel en de paraplu om deze ontwikkelingen te regisseren. Dat gebeurt door uitvoering te geven aan diverse projecten die in drie ontwikkelsporen zijn weggezet.

Ontwikkelsporen	Toelichting
1) Financiën en risicobeheersing op orde	Onder andere het herstel van de balans tussen ambities en financiële middelen met beheersing van risico's.
2) Effectief samenspel	Onder andere het versterken van het samenspel tussen gemeente, inwoners en externe partners in een duidelijke taak- en rolverdeling en het implementeren van een beleidsstelsel dat past bij de Haaksbergse samenleving en de gemeente die we willen zijn.
3) Stabiele en veerkrachtige organisatie	Onder andere het in de basis op orde brengen van de ambtelijke organisatie, het borgen van continuïteit en stabiliteit in de organisatie en het versterken/toekomstbestendiger maken van de bedrijfsvoering als fundament voor het organisatievermogen.

Waar doen we het voor? (*maatschappelijk effect*)

Herstel in vertrouwen en verbinding met de samenleving om effectief en efficiënt de Haaksbergse samenleving te bedienen/faciliteren op basis van wettelijke plichten, behoeften en wensen.

Wat willen we bereiken?

De looptijd van het meerjarig programma reikt tot in 2026, vandaar dat onderstaande subdoelen staan tot en met dat jaartal.

- Een toekomstbestendige en zelfstandige gemeente Haaksbergen om dichtbij de inwoners te staan en te besturen.
- Versterking van de bedrijfsvoering door deze grotendeels te beleggen bij de gemeente Hengelo dan wel zelf te versterken (Rijnconsult-aanbeveling 1).
- Kwetsbaarheden verminderen door intensivering van samenwerking met omliggende gemeenten op basis van deelplannen op uitvoeringsonderdelen (Rijnconsult-aanbeveling 2).
- Verdere professionalisering van de regievoering (Rijnconsult-aanbeveling 3).
- De organisatie in de basis op orde brengen (Rijnconsult-aanbeveling 4).
- Een besturingsfilosofie met helder beschreven rollen in samenspraak tussen gemeenteraad, college en ambtelijke organisatie die als basis gebruikt wordt voor

effectief samenspel, waarbij ook de samenleving betrokken is (Rijnconsult-aanbeveling 5).

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Onderstaande tabel geeft inzicht in de projecten die onder de paraplu van 'Haaksbergen Ster(ke) in Ontwikkeling' in 2023 opgepakt zijn. Sommige projecten kennen een langere doorlooptijd dan het jaar 2023. Voor die projecten is in onderstaande tabel kenbaar gemaakt wat we in 2023 hiervoor hebben gedaan.

Project	Wat hebben we hiervoor gedaan in 2023?
Financieel herstelplan (spoor 1)	In 2023 hebben we bij de Kadernota 2024 een integrale afweging gemaakt ten aanzien van de inkomsten en uitgaven. In 2023 is het zogenaamde 'ravijnjaar' zichtbaar geworden in het meerjarenperspectief. Als gevolg van herijking van het gemeentefonds door het Rijk, krijgen gemeenten minder in het gemeentefonds gestort. Via de Kadernota 2024 hebben wij in de voorbereiding op de Begroting 2023 twee uitgangspunten gehanteerd die centraal hebben gestaan in de integrale afweging: <ol style="list-style-type: none"> 1. We willen, gezien de financiële onzekerheden vanaf 2026, geen maatregelen met een groot maatschappelijk effect nemen die niet ongedaan gemaakt kunnen worden. Met andere woorden, de maatregelen moeten indien mogelijk omkeerbaar zijn. 2. We willen op dit moment geen structurele verplichtingen aangaan, die ons in de toekomst dwingen grootschalige bezuinigingen door te voeren. Wij kunnen het ons maatschappelijk gezien niet veroorloven een hypotheek op de toekomst te leggen.
Voorzieningsdiscussie (spoor 1)	In 2023 hebben we de voorzieningsdiscussie afgerond. De resultaten zijn gebruikt in de voorbereiding op de Kadernota 2024 en Begroting 2024 en meerjarenperspectief 2025-2027. Zie ook het centrale thema 'raadsafspraken' ten aanzien van dit punt.
Interbestuurlijk toezicht (spoor 1)	In 2023 zijn op alle domeinen maatregelen getroffen om te voorkomen dat we de IBT-stoplichtkleuren oranje of rood scoren. Voor het IBT-domein Wabo is in 2023 bereikt dat we van de oranje signaalkleur naar groen gaan. Voor het IBT-domein Archief zijn diverse activiteiten verricht, die de toezichthouder van de provincie geadviseerd heeft. Er zijn KPI-rapportages opgesteld welke voorzien zijn van een verbeterplan. Dit verbeterplan is in het college vastgesteld en wordt in 2024 ten uitvoer gebracht.
Bedrijfsvoering Noaberpoort (spoor 2)	In 2023 is het project 'bedrijfsvoering Noaberpoort' afgerond. Dat wil zeggen dat diverse processen/werkinstructies beschreven zijn om een meer uniforme en effectieve manier van werken te realiseren. Deze worden in 2024 nader geborgd. Nog niet alle processen zijn beschreven, daarom is eind 2023 besloten het beschrijven van de processen te continueren in het overkoepelende project 'procesmanagement op orde' dat onderdeel uitmaakt van het versterken van het informatiemanagement.
Besturingsfilosofie (spoor 2)	In 2023 is nog geen nadrukkelijke uitvoering gegeven aan de besturingsfilosofie. Wel heeft de raad kennis gemaakt met diverse vormen van participatie en manieren van inwonerbetrokkenheid. De evaluatie van het participatiebeleid (raadsafpraak), kan voor de raad een basis vormen om invulling te geven aan de besturingsfilosofie.
Opstellen Omgevingsvisie (spoor 2)	In het najaar van 2023 is een start gemaakt met het proces om tot een Omgevingsvisie voor Haaksbergen te komen. Een visiedocument voor de gehele fysieke leefomgeving van de gemeente Haaksbergen. Aanvankelijk was de planning in 2023 deze visie af te ronden. Gelet op diverse maatschappelijke opgaven is in het najaar van 2023 met dit proces gestart (o.a. de aanbesteding). In 2024 wordt deze visie nader opgesteld (inclusief participatietraject) en ter behandeling aangeboden aan de raad. <p>In 2023 is verder geoefend met het werken met de Omgevingswet welke per 1 januari 2024 in werking is getreden. Hiervoor zijn diverse voorbereidingen getroffen.</p>

<p>Maatschappelijke prestatie-indicatoren (spoor 2)</p>	<p>In 2023 is het participatieplatform 'Samen Haaksbergen' gelanceerd. De voorbereidingen en inrichting heeft in het eerste kwartaal 2023 plaatsgevonden. Vanaf 31 mei 2023 is het platform live. Samen Haaksbergen wordt nu ingezet om op een interactieve manier met inwoners in gesprek te zijn.</p> <p>In 2023 zijn eveneens de voorbereidingen getroffen voor een nieuw integraal veiligheidsplan (IVP). Bij het opstellen van het IVP zijn doelstellingen rondom veiligheid in maatschappelijke prestatie-indicatoren omgezet. Een uitgebreid participatietraject, waarbij onder ander inwoners van verschillende leeftijden zijn betrokken, heeft bijgedragen aan een geactualiseerd IVP. De verwachting is dat in het eerste kwartaal 2024 het IVP wordt vastgesteld door de raad, waarna de prestatie-indicatoren opgevoerd worden in de Begroting 2025 en meerjarenperspectief 2026-2028.</p>
<p>Uitvoeringsprogramma raadsafspraken (spoor 2)</p>	<p>Zie voor een nadere uitwerking het centrale thema 'uitvoeringsprogramma raadsafspraken'.</p>
<p>Dienstverlening (spoor 2)</p>	<p>In 2023 is gestart met het traject (project) om tot een nieuwe visie op dienstverlening te komen. Een participatieplan is opgesteld voor de betrokkenheid van de samenleving bij het opstellen van deze visie. In het najaar is dit proces gestart waarbij (voor het eerst) gebruik is gemaakt van een zogenaamd 'burgerberaad'. Daarnaast is ook intern in de ambtelijke organisatie input opgehaald met betrekking tot dienstverlening. Begin 2024 wordt het participatietraject afgerond, waarna de visie op dienstverlening inclusief een bijbehorende uitvoeringsbeleidsplan (met daarin 16 opgaven) ter behandeling worden aangeboden aan de raad.</p> <p>Separaat aan het project dienstverlening is in 2023 een project 'postregistratie' uitgevoerd. Dit project heeft een proces inclusief maatregelen en aanbevelingen opgeleverd om postregistratie te borgen in de ambtelijke organisatie om zo het risico op 'verdwenen' of 'gemiste' vragen/brieven uit de samenleving te voorkomen. De nadere borging hiervan vindt in 2024 plaats.</p>
<p>Organisatieontwikkeling fase 2 en 3 (spoor 3)</p>	<p>In 2023 zijn diverse opgaven opgepakt in het kader van de ontwikkeling van de organisatie. Zo is onder andere een start gemaakt met het opzetten van een nieuwe gesprekkencyclus, is de werkwijze projectmatig werken geactualiseerd en ingevoerd, is een recruiter aangetrokken voor het gericht werven van medewerkers, is de evaluatie voor het invoeren van HR21 gestart en is een koersdocument opgesteld voor de doorontwikkeling van de organisatie, waaronder de cultuur.</p>
<p>Samenwerking IT-infra</p>	<p>In 2023 is het vormgeven van de samenwerking op de IT-infrastructuur met de gemeente Hengelo afgerond en in een beheerfase beland. Monitoring en sturing vindt nu plaats via de accounthouder en verantwoordelijk manager.</p>
<p>Versterken informatiemanagement (spoor 3)</p>	<p>In 2023 hebben wij in het kader van het versterken van de bedrijfsvoering, op basis van een onderzoek, een samenwerkingsverzoek bij de gemeente Hengelo neergelegd. Dit verzoek ziet toe op een samenwerking tussen Haaksbergen en Hengelo op het informatiemanagement. In het najaar van 2023 hebben wij een positieve reactie van Hengelo ontvangen op dit verzoek tot samenwerking op het informatiemanagement, waarna een start is gemaakt om tot een intentieovereenkomst te komen. Daarnaast hebben wij in 2023 de vacature voor een strategisch informatiemanager ingevuld.</p> <p>Tevens is in 2023 het project 'procesmanagement op orde' gestart. Een project waarin een start is gemaakt met het beschrijven van alle processen in de ambtelijke organisatie. Bedoeld om te kunnen sturen op processen, werkwijzen te uniformeren en meer effectiviteit te realiseren in de uitvoering en overdracht van werkwijzen.</p>

Prestatie-indicatoren

Naam indicator	Eenheid	Stand Haaksbergen 2023	Gemiddelde van de referentie gemeenten 2023	Waarde	Type waarde*
Vertrouwen in de manier waarop de gemeente Haaksbergen wordt bestuurd.	% respondenten met antwoord (heel) veel	12 %	24%	35% in 2026	doelwaarde
De gemeente Haaksbergen doet wat ze zegt.	% respondenten met antwoord (helemaal) mee eens	13 %	19%	32% in 2026	doelwaarde
De gemeente Haaksbergen houdt voldoende toezicht op het naleven van regels.	% respondenten met antwoord (helemaal) mee eens	24 %	21%	33% in 2026	doelwaarde
De gemeente Haaksbergen stelt zich flexibel op als dat nodig is.	% respondenten met antwoord (helemaal) mee eens	16 %	16%	28% in 2026	doelwaarde
De gemeente Haaksbergen luistert voldoende naar de mening van haar inwoners.	% respondenten met antwoord (helemaal) mee eens	19 %	21%	30% in 2026	doelwaarde
De gemeente Haaksbergen betreft inwoners voldoende bij haar plannen, activiteiten en voorzieningen.	% respondenten met antwoord (helemaal) mee eens	23 %	27%	37% in 2026	doelwaarde
Inwoners en organisaties krijgen voldoende ruimte om ideeën en initiatieven te realiseren.	% respondenten met antwoord (helemaal) mee eens	In 2023 is in de standaard (landelijke) vragenlijst voor de burgerpeiling deze vraag/indicator niet opgenomen en derhalve niet gemeten.		37% in 2026	doelwaarde
Wijze waarop de gemeente inwoners en organisaties betreft bij (de uitvoering van) het beleid en de samenwerking zoekt.	rapportcijfer	5,9	6,2	7,0 in 2026	doelwaarde

* Doelwaarden: volledige sturing op het doel is niet mogelijk door uitvoering van beleid, handhaven van regels, stimuleren of anderszins. Wel is er sprake van mogelijke beïnvloeding. Daarmee is de waarde een doel: een te beogen resultaat. Normwaarden: volledige sturing op het doel is mogelijk door uitvoering van beleid, handhaven van regels, stimuleren of anderszins en daarmee is de waarde een norm: een te realiseren resultaat.

De burgerpeiling 'waar-staat-je-gemeente' wordt tweejaarlijks uitgevoerd. In het najaar van 2023 heeft een nieuwe burgerpeiling plaatsgevonden. In bovenstaande tabel zijn de prestatie-indicatoren geactualiseerd naar deze burgerpeiling. De verantwoording in deze jaarstukken maakt daarmee een goed vergelijk met de scores van de prestatie-indicatoren zoals deze zijn opgenomen in de Begroting 2023.

In de bijlage van deze jaarstukken is de trendmatige ontwikkeling weergegeven. In deze bijlage staan grafieken waarin is af te lezen hoe de prestatie-indicatoren door de jaren heen scoren. Dat geeft inzicht in de trendontwikkeling. Deze ontwikkelingen door de jaren heen zijn afgezet tegen het gemiddelde van de referentiegemeenten.

Programma 0. Bestuur en ondersteuning

Personeel en organisatie

Wat hebben we bereikt?

We hebben een bijdrage hebben geleverd aan een meer toekomstbestendige, flexibele en vitale organisatie. Dit vanuit het principe van een lerende organisatie, als onderdeel van het programma 'Haaksbergen Ster(ke) in Ontwikkeling'.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- In 2023 is een start gemaakt (loopt door in 2024) met het uitvoeren van het huisvestingsplan voor de ambtelijke organisatie. Onder andere door renovatie van de toiletten en het vervangen van vloerbedekking en herinrichten van de kantoorruimtes.
- Vanwege de complexe arbeidsmarkt is het in 2023 niet gelukt een de vacature 'strategisch HRM adviseur' in te vullen. Hierdoor is het niet gelukt om op basis van het project 'Leven Lang Ontwikkelen' uitvoering te geven aan het opzetten van een strategische personeelsplanning en een strategisch opleidingsplan.
- In 2023 hebben we een recruiter aangesteld om gericht medewerkers te werven voor vacatures die zijn ontstaan.
- We zetten in 2023 meer in op een flexibele inzet van medewerkers op projecten en opgaven. Op basis van drijfveren/ambities en ervaring worden opgaven toebedeeld.
- Het proces in-, door- en uitstroom is beschreven en geoptimaliseerd.
- We hebben het 'eigen regiemodel' ingevoerd. Dat wil zeggen dat er een gezamenlijke verantwoordelijkheid is ten aanzien van de vitaliteit van de medewerker. Dit om het ziekteverzuim te reduceren.
- In het najaar van 2023 is een start gemaakt met het opzetten van een nieuwe gesprekkencyclus.

Dienstverlening

Wat hebben we bereikt?

We zijn het proces gestart om tot een nieuwe actuele visie op dienstverlening te komen om de dienstverlening naar onze inwoners te verbeteren en de servicenormen die wij onszelf stellen uit te dragen, monitoren en verantwoorden.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

In 2023 is gestart met het traject (project) om tot een nieuwe visie op dienstverlening te komen. Een participatieplan is opgesteld voor de betrokkenheid van de samenleving bij het opstellen van deze visie. In het najaar is dit proces gestart, waarbij (voor het eerst) gebruik is gemaakt van een zogenaamd 'burgerberaad'. Daarnaast is intern in de ambtelijke organisatie input opgehaald met betrekking tot dienstverlening. Begin 2024 wordt het participatietraject afgerond, waarna de visie op dienstverlening inclusief een bijbehorende uitvoeringsbeleidsplan ter behandeling wordt aangeboden aan de raad.

Separaat aan het project dienstverlening is in 2023 een project 'postregistratie' uitgevoerd. Dit project heeft een proces inclusief maatregelen en aanbevelingen opgeleverd om postregistratie te borgen in de ambtelijke organisatie om zo het risico op 'verdwenen' of 'gemiste' vragen/brieven uit de samenleving te voorkomen. De nadere borging hiervan vindt in 2024 plaats. Zie ook het centrale thema 'Haaksbergen Ster(ke) in Ontwikkeling'.

Communicatie

Wat hebben we bereikt?

Doelstelling voor 2023 was inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers te betrekken bij gemeentelijke besluitvorming en projecten, variërend van informeren, meepraten, meedenken, meewerken tot meebeslissen. En oog en oor hebben voor de (wensen en bedenkingen van de) buitenwereld. Op allerlei fronten hebben we hier werk van kunnen maken, want 2023 was een jaar met veel maatschappelijke vraagstukken en crises.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

We proberen besluiten zo begrijpelijk mogelijk uit te leggen en met bewoners in gesprek te gaan. Onze Kijk op communicatie en participatie is hierin leidend. Daarin hebben we weergegeven dat communicatie aan vier principes moet voldoen: duidelijk, open, optimaal online en offline en in verbinding met anderen. Afgelopen jaar werd hiervoor dikwijls een participatieplan vastgesteld door de gemeenteraad. Juist wanneer de emoties oplopen, kan zo'n plan helpen, doordat van tevoren duidelijk is wie welke invloed heeft. En zeker in een tijd als deze moeten inwoners kunnen vertrouwen op goede, feitelijke informatie vanuit de gemeente.

Bewoners zijn afgelopen jaar op allerlei manieren geïnformeerd en betrokken. Dat varieerde van inzet van gemeentelijke communicatiekanalen, perswoordvoering en persberichten tot informatiebijeenkomsten, burgerberaden, video's of infographics. In 2023 lanceerden we samenhaaksbergen.nl als online participatieplatform om anderen te betrekken bij het maken van plannen. Daar hebben we voor meerdere thema's gebruik van gemaakt.

Burgerzaken

Wat hebben we bereikt?

Verkiezingen

Alle kiesgerechtigde inwoners van gemeente Haaksbergen werden in de gelegenheid gesteld hun stem uit te brengen voor de verkiezingen voor Provinciale Staten en Waterschappen in maart en de Tweede Kamer in november. Daarnaast hebben we gezorgd voor het vaststellen van een geldige uitslag van beide verkiezingen.

Digitale dienstverlening

We hebben de dienstverlening naar onze inwoners verbeterd door het verder uitbreiden van onze digitale diensten. Inwoners kunnen vanuit huis nu ook melding van hun voorgenomen huwelijk doen of de geboorte van hun kindje aangeven. Ook kunnen ouders digitaal toestemming geven voor het aanvragen van een reisdocument voor minderjarige kinderen. Daarnaast kunnen uitvaartondernemers digitaal aangifte doen van een overlijden. We zijn van drie e-diensten naar zeven en van 1247 naar 2096 digitale zaken gegaan.

Adresonderzoek

Er is beleid vastgesteld voor het uitvoeren van adresonderzoeken. In de begroting van 2024 is voor twee jaar geld beschikbaar gesteld voor het uitvoeren van deze wettelijke taak.

Trouwlocaties

Om beter in te kunnen spelen op de wensen van onze bruidsparen is het mogelijk te trouwen op een locatie naar keuze in Haaksbergen. Hiervoor zijn beleidsregels vastgesteld en heeft de raad de bevoegdheid incidentele trouwlocaties aan te wijzen gedelegeerd aan het college.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Verkiezingen

We hebben in maart de verkiezingen voor Provinciale Staten en Waterschappen georganiseerd. Ook hebben we, door het voortijdig vallen van het kabinet, in november

extra verkiezingen georganiseerd voor de Tweede Kamer. Het organiseren van de verkiezingen omvat het vaststellen van voldoende stembureaus, bezetting van stembureaus rondmaken en deze bezetting voorzien van catering. Alle kiesgerechtigde inwoners moeten voorzien worden van een stempas en op de verkiezingsdag een stembiljet in ontvangst kunnen nemen. Daarnaast moeten alle stemmen worden geteld en moeten we komen tot een geldige uitslag.

Naar aanleiding van de evaluatie van de verkiezingen in maart, is een aantal veranderingen doorgevoerd om de organisatie te verbeteren. De grootste veranderingen waren het indelen van stembureauleden in ploegen in plaats van hele dagen en het centraal tellen de dag na de verkiezingen. Dit verlaagt de druk op stembureauleden en door de kortere inzet is iedereen scherper.

Digitale dienstverlening

Met ondersteuning van de softwareleverancier zijn nieuwe digitale diensten goed geïmplementeerd. Daarnaast zijn inwoners en uitvaartondernemers op de hoogte gebracht van de nieuwe mogelijkheden. Ook de medewerkers zijn meegenomen in de ontwikkelingen om de gewijzigde processen goed uit te kunnen voeren.

Adresonderzoek

De Beleidsregels adresonderzoek basisregistratie personen Haaksbergen zijn opgesteld en ter inzage gelegd. Er zijn geen zienswijzen ingediend.

Trouwlocaties

De Beleidsregels aanwijzen incidentele trouwlocaties zijn opgesteld en ter inzage gelegd. Er zijn geen zienswijzen ingediend. Daarnaast is aan de raad voorgesteld het aanwijzen van incidentele trouwlocaties te delegeren aan het college.

Facilitair

Wat hebben we bereikt?

Huisvesting en services voor gemeente en huurders zijn op orde, (kosten-) efficiënt en prettig.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

In 2023 is een aanvang gemaakt met de renovatie van onze eigen kantooromgeving binnen het gemeentehuis. De verdere invulling van het huisvestingsconcept gemeentehuis wordt meerjarig uitgevoerd. De hiervoor beschikbaar gestelde vervangingskredieten worden om die reden nog maar ten dele aangesproken. Prioriteitstelling bleek noodzakelijk vanwege de ondersteuning van de tijdelijke opvanglocatie voor vluchtelingen uit Oekraïne en de uitplaatsing van IT-beheer. De behoeftestelling voor het huisvestingsconcept gemeentehuis vroeg bovendien om nadere afwegingen vanwege de impact van het hybride werken, de organisatie-ontwikkeling en een nieuwe visie op dienstverlening. Deze aspecten zijn van invloed op de mate waarin en de wijze waarop we ruimte beschikbaar stellen voor de eigen organisatie en (potentiële) samenwerkingspartners/huurders. We zijn hierdoor terughoudend geweest met facilitaire uitgaven en vervangingsinvesteringen in de eigen huisvesting. De urgente gebouwgebonden en onvermijdelijke (no-regret) investeringen in ons gemeentehuis zijn nagenoeg gerealiseerd (onder andere vervanging van systemen voor brandmelding, ontruiming en toegang).

Ontwikkelingen inkoop energie

De hogere toelagen, belastingen en fluctuerende tarieven op een roerige termijnmarkt voor energie leiden tot een kostenstijging voor gas en elektra. Bovendien waren we genooddaakt per 2023 het nog lopende contract met energieleverancier SEFE (voorheen Gazprom Energy) stop te zetten. Dit was het gevolg van Europese sancties tegen Russische bedrijven vanwege de inval in Oekraïne. In gezamenlijk Twents inkoopverband is de gaslevering opnieuw aanbesteed. Voor de hogere tarieven, via onze nieuwe leverancier Vattenfall, worden wij vanuit het Ministerie EZK gecompenseerd op basis van werkelijk verbruik. Dit bedrag wordt uitgekeerd in de loop van het opvolgende

begrotingsjaar. Er is nu nog een nadelig effect van € 120.000 op onze totale energiekosten (elektra en gas) verdeeld over verschillende programma's in de jaarstukken. De centrale stelpost van € 76.000 voor stijging energiekosten lijkt afdoende om de autonome kostenontwikkeling op te vangen. Bovendien blijven we ons inspannen om de klimaatinstallaties te optimaliseren en steeds efficiënter te laten werken.

Verbonden partijen

Zie paragraaf *Verbonden partijen*.

Prestatie-indicatoren

Naam indicator	Eenheid	Stand Haaksbergen 2023	Gemiddelde van de referentie gemeenten	Gestelde norm
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	6,04	Geen data	*
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	5,15	Geen data	*
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	466,44	Geen data	*
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	21,07%	Geen data	*
Overhead	% van totale lasten	11,22%	Geen data	*

Wat heeft het gekost?

bedragen x €1.000

Nr.	Omschrijving taakveld	Lasten			Baten			Totaal saldo
		Begroot	Werkelijk	Saldo	Begroot	Werkelijk	Saldo	
0.1	Bestuur	1.429	1.609	-180	0	71	71	-109
0.2	Burgerzaken	726	691	35	287	276	-11	24
0.3	Beheer gebouwen en gronden	117	117	1	80	44	-36	-35
0.4	Overhead	10.293	10.583	-290	21	27	7	-284
0.5	Treasury	30	533	-503	1.041	1.268	228	-275
0.61	OZB woningen	0	0	0	4.103	4.117	15	15
0.62	OZB niet-woningen	0	0	0	3.072	3.065	-7	-7
0.63	Parkeerbelasting	0	0	0	0	1	1	1
0.64	Belastingen overig	572	451	121	36	56	20	141
0.7	Algemene uitkering	0	0,00	0	46.168	46.302	134	134
0.8	Overige baten en lasten	312	1	311	65	72	7	318
0.9	Vennootschapsbelasting	119	116	3	0	0	0	3
0.10	Mutaties reserves	1.413	1.413	0	1.522	1.522	0	0
	Totaal programma 0	15.012	15.514	-502	56.393	56.821	428	-74

De afwijkingen op baten en lasten per taakveld (> € 15.000) worden toegelicht binnen het hoofdstuk 'Verklaring verschillen begroot en werkelijk' in de jaarstukken.

Programma 1. Veiligheid

Belangrijkste beleidsontwikkelingen

In 2023 zijn er stappen gezet naar een nieuw Integraal Veiligheidsplan en in het ondermijningsbeleid. Naast de al eerder ingezette beleidsontwikkelingen zijn er in 2023 geen nieuwe beleidsontwikkelingen geweest.

Crisisbeheersing en brandweer:

Wat hebben we bereikt?

In 2023 stond brandweer Twente 24/7 paraat om uit te rukken naar incidenten. Zij zijn 3.737 keer in actie gekomen om brand te bestrijden en hulp te verlenen. Ook is gewerkt aan het vergroten van de brandveiligheid, onder meer door het geven van voorlichting en het houden van toezicht.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

In 2023 is Brandweer Twente 3.737 keer in actie gekomen. Vergeleken met voorgaande jaren is dit een gemiddeld aantal inzetten. In Haaksbergen kwam de brandweer 131 keer in actie. Daarnaast is gewerkt aan het verminderen van het aantal branden, schades en slachtoffers door het geven van advies, houden van toezicht en inzetten op voorlichting door campagnes en diverse activiteiten.

Openbare orde en veiligheid

Wat hebben we bereikt?

We werk(t)en samen met onze partners, zoals politie en RIEC, aan belangrijke veiligheidsthema's. Binnen het platform Integrale Veiligheidszorg (IVZ), waaraan alle Twentse gemeenten deelnemen, wordt op regionaal niveau structureel en integraal samengewerkt op diverse thema's ten behoeve van het vergroten van de veiligheid voor de inwoners van Twente en dus ook Haaksbergen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Ondermijning

Ondermijnende criminaliteit is het crimineel handelen, waarbij de grenzen tussen de boven- en onderwereld vervagen. Legale structuren (zoals bijvoorbeeld vergunningen of de vastgoedsector) worden misbruikt voor criminele handelingen of crimineel geld wit te wassen. Door ondermijning kan de veiligheid, leefbaarheid, economie en het gezag van de overheid worden aangetast. Met de in 2022 incidenteel beschikbaar gestelde middelen zijn er stappen gezet op het gebied van ondermijning. Zo is er gewerkt aan ondermijningsbeleid, waarmee meer structureel invulling gegeven wordt aan de aanpak van ondermijning. In de actualisatie van het BIBOB beleid zijn ook stappen gezet.

IVP

De gemeente voert regie op veiligheid en vanuit de gemeentewet is de burgemeester verantwoordelijk voor de openbare orde en veiligheid en tot op bepaalde hoogte voor de leefbaarheid. Het hebben van regie valt of staat met het hebben van een plan. In dit geval is dat het Integraal Veiligheidsplan (IVP). Na de vaststelling van de startnotitie in 2022 zijn de vervolgstappen gezet om te komen tot een nieuw IVP. Bij het ontwikkelen van dit beleid hebben we, veel uitgebreider als voorheen, participatie een grote rol gegeven. Vanuit een marktkraam op de weekmarkt en in verschillende interviews en sessies met onder andere inwoners, wijkraden, ondernemers, raadsleden en ketenpartners (zoals politie, scholen woningbouwcorporaties, etc.) zijn we actief het gesprek aangegaan om input op te halen. De veiligheidsanalyse heeft geleid tot het IVP 2024-2027, dat vastgesteld wordt in 2024.

Verbonden partijen

Veiligheidsregio Twente te Enschede

Veiligheid begint bij het zoveel mogelijk voorkomen van incidenten, rampen en crises en het vervolgens beperken van letsel en schade bij incidenten, rampen en crises. De risico's in de regio vormen de basis waarop het veiligheidsbeleid door Veiligheidsregio Twente wordt vormgegeven. Veiligheidsregio Twente is verantwoordelijk voor het zo veel mogelijk reduceren van risico's en voor het bestrijden en beperken van de effecten. De medewerkers staan 24/7 paraat om te helpen bij het bestrijden van branden, rampen en crises.

Prestatie-indicatoren

Naam indicator	Eenheid	Stand Haaksbergen 2023	Gemiddelde van de referentie gemeenten	Gestelde norm
Verwijzingen Halt (12-17 jaar)	Aantal per 1.000 jongeren	4#	8#	*
Winkeldiefstallen	Aantal per 10.000 inwoners	4.49	10.28	*
Gewelds- en seksuele misdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	1.4	2.5	*
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	0.6	1.1	1.6
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	2.4	4.0	*

= cijfers van 2022.

Wat heeft het gekost?

bedragen x €1.000

Nr.	Omschrijving taakveld	Lasten			Baten			Totaal saldo
		Begroot	Werkelijk	Saldo	Begroot	Werkelijk	Saldo	
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1.751	1.746	5	0	0	0	5
1.2	Openbare orde en veiligheid	675	679	-4	0	0	0	-4
	Totaal programma 1	2.426	2.426	1	0	0	0	1

De afwijkingen op baten en lasten per taakveld (> € 15.000) worden toegelicht binnen het hoofdstuk 'Verklaring verschillen begroot en werkelijk' in de jaarstukken.

Programma 2. Verkeer, vervoer en waterstaat

Belangrijkste beleidsontwikkelingen

In 2023 is gewerkt om het noodzakelijk onderhoud aan en de vervanging van ons weggennet te realiseren. Verder zijn een aantal subsidies toegekend door het Rijk voor het verbeteren van de verkeersveiligheid, in het bijzonder voor fietsers. De subsidies kunnen de komende jaren op de volgende locaties worden ingezet om maatregelen te nemen teneinde de verkeersveiligheid te verbeteren:

- Fiets-/voetpad Irenesingel
- Veldmaterstraat (van de Hengelosestraat t/m spoorwegovergang)
- Buurserstraat (binnen de kom)
- Goorsestraat (tussen de rotondes Frankenhuis en Bennink)

De ontwerp "Nota Parkeernormen 2024 en verder" en het ontwerpbestemmingsplan "Parapluplan Parkeren Haaksbergen" zijn eind 2023 ter inzage gelegd voor het indienen van zienswijzen.

Waar hebben we het voor gedaan?

De bereikbaarheid in Haaksbergen op peil houden en de verkeersveiligheid verbeteren.

Verkeer en vervoer

Wat hebben we bereikt?

Met de beschikbaar gestelde middelen is onderhoud uitgevoerd om de kwaliteit van ons weggennet op een acceptabel en verkeersveilig niveau te houden. Met het onderhoud van het straatwerk hebben we op meerdere locaties gevaarlijke situaties, zoals verzakkingen en wortelopdruk, kunnen herstellen. Ook zijn langs diverse wegen de meeste urgente locaties hersteld waar grasbetonstenen waren verzakt of kapotgereden. Wegmarkeringen zijn hersteld waar nodig.

Al jaren rust er een gewichtsbepanking op de Vloedstegenbrug. In 2023 zijn met Rijkswaterstaat (en de provincie Overijssel) afspraken gemaakt om voor rekening van Rijkswaterstaat de vervanging van de Vloedstegenbrug namens RWS door de gemeente Haaksbergen te laten oppakken. Inmiddels loopt de aanbesteding en is de verwachting dat eind 2024 de vervanging (grotendeels) gerealiseerd kan zijn. Gedurende de werkzaamheden komt er een tijdelijke brug naast de huidige te liggen, die toegankelijk is voor alle verkeer, waarmee van een gewichtsbepanking feitelijk geen sprake meer is.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Aan de hand van een geactualiseerde onderhoudsplanning en in voorkomende gevallen bij acute noodzaak, hebben wij onderhoudswerkzaamheden verricht.

De rotonde op de kruising Hengelosestraat-Veldmaterstraat is opgeleverd, waarmee een langgekoesterde wens voor een veiligere overstek van de Hengelosestraat is gerealiseerd.

Delen van de voormalige N18 zijn heringericht, waarbij de maximum snelheid van 70 km/u naar 50 km/u is afgeschaald. In 2024 gaan wij hiermee verder.

Parkeren

Wat hebben we bereikt?

Het behouden van een bereikbaar Haaksbergen, waarbij het voor alle bewoners en bezoekers op dit moment mogelijk is een parkeerplaats te vinden binnen acceptabele afstand van de bestemming.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Bij nieuwbouwplannen en ontwikkelingen zijn parkeertoetsen uitgevoerd. De nota Parkeernormering Haaksbergen 2024 is opgesteld en wordt in 2024 ter vaststelling voorgelegd. Het netwerk van openbare laadplekken is verder uitgebreid met 10 laadpalen.

Openbaar vervoer

Wat hebben we bereikt?

Faciliteren van het openbaar vervoer op een zodanige wijze dat het vervoer binnen, van en naar Haaksbergen op een veilige en snelle manier kan worden uitgevoerd.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Een bushalte langs de Kolenbranderweg gerealiseerd en er zijn op enkele bushaltes digitale informatieborden geplaatst. De vervoerder Arriva geholpen met een optimale overgang naar de nieuwe concessie per december 2023.

Verbonden partijen

Provincie Overijssel

De provincie is concessiehouder openbaar vervoer en is ook subsidieverstrekker voor projecten op het gebied van verkeersveiligheid, educatie en gedragsbeïnvloeding.

Prestatie-indicatoren

Dit programma heeft geen verplichte prestatie-indicatoren.

Wat heeft het gekost?

bedragen x €1.000

Nr.	Omschrijving taakveld	Lasten			Baten			Totaal saldo
		Begroot	Werkelijk	Saldo	Begroot	Werkelijk	Saldo	
2.1	Verkeer en vervoer	4.097	4.142	-45	115	202	87	43
2.2	Parkeren	38	38	0	0	0	0	0
2.3	Recreatieve havens	0	0	0	0	0	0	0
2.4	Economische havens/waterw.	0	0	0	0	0	0	0
2.5	Openbaar vervoer	53	52	1	36	43	7	8
	Totaal programma 2	4.188	4.231	-44	151	246	94	50

De afwijkingen op baten en lasten per taakveld (> € 15.000) worden toegelicht binnen het hoofdstuk 'Verklaring verschillen begroot en werkelijk' in de jaarstukken.

Programma 3. Economie

Wat hebben we bereikt?

- Inzicht verkregen in de uitdagingen van het vestigingsklimaat voor gevestigde bedrijven en daarmee samenhangende werkgelegenheid.
- Instandhouden en bevorderen van samenwerking met het georganiseerde bedrijfsleven (IKT, HOV, SEH, Parkmanagement en ondernemersverenigingen).
- Gedeeltelijk compact, aantrekkelijk, levendig en toekomstbestendig centrum.
- Samenwerking aangegaan met Twente Marketing om Haaksbergen Natuurlijk in haar kracht te zetten en te professionaliseren.
- Vitale toeristische bedrijven zowel in verblijfsrecreatie als in dagrecreatie.
- Blijvend goed onderhouden en doorontwikkelen van de recreatieve routestructuren.
- Sterk toeristisch Twente, waarin Haaksbergen zich goed kan profileren.
- De eerste fase van duurzaam bedrijventerrein Stepelerveld is gerealiseerd en de laatste bedrijfskavel is in 2023 verkocht.
- De voorbereidende werkzaamheden opgestart om te komen tot een volgende ontwikkeling van bedrijventerrein Stepelerveld, de tweede fase. Hiervoor moet nog een grondexploitatie worden geopend.
- De herinrichting van de Molenstraat is gerealiseerd.
- We zijn volledig aangehaakt en actief betrokken bij de huidige ontwikkelingen in het buitengebied.
- We zijn aangehaakt bij Groene Metropool en nemen initiatief om gezamenlijk op te trekken met andere gemeentes op relevante onderwerpen (bijvoorbeeld integraliteit PPLG en Biobased bouwen).
- We zijn gestart met het voorsorteren op beleid op gebied van nieuwe ontwikkelingen waarvoor het huidige beleid niet toereikend is.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Vaste overlegmomenten met het georganiseerde bedrijfsleven en het afleggen van bedrijfsbezoeken.
- Actief contact gezocht met het georganiseerde bedrijfsleven en organisatie dag van de ondernemer opgepakt. Ondernemers in het zonnetje gezet op de dag van de ondernemer als blijk van waardering.
- Vanuit actieplan centrum lopende trajecten "herinrichting Molenstraat" en daarbij behorende acties in overleg met het centrummanagement.
- Nieuw leven geblazen in een ambtelijk en bestuurlijk aanspreekpunt voor ondernemers, actief aanwezig geweest bij de open bedrijvendag Stepelo en collegebezoeken aan ondernemers georganiseerd.
- Om Haaksbergen (toeristisch) beter op de kaart te zetten is de samenwerking geïntensiveerd met Twente Marketing en Haaksbergen Natuurlijk. Daarbij participeren wij actief in de raad van advies.
- Participeren, adviseren en stimuleren van de promotie van Haaksbergen.
- Gezamenlijk met de 14 Twentse gemeenten gezorgd voor een goede marketing van de toeristisch recreatieve sector waarbij er meer dan voldoende aandacht is voor Haaksbergen.
- Actief geparticipeerd, meegedacht en geadviseerd in de Twentse kopgroep vrijetijdseconomie.
- Samen met het expertisecentrum Vitale Vakantieparken Overijssel de informatiepositie op orde gebracht met als doel een kwaliteitsslag te realiseren in de verblijfsrecreatie.
- Regelmatig contact onderhouden en afstemming gezocht met Routebureau Twente en Stichting Rijwielpaden.
- Aangesloten bij projecten van de Groene Metropool Twente die meerwaarde hebben voor Haaksbergen, zoals het bio-based bouwen en de ontwikkelingen binnen de PPLG

- De realisatie van het bedrijventerrein heeft plaatsgehad in samenwerking met diverse partijen waaronder de bedrijvenvereniging, parkmanagement en bedrijven die zich hier vestigen. De eerste fase van het bedrijventerrein is volledig verkocht.
- Voor de ontwikkeling van de tweede fase van het bedrijventerrein Stepelerveld is behoefteonderzoek uitgevoerd. Er is een variantenstudie uitgevoerd. De grondverwerving moet in kaart worden gebracht. Afhankelijk van het dan te vormen plangebied kan er een grondexploitatie worden geopend.
- Voor het LEADER-programma zijn we aangehaakt bij de ontwikkelingen rondom de nieuwe LOS voor de periode 2023-2027
- Ondernemers zijn gefaciliteerd in het atelier Ontwikkeling.

Verbonden partijen

Twenteboard/BOSS

Vanuit de 3O-samenwerking in de Twenteboard is door middel van het bijeenbrengen van talent, bedrijven en kapitaal gezamenlijk gewerkt aan de sociaaleconomische structuurversterking van Twente. Dit heeft geresulteerd in de Agenda van Twente 2023-2027.

De Agenda van Twente is de gezamenlijke investeringsagenda van de overheid, kennis- en onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven in Twente. Samen maken zij zich sterk voor sterke economie, voldoende werkgelegenheid én voldoende talenten om alle vacatures in te vullen. Maar ook voor slimme technologie, duurzaamheid, schone energie, goede bereikbaarheid en mooie woon-, werk- en leefomgeving.

Het versterken van het brede Twentse bedrijfsleven staat centraal. Daarvoor is het aantrekken, opleiden en behouden talent van alle niveaus hard nodig. Dit talent wil wonen en werken in een prettige regio, die goed bereikbaar is. De agenda richt zich op drie maatschappelijke opgaven:

- een slimme toekomstbestendige energievoorziening;
- transformatie naar een duurzame en circulaire economie;
- innovatieve gezondheidszorg

Recreatieschap Twente

Het strategisch beleid voor vrijetijdseconomie (VTE) en de daarmee verbonden formatie en het formatiebudget is ondergebracht bij Twente Board Development. De subsidiëring van en het budget voor de toeristische marketing en promotie van Twente is ondergebracht bij het Recreatieschap Twente. Afstemming over strategisch beleid VTE, verloopt via het bestuurlijk overleg (BOSS) bij de Bestuursovereenkomst Sociaal Economische Structuurversterking.

Prestatie-indicatoren

Naam indicator	Eenheid	Stand Haaksbergen 2023	Gemiddelde van de referentie gemeenten	Gestelde norm
Funcziemenging	Percentage (verhouding tussen banen en woning)	51,8	42,5	*
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 74 jaar	168,7	143,8	*

Wat heeft het gekost?

bedragen x €1.000

Nr.	Omschrijving taakveld	Lasten			Baten			Totaal saldo
		Begroot	Werkelijk	Saldo	Begroot	Werkelijk	Saldo	
3.1	Economsiche ontwikkeling	362	306	56	29	30	1	56
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	69	69	1	30	348	318	319
3.3	Bedrijvenloket en regelingen	214	164	50	102	45	-57	-8
3.4	Economische promotie	348	295	53	252	234	-18	35
	Totaal programma 3	992	833	160	413	656	243	403

De afwijkingen op baten en lasten per taakveld (> € 15.000) worden toegelicht binnen het hoofdstuk 'Verklaring verschillen begroot en werkelijk' in de jaarstukken.

Programma 4. Onderwijs

Belangrijkste beleidsontwikkelingen

Leerlingenvervoer

Op 1 augustus 2023 is de nieuwe overeenkomst doelgroepenvervoer, waaronder ook het leerlingenvervoer, in werking getreden. Vanaf dat moment betalen we niet langer een prijs per rit, maar een prijs per kilometer. Dit heeft een grote negatieve financiële impact. In lijn met de nieuwe verordening leerlingenvervoer die in werking is getreden op 31 oktober 2023, hebben we een begin gemaakt aan het onderzoeken van mogelijkheden om de zelfstandigheid en de zelfredzaamheid van leerlingen in het vervoer te vergroten.

Nieuwkomersonderwijs

Voor de groep alleenstaande minderjarige jongeren die we sinds november 2023 opvangen aan de Molenstraat, hebben we een voorziening voor onderwijs gerealiseerd binnen onze gemeente in samenwerking met de Stichting Portuur (overkoepelend bestuur van het Assink lyceum).

Onderwijshuisvesting

Naar aanleiding van het in december 2022 vastgestelde Integraal Huisvestingsplan Onderwijs, zijn we gestart met de planvormingsfase van een aantal projecten. Voor Basisschool Buurse zijn we naar aanleiding van een motie van de gemeenteraad gestart met een haalbaarheidsonderzoek. Hierbij wordt onderzocht welke mogelijkheden er zijn voor het integreren van de basisschool in een multifunctionele accommodatie in samenwerking met Buurse Kik Vuuroet.

Doorgaande lijn/ Voor- en vroegschoolse educatie (VVE)

Wat hebben we bereikt?

We hebben de signalering en toeleiding naar voorschoolse educatie versterkt.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

We hebben met de afdeling jeugdgezondheidszorg van de GGD (GGD-JGZ) en VVE-opvangaanbieders in Haaksbergen de VVE-monitor geïmplementeerd voor de toeleiding van peuters naar een voorschoolse voorziening. In de VVE-monitor wisselen de GGD-JGZ en VVE-opvangaanbieders digitaal informatie uit met betrekking tot verwijzing en plaatsing van doelgroepeuters.

Ouderbetrokkenheid

Wat hebben we bereikt?

We hebben een ouderbetrokkenheidsprogramma ingevoerd als aanvulling op het lokale VVE-aanbod.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Samen met de lokale VVE-opvangaanbieders, Bibliotheek Haaksbergen en het DigiTaalhuis hebben we de pilot Samen Digitaal opgezet en uitgevoerd. Ouders van VVE-doelgroepeuters krijgen een tablet in bruikleen met educatieve apps en digitale prentenboeken. Ondersteund door de hiervoor genoemde partijen werken zij daarmee thuis samen met hun kind spelenderwijs aan taal, woordenschat, rekenvaardigheden en digitale vaardigheden.

Onderwijshuisvesting

Wat hebben we bereikt?

We hebben gewerkt aan de toekomstbestendigheid van de onderwijshuisvesting, waarmee we bijdragen aan de ontwikkeling en leerprestaties van kinderen en het werkplezier van de leerkrachten.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Voor basisschool IKC het Palet hebben we de opdracht verstrekt aan de aannemer en is de bouwvergunning aangevraagd. Op 22 november 2023 is het bouwboard geplaatst. Dit was voor alle partijen de formele start van de bouw.
- Voor basisschool Buurse hebben we, naar aanleiding van een motie van de gemeenteraad, HEVO opdracht gegeven tot een haalbaarheidsonderzoek met de opdracht te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om onderwijs, sport en maatschappelijke voorzieningen te integreren in een multifunctionele accommodatie.
- Voor basisschool Sint Bonifacius hebben we uitvraag gedaan naar een haalbaarheids-onderzoek met betrekking tot renovatie of nieuwbouw.
- Met betrekking tot het Assink lyceum hebben we uitvoering gegeven aan de moties van de gemeenteraad. We hebben onderzocht of versnelling ten opzichte van het Integraal Huisvestingsplan mogelijk was. Versnelling bleek echter niet mogelijk te zijn.

Voortijdig schoolverlaten voorkomen

Wat hebben we bereikt?

We hebben gewerkt aan het verminderen van schooluitval van jongvolwassenen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben actief contact gelegd met alle ROC-colleges van het ROC van Twente met de insteek om als Doorstroompunt (voorheen: Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC) voortijdig schoolverlaten) vroeg betrokken te worden bij signalen van uitval van leerlingen uit Haaksbergen. Dit geldt voor alle niveaus op het MBO.
- In samenwerking met de praktijkscholen MaxX en De Triviant in Neede zijn werkprocessen ontwikkeld, waarin het Doorstroompunt vroeg betrokken wordt bij de doelgroep die in aanmerking komt voor uitstroom.
- Onze Doorstroompuntmedewerker is in 2023 getraind in het werken met een digitaal begeleidingsinstrument, de Educatiemeter, waarmee inzicht kan worden verkregen in waar knelpunten en kansen liggen voor een jongere, wat helpt om hen nog effectiever te kunnen begeleiden.

Afstemming zorg voor jeugd

Wat hebben we bereikt?

We hebben ingezet op het vergroten van mogelijkheden om ieder kind de zorg te bieden die het nodig heeft.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Binnen het samenwerkingsverband Slinge-Berkel hebben we een ondersteuningsplan opgesteld om jongeren in het voortgezet onderwijs nog beter(e) en passend(e) onderwijs en ondersteuning te bieden.

Leerlingenvervoer

Wat hebben we bereikt?

We hebben de voorwaarden herzien waaronder ouders aanspraak kunnen maken op een bekostiging van het leerlingenvervoer.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben het doelgroepenvervoer opnieuw ingekocht. Dat betekent dat we vanaf 1 augustus 2023 voor het leerlingenvervoer niet langer een ritprijs, maar een kilometerprijs betalen. Dit heeft een grote negatieve financiële impact.

- We hebben een nieuwe Verordening Leerlingenvervoer opgesteld. Deze geeft aan onder welke voorwaarden ouders/verzorgers in aanmerking komen voor bekostiging van het leerlingenvervoer.

Herstelplan Nationaal Programma Onderwijs (NPO)

Wat hebben we bereikt?

We hebben onze maatschappelijke partners ondersteund bij het bestrijden van ontstane leer- en ontwikkelachterstanden bij leerlingen als gevolg van de coronacrisis.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Op basis van het in 2022 vastgestelde herstelplan zijn in 2023 subsidies verleend dan wel vastgesteld. De vrijvallende NPO-middelen zijn beschikbaar gesteld voor verlenging van de extra inzet van schoolmaatschappelijk werk in het basis- en voortgezet onderwijs en een extra pedagogisch medewerker op peutergroepen.

Verbonden partijen

Prestatie-indicatoren

Naam indicator	Eenheid	Stand Haaksbergen 2023	Gemiddelde van de referentie gemeenten	Gestelde norm
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	0,0%*	4,5%*	0,0%
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	20*	18*	*
Vroegtijdig school-verlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	1,2%*	1,8%*	0,5%

*Cijfers DUO/Ingrado 2022 (Gebaseerd op het schooljaar 2021-2022)

Wat heeft het gekost?

Nr.	Omschrijving taakveld	Lasten			Baten			Totaal saldo
		Begroot	Werkelijk	Saldo	Begroot	Werkelijk	Saldo	
4.1	Openbaar basisonderwijs	125	159	-33	0	0	0	-33
4.2	Onderwijshuisvesting	1.397	1.334	64	153	159	6	70
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingz.	1.623	1.316	307	642	397	-246	61
	Totaal programma 4	3.147	2.808	337	795	556	-239	98

De afwijkingen op baten en lasten per taakveld (> € 15.000) worden toegelicht binnen het hoofdstuk 'Verklaring verschillen begroot en werkelijk' in de jaarstukken.

Programma 5. Sport, cultuur en recreatie

Lokaal sport en beweegakkoord Haaksbergen II Sport versterkt Haaksbergen

Wat hebben wij bereikt?

In 2020 zijn wij gestart met het 1ste lokale Sportakkoord 'Haaksbergen Natuurlijk in beweging'. De landelijke regeling is eind 2022 gestopt en heeft in 2023 een nieuwe impuls gekregen met het landelijk Sportakkoord 2.0. Op basis daarvan hebben wij in 2023 een nieuw Sportakkoord II 'Sport versterkt Haaksbergen' opgesteld.

In februari 2023 is het Gezond Actief Leven Akkoord (GALA) afgesloten tussen ministerie van VWS, gemeenten, GGD-GHOR en zorgverzekeraars. Samen met het eerder afgesloten Integraal Zorg Akkoord (IZA) en het Sportakkoord II willen partijen samen bouwen aan een gerichte lokale en regionale aanpak op preventie, sport, bewegen, cultuurparticipatie, gezondheid en sociale basis. Doel van de akkoorden is steviger in te zetten op het bereiken van een gezondere samenleving, onder andere door het doorbreken van schotten, domein overstijgende samenwerking en het creëren van meer samenhang in de aanpak. Een brede specifieke uitkering (SPUK) is gekoppeld aan het GALA. Hierin heeft het Rijk reeds beschikbare middelen plus (tijdelijk) extra middelen gebundeld in één brede specifieke uitkering.

Specifieke activiteiten die uitgevoerd zijn in het kader van het Lokaal Sportakkoord:

- In samenwerking met Noaberpoort zijn trainingen reanimatie en AED verzorgd voor in totaal 65 deelnemers.
- Er is een extra terugkombijeenkomst georganiseerd voor Vertrouwenscontactpersonen en een bestuurder van de deelnemende verenigingen.
- Wij hebben geregeld dat diverse sportverenigingen deelgenomen hebben aan de training geld genereren van Rabo Club Support.
- Wij hebben diverse verenigingen kunnen ondersteunen via de services van de sportbonden, zoals V&K, sportverenigingen Scholtenhagen (sportparkmanager) en DVO.
- Sportcafé; in het sportcafé is een presentatie gegeven over een gezonde sportomgeving en jongeren op gezond gewicht door Teamfit.
- Uniek Sporten: het complete en geactualiseerde aanbod voor aangepast sporten in Haaksbergen staat vermeld op deze landelijke website. De samenwerking met Uniek Sporten is in 2023 uitgebreid met de sportmaterialen uitleenservice.
- MQ scan: binnen het thema "van jongs af aan vaardig in bewegen" zijn wij in 2022 gestart met een pilot MQ-scan. Wij zijn gestart met 7 scholen en inmiddels nemen 10 van de 11 basisscholen hieraan deel. MQ-scan staat voor Motorische Efficiënt en is een methode om te meten hoe het staat met de motoriek van kinderen. Een mooie ontwikkeling is dat een extra vakleerkracht bewegingsonderwijs is aangesteld.
- Pilot Sportparkmanager: via het Sportakkoord heeft een kwartiermaker samen met de sportverenigingen op het Scholtenhagen en de Stichting Groot Scholtenhagen een pilotplan en profiel opgesteld voor een sportparkmanager. Inmiddels is een kandidaat gevonden die vanaf februari 2024 voor een jaar als sportparkmanager aan de slag gaat.
- Via 5 nieuwsbrieven zijn allerlei activiteiten in het kader van het sportakkoord onder de aandacht gebracht van alle partners.
- Wij hebben een groot artikel over het Sport en Beweegakkoord laten plaatsen in de speciale Sportkrant 2023. De MQ scan, Uniek Sporten en subsidiemogelijkheden in de sport stonden centraal.
- De buurtsportcoaches hebben weer vele sport en beweegactiviteiten opgezet, waarbij vele inwoners bereikt zijn. De buurtsportcoaches zijn werkzaam bij Wijkkracht, Mediant en Assink Lyceum.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

- Voor de zomervakantie hebben wij ons huidig sportakkoord herijkt en ingediend. Op 25 juli hebben wij een positief advies ontvangen van de Vereniging Sport en Gemeenten dat ons herijkte sportakkoord II voldeed aan de voorwaarden om gebruik te mogen maken van het uitvoeringsbudget lokaal sportakkoord. Dit was een belangrijke voorwaarde om de aanvraag in te dienen voor de Brede Spuk/Gala omdat het herijkte sportakkoord II een integraal onderdeel uitmaakt van dit totale plan dat op 24 augustus 2023 is ingediend. Op 14 september 2023 hebben wij positief advies ontvangen dat ons plan tijdig was ingediend én voldeed aan de gestelde voorwaarden. Aansluitend hebben wij ons plan plus het positieve advies ingediend bij Dienst Uitvoering Subsidies aan Instellingen (DUS-I).
- Via de Sisa regeling is verantwoording afgelegd over de bestede middelen van het uitvoeringsbudget lokaal Sportakkoord 2022 en 2023.
- Er is subsidie aangevraagd en toegekend voor de regeling Spuk Sport 2023.
- Wij hebben de buurtsportcoaches, die werkzaam zijn bij Wijkkracht, het Assink Lyceum en Mediant gesubsidieerd via de landelijk ontvangen subsidie.
- De kerngroep van het lokale sport en beweegakkoord heeft voor diverse activiteiten een bijdrage uit het uitvoeringsbudget toegekend.

Brede SPUK

Wat hebben wij bereikt?

De regeling bestaat uit 3 inhoudelijke hoofdthema's. Daarbinnen vallen verschillende onderdelen met elk een vast beschikbaar budget voor de periode 2023-2026. In 2023 is een subsidie toegekend van €397.000.

- *Sport, bewegen en cultuur*
  - o Lokaal Sportakkoord
  - o Brede Regeling Combinatiefunctie
- *Gezondheid en Sociale basis*
  - o Terugdringen Gezondheidsachterstanden
  - o Kansrijke Start
  - o Mentale Gezondheid
  - o Aanpak overgewicht en obesitas
  - o Valpreventie
  - o Leefomgeving
  - o Opgroeien in een Kansrijke Omgeving & Vroeg signalering Alcoholproblematiek
  - o Versterken sociale basis
  - o Mantelzorg
  - o Eén tegen Eenzaamheid
  - o Welzijn op recept
- *Ondersteunende onderdelen*
  - o Versterking kennis- en adviesfunctie GGD
  - o Coördinatiekosten regionale aanpak preventie

Met het integrale plan van aanpak en het herijkt lokaal Sport- en beweegakkoord II willen we de komende jaren werken aan een gezond en actief leven met een stevige sociale basis. De stip op de horizon is een gezonde generatie in 2040.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Om ons plan uit te kunnen voeren hebben wij subsidie aangevraagd voor de periode 2023-2026. Deze is voor de gehele periode toegekend, voor 2023 komt dat neer op een bedrag van € 397.000.

Kerngroep Brede Spuk; er is een 'dagelijks bestuur' ingesteld, bestaande uit de beleidsmedewerkers sport, cultuur, publieke Gezondheid en de coördinator Sport, Cultuur en (val)Preventie.

Jeugdfonds Sport en Cultuur

Wat hebben wij bereikt?

In 2023 zijn 68 nieuwe aanvragen sport door het Jeugdfonds Sport en Cultuur gehonoreerd, een stijging van 4 aanvragen ten opzichte van 2022.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Wij hebben het Jeugdfonds Sport en Cultuur Overijssel subsidie toegekend.

Sport en bewegen regionaal

Wat hebben wij bereikt?

- In 2023 is gewerkt aan een nieuwe regionale visie Sport en bewegen 2024-2027. Deze is medio maart 2024 door alle 14 Twentse college's vastgesteld.
- Vanuit de regionale samenwerking is een financiële bijdrage geleverd voor het eerste Twentse Kennis en Inspiratie Event en een regionale sportdag voor aangepast sporten
- Wij hebben input geleverd aan een regionaal projectplan elektronisch rolstoelvoetbal.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Wij hebben samen met een aantal andere gemeenten een incidentele subsidie toegekend aan de gemeente Enschede zodat men tijd kreeg om een meerjarenplan te kunnen ontwikkelen voor IIsbaan Twente. Dat is goedgekeurd door de gemeenteraad van Enschede waarmee openstelling voor de komende jaren gegarandeerd is.

Buitensportaccommodaties

Wat hebben wij bereikt?

- Het kunstgrasvoetbalveld van de Stichting Accommodatie Buurse en v.v. Buurse is voorzien van een nieuwe toplaag, waardoor het veld weer 15 jaar meekan.
- De openstelling van IIsbaan Twente is voor de komende jaren verzekerd.
- De sport en beweegmogelijkheden op sportpark de Greune zijn verbeterd.
- Naar aanleiding van de voorzieningendiscussie heeft de raad aangegeven dat een zwembad voor Haaksbergen behouden moet blijven. Huidige openstelling is gegarandeerd tot 1 mei 2025.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

- Wij hebben de Stichting Sportaccommodaties Buurse/voetbalvereniging Buurse voor de vervanging van de toplaag van het kunstgrasveld gesubsidieerd voor € 93.416 (tweede en laatste bijdrageregeling vrijval onderhoud).
- Wij hebben een bijdrage verstrekt van € 386.000 aan de Stichting Groot Scholtenhagen voor het beheer van het sport- en recreatiepark Groot Scholtenhagen

Binnensportaccommodaties

Wat hebben wij bereikt?

In sporthal de Els zijn maatregelen getroffen om akoestische problemen zoals nagalm en contactgeluid te verminderen waarbij ook de brandveiligheid is verbeterd.

In sporthal de Bouwmeester zijn een aantal technische maatregelen getroffen om duurzaam schimmelvorming in de kleedkamers op te lossen.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

- In sporthal de Els zijn geluid absorberende panelen aangebracht.
- In beide sporthallen zijn de scheidingswanden vervangen.
- De keuken in de Bouwmeester is vervangen
- Groot onderhoud van de sporthallen is conform MJOP uitgevoerd.
- Het ventilatie en afzuigstelsel is vernieuwd en alle kleedkamers van de Bouwmeester zijn behandeld tegen schimmelvorming en geschilderd.
- Wij hebben Optisport Haaksbergen B.V. voor zwembad De Wilder gesubsidieerd tot een maximumbedrag van € 413.000 op basis van de ondertekende beheer en exploitatie overeenkomst.

- We hebben de Specifieke uitkering meerkosten energie openbare zwembaden aangevraagd.

Sport

Wat hebben wij bereikt?

Het aantal wekelijkse sporters in Haaksbergen was in 2020 51,8% en is in 2022 gestegen naar 61,4%, een stijging van maar liefst 9,6%. Naast het feit dat de meeste beperkingen door Corona in 2022 zijn opgeheven, zien wij dit ook als positief resultaat van onze inspanning om met alle partners van het lokale sportakkoord het belang van sporten en bewegen onder de aandacht van onze inwoners te brengen in de afgelopen jaren. Ook het feit dat in de afgelopen jaren vele verenigingen hun sport- en beweegaanbod hebben verbeterd, heeft aan dit prachtige resultaat bijgedragen. Als gemeente hebben wij daarbij vooral een faciliterende rol gespeeld.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Zie verder onder lokaal sport en beweegakkoord Haaksbergen II Sport versterkt Haaksbergen.

Culturele organisaties, deskundigheidsbevordering

Wat hebben wij bereikt?

We hebben een bijeenkomst op het gebied van deskundigheidsbevordering gehouden voor culturele organisaties. Hierbij waren de cultuurcoalitie Haaksbergen (CCH) met de gemeente Haaksbergen en de cultuurmakelaar de organiserende partijen. Samenwerking en oprichting van een gezamenlijk platform stonden centraal. De oprichting van het platform is gerealiseerd, echter de samenwerking tussen enkele culturele partijen uit de stuurgroep van de CCH verloopt niet vlekkeloos. Hierop is een herijking van de rollen en taken binnen de stuurgroep in gang gezet.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Er is een bijeenkomst op het gebied van sociale veiligheid voor maatschappelijke en sociale organisaties voorbereid en gehouden. Hieraan hebben een twintigtal organisaties deelgenomen. In 2024 krijgt dit een vervolg (in februari). Vanuit de verenigingen kan een deelnemer kosteloos aan een traject tot vertrouwenspersoon deelnemen.

Uitvoeringsprogramma Cultuurregio Twente

Wat hebben wij bereikt?

Binnen de Cultuurregio Twente is het uitvoeringsprogramma voor de jaren 2023-2028 vastgesteld.

De thema's in het uitvoeringsprogramma waarop zal worden samengewerkt zijn:

- Twentse Maakplaatsen
- Creatieve Broedplaatsen
- Cross-TIC
- Jongeren
- Bibliotheken
- Cultuureducatie
- Erfgoed en vrijetijdseconomie
- Fonds opzetten voor een regionaal initiatief/evenement
- Twents cultuurcongres

Alle Twentse gemeenten hebben zich aan dit uitvoeringsprogramma geconformeerd voor deze periode.

Jeugdfonds Sport en Cultuur

Wat hebben wij bereikt?

Vanuit het jeugdfonds sport- en cultuur hebben 16 kinderen een bijdrage ontvangen waardoor zij deel konden nemen aan culturele activiteiten zoals muzieklessen (in 2022 12 kinderen).

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Wij hebben het Jeugdfonds Sport en Cultuur Overijssel subsidie toegekend.

Nieuw cultuurbeleid

Wat hebben wij bereikt?

In het vierde kwartaal 2023 is er gestart met het opstellen van nieuw cultuurbeleid. Dit beleid krijgt de vorm van een compacte cultuuropdracht met iedere twee jaar een beknopt uitvoeringsprogramma. In het eerste kwartaal 2024 wordt het cultureel werkveld betrokken. De cultuurmakelaar organiseert hiervoor meerdere sessies.

Laaggeletterdheid en Basisvaardigheden

Wat hebben wij bereikt?

Er is in 2023 geen lokaal actieprogramma geletterdheid en digitale vaardigheden in samenspraak met lokale partners opgesteld. Wel hebben we in samenwerking met de stichting Lezen en Schrijven een integraal maatwerktraject Laaggeletterdheid doorlopen. Er is gestart met het project Gemeentelijke gezinsaanpak. De bibliotheek Haaksbergen, Taalhuis Haaksbergen, het primair onderwijs en gemeente werken samen om jonge kinderen een betere start te geven en de cirkel van laaggeletterdheid te doorbreken. In Haaksbergen is in september een congres over laaggeletterdheid georganiseerd. Herkennen en signaleren stonden centraal. Er waren 120 deelnemers.

Museum Buurtspoorweg

Wat hebben wij bereikt?

In het kader van de voorzieningendiscussie is door Ginder een geactualiseerd rapport en toekomstperspectief voor de MBS opgeleverd. Hieruit staat aangegeven wat er minimaal nodig is om de MBS in stand te houden (structureel), hoe zij de exploitatie op orde kunnen krijgen en welke toekomstige ontwikkelingen haalbaar zijn.

Er is een stevige bestuurlijke basis gelegd met een onafhankelijk bestuur met brede kennis en kwaliteiten, dat een duidelijke koers heeft bepaald voor de ontwikkeling en positionering van Museum Buurtspoorweg.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Begeleiding en aansturing van Ginder bij het schrijven van het rapport.

We hebben Museum Buurtspoorweg ondersteunt met subsidie en advies.

Wij hebben regelmatig contact met de directie en het bestuur van de MBS over een haalbare toekomstvisie met investeringsprogramma en concrete projecten die aansluiten bij het rapport Ginder.

Zowel ambtelijk als bestuurlijk onderhouden we contact met de gemeente Enschede over de voortgang van ontwikkelingen bij het museum.

Cultureel erfgoed

Wat hebben wij bereikt?

We hebben bijgedragen aan het in stand houden van gemeentelijke monumenten en we hebben de monumenten die we in eigendom hebben onderhouden.

In 2023 is er een nieuwe Erfgoedraad benoemd.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

We hebben subsidie verleent voor onderhoud en restauratie aan gemeentelijke monumenten.

Lokale omroep

Wat hebben wij bereikt?

De lokale omroep RTV Sternet heeft een goed bereik onder de lokale bevolking.

Het bestuur van de omroep bereidt zich voor op de vorming van een streekomroep.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

We bekostigen de lokale omroep volgens de richtlijn die de VNG voorschrijft.

Plantsoenen en speelgelegenheden

Wat hebben wij bereikt?

- We hebben in 2023 bijgedragen aan veilige, schone en bio diverse openbare ruimte.
- Er is gewerkt aan een geactualiseerde groenvisie.
- Er is ondersteuning gegeven aan diverse initiatieven voor groenadoptie en er zijn enkele groenvoorzieningen gerenoveerd.
- De veiligheid in de openbare groene ruimte is gewaarborgd door diverse maatregelen aan onder andere bomen.
- Bij nieuwe ontwikkelingen hebben we ons sterk gemaakt dat er voldoende toegankelijk groen in de bebouwde kom blijft en dat de ruimte efficiënt wordt benut. Er wordt steeds meer gekeken en meegedacht om de openbare ruimte te vergroenen.
- Alle speeltoestellen zijn halfjaarlijks gecontroleerd op veiligheid en zo nodig gerepareerd.
- De nota speelvoorzieningen is in januari 2024 door de raad vastgesteld.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

- In samenwerking met bewoners (via de wijkraden en groene organisaties) zijn we gestart met het opstellen van een geactualiseerde groenvisie.
- Er was in 2023 aandacht voor het bevorderen van de biodiversiteit. Diverse bermen en plantsoenen zijn ingezaaid met duurzame en bijenvriendelijke bloemmengsels. Ook zijn er in het najaar op meerdere locaties bloembollen geplant.
- In 2023 werd gewerkt aan fase 1 van de tweede cyclus bomenonderhoud volgens het principe van Strategisch Bomenbeheer. Deze snoeironde wordt in 2024 afgerond. De bomen onder fase 2 van deze cyclus werden in 2023 geïnspecteerd. De grote snoeiachterstand die we de laatste jaren kenden, is inmiddels ingehaald. Het aantal klachten en meldingen over bomen en plantsoenen is hierdoor voor het tweede achtereenvolgende jaar afgenomen.
- Veel bomen, struiken en vaste planten die in de voorgaande droge zomers zijn gesneuveld, werden in 2023 vervangen. Met de vervanging van bomen, die soms ook vanuit veiligheid moeten plaatsmaken, gaan we de komende jaren verder. Om bomenkap te voorkomen, zijn de voorbereidingen van maatregelen voor de bomen op de markt gestart.
- Er is in 2023 actief gewerkt aan groenadoptie, waarbij inwoners het groen zelf onderhouden, veelal nadat het groen in hun straat is gerenoveerd. Bewoners hebben samen met Twente Milieu een fraai groenplan ontworpen. Voorbeelden zijn te vinden aan de volgende straten: Klaproos, Schutte, Brem, Morsboer en Maatkamp.
- In 2023 is ook de opknapbeurt van het groen in de Bomenbuurt afgerond en werden twee rotondes van nieuwe beplanting voorzien.
- Alle uitvoerende onderhoudswerkzaamheden aan plantsoenen, bomen, ongedierte en begraafplaatsen waren in 2023 ondergebracht bij Twente Milieu. Uiteraard onder regie van de gemeente.
- Het participatieplan ten behoeve van de Nota speelvoorzieningen is uitgevoerd. Op de internetsite www.SamenHaaksbergen.nl is een enquête voor kinderen en ouders uitgezet. De uitkomsten hebben nuttige informatie voor de beleidsnota opgeleverd. Aan de wijkraden, belangengemeenschappen en basisscholen is de conceptversie van de beleidsnota toegestuurd.

Verbonden partijen

Stichting Groot Scholtenhagen te Haaksbergen

De stichting beheert en onderhoudt het park en draagt daarmee bij aan het aanbieden van voldoende mogelijkheden voor sport- en bewegingsactiviteiten, recreatie en ontspanning.

Twente Milieu te Enschede

Sinds 2018 is Twente Milieu onze partner voor taken in de openbare ruimte. Twente Milieu is onder andere actief op het gebied van groen, (water)wegen, riolering, afval, evenementen en recreatieve voorzieningen. Samen met de gemeenten Almelo, Borne, Enschede, Hengelo, Hof van Twente, Losser, Oldenzaal en Wierden is Haaksbergen aandeelhouder.

Prestatie-indicatoren

Naam indicator	Eenheid	Stand Haaksbergen 2023	Gemiddelde van de referentie gemeenten	Gestelde norm
Niet sporters	%	38,6	52,1	*

Uit "waar staat je gemeente 2022".

Wat heeft het gekost?

bedragen x €1.000

Nr.	Omschrijving taakveld	Lasten			Baten			Totaal saldo
		Begroot	Werkelijk	Saldo	Begroot	Werkelijk	Saldo	
5.1	Sportbeleid en activering	748	653	96	157	160	3	99
5.2	Sportaccommodaties	620	700	-80	286	333	47	-33
5.3	Cultuur	639	633	6	224	303	80	86
5.4	Musea	60	75	-15	0	0	0	-15
5.5	Cultureel erfgoed	77	78	-1	9	22	13	13
5.6	Media	456	482	-26	0	24	24	-3
5.7	Openbaar groen en recreatie	2.465	2.485	-20	78	76	-2	-22
	Totaal programma 5	5.065	5.105	-40	753	918	165	125

De afwijkingen op baten en lasten per taakveld (> € 15.000) worden toegelicht binnen het hoofdstuk 'Verklaring verschillen begroot en werkelijk' in de jaarstukken.

Programma 6. Sociaal domein

Inleiding

Binnen dit programma valt de ondersteuning die inwoners kunnen ontvangen om zoveel mogelijk op eigen kracht te kunnen functioneren. De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015), Jeugdwet, participatiewet, Wet inburgering en Wet gemeentelijke schuldhulpverlening vallen binnen dit programma. We zetten in op preventieve middelen, voorliggende voorzieningen en maatwerkvoorzieningen.

Ook in 2023 speelden maatschappelijke en economische ontwikkelingen zoals onder meer de hogere kosten van levensonderhoud (bestaanszekerheid), tekorten op de arbeidsmarkt en onzekerheden over (eigen) de toekomst. Landelijk, maar ook in onze gemeente, heeft ook in 2023 de problematiek rond de instroom en vooral opvang van asielzoekers en ontheemden gespeeld.

Door de veelheid aan opgaven die vorig jaar op ons afkwamen is alleen een eerste begin gemaakt met de ontwikkeling van een integraal beleidsplan Sociaal Domein. Het plan zal het stellen van prioriteiten moeten gaan vergemakkelijken.

Waar doen we het voor?

Onze inwoners staan centraal en zijn zoveel mogelijk zelfredzaam.

Actieprogramma Werk & Bijstand

Wat hebben we bereikt?

Het actieprogramma Werk & Bijstand is opgesteld en wordt uitgevoerd.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

We hebben uitvoering gegeven aan het Actieprogramma Werk & Bijstand opgesteld door de uitvoeringsorganisatie. Dit actieprogramma wordt opnieuw geactualiseerd.

Beleidskader minima

Wat hebben we bereikt?

Door het vaststellen van het beleidskader minima kunnen mensen met een laag inkomen aanspraak maken op inkomensregelingen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Het Minimabeleidskader, dat is opgesteld door de uitvoeringsorganisatie, is vastgesteld door de gemeenteraad. Dit kader vervangt het armoedebeleidsplan 2016-2019 en geeft de uitgangspunten weer voor de komende jaren met betrekking tot ondersteuning van mensen met een laag inkomen.

Om inwoners met een minimaal inkomen te helpen met het verduurzamen van hun woning zijn SPUK gelden voor energiearmoede ingezet. In samenwerking met Domijn zijn deze middelen geïnvesteerd om bij sociale huurwoningen zonnepanelen op het dak te laten leggen.

Om meer in te zetten op een klant- en resultaatgerichte dienstverlening heeft de Stadsbank Oost-Nederland een Klantreis 2023 ontwikkeld en ingezet. Dit is een gebundelde klantgerichte aanpak op maat, voor de klant en de gemeente. Hierdoor is meer zicht op de voortgang van de trajecten en een snellere dienstverlening.

Jeugd(zorg)

Wat hebben we bereikt?

Het grootste deel van de kinderen in Haaksbergen groeit op in een veilige omgeving en heeft kansen om mee te doen in de samenleving. We hebben vanuit ons jeugd(zorg)beleid en voor zover onze mogelijkheden reiken de randvoorwaarden gecreëerd, zodat dit voor steeds meer kinderen in onze gemeente het geval is. We hebben vanuit de Jeugdwet in totaal 543 jeugdigen jeugdzorg geboden.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

We hebben de ontwikkelingen rondom de (landelijke) Hervormingsagenda Jeugd, het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming, de Regionale Samenwerkingsagenda Jeugd en de regionale Strategische inkoop Jeugd gevolgd. De Hervormingsagenda Jeugd en de Regionale Samenwerkingsagenda Jeugd zijn in 2023 vastgesteld. In 2024 volgt voor beide onderwerpen zowel lokaal als regionaal de in- en uitvoering. Voor het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming geldt dat de regionale uitvoering in 2023 enige tijd heeft stilgelegen door het vertrek van de kwartiermaker/projectleider. Met betrekking tot de Strategische inkoop Jeugd zijn in het midden van het jaar de inkoopstrategieën en het kwaliteits- en integriteitsinstrument Twente (KIT) vastgesteld. Ook is onderzoek gedaan naar reële tarieven en gewerkt aan de inkoopplannen die in het voorjaar van 2024 worden vastgesteld.

We hebben in 2023 in twee beleidsateliers gewerkt aan de actualisatie van de gemeentelijke regelgeving op het gebied van de maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp. We hebben de voorzetten vanuit de aanpak zorgfraude hierbij betrokken. Dit heeft niet geleid tot aanpassingen van onze (concept) lokale regelgeving.

We zijn ervan overtuigd dat een sterke sociale basisinfrastructuur met voorliggende en preventieve voorzieningen een randvoorwaarde is om de instroom in de geïndiceerde jeugdzorg te beperken en de uitstroom te bevorderen. Zowel in de (landelijke) Hervormingsagenda Jeugd als de Regionale Samenwerkingsagenda Jeugd wordt gewezen op het grote belang van de sociale basisinfrastructuur. De afgelopen jaren hebben we waar mogelijk de sociale basisinfrastructuur verder versterkt. Het afgelopen jaar onder meer via de inzet van de NPO-middelen voor schoolmaatschappelijk werk in het primair en voortgezet onderwijs en Afterschool op het Assink lyceum. Daarnaast heeft Skillz met incidentele middelen uitvoering gegeven aan een aantal activiteiten, die voortkomen uit de Motie jongeren.

Maatschappelijke ondersteuning inwoners

Wat hebben we bereikt?

Om inwoners te ondersteunen bij het zo lang mogelijk thuis wonen en meedoen in de samenleving, hebben we het voorzieningenniveau bestendigd en op onderdelen uitgebreid. Met de nieuwe (regionale) contracten hebben we ervoor gezorgd dat de huishoudelijke hulp en het doelgroepenvervoer aan inwoners wordt voortgezet. Daarnaast hebben we het voorzieningenniveau uitgebreid met de algemene voorziening Odensehuis voor ondersteuning van mensen met (lichte) dementie en hun mantelzorgers.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Het Kwaliteit en Integriteit Toetsing model (KIT model) is regionaal ontwikkeld en door de gemeenten vastgesteld. Deze wordt gebruikt in de inkoopprocedure jeugdhulp en Wmo dagbesteding en begeleiding. We hebben de ontwikkeling van het KIT model gevolgd via de ambtelijke en bestuurlijke overleggen jeugdhulp en Wmo.

De regionale aanbestedingsprocedure en de implementatie van de huishoudelijke ondersteuning is succesvol afgerond. Met betrekking tot huishoudelijke ondersteuning is met zes aanbieders, waarvan twee nieuwe aanbieders, een nieuwe overeenkomst gesloten. Hierin zijn een aantal innovatieve projecten opgenomen, zoals Reablement. De cliënten van zogenoemde latende aanbieders zijn overgenomen door één van de huidige

aanbieders. Dit proces is zorgvuldig en rustig verlopen, waardoor onrust voor cliënten is voorkomen.

In maart 2023 is het lokale Odensehuis geopend in samenwerking met Wijkkracht en is elke maandag te bezoeken door mensen met (beginnende) dementie en hun mantelzorgers, familie en vrienden. Het Odensehuis is een laagdrempelige ontmoetingsplek waar mensen zonder indicatie informatie kunnen krijgen en kunnen deelnemen aan activiteiten.

De pilot 'Kamerbewoning Jongeren Haaksbergen' is geëvalueerd. Op basis van deze evaluatie is besloten deze voorziening niet voort te zetten.

Er vinden gesprekken plaats met verschillende aanbieders voor beschermd wonen. Wanneer locaties zich voordoen, onderzoeken we of die geschikt zijn voor beschermd wonen.

Het doelgroepenvervoer regiotaxi, OMD Wmo en jeugdhulp is aanbesteed. Het incidentele maatwerkvervoer, de zogenoemde regiotaxi, start vanaf 1 augustus 2024 met de nieuwe overeenkomst. Het structurele, route gebonden vervoer naar dagbesteding- en jeugdhulplocaties is 1 augustus 2023 van start gegaan met een nieuwe overeenkomst. Voor de inwoners had dit geen veranderingen tot gevolg.

Frontoffice Noaberpoort

Wat hebben we bereikt?

De frontoffice van de Noaberpoort is (tijdelijk) halftijds versterkt. Hier kunnen inwoners met vragen rondom zo lang mogelijk zelfstandig en zelfredzaam blijven terecht. Er wordt naar hen geluisterd en met hen meegedacht. Vaak wordt de weg gewezen naar de informatiewijzer van de gemeente, naar de mogelijkheid van cliënt ondersteuning of wordt er een melding gemaakt voor Wijkkracht of de Wmo-consulenten. Met name 75-plussers weten de (telefonische) weg hiernaar toe steeds beter te vinden.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

De landelijke invoering van het nieuwe automatiseringssysteem voor het Persoonsgebonden Budget (PGB2.0) is sterk vertraagd. Het is daarom nog niet bekend wanneer het in Haaksbergen kan worden ingevoerd.

Samen indiceren is als project opgenomen in het meerjarenplan van Twentse Koers. Wij volgen de regionale ontwikkelingen en wachten de eerste resultaten af zodat we in 2024 een gedegen beslissing kunnen nemen over de invoering van 'samen indiceren' in Haaksbergen.

Verbonden partijen

SamenTwente/Gemeenschappelijke Regeling Gezondheid te Enschede

Per 8 juli 2021 is de Gemeenschappelijke Regeling Gezondheid ingegaan. SamenTwente behartigt de belangen op het gebied van Publieke gezondheid, onder de naam GGD Twente (zie Programma 7); Jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning, onder de naam Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp Twente (OZJT) en Advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling, onder de naam Veilig Thuis Twente (VTT). Daarnaast biedt SamenTwente onderdak aan de vrijwillige samenwerkingen Samen14 en Kennispunt Twente.

SamenTwente, onderdeel Veilig Thuis Twente te Enschede

Vanaf 1 januari 2015 heeft elke regio in Nederland, op basis van de Wmo 2015 en de Jeugdwet, een Veilig Thuis organisatie. Veilig Thuis Twente is voor de regio Twente het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling. Veilig Thuis Twente heeft zich ten doel gesteld te komen tot het stoppen en/of verminderen van de schadelijke gevolgen van geweld in afhankelijkheidsrelaties en de veiligheid te borgen. Daartoe wil VTT:

- Wachlijstvrij werken en voldoende flexibiliteit (buffer) opbouwen die het mogelijk maakt bij fluctuaties van het aantal meldingen en adviesvragen, of bij onverwachte uitval van medewerkers toch zonder wachtlijst te kunnen werken én de wettelijke doorlooptijden te behalen.
- Binnen de landelijk vastgestelde doorlooptijden werken.

In 2023 heeft VTT aan de volgende taken gewerkt:

- Doorontwikkeling en borging van de werkprocessen en daaraan gekoppelde Product Diensten Catalogus (PDC) in afstemming en samenwerking met de lokale teams van de 14 gemeenten.
- Samenwerking met lokale organisaties wordt jaarlijks op drie niveaus geëvalueerd (uitvoerend, management en bestuurlijk).
- Gestructureerde periodieke scholing en deskundigheidstrainingen faciliteren.
- Organisatorisch en formatief goed op orde blijven in de teams, in de expertfuncties (voorlichting, gedragswetenschappers en vertrouwensartsen) en op managementniveau door gestructureerde en aangepaste vergadercycli. Mogelijkheden tot permanente werving onderzoeken en kort cyclisch te sturen op kwantiteit en kwaliteit.
- Verdere aansluiting vinden bij het programma "Geweld hoort nergens Thuis", zoals dat in de regio uitgerold is. Voor een betere samenhang en samenwerking met betrekking tot de aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling binnen de regio Twente. Medewerkers VTT met aandachtsgebieden op verschillende inhoudelijke thema's sluiten aan bij regionale en landelijke ontwikkelingen, activiteiten/werkgroepen/voorlichting.
- Informatieknooppunt en MDA++ aanpak VTT en ZVH-T middels de werkgroep door ontwikkelen met als doelstelling de samenhang en samenwerking verder te borgen tussen de Straf-en- Zorgketen in de regio Twente.

SamenTwente, onderdeel Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp Twente (OZJT) te Enschede
Sinds 1 januari 2015 zijn gemeenten, op grond van de Wmo 2015 en de Jeugdwet, verantwoordelijk voor de maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp aan hun inwoners. Er is binnen SamenTwente onder de naam Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp Twente (OZJT) een organisatie ingericht, die uitvoering geeft aan zowel de wettelijk verplichte regionale taken als aan taken, waarvan de gemeenten besloten hebben deze gezamenlijk uit te voeren.

In 2023 heeft OZJT gewerkt aan de volgende thema's:

- effectueren van het Meerjarenperspectief OZJT
- inkoopprocessen op de hoog-specialistische jeugdzorg
- bestuurlijke en ambtelijke samenwerking
- samenwerkagenda Jeugd
- borgen Jeugdbeschermingstafels
- opdrachtgeverschap Kennispunt Twente – data geïnformeerd en data gedreven werken.

Stadsbank Oost Nederland (SON)

De Stadsbank Oost Nederland is een Gemeenschappelijke regeling met 21 andere gemeenten. De SON voert voor ons de dienstverlening aan inwoners met problematische schulden uit in het kader van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs). Stadsbank Oost Nederland werkt vanaf 2023 volgens het in 2022 vastgestelde dienstverleningsmodel. Hierin is de beweging gemaakt van productgericht naar klant- en resultaatgericht werken. We nemen het hybride pakket af. We helpen de mensen met niet problematische schulden en de Stadsbank helpt de mensen met problematische schulden. De klantreis, met intensievere begeleiding en ondersteuning van de klant door de klantregisseur, leidt tot meer taken en een andere verdeling hiervan. De werkzaamheden zijn vertaald in inzet van dagdelen. Dit geeft de klantregisseur de ruimte om te doen wat nodig is voor onze gemeente en inwoners. Optimaal maatwerk, waarmee de SON nog meer een verlengstuk is van de gemeente.

Regio Twente, Arbeidsmarktregio, te Enschede

De Regio Twente is een samenwerkingsverband van de veertien Twentse gemeenten. Regio Twente vervult taken op een breed terrein, waaronder het structureel versterken van de Twentse arbeidsmarkt.

Gemeenschappelijke regeling samenwerking sociale zaken Borne, Haaksbergen en Hengelo te Hengelo

De Gemeenschappelijke regeling samenwerking sociale zaken Borne, Haaksbergen en Hengelo is een samenwerking van bovenstaande 3 gemeenten op het gebied van Werk & Inkomen, waarbij de gemeente Hengelo de uitvoeringsorganisatie is voor onder andere de Participatiewet en een aantal andere samenhangende wetten op het gebied van Werk & Inkomen.

SWB te Hengelo

De SWB is een (sociaal) leerwerkbedrijf dat mensen met afstand tot de arbeidsmarkt begeleidt om weer, regulier of met ondersteuning, aan het werk te kunnen. De SWB voert voor ons de voormalige WSW-regeling uit en de arbeidsontwikkelingstrajecten voor de doelgroep van de Participatiewet.

Werkplein Twente te Enschede

Het Werkplein Twente is een samenwerkingsverband tussen de veertien Twentse gemeenten en UWV. De partijen op het Werkplein werken samen op het gebied van zowel werkzoekenden- als werkgeversdienstverlening. Door middel van een gezamenlijke aanpak wordt geprobeerd om mensen met een WW-uitkering, bijstandsuitkering of arbeidshandicap aan een passende baan helpen.

Prestatie-indicatoren

Naam indicator	Eenheid	Stand Haaksbergen 2023	Gemiddelde van de referentie gemeenten	Gestelde norm
Cliënten met een maatwerk arrangement Wmo categorie hulpmiddelen en diensten	Aantal per 1.000 inwoners	33**	40****	*
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 - 75 jaar in 2022	637*	575*	*
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. de beroepsbevolking	72,6*	72,9*	*
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	1*	1*	*
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners > 18 jaar	180	170	*
Kinderen in uitkeringsgezin	%	4*	3*	*
Lopende re-integratie voorzieningen	Aantal per 1.000 inwoners (15-64 jarigen)	10,8	14,6	*
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	9,3%**	10,1	*
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	0,7%**	***	*
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	***	***	*

*recente cijfers 2022 waarstaatjegemeente.nl

** Eerste halfjaar 2023

*** Geen waarde bekend op waarstaatjegemeente.nl

**** Gemeenten < 25.000 inwoners

Wat heeft het gekost?

bedragen x €1.000

Nr.	Omschrijving taakveld	Lasten			Baten			Totaal saldo
		Begroot	Werkelijk	Saldo	Begroot	Werkelijk	Saldo	
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	5.785	4.801	984	5.169	4.767	-401	583
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	838	784	54	0	0	0	54
6.3	Inkomensregelingen	9.288	8.724	564	5.455	5.294	-161	403
6.4	WSW en beschut werk	2.641	2.691	-50	572	585	13	-37
6.5	Arbeidsparticipatie	688	526	162	255	82	-173	-11
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.468	1.626	-158	0	8	8	-149
6.71A	Hulp bij het huishouden (WMO)	2.637	2.643	-5	189	183	-5	-10
6.71B	Begeleiding (WMO)	1.902	1.867	35	0	0	0	35
6.71C	Dagbesteding (WMO)	513	592	-79	0	0	0	-79
6.71D	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	6	0	6	0	0	0	6
6.72A	Jeugdhulp begeleiding	1.875	1.732	143	0	0	0	143
6.72B	Jeugdhulp behandeling	2.943	2.964	-21	0	0	0	-21
6.72C	Jeugdhulp dagbesteding	387	422	-35	0	0	0	-35
6.73A	Pleegzorg	328	396	-68	0	0	0	-68
6.73B	Gezinsgericht	142	267	-125	0	0	0	-125
6.73C	Jeugdhulp met verblijf overig	653	619	33	0	0	0	33
6.74B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	241	35	206	0	0	0	206
6.74C	Gesloten plaatsing	284	310	-26	0	0	0	-26
6.81A	Beschermde wonen (WMO)	-144	148	-293	0	292	292	-1
6.82A	Jeugdbescherming	552	423	129	0	0	0	129
6.82B	Jeugdreclassering	49	28	21	0	0	0	21
	Totaal programma 6	33.077	31.599	1.478	11.638	11.212	-427	1.051

De afwijkingen op baten en lasten per taakveld (> € 15.000) worden toegelicht binnen het hoofdstuk 'Verklaring verschillen begroot en werkelijk' in de jaarstukken.

Programma 7. Volksgezondheid en milieu

Waar hebben we het voor gedaan?

Haaksbergen is een gemeente waar het veilig en gezond wonen, werken en leven is.

Volksgezondheid

Wat hebben we bereikt?

De Haaksbergse bevolking is op zowel fysiek, mentaal als sociaal gebied overwegend gezond.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Het preventieakkoord is, samen met het sportakkoord, vanaf medio 2023 gezamenlijk verder uitgevoerd onder het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en Sportakkoord II. Op basis van deze akkoorden en de bijbehorende specifieke uitkering (SPUK) hebben wij een samenhangende lokale aanpak ontwikkeld op het gebied van gezondheid, sport en bewegen én sociale basis.

IN 2023 hebben wij, in samenwerking met onder meer supermarkten, onderwijs, sportverenigingen, GGD, kinder- en buitenschoolse opvang, Eerstelijns Zorg Haaksbergen en bedrijfsleven, verder gewerkt aan de zes ambities in het lokale preventieakkoord, te weten gezonde leefstijl, natuurlijk in beweging, gezond oud worden en zijn, ontmoeten en meedoen, gezonde leefomgeving, samen werken aan preventie en gezondheid. Door de GGD is het afgelopen jaar in regionaal verband ingezet op het verminderen van: roken, eenzaamheid, overgewicht, stress, alcohol- en middelengebruik en het bevorderen van: bewegen, regie over eigen leven.

Riolering

Wat hebben we bereikt?

Het afvalwater en hemelwater zijn zonder grote overlast verzameld en afgevoerd of verwerkt. Dit ondanks de grote hoeveelheden neerslag in de tweede helft van het jaar.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Het reguliere onderhoud aan riolering en watergangen.
- De plannen voor oplossen wateroverlast bij hevige buien aan de Brink en in de Meidoorn verder uitgewerkt.
- De planvoorbereiding voor het regenwaterstelsel in de Sterkerstraat/Pastoor Wienholtsstraat en Parallelweg zijn opgestart.
- De laatste werkzaamheden voor het relinen van het hoofdriool Buurse zijn afgerond.
- We hebben met afvaardigingen van Domijn gesproken over wat men belangrijk vindt ten aanzien van wateroverlast, droogte en hittestress.
- Door personele krapte heeft het nieuwe beleidsplan riolering (WRP; voormalig GRP) vertraging opgelopen.
- We hebben een grote inspectieronde van het stelsel uitgevoerd voor een goede inschatting van de toekomstige onderhoudsbehoefte van het systeem.
- De werkzaamheden voor de nieuwe afwatering voor 't Kempke zijn gestart.
- In de Schubertstraat zijn we verder gegaan met de aanleg van het wadi-systeem in combinatie met groenadoptie.
- De riolering onder een deel van de Veldmaterstraat is aangepast en een deel van het regenwaterstelsel is aangelegd.
- In het verlengde van de PAS-maatregelen hebben we ca. 30 km watergangen gesaneerd.
- In Twents verband hebben we nauw overleg gehad over blijvende beschikbaarheid van drinkwater in de regio. Dit is een terugkerend thema geworden.

Afval

Wat hebben we bereikt?

De voorbereidingen om tot nieuw afvalbeleid te komen zijn gestart.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben meer ingezet op communicatie en bewustwording rondom het gescheiden inzamelen. We hebben containers door middel van voorlooptacties gecontroleerd op verkeerd afval.
- We hebben deelgenomen aan de landelijke benchmark afval om meer inzicht te krijgen in onze afvalresultaten ten opzichte van vergelijkbare gemeenten. Er is een evaluatie van het huidige beleid opgeleverd.

Milieubeheer

Wat hebben we bereikt?

De overlast door dieren/ongedierte in de openbare ruimte is zoveel mogelijk beperkt, zodat de volksgezondheid wordt beschermd.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

De overlast van de eikenprocessierups was in 2023 voor het tweede achtereenvolgende jaar beperkt. Er waren hooguit 10 meldingen. De plaagrups is alleen binnen de kom preventief bestreden. We hebben de hoeveelheid te bestrijden bomen afgebouwd van 2000 naar 1400 en zijn grotendeels gestopt met het gebruik van het middel Xentari (bacteriepreparaat).

In 2023 zijn we op meerdere locaties overgegaan naar een andere manier van beheer en onderhoud (minder maaien van bermen) en zijn bloemenmengsels ingezaaid. Hierdoor is meer leefruimte voor de natuurlijke vijanden van de eikenprocessierups gecreëerd.

Er waren in 2023 voldoende hondenvoorzieningen, waarvan het onderhoud intensief heeft plaatsgevonden.

Begraafplaatsen

Wat hebben we bereikt?

De basis voor het exploiteren van de begraafplaatsen op een wijze die efficiënt en toekomstbestendig is, is verder uitgebouwd.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

In 2023 is de aanleg van de eerste fase van het natuurgedeelte op Het Waarveld gereed gekomen. Deze bestaat uit natuurgraven met elk een veldkei als grafbedekking, een urnenheuvel, een strooiveld in het bos en natuurkindergraven. Voor het publiek zijn rond de zomer rondleidingen verzorgd. Dit heeft geleid tot diverse grafreserveringen.

In 2023 zijn eveneens de overige gewenste uitvoeringsprojecten voor de beide begraafplaatsen ontworpen en/of uitvoeringsgereed gemaakt, zoals de aanleg van een urnen- en strooiveld op de De Hooge Weide (de oude begraafplaats aan de Enschedesestraat) en een apart veldje voor reguliere kindergraven op veld 3 van Het Waarveld.

Er is in 2023 nieuwe software aangeschaft voor de begraafplaatsadministratie, zodat deze toekomstbestendig gemaakt kan worden. De software voorziet ook in een publieksversie. Gestart is met het inlopen van de achterstand die bestaat bij de verlenging van graftermijnen. In de loop van 2024 zal de achterstand ingelopen zijn.

Verbonden partijen

SamenTwente/Gemeenschappelijke Regeling Gezondheid te Enschede

Per 8 juli 2021 is de Gemeenschappelijke Regeling Gezondheid ingegaan. SamenTwente behartigt de belangen op het gebied van Publieke gezondheid, onder de naam GGD Twente, Jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning, onder de naam Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp Twente (OZJT) en Advies- en meldpunt huiselijk geweld en

kindermishandeling, onder de naam Veilig Thuis Twente (VTT). Zie voor OZJT en VTT Programma 6 Sociaal Domein. Daarnaast biedt SamenTwente onderdak aan de vrijwillige samenwerkingen Samen14 en Kennispunt Twente.

Twente Milieu

Sinds 2018 is Twente Milieu een partner van de gemeente Haaksbergen voor taken in de openbare ruimte. Twente Milieu is onder andere actief op het gebied van groen, (water)wegen, riolering, afval, evenementen en recreatieve voorzieningen. Samen met de gemeenten Almelo, Borne, Enschede, Hof van Twente, Losser, Oldenzaal en Wierden is Haaksbergen aandeelhouder.

Openbaar Lichaam Crematoria Twente/Crematoria Twente-Oost Nederland BV te Enschede
Deze gemeenschappelijke regeling exploiteert de crematoria in Enschede, Almelo, Borne en Oldenzaal.

Twence Holding B.V. te Hengelo

Twence blijft inzetten op de ingeslagen transitie tot een grondstoffen- en energiebedrijf. Daarvoor worden de bestaande installaties optimaal gebruikt en verbeterd, worden er meer grondstoffen uit afval, reststromen en biomassa gewonnen en wordt er meer duurzame energie uit hernieuwbare energiebronnen opgewekt. Haaksbergen is aandeelhouder van Twence. Door Twence opgewekte duurzame energie telt, naar rato van ons aandelenbezit, mee voor de energiedoelstellingen van Haaksbergen.

Omgevingsdienst Twente

De Omgevingsdienst Twente geeft uitvoering aan de verplichte basistaken op grond van de artikelen 5.4, eerste lid en 5.5 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. Het betreft in hoofdzaak de activiteiten op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving milieu. Bij de uitvoering van deze werkzaamheden dient voldaan te worden aan vastgestelde normen (de kwaliteitscriteria 2.2.).

SamenTwente, onderdeel GGD Twente te Enschede

In 2023 heeft de GGD aan de volgende ambities gewerkt:

- Het verminderen van roken
- Het stabiliseren van de vaccinatiegraad
- Het verminderen van eenzaamheid(-sgevoelens)
- Het verminderen van het overgewicht
- Het vergroten van de regie over eigen leven
- Het verminderen van stress
- Het verminderen van het problematisch alcoholgebruik
- Het verminderen van het middelengebruik
- Het bevorderen van het bewegen

Prestatie-indicatoren

Naam indicator	Eenheid	Stand Haaksbergen 2023	Gemiddelde van de referentie gemeenten	Gestelde norm
Omvang huishoudelijk restafval	Kg per inwoner	143	107	50 Kg restafval in 2030

Wat heeft het gekost?

bedragen x €1.000

Nr.	Omschrijving taakveld	Lasten			Baten			Totaal saldo
		Begroot	Werkelijk	Saldo	Begroot	Werkelijk	Saldo	
7.1	Volksgezondheid	1.138	1.137	1	98	89	-9	-8
7.2	Riolering	2.827	2.754	73	3.843	3.770	-73	0
7.3	Afval	2.088	2.139	-51	2.433	2.484	51	0
7.4	Milieubeheer	883	1.116	-233	147	402	256	23
7.5	Begraafplaatsen en cremat.	213	222	-9	177	176	-1	-11
	Totaal programma 7	7.150	7.369	-219	6.697	6.920	223	4

De afwijkingen op baten en lasten per taakveld (> € 15.000) worden toegelicht binnen het hoofdstuk 'Verklaring verschillen begroot en werkelijk' in de jaarstukken.

Programma 8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening

Belangrijkste beleidsontwikkelingen

De kernambitie uit de Visie 2030 voor Haaksbergen luidt: Haaksbergen, een bruisende, naar buiten gerichte duurzame dorpsstad te midden van een groene oase.

Wij hebben de ambitie in 2050 een energie neutrale, klimaatbestendige en vitale gemeente te zijn. In het kader van het Klimaatakkoord gaan we gezamenlijk werken aan de doelstelling 49% CO2 reductie in 2030.

Ruimtelijke ontwikkeling en wonen

Wat willen we bereiken?

- Voor verschillende inbreidingslocaties en ontwikkelingen in het buitengebied zijn de planvorming en planologische procedures opgestart dan wel afgerond.
- Initiatieven, zowel inbreidingslocaties als in het buitengebied, zijn goed ingepast.
- We zijn goed aangesloten bij de provinciale ontwikkelingen in het landelijk gebied.
- De ontwikkeling van het Marktplan is verder uitgewerkt.
- De vijf kavels in de Wissinkbrink zijn in optie gegeven.
- De grondexploitatie voor de ontwikkeling van de gronden aan de Brem 5 is geopend.
- Een nieuwe woonvisie 'Goed wonen in Haaksbergen' is vastgesteld.
- Nieuwe woningbouwinitiatieven voldoen aan de woningbouwafspraken uit de woondeal (30% sociale huur, 40% midden huur en betaalbare koop, 30% duurdere segment).
- Verschillende typen woningen zijn opgeleverd of in aanbouw.
- Samen met woningcorporatie Domijn hebben we gewerkt aan betaalbare huisvesting in leefbare wijken en buurten. Hierbij hebben we aandacht voor inwoners die extra ondersteuning nodig hebben.
- Efficiënt en effectief gebruik van het gemeentelijk vastgoed.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben verschillende initiatieven in het landelijk gebied (zoals Rood voor Rood ontwikkelingen) en in het stedelijk gebied (zoals Zwarteland) gefaciliteerd.
- Voor het O&K terrein (circa 93 woningen) is het bestemmingsplan vastgesteld.
- De gebiedsvisie voor de locatie voormalige basisschool De Weert en naastgelegen winkelcluster is vastgesteld.
- Samen met woningcorporatie Domijn worden mogelijkheden onderzocht om op de voormalige schoollocatie Van Brakelstraat circa 30 sociale huurwoningen te ontwikkelen.
- We zijn gestart met de planvorming voor de leegkomende schoollocatie Holthuizen.
- Het bestemmingsplan voor de nieuwbouw van basisschool Het Palet is vastgesteld.
- Samen met de werkgroep Wonen Buurse hebben we de planvorming voor het trapveldje nabij de Noor verder uitgewerkt. Het ontwerp bestemmingsplan voor deze woningbouwontwikkeling is ter inzage gelegd.
- Het ontwerp bestemmingsplan voor het gebied Zwarteland is ter inzage gelegd.
- De verklaring van geen bedenkingen ten behoeve van het realiseren van acht gevraagde zoutwinningslocaties en de aanleg voor het distributie- en transportleidingentracé is verleend.
- Het bestemmingsplan voor de grond aan de Brem 5 ten behoeve van de realisatie van vijf patiowoningen is vastgesteld.
- Wij zijn aangesloten bij de bestuurlijke adviesgroep (BAG) voor Natura 2000.
- We hebben samen met de gemeenten in Zuidoost Twente gewerkt aan de aanbidding voor de uitwerking van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG).
- Wij hebben (thema) bijeenkomst georganiseerd voor agrariërs over de PPLG.
- Het gebiedsproces Haaksbergen Zuid is opgestart.

- Wij zijn bezig met de aanpassing van het Rood voor Rood beleid en het Beleid Vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) naar regionale spelregels.
- Wij hebben de mogelijkheden verkend voor het opzetten van een fonds Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving (KGO-fonds).
- De "Beleidsnotitie woningsplitsing bij inwoning buitengebied gemeente Haaksbergen", inclusief het bijbehorende beleidskader, is vastgesteld.
- Het beleidskader voor de herbouw van bestaande én vergunde bedrijfswoningen bij agrarische bedrijven in het buitengebied van de gemeente Haaksbergen is vastgesteld.
- Wij zijn gestart met het opstellen van een visie op verblijfsrecreatie.
- De actualiteitscheck Marktplan als aanvulling op het ruimtelijk kader van de haalbaarheidsstudie "De Markt Centraal" is vastgesteld.
- Het participatietraject over de inrichting van de openbare ruimte rondom het Marktplan is (voorlopig) afgerond.
- Het ontwerp bestemmingsplan voor de ontwikkeling van het Marktplan heeft ter inzage gelegen.
- Wij zijn gestart met de verkoop van de vijf kavels in de Wissinkbrink. Het bouwrijp maken van de vijf kavels in de Wissinkbrink is afgerond. Begin 2024 worden de bospercelen ingepland.
- De gronden aan de Brem 5 is teruggekocht van de eigenaren.
- We hebben een ontwerp addendum op de structuurvisie opgesteld, waarin de voorkeurslocaties voor wonen en werken zijn opgenomen aan de randen van de kernen van Haaksbergen, Buurse en St. Isidorushoeve om uitvoering te kunnen geven aan de woningbouwopgave, zoals deze onder andere volgt uit de woonvisie. Op de voorkeurslocaties voor wonen aan de randen van de kernen van Haaksbergen, Buurse en St. Isidorushoeve hebben we een voorkeursrecht gevestigd op basis van de Wet voorkeursrecht gemeenten om speculatie met grond tegen te gaan en regie te kunnen voeren over ontwikkelingen op deze locaties.
- Wij geven uitvoering aan de regionale Woondeal Twente. Hierin staat hoe we de woningbouwopgave in Twente voor elkaar willen krijgen.
- Wij hebben diverse ontwikkelaars gefaciliteerd om woningbouw die flexibel is en past bij de verschillende doelgroepen mogelijk te maken. De werkzaamheden op de locaties 't Kempke/Lourdeskerk (maximaal 72 woningen) en De Eik (25 woningen) zijn gestart en deels afgerond.
- Wij hebben structureel overleg met woningcorporatie Domijn over huisvesting van sociale doelgroepen en maken prestatieafspraken. De prestatieafspraken sluiten aan bij het nieuwe landelijke woonbeleid. In 2023 hebben we met Domijn specifiek gesproken over de herontwikkeling van Zwarteland en Van Brakelstraat.
- Wij zijn gestart met het opstellen van de Omgevingsvisie en hebben een aanbestedingsprocedure doorlopen om een adviesbureau te selecteren. Wij zijn verder gegaan met de voorbereiding voor het opstellen van een omgevingsplan. Het omgevingsplan voor het gehele grondgebied moet in 2032 gereed zijn.
- De panden aan de A. Brouwerstraat 4, 6 en 10 zijn gesloopt.

Duurzaamheid

Wat willen we bereiken?

Het verder verduurzamen van de gemeente Haaksbergen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Voor het opstellen van een duurzaamheidsvisie met daarin de ambities voor de verduurzaming van Haaksbergen en het landelijk gebied die aansluiten bij de Omgevingsvisie is een aanbestedingsprocedure doorlopen.
- We hebben een haalbaarheidsstudie laten uitvoeren voor de technische (on)mogelijkheden voor windturbines in onze gemeente.
- We hebben groepsgesprekken, gesprekken met belangenorganisaties én een excursie windenergie georganiseerd.
- In 2023 zijn zoekgebieden voor windenergie in Haaksbergen aangewezen.

- Tevens is een participatietraject gestart om te komen tot (niet-ruimtelijke) beleidskaders voor windenergie in Haaksbergen. Ten tijde van het opstellen van deze jaarrekening ligt het ontwerpbeleid voor windenergie ter inzage.
- We hebben een inventarisatie van circulaire initiatieven in de gemeente gedaan.
- In regionaal verband is een koersdocument en uitvoeringsplan voor de transitie naar een Circulaire Economie opgesteld.
- Wij hebben verschillende acties uitgevoerd om te ondersteunen bij het verduurzamen van woningen in de gemeente. Op 196 huizen zijn zonnepanelen geplaatst met behulp van subsidie verstrekt door de gemeente.
- Inwoners en bedrijven zijn geïnformeerd over verduurzaming.
- Wij hebben een externe adviseur ingeschakeld om bedrijven, op kosten van de gemeente, te ondersteunen bij het plaatsen van zonnepanelen op hun daken.
- Tenslotte is het project Zon op Bedrijfsdak voor ondernemers opgestart.

Vergunningverlening

Wat willen we bereiken?

We kunnen vanaf 1 januari 2024 werken met de Omgevingswet.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

We hebben actief ingezet op de voorbereiding op de invoering van de Omgevingswet en voldoen aan de minimale eisen (op basis van de minimale actielijst van de VNG). Hiertoe zijn onder andere de noodzakelijke besluiten genomen.

We besteden aandacht aan een goede dienstverlening en advisering op het gebied van vergunningverlening na inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024.

Verbonden partijen

Omgevingsdienst Twente

De Omgevingsdienst Twente geeft uitvoering aan de verplichte basistaken van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. Het betreft in hoofdzaak activiteiten op het gebied van vergunningverlening en toezicht en handhaving milieu. Bij de uitvoering van deze werkzaamheden dient voldaan te worden aan vastgestelde normen (de kwaliteitscriteria 2.2.).

Prestatie-indicatoren

Naam indicator	Eenheid	Stand Haaksbergen 2023	Gemiddelde van de referentie gemeenten	Gestelde norm
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	7,7	8,9	5,0
Demografische druk	Percentage	84,4	80,5	81,0
Hernieuwbare elektriciteit	Percentage	10,3	Geen data	**
Gemiddelde WOZ waarde	Euro	357.000	394.000	**
Gemeentelijke woonlasten eenpersoons huishouden	In Euro's	1039	897	Maximaal 10% boven het landelijk gemiddelde
Gemeentelijke woonlasten	In Euro's	1039	985	Maximaal 10% boven het

meerpersoons- huishouden				landelijk gemiddelde
-----------------------------	--	--	--	-------------------------

** Hiervoor wordt geen norm vastgesteld

Wat heeft het gekost?

bedragen x €1.000

Nr.	Omschrijving taakveld	Lasten			Baten			Totaal saldo
		Begroot	Werkelijk	Saldo	Begroot	Werkelijk	Saldo	
8.1	Ruimtelijke ordening	1.436	1.708	-272	243	593	350	78
8.2	Grondexploitatie	249	664	-415	15	338	323	-93
8.3	Wonen en bouwen	2.229	2.353	-124	1.147	1.263	117	-8
	Totaal programma 8	3.913	4.725	-811	1.404	2.194	789	-22

De afwijkingen op baten en lasten per taakveld (> € 15.000) worden toegelicht binnen het hoofdstuk 'Verklaring verschillen begroot en werkelijk' in de jaarstukken.

Paragraaf Lokale heffingen

De paragraaf Lokale Heffingen geeft inzicht in de diverse gemeentelijke belastingen en de consequenties voor de inwoners van Haaksbergen. Lokale heffingen hebben tot doel dat de gemeente door het verwerven van eigen middelen dekking vindt voor haar uitgaven in het kader van de uitvoering van de gemeentelijke taken. De invoering, wijziging of intrekking van lokale heffingen wordt door de gemeenteraad, via de vast te stellen verordening, gedaan. De legesverordeningen 2023 werden in de raadsvergadering van 21 december 2022 vastgesteld.

Tariefsaanpassingen

De OZB-tarieven zijn in 2023 reëel verhoogd met 1,5% voor woningen en niet-woningen en daarnaast zoals gebruikelijk gecorrigeerd in verband met de waardeontwikkelingen. Voor de overige gemeentelijke belastingtarieven 2023 zijn we ook uitgegaan van een inflatiecorrectie van 1,5%.

De tarieven voor de afvalstoffen- en rioolheffing en de overige heffingen zijn kostendekkend. Voor de afvalstoffenheffing en reinigingsrechten betekent dit dat het tarief in 2023 gemiddeld met 4% werd verlaagd en het tarief voor de rioolheffing met 4,2% werd verhoogd.

a. Overzicht gemeentelijke belastingopbrengsten

Overzicht opbrengsten gemeentelijke heffingen

(bedragen x € 1.000)

Belastingsoort	Werkelijk 2022	Begroot 2023 na wijziging	Werkelijk 2023	Verschil werkelijk t.o.v. begroot*
Leges reisdocumenten, rijbewijzen en burgerlijke stand	199	185	182	-3
Leges omgevingsvergunning en kapvergunningen	718	718	694	-24
Begraafrechten	45	177	175	-2
Afvalstoffenheffing	2.378	2.310	2.302	-8
Rioolheffing woningen/niet woningen	3.605	3.843	3.771	-72
OZB eigenaren woningen	4.058	4.103	4.117	14
OZB eigenaren niet-woningen	1.822	1.902	1.902	0
OZB gebruikers niet-woningen	1.106	1.170	1.163	-7
Forensenbelasting	93	95	88	-7
Toeristenbelasting	175	112	104	-8
BIZ-heffing	87	90	92	2
Reclamebelasting	0	45	42	-3
Totaal	14.286	14.750	14.632	-118

* De verschillen worden bij de afzonderlijke producten verklaart.

b. beleid ten aanzien van de lokale heffingen

Hervorming lokaal belastinggebied

In het coalitieakkoord van het demissionair kabinet is het volgende opgenomen: "Om een stabielere financiering voor de medeoverheden te realiseren en hun autonomie te vergroten, wordt in de komende jaren een nieuwe financieringssysteem voor de

periode na 2025 uitgewerkt, waarbij de mogelijkheid voor een groter eigen belastinggebied wordt betrokken. Daarbij worden ook alternatieven voor de OZB en MRB (minder Rijksbemoedienis) in de beschouwing betrokken." Vanwege het huidige demissionair kabinet is er nog geen zicht op hoe en wanneer dit wordt ingevuld.

Groene heffingskorting

De minister gaat met gemeenten in gesprek over hoe op lokaal niveau verduurzaming door huiseigenaren bevorderd kan worden en of een (verplichte) groene heffingskorting daar mogelijk aan bijdraagt. De groene heffingskorting kan worden vormgegeven door een vermindering van de verschuldigde belasting, nadat het verschuldigde belastingbedrag (bijvoorbeeld voor ozb) is berekend.

No cure – no pay bij de uitvoering van de Wet WOZ wordt aangepakt

Gemeenten moeten een vergoeding betalen als via no cure – no pay bureaus (NCNP-bureaus) de WOZ-waarde van woningen en bedrijven wordt aangepast. Dat kan gebeuren wanneer NCNP-bureaus namens inwoners een bezwaarschrift indienen bij de gemeente of door een beroep bij de rechter. Dat levert de bureaus zo veel geld op, dat sprake is van een verdienmodel. Inwoners profiteren daar niet van. Terwijl de regeling is bedoeld als kostenvergoeding voor inwoners. De enorme toename van het aantal bureaus heeft maatschappelijk ongewenste gevolgen:

1. De uitvoering van de Wet WOZ loopt vast.
2. De rechters komen te weinig toe aan andere zaken.
3. De relatie met de inwoner formaliseert.
4. In 2021 keerden gemeenten € 18.000.000 uit aan kostenvergoedingen.

Mede op initiatief van GBTwente en een aantal andere uitvoeringsorganisaties heeft de staatssecretaris Fiscaliteit, de heer mr. Marnix van Rij, op 19 september 2023 het wetsvoorstel Herwaardering proceskostenvergoeding WOZ en Bpm ingediend bij de Tweede Kamer. De Tweede Kamer heeft op 27 oktober 2023 hiermee ingestemd en de Eerste Kamer volgde op 19 december 2023.

Voor de Wet waardering onroerende zaken (WOZ) bevat het wetsvoorstel in het kort het volgende:

1. De vergoeding van rechtsbijstand in de bezwaarfase wordt vermenigvuldigd met 0,25 als de WOZ-beschikking wordt vernietigd of gewijzigd.
2. De vergoeding van rechtsbijstand in de fase van beroep, hoger beroep of cassatie wordt vermenigvuldigd met 0,25 als de WOZ-beschikking wordt vernietigd of gewijzigd en vermenigvuldigd met 0,10 in de overige gevallen.
3. De vergoeding voor immateriële schade wordt beperkt tot € 50 per half jaar (was € 500) waarmee de redelijke termijn voor afhandeling van een bezwaar is overschreden.
4. Vergoedingen mogen uitsluitend worden uitbetaald op een bankrekening die staat op naam van de belanghebbende zelf.
5. Het wetsvoorstel treedt in werking per 1 januari 2024.

c. kostendekkendheid

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de kostendekkendheid van heffingen. De rioolheffing en afvalstoffenheffing mogen volgens de wet maximaal kostendekkend zijn. Op grond van de Gemeentewet mag de legesverordening als geheel gezien maximaal kostendekkend zijn. Niet elke post wordt dus afzonderlijk op zijn kostendekkendheid beoordeeld.

De leges zijn ingedeeld in drie titels:

- titel 1, algemene dienstverlening;
- titel 2, dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning;
- titel 3, dienstverlening vallend onder Europese dienstrichtlijn.

Titel 1: De leges algemene dienstverlening bestaan voornamelijk uit burgerzaken en de burgerlijke stand. Veruit het grootste deel van de inkomsten bestaat uit leges voor paspoorten en rijbewijzen. Voor een aantal tarieven binnen titel 1 geldt, dat deze door het Rijk zijn gemaximeerd: paspoorten, rijbewijzen, kansspelen en wet bescherming persoonsgegevens.

Titel 2: Hieronder vallen de leges voor de omgevingsvergunningen.

Titel 3: Dit betreft de leges voor evenementenvergunningen, prostitutievergunningen en de drank- en horecavergunningen.

Mate van kostendekking

(bedragen x € 1.000)

Activiteitsgroep	lasten taakvelden	Overhead	BTW	Toevoeging/onttrekking voorziening	Totale lasten	Heffingen (Baten)	Overige Baten	Totaal Baten	Kosten-dekkendheid
Afvalstoffenheffing raming	2.012	0	332	0	2.344	2.310	34	2.344	100%
Afvalstoffenheffing werkelijk	1.907	0	345	236	2.488	2.302	186	2.488	100%
Rioolheffing raming	3.096	181	566	0	3.843	3.843	0	3.843	100%
Rioolheffing werkelijk	2.856	181	501	233	3.771	3.771	0	3.771	100%
Begraafrechten raming	282	0	0	0	282	177	0	177	63%
Begraafrechten werkelijk	213	0	0	0	213	176	0	176	83%
Leges algemene dienstverlening (Leges Titel 1 Legesverordening) raming	439	281	0	0	720	204	0	204	28%
Leges algemene dienstverlening (Leges Titel 1 Legesverordening) werkelijk	406	281	0	0	687	182	0	182	26%
Leges dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving/vergunningen (Leges Titel 2 Legesverordening) raming	531	357	0	0	888	860	0	860	97%
Leges dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving/vergunningen (Leges Titel 2 Legesverordening) werkelijk	548	357	0	0	905	694	0	694	77%
Leges dienstverlening vallend onder Europese dienstrichtlijn (leges Titel 3 Legesverordening) raming	81	58	0	0	139	7	0	7	5%
Leges dienstverlening vallend onder Europese dienstrichtlijn (leges Titel 3 Legesverordening) werkelijk	81	58	0	0	139	8	0	8	6%
Totaal raming	6.441	877	898	0	8.216	7.401	34	7.435	90%
Totaal werkelijk	6.011	877	846	469	8.203	7.133	186	7.319	89%

d. Woonlastenontwikkeling

Onder woonlasten verstaan we: onroerende zaakbelastingen, afvalstoffen- en rioolheffing. Het zijn belastingen en tarieven waarmee ieder huishouden in een gemeente jaarlijks te maken krijgt.

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (Coelo) publiceert jaarlijks de Atlas van lokale lasten. Men vergelijkt daarin per gemeente de woonlasten van een woning met een voor die gemeente gemiddelde waarde. Onderstaand overzicht geeft de hoogte van de woonlasten in Haaksbergen voor een gemiddeld meerpersoonshuishouden in 2021, 2022 en 2023 weer. De uitgangspunten komen overeen met die van Coelo. Er wordt uitgegaan van een meerpersoonshuishouden met een gemiddelde woningwaarde.

Woonlastenontwikkeling in Haaksbergen

Belastingsoort	Werkelijk 2021	Werkelijk 2022	Werkelijk 2023	Percentage stijging 2023 t.o.v. 2022
Onroerende zaakbelasting	395,49	461,67	468,60	1,5%
Rioolheffing	339,00	334,08	348,24	4,2%
Afvalstoffenheffing	221,52	224,84	215,88	-4,0%
Totale woonlasten	956,01	1020,59	1032,72	1,2%
Landelijk gemiddelde woonlasten	811,00	904,00	944,00	4,4%
Percentage boven landelijk gemiddelde	17,9%	12,9%	9,4%	

Uit de tabel blijkt dat de woonlasten in Haaksbergen boven het landelijke gemiddelde liggen. De gemeentelijke woonlasten voor een eigenaar van een woning zijn in 2023 gestegen met 1,2%. Voor een huurder van een woning zijn de woonlasten in 2023 met 0,9% gestegen, omdat deze geen onroerendezaakbelasting betaalt.

Rangorde Twentse gemeenten naar hoogte van woonlasten meerpersoonshuishoudens

Gemeente	Woonlasten 2022	Woonlasten 2023	stijging in % t.o.v. 2022
Rijssen-Holten	€ 667	€ 708	6,1%
Tubbergen	€ 813	€ 807	-0,7%
Dinkelland	€ 908	€ 890	-2,0%
Oldenzaal	€ 864	€ 892	3,2%
Wierden	€ 892	€ 915	2,6%
Hengelo	€ 901	€ 928	3,0%
Hellendoorn	€ 902	€ 937	3,9%
Enschede	€ 962	€ 966	0,4%
Borne	€ 914	€ 967	5,8%
Twenterand	€ 957	€ 981	2,5%
Hof van Twente	onbekend	€ 1.003	onbekend
Almelo	€ 986	€ 1.011	2,5%
Haaksbergen	€ 1.021	€ 1.033	1,2%
Losser	€ 990	€ 1.059	7,0%
Overijssel	€ 868	€ 896	3,2%
Nederland	€ 904	€ 944	4,4%

e. Kwijtscheldingsbeleid

Huishoudens met een inkomen op minimumniveau komen in aanmerking voor kwijtschelding van de onroerende zaakbelastingen, afvalstoffenheffing en rioolheffing. Kwijtschelding wordt verleend op basis van 100% van de bijstandsnorm, waarbij tevens een vermogenstoets plaatsvindt. De specifieke voorwaarden voor kwijtscheldingen staan vermeld in de verordening kwijtscheldingen.

Afhankelijk van de inkomens- en vermogenstoets worden de woonlasten voor deze categorie geheel of gedeeltelijk kwijtgescholden. In 2023 is in totaal voor een bedrag van € 202.000 verleend aan kwijtscheldingen (begroot € 200.000). De kwijtscheldingen worden niet verdisconteerd in de tarieven van het rioolrecht en de afvalstoffenheffing, maar ze vallen in de exploitatie onder het product minima.

Paragraaf Weerstandvermogen en risicobeheersing

Algemeen

In deze paragraaf wordt beschreven hoe wij omgaan met risico's en hoe groot het weerstandvermogen moet zijn om eventuele financiële tegenvallers op te kunnen vangen. Ook worden wijzigingen in beleid en mutaties in risico's gerapporteerd. In deze paragraaf zijn vijf kengetallen opgenomen. Dit om de raad beter inzicht te geven in de financiële positie van de gemeente.

In 2023 is de nieuwe nota risicomanagement en weerstandvermogen 2023 vastgesteld. Deze paragraaf sluit aan bij de bepalingen die hierin zijn opgenomen.

Weerstandcapaciteit

De weerstandcapaciteit geeft aan welke middelen we hebben om onverwacht grote tegenvallers op te kunnen vangen. Het betreft buffers in het eigen vermogen of in de exploitatie, die zonder gevolgen voor uitvoering van het beleid, ingezet kunnen worden om onverwachte kosten te dekken. De weerstandcapaciteit bestaat uit de algemene reserve, post onvoorzien, structurele exploitatieruimte en onbenutte belastingcapaciteit. De onbenutte belastingcapaciteit is de ruimte tussen de huidige woonlasten en de lasten als we 20% boven het landelijke gemiddelde gaan zitten. De onbenutte belastingcapaciteit is berekend op € 694.000.

De bestemmingsreserves worden in de basisberekening van de ratio weerstandvermogen niet tot de beschikbare weerstandcapaciteit gerekend. Voor de volledigheid wordt de ratio ook berekend inclusief de bestemmingsreserves.

De beschikbare weerstandsratio ultimo 2023

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	2022	2023
Algemene reserve (31-12) incl. begrote jaarresultaat	14.539	19.700
Totaal incidentele weerstandcapaciteit	14.539	19.700
Onvoorzien	40	40
Onbenutte belastingcapaciteit (structureel)	439	696
Totaal structurele weerstandcapaciteit	479	736
Totaal inc. + str. weerstandcapaciteit	15.018	20.436
Benodigde weerstandcapaciteit	2.819	3.884
Ratio	5,3	5,3
Bestemmingsreserves zonder verplichtingen	13	13
Bestemmingsreserves met verplichtingen	0	0
Ratio incl. bestemmingsreserves	5,3	5,3

Stille reserves

Stille reserves (ontstaan wanneer de boekwaarde van activa lager is dan de verkoopwaarde) worden meegenomen in de weerstandcapaciteit als deze binnen een jaar te gelde gemaakt kunnen worden. Het gebruiken van stille reserves heeft consequenties en moet als laatste redmiddel worden gezien. Binnen de gemeente Haaksbergen zijn momenteel geen activa die aan deze criteria voldoen en wordt nu dus geen stille reserve toegevoegd aan de weerstandcapaciteit. Wel zullen wij voor het inzicht de stille reserves van relevante omvang, die niet binnen een jaar te gelde gemaakt kunnen worden, opnemen in deze paragraaf. Bij de panden is de geschatte verkoopwaarde gelijkgesteld

aan de WOZ-waarde.

Omvang stille reserves

(bedragen in €)

	Geschatte verkoopwaarde	Boekwaarde	Stille reserve
Aandelen	8.188.000	645.000	7.543.000
Panden	20.223.000	6.383.000	13.840.000
Kunstvoorwerpen	250.000	0	250.000
Totaal	28.661.000	7.028.000	21.633.000

Risico's

In de nota risicomanagement en weerstandsvermogen 2023 is de ondergrens voor de risico's vastgelegd. Deze ondergrens is bepaald op 0,25% van de algemene uitkering. Dit percentage wordt ook door veel andere gemeenten gehanteerd. De ondergrens komt hiermee uit op afgerond € 100.000. Een onverwacht nadeel tot € 100.000 wordt in beginsel binnen het programma of de post onvoorzien opgevangen.

Bij de Jaarstukken 2023 zijn alle risico's opnieuw beoordeeld. Voor de inschaling van de kans dat een risico optreedt wordt de volgende indeling gebruikt:

Klasse	Kans van optreden	Risico
1	Kleiner dan eenmaal per 10 jaar	10%
2	Tussen de eenmaal per 5 jaar en eenmaal per 10 jaar	30%
3	Tussen de eenmaal per 2 jaar en eenmaal per 5 jaar	50%
4	Tussen de eenmaal per 1 jaar en eenmaal per 2 jaar	70%
5	Groter dan eenmaal per jaar	90%

Indien de kans van optreden 90% is, wordt het risico opgenomen in de exploitatie.

Per risico maken we vervolgens een inschatting van het meest waarschijnlijke financiële effect als het risico zich voordoet. De risico bedragen worden volgens de onderstaande indeling verdeeld in 5 klassen:

Klasse	Financiële gevolgen
1	Kleiner dan €100.000 (wordt niet meegenomen)
2	Tussen de €100.000 en €200.000
3	Tussen de €200.000 en €350.000
4	Tussen de €350.000 en €500.000
5	Groter dan €500.000

Vervolgens worden met behulp van een risicoscore de risico's gerangschikt en wordt inzichtelijk welke risico's het meest belangrijk zijn om te beheersen. Deze risicoscore wordt bepaald door de klassen van kans en gevolg te vermenigvuldigen volgens onderstaande formule, waarbij de maximale score 25 is (5 x 5).

Risicoscore = inschaling kans x inschaling financieel gevolg

Risico's ontwikkelen zich vaak in de tijd. Daarom wordt er periodiek via de paragraaf weerstandsvermogen in de begroting en jaarstukken in beeld gebracht hoe risico's zich ontwikkelen en vooral welke maatregelen worden genomen.

Overzicht risico's

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving risico	Financieel gevolg	Kans van optreden	Benodigd weerstandsvermogen	Inc/Str.	Kans van optreden	Financieel gevolg	Risico score
0. Bestuur en ondersteuning							
Cyberaanval	4.000	10%	400	Str.	1	5	5
6. Sociaal domein							
Lagere rijksbijdrage Inkomensdeel	150	50%	75	Str.	3	2	6
Aantallen Wmo en jeugdhulptrajecten	700	50%	350	Str.	3	5	15
Onzekerheden Sociaal Domein	575	70%	403	Str.	4	5	20
8. Ruimtelijke ontwikkeling en wonen							
Milieuverontreiniging	500	30%	150	Inc.	2	4	8
Grondexploitaties	242	50%	121	Inc.	3	3	9
Diverse programma's							
Calamiteiten	400	30%	120	Inc.	2	4	8
Claims	1.500	50%	750	Inc.	3	5	15
Verbonden partijen	1.000	50%	500	Str.	3	5	15
Garantstellingen	609	10%	61	Inc.	1	5	5
Wachtgeldverplichtingen	333	30%	100	Inc.	2	3	6
Voorziening wethouderspensionoenen	600	30%	180	Inc.	2	5	10
Hogere kosten aanbestedingen	250	70%	175	Str.	4	3	12
Schommelingen in de conjunctuur	1.000	50%	500	Inc.	3	5	15
Benodigde weerstandscapaciteit			3.884				

Het benodigde weerstandsvermogen is berekend op € 3.884.000. Mocht bijvoorbeeld het risico van een cyberaanval zich voordoen, is het gevolg € 4.000.000 terwijl we voor dit risico maar 10% van dit bedrag aan benodigd weerstandsvermogen hebben opgenomen. De buffers zullen bij een ratio van 1 in zijn geheel dienen te worden ingezet. Om deze reden wordt met een minimale ratio van 2 gerekend. Dat wil zeggen dat de buffers minimaal tweemaal zo hoog dienen te zijn dan het benodigd weerstandsvermogen. Een groot deel van de algemene reserve is daarmee in die zin beklemd.

Uitval applicaties in verband met cybercrime (€ 400.000)

Met de digitalisering van de samenleving neemt cybercrime een steeds grotere vlucht. Voorbeelden hiervan zijn het verspreiden van virussen, malware, DDoS-aanvallen, versleuteling en/of vernietiging van bestanden, waarbij systemen slecht of helemaal niet meer bereikbaar zijn voor medewerkers of inwoners.

Uit onderzoek blijkt dat de gemiddelde kosten circa € 4.200.000 bedroegen. Dat is vergelijkbaar met de schade die de gemeente Hof van Twente heeft geleden bij de hack in 2020, namelijk circa € 4.000.000. Op basis van het onderzoek en de ervaring bij de gemeente Hof van Twente voeren we een financieel gevolg van € 4.000.000 op.

Een incident van enige omvang brengt direct hoge schade met zich mee. Deels om schade te herstellen (waarvoor dure specialisten nodig zijn), maar zeker ook vanwege de (forensische) onderzoeken die moeten worden uitgevoerd om vast te stellen wat er is gebeurd en uit te sluiten dat de aanval voortduurt. Met het uitplaatsen van IT naar Hengelo (in 2022) zijn onze systemen beter beveiligd. Het risico op cybercrime laat zich nooit voor 100% uitsluiten.

Lagere Rijksbijdrage Inkomensdeel (€ 75.000)

De hoogte van het Inkomensdeel is van veel factoren afhankelijk. Hierdoor dragen gemeenten een financieel risico met betrekking tot de resultaten op het onderdeel bijstand. Het aantal bijstandsccliënten was behoorlijk laag, maar is in 2023 gestegen. Op dit moment zien we een stijging in het aantal bijstandsccliënten en de verwachting is dat dit aantal de komende jaren blijft stijgen. De systematiek achter de Rijksbijdrage heeft een vertragend effect, dit maakt dat achteraf een tekort mogelijk is en dat nemen we mee als

risico. Wanneer de gemeente in de pas loopt met de landelijke trends, is het risico kleiner. De kans van optreden van dit risico schatten wij op 50%.

Aantallen Wmo-ondersteuningstrajecten en Jeugdhulptrajecten onzeker (€ 350.000)

De gemeente is verantwoordelijk voor alle vormen van Wmo en Jeugdhulp. Wij monitoren de instroom in Wmo en Jeugdhulp en het gebruik van individuele vormen nauwlettend (zowel zorg in natura (ZIN) als persoonsgebonden budget (PGB)). Wij zijn steeds beter in staat een schatting te maken van het zorggebruik. Voor 2024 zijn wij voor de Wmo in de begroting uitgegaan van een volumeontwikkeling van 2%. Dit percentage is gebaseerd op de volumeontwikkeling gedurende de laatste jaren en de verwachte vergrijzing. Voor jeugd zijn we in de begroting 2024 uitgegaan van de geconstateerde ontwikkeling in het werkelijk aantal cliënten en de gerealiseerde kosten over 2021, 2022 en over het eerste halfjaar van 2023.

We hebben in 2023 verder gezien dat er vanuit de groep Oekraïners die in Haaksbergen worden opgevangen een beperkt beroep op jeugdzorg is gedaan. We kunnen ons voorstellen dat met het voortschrijden van de tijd en de oorlog in Oekraïne dit beroep groter zal worden. Ook houden wij rekening met een mogelijk groter beroep op (jeugd)zorg vanuit de toenemende groep inburgeraars, die wij moeten huisvesten (waarvan sommigen een trauma hebben opgelopen vanwege vertrek uit oorlogsgebied of gebeurtenissen tijdens hun reis naar Nederland). Er blijft daarom een kans op het moeten leveren van meer en/of duurdere zorgtrajecten dan in de begroting is opgenomen.

Onzekerheden Sociaal Domein (€ 403.000)

Sinds de decentralisaties in 2015 plaatsvonden, is het niet rustig geweest in het Sociaal Domein. Na de transitie, waarbij de gemeenten met (te) weinig middelen een organisatie dienden op te bouwen voor nieuwe en andere taken dan zij gewend waren te hebben, volgde de transformatie, waarbij de gemeenten een grote urgentie voelden om zaken anders, beter en goedkoper, uit te voeren. De transformatie is nog steeds gaande. Als stelselverantwoordelijke bemoeit het Rijk zich hier echter steeds nadrukkelijker mee, bijvoorbeeld via de Hervormingsagenda Jeugd, het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming, en ook via de door het Rijk geïnitieerde ombouw van grote verblijfsvoorzieningen naar veel kleinschaligere verblijfsvoorzieningen.

Bij de Wmo werd de bemoeienis van het Rijk onder meer zichtbaar door de invoering en inmiddels weer voorgenomen afschaffing van het abonnementstarief. De (financiële) gevolgen hiervan voor onze gemeente zijn niet bekend en vormen een risico.

De laatste paar jaar zien we verder dat de grote gespecialiseerde (systeem)aanbieders, vooral op het gebied van jeugdhulp, steeds meer moeite hebben financieel rond te komen en tegelijkertijd in toenemende mate (grote) problemen hebben om voldoende gekwalificeerd personeel te vinden. Gemeenten zien deze problemen en willen de aanbieders (financieel) tegemoetkomen, maar hebben te maken met dezelfde problemen. De zorg voor onze (jeugdige) inwoners moet echter doorgaan. Dit kan betekenen dat gemeenten, om de zorg overeind te houden, aanbieders extra moeten ondersteunen. Onduidelijk is of gemeenten hiervoor door het Rijk gecompenseerd worden. We nemen een risico op van € 403.000 (70% van € 575.000).

Milieu verontreiniging (€ 150.000)

De gemeente loopt een financieel risico bij verspreiding van gevaarlijke stoffen op gemeentelijk grondgebied, waarbij enige spoed noodzakelijk is. Voorbeelden zijn: het vrijkomen van asbest bij brand en grondverontreiniging bij het dumpen van drugsafval. Het risico op het dumpen van drugsafval en de bijbehorende saneringskosten is groter geworden.

Grondexploitaties (€ 121.000)

Voor de grondexploitaties wordt een benodigde weerstandscapaciteit opgenomen van € 121.000. Een nadere onderbouwing van dit bedrag is opgenomen in de paragraaf grondbeleid.

Calamiteiten (€ 120.000)

Diverse risico's ten aanzien van onder andere ongevallen, natuurrampen, storm- en elektriciteitsschade, storingen en ziektes waarvoor wij niet zijn verzekerd.

Juridische claims (€ 750.000)

Wij worden in sommige kwesties gedagvaard tot schadeloosstelling. Als de schadeloosstelling door de rechter toegekend wordt, komt een deel hiervan voor onze rekening. Niet alles valt onder de dekking van onze aansprakelijkheidspolis. Daarom nemen wij een bedrag als risico op.

Op dit moment zijn er geen juridische claims met een omvang zoals die nu is opgenomen, maar in de bedrijfsuitvoering van een gemeente is het niet uit te sluiten dat er juridische claims worden ingediend. Daarbij is het niet altijd mogelijk hangende een procedure inhoudelijk en financieel op een individuele zaak in te gaan in de paragraaf risicobeheersing of in andere openbare documenten. Met het hogere algemene juridische risico kunnen wij er dan toch rekening mee houden in onze benodigde weerstandscapaciteit. Mocht er in de toekomst een grote schadeclaim ontstaan, zullen wij de raad uiteraard informeren binnen de mogelijkheden die er op dat moment zijn (rekening houdend met privacygevoelige informatie en de rechtspositie van de gemeente).

Verbonden partijen (€ 500.000)

Betreft het risico van alle verbonden partijen tezamen. In de paragraaf Verbonden partijen wordt hierover meer informatie gegeven.

Garantstellingen (€ 61.000)

De gemeente Haaksbergen heeft garanties afgegeven op leningen, die zijn aangetrokken door instellingen met een maatschappelijk nut zoals sportverenigingen. Er zijn een aantal zekerheden door de instellingen afgegeven, toch blijft er een financieel risico bestaan. Bij sportverenigingen wordt er vaak in samenwerking met het Waarborgfonds Sport (WFS) een garantstelling afgegeven.

In het hierna opgenomen overzicht staan alle leningen vermeld waar de gemeente (deels) garant voor staat. Bij alle genoemde instellingen worden jaarlijks de jaarrekeningen beoordeeld. Er zijn momenteel geen aanwijzingen dat er bij één van de afgegeven garanties grote risico's worden gelopen.

Staat van gegarandeerde geldleningen

(bedragen afgerond in €)

Nr.	Naam van de geldnemer	Restant leningen	Door gemeente gewaarborgd	Toelichting
1	St. gem. huis St. Isidorushoeve	13.000	13.000	Via BNG
2	St. Accommodatie Buurse	61.000	61.000	Via BNG
3	Haaksbergse schutterij	50.000	25.000	50% met WFS
4	Stichting APH (HSC)	108.000	108.000	Via BNG
5	SV Bon Boys	128.000	64.000	50% met WFS
6	HHC Haackey	189.000	95.000	50% met WFS
7	Museum Buurtspoorweg	350.000	175.000	Via BNG
8	Tennis & Padel Veldmaat	135.000	67.500	50% met WFS
Totaal aan garantstellingen		1.034.000	608.500	

Wachtgeldverplichting (€ 100.000)

Een huidige wethouder kan uitvallen of zijn functie beëindigen, waarbij hij recht houdt op wachtgeld. Ervan uitgaande dat er geen verplichtingen ontstaan bij alle drie de wethouders, maar bij één, nemen we € 100.000 op als risico.

Voorziening wethouderspensioenen (€ 180.000)

Vanwege het stijgen van de rekenrente is er vorig jaar € 600.000 vrijgevallen uit de voorziening wethouderspensioenen. Het risico bestaat dat als de rekenrente daalt, we ten laste van de algemene middelen weer moeten bijstorten. Vanwege de actuele renteontwikkelingen wordt het risico momenteel laag ingeschat. We nemen een risico op van € 180.000 (30% van € 600.000).

Hogere kosten aanbestedingen (€ 175.000)

Door marktwerking en wisselende vraag en aanbod is op voorhand niet in alle gevallen goed in te schatten wat de kosten bij aanbestedingen worden. Hierdoor ontstaat het risico dat kosten hoger uitvallen dan vooraf is ingeschat. Bij kredieten gaat het dan om hogere structurele kapitaallasten. Bij de dienstverlening gaat het om hogere structurele bijdragen.

Schommelingen in de conjunctuur (€ 500.000)

Als gevolg van schommelingen in de conjunctuur kunnen zowel aan de kosten- als opbrengstenkant onvoorziene nadelige incidentele effecten optreden.

Ratio weerstandsvermogen

In 2023 hebben wij een beschikbare weerstandscapaciteit van € 20.436.000. Uit het totaaloverzicht met de risico's blijkt dat we een weerstandscapaciteit nodig hebben van minimaal € 3.884.000. De ratio voor 2023 komt daarmee uit op 5,3.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{20.436}{3.884} = 5,3$$

Bij non-profit organisaties wordt vaak de volgende waarderingstabel gebruikt voor classificatie van het weerstandsvermogen:

Waarderingcijfer	Ratio	Betekenis
A	> 2,0	Uitstekend
B	1,4 – 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 – 1,4	Voldoende
D	0,8 – 1,0	Matig
E	0,6 – 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

Ons weerstandsvermogen wordt als uitstekend geclassificeerd.

Kengetallen

Het BBV schrijft voor dat in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing, in aanvulling op de ratio weerstandsvermogen, een verplichte set van vijf financiële kengetallen wordt opgenomen. De kengetallen maken inzichtelijk over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen.

Bij het beoordelen van de hoogte en de ontwikkeling van de risico's moet gekeken worden naar de samenhang tussen de ratio's en ontwikkeling ervan in tijd.

Overzicht kengetallen

Kengetallen	Realisatie 2022	Begroot 2023	Realisatie 2023	Oordeel
Netto schuldquote	33%	59%	28%	Voldoende
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	28%	51%	23%	Voldoende
Solvabiliteitsratio	23%	14,0%	28%	Voldoende
Kengetal grondexploitatie	0%	1,0%	1%	Voldoende
Kengetal structurele exploitatieruimte	8%	3,0%	5%	Voldoende
Kengetal lokale lasten	113%	112%	109%	Voldoende

Netto schuldquote

De hoogte van de schuld die een gemeente kan dragen, hangt af van de hoogte van de inkomsten. De VNG hanteert een norm van 100%. Dus wanneer de totale schuld lager is dan de jaarmzet, wordt dit als voldoende bestempeld. Tussen 100% en 130% is matig en een percentage boven 130% is onvoldoende. Onze netto schuldquote is voldoende.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Voor langlopende leningen is een bedrag van ongeveer € 4.100.000 doorgeleend. De doorgeleende gelden betreffen voornamelijk hypotheekleningen aan eigen personeel. Onze netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen is voldoende.

Solvabiliteit

De solvabiliteitsratio geeft de mate aan waarmee de gemeentelijke bezittingen zijn betaald met eigen middelen. Dit geeft inzicht in de mate waarin onze gemeente in staat is op zz langere termijn aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de verhouding eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen, hoe gezonder een gemeente is. Onze norm is een solvabiliteit van 25%, dit wordt ook door de VNG geadviseerd. Als de solvabiliteit kleiner is dan 20% is het onvoldoende. Onze solvabiliteit is in 2023 voldoende geworden dankzij het gerealiseerde resultaat.

Kengetal grondexploitatie

Dit kengetal geeft aan hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale baten. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De norm is een ratio van maximaal 25%. Onze kengetal grondexploitatie is met 1% voldoende.

Kengetal structurele exploitatieruimte

Het financiële kengetal structurele exploitatieruimte geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in evenwicht is. Daarnaast geeft dit kengetal ook aan of de gemeente in staat is structurele tegenvallers op te vangen, dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid. Wij hanteren de norm van 0,5% van het totaal aan baten. Dit percentage sluit aan bij de norm die wordt gehanteerd voor artikel 12-gemeenten. Indien de structurele exploitatieruimte ligt tussen de 0% en 0,5%, dat bestempelt als matig. Een ratio kleiner dan 0% is onvoldoende. Onze structurele exploitatieruimte is 5% en daarmee voldoende.

Lokale lasten

De belastingcapaciteit geeft inzicht in hoe de belastingdruk in onze gemeente zich verhoudt tot het landelijke gemiddelde. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen, wordt gerelateerd aan de totale woonlasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, de rioolheffing en afvalstoffenheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. Wij hanteren de norm van maximaal 10% boven het landelijk gemiddelde. Een ratio van 20% of meer boven het landelijke gemiddelde is onvoldoende. In 2023 zitten wij 9,4% boven het landelijke gemiddelde. Hierdoor is dit kengetal voldoende.

Algeheel oordeel

Voor het eerst sinds de invoering van de kengetallen staan alle seinen op groen.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Kapitaalgoederen zijn door de gemeente aangekochte en/of tot stand gebrachte objecten, waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt. In deze paragraaf zijn de volgende kapitaalgoederen opgenomen:

- openbare verlichting: straatverlichting, inclusief sfeerverlichting en dergelijke
- wegen: alle verharding, inclusief bruggen en dergelijke
- begraafplaatsen: onderhoud van twee begraafplaatsen
- openbaar groen: plantsoenen, bomen, bossen en natuurterreinen
- riolering: riolen, drukriolen en gemalen
- water: vijvers, duikers, brandkranen, sloten en wadi's
- speelvoorzieningen: speelplekken, trapvelden en basketbalvelden
- gebouwen: in eigendom van de gemeente: theater, gemeentehuis, sporthallen en gymzaal.

Achterstanden in het onderhoud kunnen, naast kapitaalvernietiging, in het ergste geval leiden tot onveilige situaties. Het is daarom zinvol op het gebied van het onderhoud van kapitaalgoederen effectief beleid te voeren. In de tabel is te zien welke (beleids)kaders voor de diverse kapitaalgoederen zijn vastgesteld.

Overzicht beleidsplannen

Soort kapitaalgoed	Beleidskader	Vastgesteld	Looptijd t/m
Openbare verlichting	Beleidsplan Openbare Verlichting 2017-2026	2016	2026
Wegen	Beleidsplan Wegbeheer	2021	2025
Begraafplaatsen	Toekomstbestendige begraafplaatsen	2021	2031
Groen	Groenvisie	2012	2022
Riolering	Gemeentelijk Rioleringsplan 2017-2020	2016	2020
Water	Waterplan	2004	2025
Speelvoorzieningen	Haaksbergen speelt verder	2009	2022
Gebouwen	Vastgoedbeleid	2010	
Buitenkunstwerken	Kunstbeleid	2018	2021

Door verschillende opgaven die op ons af zijn gekomen, zijn we niet toegekomen aan het vernieuwen van diverse beleidsplannen. Hiermee wijken wij af van de door de BBV voorgeschreven termijn, waarin een beleidsplan vernieuwd moet worden. Deze beleidsplannen worden in 2024 vernieuwd en voorgelegd aan de raad ter vaststelling.

Wegen

Het reguliere jaarlijkse onderhoud is conform planning uitgevoerd:

- De onderhoudswerkzaamheden zijn volgens het reguliere (asfalt)onderhoudsbestek uitgevoerd. We hebben onder andere asfaltdeklagen vervangen en trottoirs hersteld ter plekke van Pijperstraat, Bizetstraat, Schuberstraat, Witteveenweg, Parallelweg en Veldmaterstraat.
- De verkeersveiligheid in de Veldmaterstraat is conform duurzaam veilig verbeterd, in combinatie met onderhoudsmaatregelen, onder andere ter plekke van de aansluiting Kolenbranderweg is een drempel gerealiseerd en zijn fietssuggestiestroken aangebracht.
- Uitvoeren kleinere reparaties, zoals voegvullen, conserveren asfalt met behulp van slijtlagen, gietasfalt en plaatselijk asfaltherstel. Dit is uitgevoerd om de kwaliteit van het wegennet op een voldoende niveau te houden. Hiermee zijn kapitaalsvernietiging en mogelijke veiligheidsrisico's beperkt gebleven.

- Ook zijn de geplande herstraat-werkzaamheden uitgevoerd.
- Wegmarkeringen zijn hersteld waar nodig.
- Er zijn grasbetonstenen aangebracht of hersteld langs gedeelten van de Bretelerveldweg, Ellenbroekweg, Munsterdijk, Geukerdijk, Oude Boekeloseweg, Zoomweg en Mentinkweg.

Openbare verlichting

In 2023 zijn de storingsen, onderhoud en schades aan de openbare verlichting uitgevoerd door onze aannemer conform het onderhoudsbestek.

Vanwege de stijgende energieprijzen, het behalen van klimaatdoelen en de uitfasering van lichtbronnen, was er voor 2023 extra budget beschikbaar gesteld voor de vervanging van de openbare verlichting. Hierdoor zijn er twee vervangingsprojecten gestart, waarbij circa 600 armaturen zijn vervangen door duurzame led armaturen. Inmiddels bestaat de openbare verlichting in de dorpskern Buurse hierdoor volledig uit ledverlichting.

Begraafplaatsen

Het reguliere onderhoud op beide begraafplaatsen, alsmede de wettelijke taken voor begraven, is ondergebracht bij Twente Milieu.

Bij Publiekszaken is tijdelijk personele capaciteit voor de begraafplaatsadministratie. Hierdoor is de actieve werving van inkomsten uit verlenging van grafrechten weer opgestart. Er is in 2023 nieuwe software aangeschaft voor de begraafplaatsadministratie, zodat deze toekomstbestendig gemaakt kan worden.

In 2023 is gestart met de aanleg van de natuurbegraafplaats, die bestaat uit een grafveld, urnenheuvel en strooiveld in het bos. Verder zijn diverse uitvoeringsprojecten voor de begraafplaatsen ontworpen en uitvoeringsgereed gemaakt, zoals de aanleg van een urnenveld en strooiveld op oude begraafplaats aan de Enschedesestraat en een nieuw kindergedeelte op het Waarveld.

Openbaar groen

In samenwerking met bewoners (via de wijkraden en groene organisaties) zijn we gestart met het opstellen van een geactualiseerde groenvisie. In 2023 lag de focus hierbij vooral op participatie.

Alle uitvoerende onderhoudswerkzaamheden aan het gemeentelijke groen waren ondergebracht bij Twente Milieu. Uiteraard onder regie van de gemeente. Grote arealen groen met natuurlijke uitstraling zijn bij droge zomers prima op het laagste niveau te onderhouden, zonder verlies van kwaliteit. Bij kleine groenvakken leidt het tot kwaliteitsverlies en uiteindelijk hogere kosten. Dit gegeven wordt meegenomen in de nieuwe groenvisie.

Ook was er in 2023 aandacht voor het bevorderen van de biodiversiteit. De grotere gazons binnen de bebouwde kom, die niet officieel als trapveld of hondenlosloopgebied zijn aangewezen, worden nog maar twee keer per jaar gemaaid, waarbij het maaisel werd afgevoerd. Door verschraling zullen er de komende jaren meer bloemen gaan komen. Deze maaibeurten bleken in 2023 voldoende.

Diverse bermen en plantsoenen zijn ingezaaid met duurzame en bijenvriendelijke bloemmengsels. Ook zijn er in het najaar op meerdere locaties bloembollen geplant. Ook hebben er enkele groenrenovaties plaatsgevonden. Zo werd het tweede deel van het groen in de Bomenbuurt opgeknapt en werden twee rotondes van nieuwe beplanting voorzien.

Veel bomen, struiken en vaste planten die in de voorgaande droge zomers zijn gesneuveld, zijn in 2023 vervangen. Met de vervanging van bomen, die soms ook vanuit veiligheid moesten plaatsmaken, gaan we de komende jaren verder. Om bomenkap te voorkomen, zijn voorbereiding van maatregelen ten behoeve van het behoud van de bomen op de markt gestart.

Bomenbeheer

Het bomenbeheer is verder op orde gebracht. De snoeiachterstand die we de laatste jaren kenden, is het afgelopen jaar ingelopen. Vanaf nu worden alle gemeentelijke bomen één keer per 3 jaar geïnspecteerd en vervolgens waar nodig gesnoeid op basis van inspecties. Het kan dan onderhouds- of veiligheidssnoei betreffen. Op tijd onderhoud plegen voorkomt extra kosten. Uitgangspunt is verder dat gezonde bomen niet zonder meer worden geveld, want elke boom levert bijvoorbeeld een bijdrage in het tegengaan van hittestress. In 2023 zijn diverse afgestorven bomen vervangen.

Riolering en water

Regulier onderhoud aan de riolering en de watergangen is uitgevoerd. Afvalwater is ingezameld en afgevoerd. Onderdeel van de werkzaamheden waren onder andere:

- De laatste werkzaamheden voor het relinen van het hoofdriool Buurse zijn afgerond.
- We hebben een grote inspectieronde van het stelsel gemaakt voor een goede inschatting van de toekomstige onderhoudsbehoefte van het systeem.
- In de Schubertstraat zijn we verder gegaan met de aanleg van het wadi-systeem in combinatie met groenadoptie.
- De riolering onder een deel van de Veldmaterstraat is aangepast en er is deels een regenwaterstelsel aangelegd.

Financiële aspecten

De onderhoudskosten van de kapitaalgoederen staan in onderstaande tabel weergegeven.

Kapitaalgoed	Onderhoud	kapitaallast	Totaal
Openbare verlichting	168	67	235
Wegen	1.772	1.130	2.902
Begraafplaatsen	179	11	190
Openbaar groen	1.248	23	1.271
Riolering & water	1.956	645	2.601
Speelvoorzieningen	24	20	44
Gebouwen	385	459	844
Buitenkunstwerken	13	0	13

Paragraaf Financiering

Inleiding

In deze paragraaf worden de kansen en risico's rond financiering in beeld gebracht. Er wordt gebruik gemaakt van de kaders die in de financiële verordening staan, gebaseerd op de Wet Fido (Financiering decentrale overheden).

Ontwikkeling leningenportefeuille

De afgelopen jaren hebben we flink afgelost op onze leningenportefeuille. Ook in 2023 is dit het geval. In 2023 is het totaal aan langlopende leningen afgenomen van € 32.600.000 naar € 31.700.000; een afname van € 900.000. In 2023 zijn een aantal geplande investeringen uitgesteld, waardoor we minder hoefden te lenen dan verwacht.

Overzicht leningenportefeuille

Lening nr.	Oorspronkelijk bedrag	Naam bank	Opmerkingen	Soort lening	looptijd	rente %	restantbedrag per 1-1-2023	rente	aflossing	restantbedrag per 31-12-2023
188	6.000.000	BNG		fixe	2026	4,21%	6.000.000	252.600	0	6.000.000
189	26.882.363	BNG		L	2036	4,80%	12.545.103	580.615	896.079	11.649.024
305	5.000.000	BNG		fixe	2028	1,22%	5.000.000	60.750	0	5.000.000
306	5.000.000	BNG		fixe	2029	0,62%	5.000.000	30.950	0	5.000.000
307	4.000.000	BNG		fixe	2024	-0,16%	4.000.000	-6.400	0	4.000.000
Total rubriek a: geldleningen							32.545.103	918.515	896.079	31.649.024
174	260.000	BNG	Scholtenhagen	L	2041	5,55%	87.500	4.631	4.600	82.900
Totaal rubriek b: doorgesluisde geldleningen							87.500	4.631	4.600	82.900
Totaal alle geldleningen							32.632.603	923.146	900.679	31.731.924

We hebben voor een bedrag van ongeveer € 4.100.000 aan leningen verstrekt. Het betreffen voornamelijk hypotheekleningen aan eigen personeel (€ 3.800.000).

Effecten gestegen rente

In 2023 is de rente op de kapitaalmarkt fors gestegen. Bij het opstellen van de Begroting 2023 was deze nog negatief, inmiddels fluctueert dit percentage tussen de 3,5 en 4%. We ontvangen op het saldo van de schatkistrekening dus een mooie vergoeding. Per 31 december 2023 bedraagt het saldo op de schatkistrekening € 15.300.000. Aangezien we voorlopig geen nieuwe langlopende leningen nodig hebben, heeft de stijging van de rente voor Haaksbergen een positief effect.

In de Eindejaarsrapportage 2023 hebben we al een meevaller op de ontvangen rente gerapporteerd van € 212.000, uiteindelijk is dit uitgekomen op € 416.000. De renteontwikkeling is sterk afhankelijk van het beleid van de Europese Centrale Bank en de algehele economische situatie. De algemene verwachting is dat de rente dit jaar ongeveer met een procent wordt verlaagd.

De ontvangen rente op de schatkistrekening heeft een forse impact op het omslagpercentage. Het omslagpercentage is de gemiddelde rente die Haaksbergen dient te betalen +/- de ontvangen rente en die vervolgens wordt doorbelast aan alle investeringen.

Omslagpercentage

Om inzicht te hebben in de renteberekening en de bepaling van het omslagpercentage is onderstaand renteschema opgenomen. Dit schema wordt door alle gemeenten gebruikt.

Renteschema (bedragen * € 1.000)		
a	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	937
b	De externe rentebaten	-527
Totaal door te rekenen externe rente		410
c	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-65
	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0
	Per saldo	-65
Saldo door te rekenen externe rente		345
d1	Rente over eigen vermogen	0
d2	Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	0
	Per saldo	0
De aan taakvelden toe te rekenen rente		345
e	Werkelijk aan taakvelden toegerekende rente	839
f	Renteresultaat op het taakveld treasury	494

Als we de 'aan taakvelden toe te rekenen rente' uit bovenstaand overzicht delen door het totaal aan investeringen per 1 januari 2023 komen we op een omslagpercentage van 0,73%.

$$\frac{\text{€ } 345.000}{\text{€}47.208.000} \times 100\% = 0,73\%$$

In de begroting is gerekend met een omslagpercentage van 1,61%. Het verschil is te wijten aan de extra renteontvangsten van € 416.000.

Het werkelijke omslagpercentage mag volgens de nieuwe BBV regels maximaal 25% afwijken van het begrote omslagpercentage. Hier voldoen we niet aan. Om deze reden is de daadwerkelijke doorbelaste rente aangepast aan 0,73%.

Kasgeldlimiet

Als de inkomsten van de gemeente (vanuit de algemene uitkering en belastingen) niet gelijk lopen met de uitgaven, wordt er zogenaamd kort geld (kasgeldleningen) aangetrokken. Dit zijn geldleningen met een looptijd korter dan één jaar. De hoofdlijn van de financieringsstrategie van Haaksbergen is dat maximaal kortlopend wordt gefinancierd binnen de grenzen van de Wet Fido.

Met behulp van liquiditeitsprognoses monitoren we of we binnen de kasgeldlimiet blijven. De kasgeldlimiet mag twee achtereenvolgende kwartalen worden overschreden. In het daaropvolgende kwartaal moet de gemeente weer binnen de limiet uitkomen. Dit betekent dat kortlopende leningen moeten worden omgezet naar langlopende leningen. In de Wet Fido is bepaald dat gemeente gemiddeld maximaal 8,5% van het begrotingstotaal van de lasten aan kortlopende schulden mag hebben. Dit komt voor 2023 neer op een kasgeldlimiet van € 5.739.000. We hebben in 2023 vrijwel geen gebruik hoeven te maken van kasgeldleningen. In 2023 zijn we binnen de grenzen van de kasgeldlimiet gebleven.

Renterisiconorm

Vanuit de Wet Fido moeten we rapporteren over de renterisiconorm. Deze norm geeft een kader voor de spreiding van de looptijden in de leningenportefeuille. Volgens de renterisiconorm mag in elk jaar maximaal 20% van het begrotingstotaal van de lasten geherfinancierd worden. Op die manier worden de renterisico's op de vaste schulden over

de jaren gespreid. Uit onderstaand overzicht blijkt dat wij in 2023 binnen de renterisiconorm zijn gebleven.

Renterisiconorm (bedragen x € 1.000)

Berekening renterisiconorm	2023
1. Begrotingstotaal	67.517
2. Vastgesteld percentage	20%
3. Renterisiconorm (1 x 2)	13.503
4. Herfinanciering bestaande leningen	0
5. Ruimte onder renterisiconorm (3.-4.)	13.503

Schatkistbankieren

Gemeenten zijn via het schatkistbankieren verplicht liquiditeitsoverschotten bij het Rijk te stallen. De drempel voor het schatkistbankieren is 2% van het begrotingstotaal. Dit komt voor ons in 2023 neer op € 1.353.000. Onze huisbankier roomt voor ons dagelijks automatisch het rekeningsaldo boven de € 400.000 af naar de schatkistrekening. Op deze wijze voldoen we gemiddeld altijd aan de norm, ook bij eenmalige grote fluctuaties als er bijvoorbeeld op een dag na afroming een grote ontvangst of uitgave plaatsvindt.

Risicobeheer

Onder financiële risico's worden rente-, krediet-, liquiditeiten- en koersrisico's verstaan. Een belangrijke eis uit de Wet Fido is dat de uitvoering van de treasuryfunctie uitsluitend de publieke taak dient en dat het beheer prudent (verstandig) dient te zijn. Om de risico's te beperken, hanteren we de volgende uitgangspunten:

- Wij bezitten aandelenpakketten uitsluitend in het kader van de publieke taak.
- Er wordt zeer terughoudend omgegaan met het verstrekken van leningen. Er is een lening verstrekt aan de Stichting Groot Scholtenhagen.
- Sinds 2009 is het verstrekken van geldleningen aan gemeentepersoneel niet meer toegestaan. De portefeuille met personeelshypotheeken wordt daardoor steeds kleiner.
- Met garanties wordt terughoudend omgegaan. Alleen instellingen met een maatschappelijk nut kunnen in aanmerking komen voor een garantstelling. Vaak zijn dit sportverenigingen die een grote investering doen in een sportveld of gebouw. De risico's die hieruit voortvloeien, zijn opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen.
- Wij nemen een achtervangpositie in bij het Wsw voor verstrekte leningen aan corporaties. De risico's hiervan zijn geschat op nihil, aangezien er momenteel geen aanwijzingen zijn dat het Wsw niet aan haar garantieverplichtingen kan voldoen.
- Wij maken geen gebruik van derivaten.

Aandelen van de gemeente Haaksbergen

Haaksbergen heeft van een aantal nutsbedrijven aandelen in bezit. Deze zijn uit hoofde van de publieke taak aangetrokken. De aandelen zijn tegen de aankoopprijs gewaardeerd, in overeenstemming met de BBV.

Aankoopwaarde en de geschatte marktwaarde van onze aandelen (bedragen in €)

Kapitaalgoed	Aankoopwaarde	Geschatte marktwaarde 31-12-2023
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	81.585	1.900.000
Twence Holding BV	0	4.600.000
Openbaar Lichaam Crematoria Twente	0	300.000
Enexis NV	2.665	650.000
Twente Milieu NV	561.000	561.000
Totaal	645.250	8.011.000

Paragraaf Bedrijfsvoering

Organisatieontwikkeling

De organisatieontwikkeling vormt onderdeel van 'Haaksbergen Ster(ke) in Ontwikkeling', zoals beschreven in het centrale thema. In spoor 3 (stabiele en veerkrachtige organisatie) werken we aan de (door)ontwikkeling van de ambtelijke organisatie en bouwen we aan sturingsinstrumenten om grip te krijgen op de kwaliteit en uitvoering van onze taken.

Directieplan en teamplannen

Een lange periode bestond het managementteam niet uit medewerkers die in dienst zijn van de gemeente Haaksbergen. In het eerste kwartaal van 2023 bereikten we de bezetting van het managementteam ingevuld te krijgen met medewerkers in dienst van de gemeente Haaksbergen. Voor 2023 is een directieplan opgesteld met daarin de opgaven/projecten die in 2023 uitgevoerd worden (gebaseerd op de begroting). Tevens zijn daarin de ontwikkelwensen voor de ambtelijke organisatie opgenomen. In 2023 is het, hoofdzakelijk door diverse urgente maatschappelijke opgaven, niet gelukt per team een teamplan op te stellen. Wel hebben we in 2023 de missie en visie van de ambtelijke organisatie opgesteld, die als basis dient voor nieuw op te stellen directie- en teamplannen.

Projectmatig werken

Wij hebben vastgesteld dat het projectmatig werken in de praktijk van alledag nog niet de resultaten heeft opgeleverd die wij voor ogen hebben. In 2023 hebben wij de werkwijze projectmatig werken geactualiseerd en ingevoerd in de ambtelijke organisatie als een 'lerende' en 'groeiende' werkwijze. De werkwijze wordt in steeds grotere mate in de praktijk gebracht. Diverse medewerkers hebben een basistraining 'projectmatig werken' gevolgd. Daarnaast is de gemeente Haaksbergen in 2023 lid geworden van de 'Vereniging Projectmanagement Nederlandse Gemeenten' (VPNG). Een vereniging met veel kennis, ervaring en informatie, waar de gemeente Haaksbergen gebruik van kan maken. Het goed uitvoeren van opdrachtgever- en opdrachtnemerschap en tijdig claimen van benodigde capaciteit en middelen is (nog) lastig gebleken. Deze te verbinden aan het bestuurlijk ambtelijk samenspel bleek een aandachtspunt. Ook de beschikbare capaciteit om projectmatig werken vorm te geven ontbrak. Dit is onder meer terug te leiden naar grote politiek gevoelige dossiers, die de aandacht hebben opgeëist. Dit behoeft meer aandacht en overdenking, die we eind van het jaar hebben opgepakt in gesprekken tussen college en management.

Een leven lang ontwikkelen

Diverse activiteiten zijn opgepakt in het kader van 'een leven lang ontwikkelen', ondanks dat heeft het project vanwege capaciteitsgebrek vertraging opgelopen. Enkele (niet uitputtende) activiteiten:

- De wervingsstrategie is aangepast. We werven competentie gedreven en kijken niet enkel naar ervaring en opleiding (achtergrond).
- De gesprekkencyclus is geactualiseerd.
- De werving van een 'strategisch HRM adviseur' is gestart.
- De functiewaarderingsystematiek HR21 is ingevoerd.
- Er is een medewerkertevredenheidsonderzoek uitgevoerd.
- Er is een recruiter (tijdelijk) aangesteld.
- In 2023 zijn diverse trainingen aangeboden, zoals: timemanagement, stress en vitaal werken.

In 2023 is via het A&O-fonds een subsidie aangevraagd voor de uitvoering van deze activiteiten. In het najaar van 2023 heeft de evaluatie plaatsgevonden. In het eerste kwartaal 2024 wordt een subsidie van € 25.000 uitgekeerd.

Versterken informatiemanagement

In 2023 hebben wij in het kader van het versterken van het informatiemanagement, op basis van een onderzoek, een samenwerkingsverzoek bij de gemeente Hengelo neergelegd. Dit verzoek ziet toe op een samenwerking tussen Haaksbergen en Hengelo op het informatiemanagement. In het najaar van 2023 hebben wij een positieve reactie van Hengelo ontvangen op het verzoek tot samenwerking op het informatiemanagement, waarna een start is gemaakt om tot een intentieovereenkomst te komen. Daarnaast hebben wij in 2023 de vacature voor een strategisch informatiemanager ingevuld.

Tevens is in 2023 het project 'procesmanagement op orde' gestart. Een project waarin een start is gemaakt met het beschrijven van alle processen in de ambtelijke organisatie. Bedoeld om te kunnen sturen op processen, werkwijzen te uniformeren en meer effectiviteit te realiseren in de uitvoering en overdracht van werkwijzen.

Personeel

De overgang van ICT formatie naar gemeente Hengelo is geëffectueerd per 1 januari 2023. Ten aanzien van de personele versterking van ons informatiemanagement zijn een strategisch informatiemanager en beleidsmedewerker DIV geworven.

Krappe arbeidsmarkt/werving en selectie

Wij hebben al enige jaren te maken met een krappe arbeidsmarkt. Dit heeft ertoe geleid dat wij ook in 2023 bepaalde functies niet ingevuld kregen en genoodzaakt waren hierop in te huren.

Loonkosten	Begroot 2023 na wijziging	Begroot na wijziging EJR	Realisatie 2023	Restant
1. Loonkosten formatie	11.371	13.042	10.870	2.172
2. Loonkosten boven formatief	182	192	45	147
3. Inhuur en ziektevervanging	413	442	2.803	-2.361
4. Detachering/Vergoeding	-65	-65	-84	19
5. Voormalig personeel	130	130	96	34
Totaal	12.031	13.741	13.730	11

Het HR21 traject, dat is gestart in 2022, is in 2023 afgerond. Alle functies zijn generiek beschreven en ingedeeld in een normfunctie. Dit heeft geleid tot een nieuw functiehuis. Bij een aantal medewerkers heeft dit, door een lager uitvallende functiewaardering, tot onrust geleid, ondanks dat er in deze gevallen sprake is van een garantiesalaris. De betreffende medewerkers zijn hierover gehoord. In sommige gevallen heeft de lagere functiewaardering tot een geschil geleid. De externe geschillencommissie heeft deze in behandeling genomen en advies uitgebracht. Hieruit kwam naar voren dat er in twee gevallen herziening nodig was. Deze zijn opgepakt en hersteld. Vanwege de ontstane onrust is eind 2023 gestart met een evaluatie van het doorlopen HR21 traject.

Ad 2. Loonkosten boven formatief = werknemers niet meer in dienst, nog wel doorbetaling loon.

Ad 3. Inhuur en ziektevervanging = inhuurkosten en ziektevervangingskosten minus door ons ontvangen uitkeringen van het UWV (ziektewet, Wazo en Wga).

Ad 5. Voormalig personeel = kosten doordat Haaksbergen eigen risicodragers is voor de WW-uitkeringen.

Met de komst van een recruiter is een goede start gemaakt om de vele vaste en tijdelijke vacatures in te vullen.

Peildatum	Formatiehuis	Bezetting in dienst
31-12-2022	132,65	120,52
31-12-2023	154,13	145,19

Onderstaande tabel geeft weer hoeveel inhuurkrachten zijn ingezet in 2023. Door het jaar heen zijn in totaal 76 inhuurkrachten ingezet op verschillende projecten, openstaande vacatures en (tijdelijke) formatieplaatsen. Onder meer wegens vervanging bij ziekte, zwangerschap en niet ingevuld krijgen van vacatures. De inhuurperiode was gemiddeld 7,2 maanden.

Aantal inhuurkrachten	Gemiddeld aantal maanden inzet per kracht	Gemiddeld aantal uren per week	FTE op jaar basis
76	7,20	23,32	29,54

NB: De gegevens zijn gebaseerd op het totaal aantal personen dat ingehuurd is geweest in 2023. Wij geven hiermee een realistischer beeld dan voorheen. In 2022 werd namelijk nog uitgegaan van een peildatum.

Overige HR-thema's

Arbo

In 2023 lag de focus op de thema's veiligheid en agressie. Medewerkers met inwonercontacten zijn getraind om te handelen bij emotioneel en agressief gedrag. De protocollen zijn opnieuw onder de aandacht gebracht. Ook is er opvolging gegeven aan diverse verplichtingen vanuit de Arboretgeving. De BHV en het Agressie Interventie Team (AIT) zijn verder doorontwikkeld. Daarnaast zijn de mogelijkheden verkend en besproken voor het faciliteren van de wettelijk verplichte voorzieningen voor thuiswerkplekken.

MTO

In juli-augustus 2023 is een verdiepend medewerkerstevredenheidsonderzoek (MTO) afgenomen. De resultaten zijn gepresenteerd aan alle medewerkers. De resultaten zijn zorgelijk te noemen als het gaat over werkbelasting (hoeveelheid werk en taken), werkstress (gevoelde druk) en benodigde hersteltijd die medewerkers ervaren.

Gesprekkencyclus

In 2023 is een start gemaakt met het vormgeven van een nieuwe "gesprekkencyclus" voor de gemeente Haaksbergen. Dit is gedaan met inbreng van medewerkers, Ondernemingsraad en MT.

Onboarding

Een goede introductie draagt bij aan goede binding van medewerkers aan de organisatie. In 2023 is de introductie van nieuwe medewerkers geïntensiveerd onder de noemer "Onboarding". Nieuwe medewerkers ontvangen een welkomstkaart voor indiensttreding en een persoonlijke introductie op de eerste werkdag. Verder worden er introductiemiddagen en workshops georganiseerd. Daarnaast worden organisatie en ICT informatiegidsen toegezonden. Nieuwe medewerkers geven aan zich zeer welkom te voelen in de organisatie.

Verzuim

Net als in voorafgaande jaren wordt ingezet op een zo laag mogelijk verzuimpercentage. Dit doen wij met het eigen regiemodel. Ondanks deze inzet en aanpak is, in lijn met de landelijke ontwikkelingen, het verzuimpercentage gestegen van 4,57% naar 5,61%. Hierdoor volstond een begroot ziekteverzuimbudget van 1,4% van de loonsom niet.

Basis op orde

Voor het onderhoud van de P&O werkprocessen en door personeelsverloop, is veel tijd en aandacht besteed aan het op orde krijgen van onze werkprocessen. De verdergaande digitalisering is samen met de salarisadministratie van gemeente Wierden opgepakt en waar mogelijk doorgevoerd.

Ook het op orde brengen van diverse andere onderdelen, zoals het doorvoeren van de Cao en het aanpassen en bespreken van het personeelshandboek, is opgepakt. Nieuwe ontwikkelingen op het gebied van P&O (HRD) hebben beperkt aandacht gekregen.

Informatie en automatisering

De organisatie is blijven inzetten op het verhogen van de efficiency van de bedrijfsvoering en verbetering van de dienstverlening. Het belang van ICT als middel om dit te bereiken nam ook in 2023 verder toe.

Prestaties

Dienstverlening en bedrijfsvoering hebben een kwalitatieve impuls gekregen door vanuit ICT te faciliteren en te ondersteunen via onder meer de ICT-Servicedesk. Processen zijn gestroomlijnd, registratie van meldingen is geprofessionaliseerd. Soms wordt het effect als bureaucratisch ervaren, maar we raken wel steeds beter in control op onze ICT dienstverlening. En op onze bedrijfsvoering.

Er is sprake geweest van een hoog beschikbaarheidsniveau van het centrale ICT-netwerk (100% uptime). Wel hebben we gemerkt dat de beschikbaarheid kan verschillen, afhankelijk van de locatie binnen en buiten ons pand. Dit verdient nog aandacht.

Wettelijke verplichtingen: digitale ondersteuning ten behoeve van Omgevingswet

De digitale voorzieningen voor aansluiting op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) zijn tijdig technisch en functioneel opgeleverd.

Wettelijke verplichtingen: Wet Open Overheid

De Wet open overheid (Woo) is op 1 juli 2022 in werking getreden. Deze wet verplicht ons informatie in een vroegtijdig stadium actief openbaar te maken. Dat vereist een goede toegankelijkheid en beschikbaarheid van informatie en dwingt ons onze informatiehuishouding op orde te hebben. We zijn nog niet zover om aan deze eisen te voldoen. Ten tijde van het opstellen van deze jaarstukken zijn we in een vergevorderd stadium omtrent het traject voor samenwerking op IM-gebied.

Ten aanzien van de verplichtingen uit de Wet open overheid hebben wij in 2023 ons met name gericht op de passieve kant van de Woo: de Woo-verzoeken. Het afgelopen jaar hebben wij achttien Woo-verzoeken ontvangen. Actief informatie openbaar maken doen wij op dit moment gedeeltelijk. Wet- en regelgeving, informatie over de organisatie, stukken ten aanzien van raads- en collegevergaderingen zijn online terug te vinden. Voor het overige gedeelte van de categorieën waarvoor een inspanningsverplichting tot openbaarmaking geldt, kijken wij in 2024 hoe we hier aan kunnen voldoen. Inmiddels is een projectleider aangetrokken om te starten met de implementatie voor het actief openbaren op grond van de Woo.

Cloud-applicaties

Meerdere applicaties zijn volgens planning verhuisd van het gemeentelijk rekencentrum naar de Cloud-omgeving van de leverancier, waaronder de basisregistratie BAG alsook de applicatie voor gegevenslogistiek. Inmiddels is meer dan de helft van onze applicaties in de zogenaamde Cloud ondergebracht.

Privacy en AVG-Wetgeving

Privacy speelt een belangrijke rol in de relatie tussen inwoner en overheid en staat daarmee steeds hoger op de bestuurlijke agenda. Gemeenten werken met veel

privacygevoelige informatie en kunnen op dit punt niet voorzichtig genoeg zijn. Inwoners, bedrijven en (keten)partners kunnen ernstige schade ondervinden, wanneer er sprake is van het verlies van gegevens, uitval van ICT of het door onbevoegden kennismaken of manipuleren van informatie. Alle betrokkenen moeten er daarom op kunnen vertrouwen dat we als gemeente zorgvuldig en veilig met zijn of haar persoonsgegevens omgaan. Uitgangspunt daarbij zijn de (Europese) Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en de Wet politiegegevens (Wpg).

De uitgangspunten uit de AVG zijn vertaald naar het nieuwe privacybeleid van de gemeente Haaksbergen. Dit beleid biedt een basis voor de implementatie van privacy in de organisatie voor de komende jaren. Het privacybeleid is naar zijn aard een beleid op hoofdlijnen, dat de komende periode verder wordt uitgewerkt in concrete werkinstructies, procedures, formats, etc. Dit onder andere op het terrein van de Wpg en het sociaal domein. Daarnaast is het register van verwerkingen vernieuwd. Dit register biedt een overzicht van alle verwerkingen, waarbij persoonsgegevens worden verwerkt en is de basis voor verdere prioritering en implementatie van verschillende privacy waarborgen.

Bewustwording is een ander onderdeel waar in 2023 veel aandacht voor is geweest. Van live trainingssessies voor nieuwe medewerkers en specifieke teams, regelmatige berichtgeving op intranet tot de oriëntatie op de aanschaf van een bewustwordingstool. In 2024 hoopt de gemeente een bewustwordingstool te kunnen aanschaffen, die de bewustwording op het gebied van privacy en informatiebeveiliging in de gemeente gaat verhogen.

Informatieveiligheid

Met de ICT-transitie naar de gemeente Hengelo is de kans op een cyberincident gereduceerd. We investeren door middel van voorlichting aan de medewerkers om de kans op incidenten te reduceren. De implementatie van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) wordt gecontinueerd.

Met de ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) hebben we verantwoording afgelegd over de status van de informatieveiligheid aan de wettelijke toezichthouders. Op 14 september 2023 is de verantwoording gepresenteerd aan de raad.

Juridische zaken

In 2023 hebben we bijgedragen aan zorgvuldig bestuur via juridische kwaliteitszorg door:

- juridisch advies en ondersteuning bestuur en organisatie;
- behandeling bezwaren, die de kritiek van de rechtelijke macht kan doorstaan;
- coördinatie regelgeving, met oog voor kwaliteit, deregulering en digitaal toegankelijk;
- coördinatie verbonden partijen en Interbestuurlijk toezicht;
- actieve ondersteuning verbetering kwaliteit besluitvormingsprocessen.

	2023
Klachten	15
Bezwaren	64

In 2023 is de Verordening commissie bezwaarschriften geactualiseerd. De commissie bezwaarschriften heeft over de 64 ingekomen bezwaren 27 adviezen uitgebracht, waarvan 4 adviezen betrekking hadden op bezwaren van 2022 en 23 adviezen op bezwaren van 2023. Inhoudelijk is 9 maal geadviseerd een bezwaar niet-ontvankelijk te verklaren, 17 maal ongegrond te verklaren en 1 maal gegrond te verklaren.

Tevens is ingezet op de verbetering van het proces klachtenafhandeling in de organisatie. Dit om onze dienstverlening naar onze inwoners te verbeteren. In 2023 hebben we 15 klachten behandeld. Hiervan hebben we 12 klachten informeel en 1 klacht formeel behandeld. Daarnaast zijn twee klachten op grond van de Algemene wet bestuursrecht niet verder in behandeling genomen.

In 2023 waren we aangesloten bij de Overijsselse Ombudsman. Door de Overijsselse Ombudsman zijn geen klachten van Haaksbergen behandeld. De Overijsselse Ombudsman is opgeheven en per 1 januari 2024 zijn wij aangesloten bij de Nationale Ombudsman.

Communicatie

Hiervoor verwijzen wij naar Programma 0, Bestuur en Ondersteuning.

Rechtmatigheid

Status rechtmatigheidsverantwoording

Vanaf het boekjaar 2023 is het college gehouden een verklaring omtrent rechtmatigheid af te geven. Voorheen lag het oordeel over de rechtmatigheid bij de accountant. Dit betekent dat het college zelf verantwoording aflegt over de rechtmatigheid van de baten en lasten in het boekjaar. De gemeente Haaksbergen voert al een aantal jaren interne controles uit op verschillende stromen in de jaarstukken, maar heeft dit de afgelopen jaren geïntensiveerd. De gemeente voert op het moment voor de meest significante stromen rechtmatigheids- en getrouwheidscontroles uit. Omdat voor elk nieuw proces een nieuw controleplan moet worden opgesteld worden deze langzaam uitgebreid.

We zijn voornemens het interne controleplan 2024 als college vast te stellen.

Sociaal domein

In 2023 hebben we bij jeugdcliënten waarbij sprake is van een verwijzing niet in alle gevallen een beschikking verstuurd. Conform de verordening jeugd Haaksbergen zijn we dit wel verplicht. We hebben dit in 2023 niet tussentijds met de raad gecommuniceerd. We zijn bezig met de aanschaf van een applicatie aanvullend op onze sub-administratie, waarbinnen de juridische voorwaarden beter kunnen worden gehanteerd en bewaakt. Daarnaast zijn niet alle besluiten binnen het sociaal domein tijdig genomen. De wet maatschappelijke ondersteuning en de algemene bestuurswet hebben daar termijnen voor opgesteld. We hebben de werkwijze binnen het sociaal domein in december 2023 *aangepast*, waarbij het afhandelingsproces wordt versneld, maar we ook gaan werken met een opschortingstermijn als we de termijnen redelijkerwijs niet kunnen halen. We hebben hierover in 2023 niet gecommuniceerd met de raad.

Subsidies

Aanvragen (tot toekenning en vaststelling) die bij de gemeente binnenkomen, worden niet altijd in een formeel aanvraagformulier ingediend en voldoen ook niet in alle gevallen aan de minimaal op te leveren stukken bij een aanvraag voor een subsidie. Deze worden wel in behandeling genomen. Ook aanvragen tot vaststelling, waarbij de jaarstukken ontbreken (bij subsidies hoger dan € 75.000), worden ondanks het ontbreken van deze stukken vastgesteld.

Daarnaast is van de in 2022 toegekende subsidies per begin 2023 79% nog niet vastgesteld. Conform artikel 11 lid 3 van de algemene verordening moeten subsidies binnen 12 weken na ontvangst van de aanvraag tot vaststelling worden vastgesteld door het college. We hebben deze bevindingen in de loop van 2023 niet met de raad gecommuniceerd, maar de bevindingen zijn wel opgenomen in de managementletter van de accountant. Er wordt in 2024 extra capaciteit ingezet op het subsidieproces. Deze capaciteit wordt ingezet om de regels met betrekking tot het subsidieproces beter na te leven. Nieuwe collega's worden tijdig geïnformeerd over de acties die ze moeten uitvoeren voor het juist doorlopen van het subsidieproces. Dat betekent dat subsidieaanvragen worden gecontroleerd op volledigheid, waaronder ook het gebruik maken van de juiste formulieren. De extra capaciteit wordt ook ingezet om alle nog niet vastgestelde subsidies over 2022, alsnog zo spoedig mogelijk vast te stellen.

Inkopen en aanbestedingen

In het boekjaar zijn een aantal onrechtmatigheden geconstateerd met betrekking tot reguliere inkopen en inhuurcontracten. Dit heeft betrekking op inkopen uit het verleden (niet zijnde het boekjaar 2023), waarvan de contracten nu nog lopen en die niet zijn

aanbesteed. Deze onrechtmatigheden zijn in de afgelopen jaren gecommuniceerd met de raad.

Daarnaast is sprake van een nieuwe onduidelijkheid in 2023, waarbij het onduidelijk is of de aankoop onder het staatsnoodrecht valt of niet. Deze bevinding is met de raad gecommuniceerd. Het betreft een incident dat intern uitgebreid is geëvalueerd.

De gids proportionaliteit en het interne inkoopbeleid worden onvoldoende nageleefd. Er zijn interne beheersingsmaatregelen getroffen, die moeten leiden tot verbetering.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

We hebben geen beleid met betrekking tot misbruik en oneigenlijk gebruik. Als gevolg hiervan worden aanvullende controlewerkzaamheden uitgevoerd. In 2024 scherpen we de controlewerkzaamheden met betrekking tot misbruik en oneigenlijk gebruik aan.

Afwijking tussen 1 en 3%

Conform het controleprotocol neemt de concerncontroller bij afwijkingen tussen de 1 en 3% een nadere toelichting in de paragraaf bedrijfsvoering op. De onrechtmatigheden in het boekjaar 2023 bedragen (na correctie van al meegenomen onrechtmatigheden in 2022) € 1.934.452, dit is 2,6% van de totale lasten inclusief dotaties aan reserves en voorzieningen.

De onrechtmatigheden zijn met name het gevolg van begrotingsoverschrijdingen van in totaal € 1.678.344 (zie hiervoor ook bijlage 'financiële overzichten'). De totale onduidelijkheid bedraagt € 979.491, dit is 1,3% van de totale lasten inclusief dotaties. Deze ziet toe op een onduidelijkheid, waarover de raad geïnformeerd is.

Continuïteit

We sluiten het boekjaar 2023 af met een positief resultaat. Kijkende naar de begrotingen voor de komende jaren zullen we keuzes moeten maken maar dit geeft nog geen aanleiding te veronderstellen dat de continuïteit in het gedrang komt. Daarnaast bestaan er organisatorisch geen voornemens om op korte termijn taken of activiteiten te beëindigen en zijn wij van mening dat de continuïteit gezekerd is.

Fraude

Ieder kwartaal wordt er intern een voortgangsrapportage informatiebeveiliging en privacy opgesteld. Er zijn in 2023 geen meldingen van fraude geweest door eigen medewerkers. Er zijn in 2023 wel pogingen gedaan door externen om fraude te plegen via zogenaamde phishing-mails.

Paragraaf Verbonden partijen

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie, waarin de gemeente Haaksbergen een bestuurlijk en een financieel belang heeft.

De vastgestelde Nota Verbonden Partijen Haaksbergen 2016, inclusief addendum, bevat het beleidskader en legt de basis voor de sturing en control van en op verbonden partijen in het algemeen en het verhelderen van de overwegingen die wij maken bij de sturing, het beheer, de verantwoording en het toezicht op verbonden partijen, kortom de governance.

Onderstaand een overzicht van de verbonden partijen. In dit overzicht geven we aan welke rechtsvorm, zeggenschap, openbare belang of doel er mee is gemoeid. Ook is, indien dat aan de orde is, melding gemaakt van (financiële) risico's voor de gemeente als deelnemer. Daar waar dat van toepassing is, vermelden we het aandelenpercentage. Dit percentage geeft tevens een beeld van de invloed en de eventuele financiële risico's, die nooit meer kunnen zijn dan het aandelenpercentage.

Hoewel geen verbonden partij in de letterlijke betekenis van de definitie uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn in dit overzicht de gemeenschappelijke regelingen met de centrumgemeente Hengelo tot samenwerking op het gebied van sociale zaken en ICT opgenomen.

De verbonden partijen komen in de jaarstukken in meerdere programma's voor. Eventueel relevante risico's zijn vermeld in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Voor alle verbonden partijen tezamen is een risico opgenomen in de paragraaf risicobeheersing van € 1.000.000, met een kans van optreden van 50%. Hiervoor wordt derhalve een bedrag van € 500.000 opgenomen als benodigd weerstandsvermogen.

Gemeenschappelijke regelingen

Verbonden partij	Vorm/zeggenschap	Openbaar belang/doel (incl. eventuele veranderingen)
Gemeenschappelijke Regeling SamenTwente <i>Enschede</i>	Gemeenschappelijke Regeling van 14 Twentse gemeenten 1 lid AB (+ plv)	Het doel van de gemeenschappelijke regeling SamenTwente is het in zijn rechtsgebied bewaken, beschermen en bevorderen van de gezondheid van en zorg verlenen aan de bevolking of specifieke groepen daarvan. Daarvoor worden de belangen behartigd op het gebied van Publieke gezondheid, onder de naam GGD Twente; Jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning, onder de naam Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp Twente (OZJT) en Advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling, onder de naam Veilig Thuis Twente (VTT). In SamenTwente zijn ook de vrijwillige samenwerkingen (coalities): Twentse Koers, Samen14 en Kennispunt Twente ondergebracht. SamenTwente wordt gevormd door het grootste deel van de voormalige Regio Twente, zowel qua budget als qua medewerkers. De GR is op 8 juli 2021 van start gegaan en op 2 maart 2022 is de naam SamenTwente geïntroduceerd.

Verbonden partij	Vorm/zeggenschap	Openbaar belang/doel (incl. eventuele veranderingen)
Financiële risico's		<p>De reguliere gemeentelijke bijdrage over het jaar 2023 is verhoogd, met € 2.400.000 voor heel Twente. Deze verhoging wordt veroorzaakt door een zestal factoren:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Loon- en prijsontwikkelingen € 1.112.000; 2. Stijging door wijziging van projectfinanciering "Loes in Twente" naar een gemeentelijke bijdrage € 144.000; 3. Stijging door een wetswijziging Prenataal huisbezoek € 92.000; 4. Stijging door wijziging van incidentele financiering naar structureel: <ol style="list-style-type: none"> a. Meldpunt Zorgwekkend gedrag € 273.000; b. Jeugdbeschermingstafels € 489.000. 5. Stijging door structurele financiering van bestaand beleid: <ol style="list-style-type: none"> a. Veilige en zorgvuldige verwerking van gegevens € 115.000; b. Rechtmatige en doelmatig inkopen € 173.000. 6. De financiering van de Twenteraad is uit de begroting gehaald -€ 21.000. <p>Naast de bovenstaande wijzigingen, heeft er een wijziging plaatsgevonden voor het meerjarenperspectief OZJT om hiermee, dit onderdeel van de GR Samen Twente, toekomstbestendig te maken. Hierdoor zijn de lasten in de totale begroting van de GR Samen Twente met € 1.192.000 toegenomen.</p> <p>Al deze wijzigingen hebben geresulteerd in een hogere financiële bijdrage voor de gemeente Haaksbergen van € 138.000 ten opzichte van het jaar 2022.</p> <p>Belangrijk (financieel) risico is dat openstaande vacatures moeilijk kunnen worden ingevuld als gevolg van een extreme arbeidsmarktkrapte. Hierdoor moet de organisatie meer personeel inhuren, wat duurder is. Daarnaast kampt de organisatie, net als andere organisaties, met een hoge inflatie waardoor de energielasten hoger zullen uitvallen. Voor prijscompensatie was in de begroting gerekend met 2,8%. Volgens het CBS (augustus 2023) zou het percentage naar verwachting op 6% komen.</p> <p>Volgens de tweede bestuursrapportage van de GR SamenTwente is de verwachting dat het financiële resultaat € 288.000 negatief uitvalt. Dit bedrag wordt onttrokken aan de algemene reserve, waardoor het weerstandsvermogen daalt van 0,8 naar 0,7. Hiermee komt het weerstandsvermogen onder de afgesproken ondergrens van 0,8.</p>
Veiligheidsregio Twente Enschede	<p>Gemeenschappelijke regeling van 14 Twentse gemeenten</p> <hr/> <p>Burgemeester lid AB</p>	<p>De wet Veiligheidsregio, Wet geneeskundige hulpverlening en Wet rampen en zware ongevallen schrijven deze gemeenschappelijke regeling voor. Doel: Samen met onze partners werken we aan een veilig Twente. Zij zijn de drijvende en bindende kracht achter een goede hulpverlening en het voorbereiden op en bestrijden van rampen en crises. De veiligheidsregio coördineert de aanpak van grote ongelukken, rampen en crises, zoals grote branden, een ongeval met gevaarlijke stoffen of terrorisme. Veiligheidsregio Twente heeft primair tot doel de taken uit de Wet Veiligheidsregio's uit te voeren.</p>
Financiële risico's		De gemeentelijke bijdrage is in 2023 niet verhoogd ten opzichte van 2022, met uitzondering van de indexatie.
Stadsbank Oost Nederland Enschede	<p>Gemeenschappelijke regeling met 20 andere gemeenten</p> <hr/> <p>Lid AB</p>	Op maatschappelijk en zakelijk verantwoorde wijze voorzien in behoefte van geldkredieten, regelen van problematische schulden van personen die in financiële moeilijkheden zijn geraakt, budgetbeheer voeren en voorlichting en advisering over al deze aangelegenheden. Daarnaast voert de SON beschermingsbewind uit en maken zij verzoekschriften Wsnp (Wet schuldsanering natuurlijke personen).

Verbonden partij	Vorm/zeggenschap	Openbaar belang/doel (incl. eventuele veranderingen)
Financiële risico's	<p>De reguliere gemeentelijke bijdrage over het jaar 2023 is niet verhoogd, met uitzondering van de indexatie voor loon- en prijsontwikkelingen.</p> <p>Algemeen volumebeleid gemeenten: indien gemeenten besluiten tot een ingrijpende beperking van het gebruik van diensten van de Stadsbank, heeft dit mogelijk consequenties voor de inkomsten van de bank. De bank kan namelijk niet haar bedrijfsvoering ingrijpend aanpassen. Een substantiële daling van meer dan 20% heeft een negatief gevolg voor de resultaten en brengt een herschikking van de formatie met zich mee.</p> <p>Op 1 juli 2023 is de looptijd van de wettelijke schuldsanering (Wsnp) gehalveerd van 36 naar 18 maanden als gevolg van de wijziging van de Faillissementswet. Ook de aflosperiode in de Minnelijke schuldregeling natuurlijke personen (Msnp) is verkort naar 18 maanden. Als gevolg van deze wetswijziging bestaat het risico dat het aantal diensten toeneemt. Een toename is in het voorjaar al geconstateerd en de maanden juli en augustus lieten dit ook zien. De Stadsbank zal samen met de gemeenten via de ingezette verbetering van de begeleiding ("Klantreis") en door middel van procesoptimalisatie hierop inspelen. Desalniettemin wordt gemonitord of de stijging in het aantal diensten een structureel of incidenteel effect heeft op de bedrijfsvoering.</p> <p>Op basis van de Najaarsnota 2023 is de verwachting dat de Stadsbank Oost Nederland met een positief resultaat zal eindigen. Na toevoeging van dit resultaat aan de algemene reserve komt het weerstandsvermogen uit op 1,57. Hiermee komt de organisatie net boven de door het Algemeen Bestuur gewenste hoogte (tussen de 1,0 en 1,4).</p>	
Gemeentelijk Belasting Kantoor Twente Hengelo	<p>Gemeenschappelijke regeling met Hengelo, Enschede, Borne, Losser, Almelo, Oldenzaal, Twenterand, Berkelland en Bronckhorst</p> <hr/> <p>1 bestuurder lid AB Lid DB (positie delen met Borne, Oldenzaal en Losser)</p>	<p>Het heffen en invorderen van gemeentelijke belastingen en de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken.</p>
Financiële risico's	<p>Het GBT heeft geen buffers om grote financiële tegenvallers op te kunnen vangen. Eventuele tegenvallers worden naar rato verdeeld over de deelnemende gemeenten. Uit de risicoanalyse blijkt dat de financiële risico's beperkt zijn.</p>	
Openbaar Lichaam Crematoria Twente / Crematoria Twente-Oost Nederland BV Enschede	<p>Gemeenschappelijke regeling van 11 gemeenten met een Besloten Vennootschap als onderdeel</p> <hr/> <p>Lid AB</p>	<p>Gemeenschappelijke regeling, met openbaar lichaam gevestigd te Enschede. In stand houden en exploiteren van crematoria in Enschede, Almelo, Borne en Oldenzaal. Er is een aparte BV opgericht om dividenduitkering mogelijk te maken.</p> <p>In 2023 is gestart met het aanpassen van de regeling aan de vernieuwde wet.</p>
Financiële risico's	<p>De bedrijfsrisico's zijn grotendeels afgedekt door procedures en verzekeringen.</p>	

Verbonden partij	Vorm/zeggenschap	Openbaar belang/doel (incl. eventuele veranderingen)
Omgevingsdienst Twente (ODT)	Gemeenschappelijke Regeling van 14 Twentse gemeenten en de provincie Overijssel Lid AB (+ plv)	Uitvoering van de, op grond van artikel 5.4, eerste lid en 5.5 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, verplichte basistaken. Het betreft in hoofdzaak activiteiten op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving milieu. Bij de uitvoering van deze werkzaamheden moet voldaan worden aan vastgestelde normen (de kwaliteitscriteria 2.1.).
Financiële risico's	Het financiële risico is gering. De eindafrekening, waarbij rekening is gehouden met de opheffing kruisfinanciering en de inzet van de bestemmingsreserve past binnen de Begroting 2023.	
Euregio Enschede/Gronau	Samenwerkingsverband van 104 Duitse en 26 Nederlandse gemeenten 2 leden raad AB Vertegenwoordiging is politiek gerelateerd	<p>Het stimuleren, ondersteunen en coördineren van regionale grensoverschrijdende samenwerking van haar leden. De ambities zijn gericht op de doelstelling: een sterke deelregio, één verzorgingsgebied, geïntegreerd en krachtig woon- en werkgebied, waarin de grens niet langer een scheidende en belemmerende uitwerking heeft. Een belangrijke taak is het regionaal beheer van het EU-subsidieprogramma INTERREG.</p> <p>De EUREGIO vierde in 2023 zijn 65-jarige bestaan. Per 1 juni 2023 is Euregionaal Netwerk Arbeidsmigranten ingericht. Dit betreft een grensoverschrijdende samenwerking om handhaving tegen zowel uitbuiting als (criminele) structuren die uitbuiting mogelijk maken, te versterken.</p> <p>Het Interreg-project Euregionale Doorlopende Leerlijn heeft in 2023 een expertisecentrum ingericht binnen Saxion Hogeschool.</p> <p>In 2023 is het Euregionale Kleinprojectenfonds van start gegaan met een verlichting van administratieve lasten voor vrijwilligers, scholen en verenigingen.</p> <p>Tot 1 september 2023 heeft het Grensinfopunt 5300 contracten geregistreerd. Ook na de pandemie weten honderdduizenden bezoekers het digitale aanbod van de Grensinfopunten te vinden. Vanwege toenemende complexiteit van Europese en binationale (sociale) regelgeving en belastingen is de behoefte aan advies bij werkgevers en werknemers sterk toegenomen.</p>
Financiële risico's	N.v.t.	
Recreatieschap Twente Enschede	Gemeenschappelijke Regeling van 14 Twentse gemeenten Lid Bestuur (+vicevoorzitter)	<p>In opdracht van 14 Twentse gemeenten exploiteert het Recreatieschap Twente de recreatieparken (Het Rutbeek, Het Lageveld, Het Hulsbeek), fietspaden en routesystemen (Routenetwerk Twente). De bedrijfsvoering van het recreatieschap wordt uitgevoerd door de Gemeenschappelijke Regeling (GR) SamenTwente waarmee een dienstverleningsovereenkomst (DVO) is gesloten.</p> <p>Na vaststelling van de nieuwe visie Routenetwerken Twente is in 2023 gestart met de uitvoering van het toekomstbestendige scenario. In 2023 heeft Bureau</p>

Verbonden partij	Vorm/zeggenschap	Openbaar belang/doel (incl. eventuele veranderingen)
		Ginder de opdracht gekregen een nieuwe visie op de recreatieparken te schrijven. Deze moet de verouderde visie uit 2014 vervangen en richting geven aan toekomstige ontwikkelingen. Naar verwachting wordt deze visie in 2024 opgeleverd en vastgesteld.
Financiële risico's	Vooralsnog n.v.t.	

Vennootschappen en coöperaties

Verbonden partij	Vorm/zeggenschap	Openbaar belang/doel (incl. eventuele veranderingen)
Twence Holding BV Hengelo	Besloten Vennootschap als onderdeel van een holding Aandeelhouderschap Percentage aandelen: 3,77%	Het vanuit de zorgtaak van deelnemende overheden beheren en exploiteren van milieuvorzieningen en het verlenen van diensten op het gebied van milieubeheersing in het algemeen en het bewerken en verwerken van huishoudelijk en bedrijfsafval in het bijzonder. Het produceren en leveren van (duurzame) energie en secundaire grondstoffen en daarmee bijdragen aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente Haaksbergen. Recente ontwikkelingen: Twence heeft een overeenkomst gesloten met Circulus voor het verwerken van gemeentelijk afval uit de stedendriehoek Deventer, Apeldoorn en Zutphen Twence blijft investeren in duurzame energie. Onder andere wordt er momenteel een CO ² afvanginstallatie gebouwd, waardoor deze kan worden ingezet als grondstof voor de glastuinbouw en wordt er een zonnepark aangelegd op de voormalige stortplaats Elhorst-Vloedbelt in Zenderen.
Financiële risico's	Bij tegenvallende bedrijfsresultaten zal de dividenduitkering lager uitvallen.	
Twente Milieu NV Hengelo	Naamloze Vennootschap Aandeelhouderschap Percentage aandelen: 6 %	Sinds 2018 voert Twente Milieu het onderhoud uit in de openbare ruimte. Sinds 2019 is Twente Milieu ook verantwoordelijk voor de inzameling van huishoudelijk afval. De gemeenten Almelo, Borne, Enschede, Hengelo, Hof van Twente, Losser, Oldenzaal, Wierden en Haaksbergen zijn samen 100% aandeelhouder. Recente ontwikkelingen: Recent is bekend geworden dat gemeente Berkelland zich wil aansluiten bij Twente Milieu. In 2024 wordt duidelijk hoe dit vorm krijgt.
Financiële risico's	Twente Milieu kent een stabiele positieve meerjarenbegroting. Hierin wordt aangegeven dat de kans dat er zich financiële risico's zullen manifesteren als relatief klein moet worden betiteld. Mogelijk ontstaat er enige druk op de solvabiliteit. De meeste input wordt daarbij verwacht van de effecten van stijgende oliepijzen en in de toekomst mogelijk oplopende pensioenlasten als gevolg van de vergrijzing.	
Bank Nederlandse Gemeenten 's-Gravenhage	Naamloze Vennootschap	Bank van en voor overheden en instellingen die maatschappelijk belang behartigen. Met gespecialiseerde dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke

Verbonden partij	Vorm/zeggenschap	Openbaar belang/doel (incl. eventuele veranderingen)
	Aandeelhouderschap Percentage aandelen: 0,065%	voorzieningen voor de inwoners. Klanten van de BNG zijn overheden en instellingen op het gebied van volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en nut.
Financiële risico's	De financiële risico's die we lopen bij de BNG worden als nihil beschouwd.	
Enexis Holding NV <i>'s-Hertogenbosch</i>	Naamloze Vennootschap Aandeelhouderschap Percentage aandelen: 0,014%	Enexis beheert het energienetwerk in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,7 miljoen huishoudens, bedrijven en overheden. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met onder andere toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt. Het belang van deelnemen, is het behartigen van het publieke belang van een betrouwbaar en continu transport van nutsvoorziening tegen de laagst mogelijke prijs. Partijen: 6 provinciale en 130 gemeentelijke aandeelhouders.
Financiële risico's	De aandeelhouders lopen een zeer gering risico (een deel van) de boekwaarde van € 6.200.000 te moeten afwaarderen. Omdat Enexis opereert in een gereuleerde (energie)markt, onder toezicht van de Energiekamer en vanwege de (intrinsieke) waarde van Enexis Holding N.V. is dit risico zeer gering. Enexis heeft op dit moment meer dan 50% eigen vermogen wat 10% boven de wettelijke eis ligt.	

Stichtingen en verenigingen

Verbonden partij	Vorm/zeggenschap	Openbaar belang/doel (incl. eventuele veranderingen)
Groot Scholtenhagen <i>Haaksbergen</i>	Stichting Collegelid is voorzitter	Sport- en recreatiepark Groot Scholtenhagen is ontstaan dankzij een schenking door textielabrikant Jordaan van een gedeelte van zijn grondbezit aan de gemeenschap van Haaksbergen. Het dient bij te dragen aan de mogelijkheden tot ontspanning en recreatie voor de bevolking van Haaksbergen. De Stichting Groot Scholtenhagen is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van het gehele sport- en recreatiepark, dat onder meer bestaat uit sportvelden, fiets- en wandelpaden, park- en bosplantsoenen, kinderboerderij en monumenten. De stichting draagt op deze wijze bij aan de realisatie van beleidsdoelen op verschillende beleidsterreinen zoals sport, kunst en cultuur en recreatie en toerisme.
Financiële risico's	Het park is met een legaat aan de gemeente geschonken. Voor het beheer daarvan is de Stichting Groot Scholtenhagen opgericht. Als de leden van de Stichting stoppen en de Stichting het beheer niet meer op zorgvuldige wijze kan uitvoeren, valt de verantwoordelijkheid voor het beheer terug naar de gemeente.	
Stichting Wsw Haaksbergen)	Stichting Gemeentesecretaris is bestuurslid	Doelstelling: het namens de gemeente Haaksbergen bieden van formeel werkgeverschap aan werknemers (artikel 2, eerste lid van de Wet sociale werkvoorziening - de Wsw-medewerkers) die in de gemeente Haaksbergen wonen en voorheen werkzaam waren bij het inmiddels ontmantelde Wsw-bedrijf Hameland. Het formeel werkgeverschap wordt ook geboden voor een aantal Wsw-medewerkers, niet woonachtig in Haaksbergen en destijds

Verbonden partij	Vorm/zeggenschap	Openbaar belang/doel (incl. eventuele veranderingen)
		werkzaam bij het inmiddels ontmantelde Wsw-bedrijf Hameland. Reden: evenwichtige verdeling onder deelnemers aan de GR Hameland in het kader van ontmanteling. Voor de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening is een overeenkomst met een door de gemeente aangewezen SW-bedrijf (SWB te Hengelo) gesloten.
Financiële risico's	N.v.t.	

Overige regelingen/samenwerkingsverbanden

Verbonden partij	Vorm/zeggenschap	Openbaar belang/doel (incl. eventuele veranderingen)
Gemeenschappelijke regeling samenwerking sociale zaken Borne, Haaksbergen en Hengelo	Gemeenschappelijke regeling met Borne en Hengelo, waarbij Hengelo als centrumgemeente is aangewezen. Eens per twee weken een PFO Hengelo/ Haaksbergen Eens per kwartaal een bestuurlijk overleg met de bestuurders van de deelnemen gemeenten	Namens de colleges van Borne en Haaksbergen is de als centrumgemeente aangewezen gemeente Hengelo de Uitvoeringsorganisatie van de bevoegdheden van de Participatiewet en aanverwante wetten en regelgeving, met uitzondering van de (beleidsmatige) bevoegdheden. Laatstgenoemde bevoegdheden blijven aan de afzonderlijke raden en colleges. De omschrijving van de uitvoeringsbevoegdheden is opgenomen in vastgestelde Mandaatbesluiten samenwerking sociale zaken Borne en Hengelo en Haaksbergen en Hengelo. De werkzaamheden die de centrumgemeente Hengelo voor Haaksbergen uitvoert, zijn omschreven in de vastgestelde Dienstverleningsovereenkomst Hengelo – Haaksbergen. Ontwikkelingen: Het klantenbestand van de klantmanagers verandert door onder andere de toename van (multi)problematiek en statushouders. Daardoor verandert de complexiteit van trajecten voor re-integratie en arbeidsontwikkeling. Dat vraagt meer van de begeleiding en coaching in de terugkeer naar (regulier) werk.
Centrumgemeente-regeling samenwerking ICT Hengelo	Gemeenschappelijke regeling met Hengelo, Oldenzaal en het openbaar lichaam SWB Midden Twente, waarbij Hengelo als centrumgemeente is aangewezen	In 2022 is Haaksbergen met centrumgemeente Hengelo en mede-deelnemers Oldenzaal en SWB Midden-Twente een samenwerking aangegaan, waarbij het beheer van ICT bij de gemeente Hengelo is ondergebracht. In het najaar van 2022 vond de "live-gang" plaats. De beleidsbepalende bevoegdheden en het recht financiële kaders te stellen berusten bij de individuele deelnemers.
Financiële risico's	Met de ICT-transitie naar de gemeente Hengelo is de kans op een groot cyberincident gereduceerd. De aansprakelijkheid van partijen jegens elkaar voor schade is per kalenderjaar beperkt tot maximaal 50% van het bedrag van de jaarlijks te betalen vergoeding voor te verrichten werkzaamheden. In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing in de begroting 2023 hebben we de uitval op applicaties in verband met een cyberaanval op € 400.000 gezet (financieel gevolg € 4.000.000 x incidentie 10%).	

Verbonden partij	Vorm/zeggenschap	Openbaar belang/doel (incl. eventuele veranderingen)
<p>Bestuursovereenkomst Sociaal Economische Structuurversterking (BOK – SES)</p> <p><i>Per juli 2021</i></p>	<p>Bestuursovereenkomst tussen de Twentse gemeenten m.u.v. Twenterand</p> <p>Bestuurlijk overleg</p> <p>Vertegenwoordiging in Stg. Twenteboard is getrapt. Haaksbergen in cluster met Borne, Hengelo en Hof van Twente</p>	<p>Deze bestuursovereenkomst beschrijft de samenwerking tussen de Twentse gemeenten voor het versterken en verbreden en het uitzetten van een gezamenlijke koers van en voor de sociaal economische structuur van Twente.</p> <p>In het bestuurlijk overleg wordt gezamenlijk de inbreng in het bestuur van de Stichting Twenteboard voorbereid, afgestemd en teruggekoppeld. Daarnaast wordt overleg gevoerd en afgestemd over het lobbyen van de gemeenten bij provincie, Rijk, Europese Unie en andere (semi)overheden en haar organisaties ten behoeve van de sociaal economische structuurversterking en andere door het bestuurlijk overleg gekozen onderwerpen.</p>
<p>Financiële risico's</p>	<p>In de overeenkomst is vastgelegd dat bij de start van de bestuursovereenkomst t/m het jaar 2022 elke gemeente een bedrag van € 9,01 per inwoner per jaar beschikbaar stelt. Met dit bedrag wordt mede in de kosten van Twente Board Development (personeel, huisvesting, materieel, etc.) voorzien. In het MJP zijn voor de jaren daarna middelen gereserveerd. De afspraak is verder dat gemeenten zich ten opzichte van elkaar verbinden om zich in te spannen de besluiten die over de financiële inbreng worden gemaakt na te komen.</p>	

Kengetallen verbonden partijen

bedragen x €1.000

Naam verbonden partij*	Eigen Vermogen 01-01-2022	Vreemd Vermogen 01-01-2022	Eigen Vermogen 31-12-2022	Vreemd Vermogen 31-12-2022	Resultaat 2022*
Samen Twente	15.783	21.871	12.827	12.788	31
Recreatieschap Twente	740	4.029	871	4.204	146
Veiligheidsregio Twente	2.069	42.200	1.963	46.027	749
Stadsbank Oost Nederland	971	14.781	1.349	15.215	366
Gemeentelijk Belasting Kantoor Twente	549	10.343	756	8.715	207
Openbaar Lichaam Crematoria Twente	1.549	32	1.611	4	361
Euregio	2.523	30.418	2.649	12.063	126
Twence Holding BV	149.786	15.070	176.054	11.928	32.500
Twente Milieu NV	12.576	18.083	12.660	15.678	84
Bank Nederlandse Gemeenten	5.000.000	144.000.000	4.600.000	107.000.000	300.000
Enexis NV	4.432.000	4.268.000	4.491.000	4.622.000	152.000
Stichting Groot Scholtenhagen	216	428	212	416	-4
Stichting WSW	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Omgevingsdienst Twente (ODT)	2.348	1.913	1.727	3.246	399

*Cijfers uit jaarrekeningen 2022. De jaarrekeningen van de verbonden partijen voor 2023 zijn nog niet bekend

Bijdragen aan verbonden partijen

bedragen x €1.000

Naam verbonden partij	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Samen Twente	1.264	1.416	1.429
Recreatieschap Twente	183	108	114
Veiligheidsregio Twente	1.617	1.707	1.706
Stadsbank Oost Nederland	153	143	143
Gemeentelijk Belasting Kantoor (GBT)	588	619	619
Euregio	7	7	7
Stichting Groot Scholtenhagen	306	401	401
Omgevingsdienst Twente (ODT)	496	616	631
ICT Hengelo		1.703	1.742
GR samenw. Hengelo, Borne en H'bergen	1.224	1.370	1.343
Totaal	5.838	8.090	8.135

Paragraaf Grondbeleid

Algemeen

De basis voor het gemeentelijk grondbeleid is omschreven in de 'Nota Grondbeleid 2012' en de nota 'Grondprijsbeleid gemeente Haaksbergen'. In het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten staat benoemd welke gegevens vermeld moeten worden in de paragraaf grondbeleid. Daarnaast heeft de rekenkamercommissie in het rapport 'Bezint eer ge begint' over het grondbeleid van de gemeente Haaksbergen een aantal aanbevelingen gedaan om de informatiewaarde te verbeteren. Deze aanbevelingen hebben wij in de paragraaf grondbeleid opgenomen.

Overzicht complexen

In 2023 telt het grondbedrijf vier actuele complexen:
Marktplan (centrumontwikkeling; looptijd tot en met 2024)
Wissinkbrink (woningbouw; looptijd tot en met 2025)
Stepelerveld (bedrijventerrein; looptijd tot en met 2023) en
Brem 5 (woningbouw; looptijd tot en met 2026)

Publiek-Private Samenwerking (PPS)

Wij nemen niet deel aan publiek-private samenwerking bij gebiedsontwikkeling.

Huidige stand van zaken

Marktplan

De heer Ben Roerink en Nordwick B.V. hebben gezamenlijk een plan ontwikkeld voor het zogenaamde 'gat in de markt', inclusief het terrein van de Bron, het pand Konings en de omliggende openbare ruimte. Met de omgeving hebben we een participatietraject over de inrichting van de openbare ruimte rondom het Marktplan doorlopen. Het ontwerp bestemmingsplan heeft ter inzage gelegen. In 2024 actualiseren we de grondexploitatie op basis van dit nieuwe plan en de resultaten van het participatietraject. Momenteel zijn alleen de boekingen over 2023 verwerkt.

Wissinkbrink

In 2023 zijn wij gestart met de kavelverkoop. Alle kavels zijn in optie gegeven. Het bouwrijp maken van deze locatie is afgerond.

Stepelerveld fase 1

In 2023 heeft de eigendomsoverdracht van de laatste kavel plaatsgevonden. Op basis van het concept duurzaamheid en innovatie zijn wij verder gegaan met het woonrijp maken van fase 1. De grondexploitatie Stepelerveld fase 1 sluiten wij dit jaar af met een positief resultaat.

Hierbij is rekening gehouden met kredieten voor resterende werkzaamheden voor het woonrijp maken en resterende werkzaamheden plankosten (V&T woonrijp maken).

Brem 5

Deze grondexploitatie is in 2023 geopend. De gronden zijn eind 2023 aangekocht door de gemeente.

*Benodigde weerstandscapaciteit**(bedragen x € 1.000)*

Complex (Bedragen * €1.000)	Boekwaarde complex 31-12-2023	Nog te maken kosten	Voorziening	Totaal voor risico	Risico obv IFLO- norm (10% totaal)	Weerstand- capaciteit (50% IFLO)
Wissinkbrink	-567	449	-	-1.016	-102	-51
Brem 5	-449	181	171	-458	-46	-23
Marktplan	-2.616	630	2.420	-825	-83	-41
Boekwaarde verloop	-3.631	1.259	2.591	-2.299	-230	-115

De noodzakelijke weerstandscapaciteit per 31-12-2023 is € 115.000.

Toelichting uitgangspunten en wijze van berekening van het geraamde eindresultaat

In de grondexploitatie rekenen wij met de volgende uitgangspunten:

Renteparameter kosten: 1,82%

Renteparameter opbrengsten: 1,82%

Kostenstijging:

	2024	2025	2026	2027 >
GWW	3%	2,5%	2,5%	2%
Plankosten en overig	5%	2,5%	2,5%	2,5%

Opbrengstenstijging: 1,00%

	2024	2025	2026	2027 >
Wonen	1,5%	2,5%	2,5%	2,5%
Bedrijven	0%	2%	2%	2%

Disconteringsvoet voor het bepalen van de omvang van verliesvoorzieningen: 2%

Tussentijdse winstneming

Op basis van de POC-methode zijn gemeenten verplicht tussentijds winst te nemen naar rato van de voortgang van het project. Wij hebben voor alle exploitaties de POC berekend. Conclusie hieruit is dat wij in 2023 voor één grondexploitatie winst gaan nemen. De grondexploitatie Stepelerveld sluiten wij af met winst. Dat is daarmee ook de totale winst die wij nemen voor dit project.

Paragraaf Taakstellingen en reserveringen

Taakstellingen

Voorzieningsdiscussie

In de Begroting 2023 staat een taakstelling voor de voorzieningsdiscussie opgenomen. In aanloop naar de Kadernota en Begroting 2024 is er een discussie gevoerd met betrekking tot de voorzieningen. De uitkomst van deze discussie is verwerkt in de kadernota en begroting. Hiermee is invulling gegeven aan de taakstelling.

Reserveringen

In de Begroting 2023 waren geen reserveringen opgenomen.

Jaarrekening

Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

(bedragen x € 1.000)

PROGRAMMA		Primitieve begroting			Begroting na wijziging			Realisatie begrotingsjaar na wijzigingen			Verschil		
		LASTEN basis	BATEN basis	SALDO basis	LASTEN totaal	BATEN totaal	SALDO totaal	LASTEN werkelijk	BATEN werkelijk	SALDO werkelijk	begroot na wijz./ werkelijk	prim. begroot/ werkelijk	
1. Exploita	0	Bestuur en ondersteuning	3.548	520	-3.028	3.147	767	-2.380	3.377	1.047	-2.330	50	698
	1	Veiligheid	2.453	0	-2.453	2.426	0	-2.426	2.426	0	-2.426	1	28
	2	Verkeer, vervoer en waterstaat	4.213	151	-4.062	4.188	151	-4.036	4.231	246	-3.986	51	76
	3	Economie	871	189	-682	992	206	-787	833	464	-369	418	314
	4	Onderwijs	2.316	594	-1.722	3.146	795	-2.351	2.808	556	-2.253	98	-530
	5	Sport, cultuur en recreatie	4.849	674	-4.174	5.065	753	-4.312	5.105	918	-4.188	125	-13
	6	Sociaal domein	28.180	6.021	-22.159	33.077	11.638	-21.438	31.599	11.212	-20.387	1.051	1.772
	7	Volksgezondheid & milieu	7.096	6.479	-616	7.150	6.697	-453	7.369	6.920	-449	4	167
	8	Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	3.388	1.152	-2.235	3.913	1.404	-2.509	4.725	2.194	-2.531	-22	-296
		Totaal	56.914	15.781	-41.133	63.105	22.412	-40.693	62.474	23.556	-38.918	1.776	2.215
2. Overhead		Overhead	10.430	21	-10.409	10.293	21	-10.273	10.583	27	-10.556	-284	-147
3. VPB		Vennootschapsbelasting	0	0	0	119	0	-119	116	0	-116	3	-116
4. Onvoorzien		Onvoorzien	40	0	-40	40		-40	25	0	-25	16	16
5. Alg. dekkingsm.		Algemene dekkingsm. Programma 0	0	51.495	51.495	0	54.084	54.084	0	54.225	54.225	141	2.730
		Algemene dekkingsm. Programma 3	0	204	204	0	207	207	0	192	192	-15	-12
Totaal saldo baten en lasten			67.383	67.500	117	73.557	76.723	3.166	73.197	78.000	4.802	1.636	4.685
6. Reserves		Reserves	250	17	-233	1.413	1.522	109	1.413	1.522	109	0	342
Totaal gerealiseerde resultaat			67.633	67.517	-117	74.970	78.245	3.275	74.610	79.521	4.911	1.636	5.027

Toelichting overzicht van baten en lasten

We sluiten het jaar met een positief resultaat van ruim € 4.911.000. In de Eindejaarsrapportage 2023 werd een voordeel geraamd van ruim € 3.589.000. Op 29 november heeft de raad van de gemeente Haaksbergen nog een begrotingswijziging (Brem 5) goed gekeurd, hierdoor komt het begrote resultaat van 2023 op € 3.275.000.

Ten opzichte van het geschetste beeld bij de eindejaarsrapportage is dit een resultaatverbetering van € 1.636.000.

Algemene toelichting:

- de baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.
- positieve resultaten worden slechts genomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd.
- dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment dat het dividend betaalbaar wordt gesteld.
- duurzame middelen met een verkrijgingsprijs van minder dan € 5.000 worden ineens ten laste van het resultaat gebracht. Uitgezonderd van gronden, die worden altijd geactiveerd.

Verklaring verschillen begroot en werkelijk

Hier geven we een gedetailleerd inzicht in de herkomst en oorzaak van de verschillen tussen de Begroting 2023 (na wijzigingen) en de werkelijke cijfers. Wij verklaren hier alleen de verschillen op het saldo per taakveld die afgerond € 15.000 overstijgen. Als er grote verschillen zijn op afzonderlijk lasten en baten (> € 100.000) die elkaar opheffen in het netto saldo, lichten wij die ook toe. Indien er op een taakveld geen verschillen te verklaren zijn, wordt dit taakveld niet in de tekst benoemd. In de tabellen zijn ook de bijstellingen ten opzichte van de primitieve begroting weergegeven.

Alle bedragen in de tabellen zijn x € 1.000. In de tabellen staat per programma een totaaloverzicht van de verschillen op de taakvelden van dat programma.

Programma Bestuur en ondersteuning

(bedragen x € 1.000)

Nr.	Omschrijving taakveld	Lasten				
		Prim. Begroting	Wijziging begroting	Begroting na wijziging	Werkelijk	Saldo
0.1	Bestuur	1.446	-17	1.429	1.609	-180
0.2	Burgerzaken	608	118	726	691	35
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	117	0	117	117	1
0.4	Overhead	10.430	-136	10.293	10.583	-290
0.5	Treasury	104	-74	30	533	-503
0.64	Belastingen overig	499	73	572	451	121
0.7	Algemene uitkering	500	-500	0	0,00	0
0.8	Overige baten en lasten	313	-1	312	1	311
0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	119	119	116	3
0.10	Mutaties reserves	250	1.163	1.413	1.413	0
Totaal		14.268	745	15.012	15.514	-502

Nr.	Omschrijving taakveld	Baten				
		Prim. Begroting	Wijziging begroting	Begroting na wijziging	Werkelijk	Saldo
0.1	Bestuur	0	0	0	71	71
0.2	Burgerzaken	287	0	287	276	-11
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	80	0	80	44	-36
0.4	Overhead	21	0	21	27	7
0.5	Treasury	447	594	1.041	1.268	228
0.61	OZB woningen	4.129	-27	4.103	4.117	15
0.62	OZB niet-woningen	3.009	63	3.072	3.065	-7
0.63	Parkeerbelasting	0	0	0	1	1
0.64	Belastingen overig	0	36	36	56	20
0.7	Algemene uitkering	43.997	2.171	46.168	46.302	134
0.8	Overige baten en lasten	65	0	65	72	7
0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	0	0	0	0
0.10	Mutaties reserves	17	1.505	1.522	1.522	0
Totaal		52.051	4.342	56.393	56.821	428

Nr.	Omschrijving taakveld	Saldo				
		Prim. Begroting	Wijziging begroting	Begroting na wijziging	Werkelijk	Saldo
0.1	Bestuur	-1.446	17	-1.429	-1.538	-109
0.2	Burgerzaken	-321	-118	-439	-415	24
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-38	0	-38	-73	-35
0.4	Overhead	-10.409	136	-10.273	-10.556	-284
0.5	Treasury	343	668	1.010	735	-275
0.61	OZB woningen	4.129	-27	4.103	4.117	15
0.62	OZB niet-woningen	3.009	63	3.072	3.065	-7
0.63	Parkeerbelasting	0	0	0	1	1
0.64	Belastingen overig	-499	-37	-536	-395	141
0.7	Algemene uitkering	43.497	2.671	46.168	46.302	134
0.8	Overige baten en lasten	-248	1	-247	71	318
0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	-119	-119	-116	3
0.10	Mutaties reserves	-233	342	109	109	0
Totaal		37.784	3.597	41.381	41.307	-74

0.1 Bestuur

Toelichting op het saldo van € 109.000 nadeel

Wachtgeldregeling (€ 71.000 nadeel)

De overschrijding is een gevolg van aanspraken op de wachtgeldregeling, die we niet in de begroting kunnen voorzien. Voorafgaand aan het jaar is moeilijk in te schatten hoe vaak aanspraak wordt gemaakt.

Wethouderspensioenen (€ 38.000 nadeel)

Door actualisatie van de wethouderspensioenen hebben we meer in de voorziening moeten storten dan begroot.

0.2 Burgerzaken

Toelichting op het saldo van € 24.000 voordeel

Leges (€ 12.000 voordeel)

Dit voordeel kan hoofdzakelijk worden toegeschreven aan een nationale trend van hogere inkomsten uit leges. De inkomsten van de leges zijn hoger uitgevallen dan begroot. Deze trend is niet uniek voor onze gemeente, maar lijkt zich op nationaal niveau voor te doen, waarbij de inkomsten uit leges over het algemeen hoger zijn dan verwacht.

De overige verschillen € 12.000 voordeel

0.4 Overhead

Toelichting op het totaalsaldo van € 284.000 nadeel

Voorziening verlof sparen (€ 128.000 nadeel)

Het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten geeft aan dat er een voorziening moet worden opgenomen voor arbeidskosten, zoals in de Cao vastgelegde rechten voor verlofsparen. Het BBV spreekt daarbij van arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van niet-gelijke omvang. Om aan deze verplichtingen te voldoen, is er een voorziening opgenomen ter hoogte van € 178.000. Hiermee voldoet de gemeente aan haar verplichting.

Personeelslasten (€ 184.000 nadeel)

Dit budget bestaat uit € 184.000 nadeel. Hiervan wordt € 147.000 gedekt uit taakveld 0.8. Per saldo € 37.000 nadeel.

Wij hebben al enige jaren te maken met een krappe arbeidsmarkt, waardoor wij bepaalde functies niet ingevuld krijgen. Daarnaast is het verzuim gestegen van 4,57% naar 5,61%. Beiden hebben ertoe geleid dat wij ook in 2023 genoodzaakt waren hierop in te huren.

Informatisering + ICT (€ 110.000 nadeel)

De ICT-transitie naar Hengelo leidde tot incidentele alsook extra structurele lasten. De incidentele lasten (€ 65.000) hebben betrekking op ICT-contracten, die doorliepen vanuit 2022 en pas in de loop van 2023 konden worden beëindigd. Daarnaast zijn de migratiekosten van applicaties naar Hengelo duurder uitgevallen. Een deel van deze kosten kunnen we nog verrekenen met Hengelo in het kader van een nog te voeren overleg over de financiële afwikkeling van de ICT-transitie.

De extra structurele lasten (€ 85.000) zijn merendeels toe te schrijven aan Cloudmigraties. Deze migraties leidden tot het onderbrengen van techniek en taken bij applicatieleveranciers. In de Begroting 2023 is hiervoor een extra structurele last gereserveerd van € 45.000. Dit bleek onvoldoende.

Informatiemanagement (€ 150.000 voordeel)

In 2022 hebben wij onderzoek uitgevoerd naar het versterken van het informatiemanagement van de gemeente Haaksbergen. Het resultaat van dit onderzoek is in essentie de aanbeveling om op het domein IM de samenwerking te zoeken met als voorkeurspartner Hengelo. In de Begroting 2023 is een incidenteel budget geraamd van

€ 200.000 ten behoeve van het optuigen én uitvoeren van de samenwerking met Hengelo, alsook voor het opstarten van projecten in de interne organisatie om het IM te versterken. Op 11 april 2023 heeft het college besloten een samenwerkingsverzoek in te dienen bij de gemeente Hengelo. Omdat Hengelo op dat moment zelf een onderzoek uitvoerde naar de mogelijkheden om samen te werken op het informatiemanagement, waren wij genoodzaakt dit onderzoek af te wachten. In november 2023 hebben wij een positieve reactie van Hengelo ontvangen. Vanaf dat moment zijn de voorbereidingen getroffen voor het aangaan van een intentieovereenkomst welke in 2024 in uitvoering wordt gebracht. Wel is in 2023 een start gemaakt met het versterken van het IM in huis. Omdat de opstart van de samenwerking met Hengelo eind 2023 kon starten, is een groot deel van het budget in 2023 een overschot.

Overige verschillen € 12.000 nadeel

Energie (€ 349.000 nadeel)

Er is een autonome ontwikkeling van kostenstijgingen voor gas en elektra als gevolg van hogere toelagen en belastingen en fluctuerende tarieven op een roerige termijnmarkt voor energie. Bovendien waren we genoodzaakt per 2023 het nog lopende contract met energieleverancier SEFE (voorheen Gazprom Energy) stop te zetten. Dit was het gevolg van Europese sancties tegen Russische bedrijven vanwege de inval in Oekraïne. De gaslevering is opnieuw aanbesteed in gezamenlijk Twents inkoopverband. Voor de hogere tarieven via onze nieuwe leverancier, Vattenfall, worden wij vanuit het Ministerie van EZK gecompenseerd op basis van werkelijk verbruik. Dit bedrag wordt uitgekeerd in de loop van het opvolgende begrotingsjaar. Er is nu nog een nadelig effect van € 310.000 op onze totale energiekosten (elektra én gas) verdeeld over verschillende programma's in de jaarstukken. De centrale stelpost van € 76.000 voor stijging van energiekosten lijkt echter afdoende om de autonome kostenontwikkeling op te vangen. Bovendien blijven we ons inspannen om de klimaatinstallaties te optimaliseren en steeds efficiënter te laten werken.

0.5 Treasury

Toelichting op het saldo van € 275.000 nadeel

Ontvangen rente schatkistbankieren (€ 204.000 voordeel)

In 2023 is de rente op de kapitaalmarkt fors gestegen. Bij het opstellen van de Begroting 2023 was deze nog negatief, inmiddels fluctueert dit percentage tussen de 3,5 en 4%. We ontvangen op het saldo bij de schatkistrekening dus een mooie vergoeding. Per 31 december 2023 bedraagt het saldo op de schatkistrekening € 15.300.000. Aangezien we voorlopig geen nieuwe langlopende leningen nodig hebben, heeft de stijging van de rente voor Haaksbergen een positief effect.

In de Eindejaarsrapportage 2023 hebben we al een meevaller op de ontvangen rente gerapporteerd van € 212.000, uiteindelijk is deze uitgekomen op € 416.000. Het totale voordeel op treasury is uitgekomen op € 479.000.

Doorbelasting rente via omslagpercentage (€ 479.000 nadeel)

De ontvangen rente op de schatkistrekening heeft een forse impact op het omslagpercentage. Het omslagpercentage is de gemiddelde rente die Haaksbergen dient te betalen -/- de ontvangen rente. Deze wordt vervolgens doorbelast aan alle investeringen. Het werkelijke omslagpercentage is met name vanwege de ontvangen rente verlaagd van 1,61% naar 0,73% (zie ook de paragraaf financieringen). Het voordeel van de extra ontvangen rente wordt verdeeld over alle investeringen. Deze krijgen nu dus een lagere rente in rekening gebracht. Hierdoor heeft het taakveld treasury een nadeel van € 479.000 en hebben alle overige taakvelden gezamenlijk een rentevoordeel van € 479.000. Deze werkwijze is wettelijk bepaald.

Het rentevoordeel van € 479.000 is verdeeld over de volgende taakvelden:

Wegen	€ 154.000
Schoolgebouwen	€ 104.000
Riolering	€ 80.000
Grondexploitaties	€ 27.000
De Kappen	€ 19.000
Sportvelden	€ 13.000
Overig	€ 82.000

0.61 OZB woningen

Geen verschillen te verklaren.

0.62 OZB niet-woningen

Geen verschillen te verklaren.

0.64 Belastingen overig

Toelichting op het saldo van € 141.000 voordeel

De post oninbare belastingen is veel lager uitgevallen dan was geraamd (voordeel € 68.000). Met name de afboekingen vanwege faillissementen vielen erg mee. Dit omdat er rekening was gehouden met een recessie. Verder zijn de uitvoeringskosten voor GBTwente lager dan geraamd (voordeel € 53.000). Ten slotte hebben we een voordeel op de aanmaningskosten (€ 20.000).

0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds

Toelichting op het saldo van € 134.000 voordeel

In de raadsinformatiebrief over de decembercirculaire is aangegeven dat we € 862.000 extra middelen uit het gemeentefonds ontvangen. Van dit bedrag is al € 772.000 voor de energietoelage opgenomen bij de Eindejaarsrapportage 2023.

Daarnaast ontvangen we over de jaren 2020, 2021 en 2022 nog een nabetaling van € 44.000. Dit omdat het Rijk met terugwerkende kracht enkele maatstaven naar boven heeft bijgesteld.

0.8 Overige baten

Toelichting op het saldo van € 318.000 voordeel

De post personeelskosten bovenformatief zie 0.4 Overhead kopje personeel

De post bijzondere baten vertoont een voordeel van € 183.000. Over de boekjaren 2020 tot en met 2022 heeft Caraad belastingadviseurs een boekenonderzoek ingesteld met betrekking tot de Btw. Dit heeft geresulteerd in een bate van € 206.000.

Interne analyse eind december 2023 bracht aan het licht dat de Btw met betrekking tot woningaanpassing in het kader van de Wmo niet goed werd toegepast. De aannemer heeft de gemeente Haaksbergen ten onrechte geen Btw in rekening gebracht. We hebben de jaren 2019 tot en met 2023 herrekend en een verzoek tot correctie over die jaren bij de Belastingdienst ingediend. Hierdoor ontstaat een last van € 23.000

De post verzekeringen toont een saldo van € 27.000 negatief. In 2023 heeft er een taxatie van diverse gebouwen plaatsgevonden (€ 26.000 nadeel)

0.9 Vennootschapsbelasting (Vpb)

Geen verschillen te verklaren.

0.10 Mutaties reserve

Geen verschillen te verklaren.

Programma Veiligheid

(bedragen x € 1.000)

		Lasten				
Nr.	Omschrijving taakveld	Prim. Begroting	Wijziging begroting	Begroting na wijziging	Werkelijk	Saldo
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1.778	-27	1.751	1.746	5
1.2	Openbare orde en veiligheid	675	0	675	679	-4
Totaal		2.453	-27	2.426	2.426	1

		Baten				
Nr.	Omschrijving taakveld	Prim. Begroting	Wijziging begroting	Begroting na wijziging	Werkelijk	Saldo
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	0	0	0	0	0
1.2	Openbare orde en veiligheid	0	0	0	0	0
Totaal		0	0	0	0	0

		Saldo				
Nr.	Omschrijving taakveld	Prim. Begroting	Wijziging begroting	Begroting na wijziging	Werkelijk	Saldo
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-1.778	27	-1.751	-1.746	5
1.2	Openbare orde en veiligheid	-675	0	-675	-679	-4
Totaal		-2.453	27	-2.426	-2.426	-1

1.1 Crisisbeheersing en brandweer

Geen verschillen te verklaren.

1.2 Openbare orde en veiligheid

Geen verschillen te verklaren.

Programma Verkeer, vervoer en waterstaat

(bedragen x € 1.000)

Nr.	Omschrijving taakveld	Lasten				
		Prim. Begroting	Wijziging begroting	Begroting na wijziging	Werkelijk	Saldo
2.1	Verkeer en vervoer	4.123	-26	4.097	4.142	-45
2.2	Parkeren	38	0	38	38	0
2.5	Openbaar vervoer	53	0	53	52	1
Totaal		4.213	-26	4.188	4.231	-44

Nr.	Omschrijving taakveld	Baten				
		Prim. Begroting	Wijziging begroting	Begroting na wijziging	Werkelijk	Saldo
2.1	Verkeer en vervoer	115	0	115	202	87
2.2	Parkeren	0	0	0	0	0
2.5	Openbaar vervoer	36	0	36	43	7
Totaal		151	0	151	246	94

Nr.	Omschrijving taakveld	Saldo				
		Prim. Begroting	Wijziging begroting	Begroting na wijziging	Werkelijk	Saldo
2.1	Verkeer en vervoer	-4.008	26	-3.982	-3.939	43
2.2	Parkeren	-38	0	-38	-38	0
2.5	Openbaar vervoer	-17	0	-17	-9	8
Totaal		-4.062	26	-4.036	-3.986	51

*Toelichting op het saldo van € 43.000 voordeel
Vrijval voorziening De Greune (€ 37.000 voordeel)*

De geraamde nog te maken kosten voor de afwikkeling van De Greune vallen lager uit, hierdoor is een deel van de voorziening voor de afwikkeling van De Greune vrijgevallen

Gladheidsbestrijding (€ 25.000 voordeel)

In de eindejaarsrapportage is de begroting opgehoogd. Door de zachte winter die we hebben gehad, is dit bedrag niet volledig ingezet.

Straatreiniging (€ 13.000 voordeel)

Twente milieu, die de straatreiniging voor ons uitvoert, heeft aangegeven dat er sprake is van minder vuil op straat.

Verlichting (€ 88.000 nadeel)

Het nadeel wordt veroorzaakt door een afrekening van de energielasten. Door de stijging in de tarieven vallen de energielasten aanzienlijk hoger uit dan verwacht.

Verkeerslichten (€ 25.000 nadeel)

Herstel storing overweg en onderhoud overwegen die niet structureel in de begroting zijn opgenomen.

Wegen en onderhoud (€ 91.000 nadeel)

Dit betreft het saldo van enkele kleinere voor- en nadelen Zo hebben we een aantal calamiteiten gehad waar onvoorzien kosten voor zijn gemaakt, zoals een fors oliespoor op de weg en enkele sinkholes, waar maatregelen noodzakelijk waren om de veiligheid te waarborgen.

Rente toerekening (€ 154.000 voordeel)

Voor toelichting zie taakveld 0.5

Overige verschillen € 18.000 voordeel

Programma Economie

(bedragen x € 1.000)

Nr.	Omschrijving taakveld	Lasten				
		Prim. Begroting	Wijziging begroting	Begroting na wijziging	Werkelijk	Saldo
3.1	Economsiche ontwikkeling	407	-45	362	306	56
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	69	0	69	69	1
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	138	76	214	164	50
3.4	Economische promotie	258	90	348	295	53
Totaal		871	121	992	833	160

Nr.	Omschrijving taakveld	Baten				
		Prim. Begroting	Wijziging begroting	Begroting na wijziging	Werkelijk	Saldo
3.1	Economsiche ontwikkeling	57	-28	29	30	1
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	30	0	30	348	318
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	102	0	102	45	-57
3.4	Economische promotie	204	47	252	234	-18
Totaal		393	20	413	656	243

Nr.	Omschrijving taakveld	Saldo				
		Prim. Begroting	Wijziging begroting	Begroting na wijziging	Werkelijk	Saldo
3.1	Economsiche ontwikkeling	-350	17	-332	-276	56
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-40	0	-40	279	319
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-36	-76	-112	-119	-8
3.4	Economische promotie	-53	-43	-96	-61	35
Totaal		-478	-101	-580	-177	403

3.1 Economische ontwikkeling

Toelichting op het saldo van € 56.000 voordeel

De kosten voor de ontvlechting van Regio Twente waren hoger ingeschat dan wat daadwerkelijk is uitgegeven. Daarnaast is een hogere last opgenomen voor Recreatieschap Twente dan daadwerkelijk is besteed. Dit resulteert in een voordeel van € 56.000.

3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Verkoop bedrijventerrein van € 319.000 voordeel

Dit betreft de winstneming van Stepelerveld, ontstaan door de verkoop van bedrijventerrein Stepelerveld. Dit levert een positief resultaat op van € 319.000.

3.3 Bedrijfsloket en -regelingen

Toelichting op het saldo van € 8.000 voordeel

Actieplan centrum (€ 46.000 voordeel)

Het capaciteitsgebrek in de organisatie heeft de effectieve inzet van dit budget belemmerd, waardoor het niet volledig is ingezet.

Corona toegangsbewijzen (€ 62.000 nadeel)

Vanuit het Rijk waren er middelen beschikbaar gesteld voor coronatoegangsbewijzen. Deze middelen zijn niet volledig benut en zijn in de Jaarstukken 2022 in het resultaat opgenomen. Dit is in 2023 alsnog terugbetaald aan het Rijk, wat in 2023 een nadeel oplevert van € 62.000.

Overige verschillen € 9.000 voordeel

3.4 Economische promotie

Toelichting op het saldo van € 35.000 voordeel

Corona compensatiemiddelen ten behoeve van Groot Scholtenhagen (€ 45.000 voordeel)

In de Eindejaarsrapportage 2022 is € 45.000 overgeheveld naar 2023 om gevolg te geven aan het project 'SportNatuur'. Echter, de gesprekken met Twente Marketing lopen nog om nader te bepalen op welke wijze de middelen zorgvuldig kunnen worden ingezet voor 'SportNatuur'.

Overige verschillen € 10.000 nadeel

Programma Onderwijs

(bedragen x € 1.000)

Nr.	Omschrijving taakveld	Lasten				
		Prim. Begroting	Wijziging begroting	Begroting na wijziging	Werkelijk	Saldo
4.1	Openbaar basisonderwijs	70	55	125	159	-33
4.2	Onderwijshuisvesting	1.162	236	1.397	1.334	64
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.084	539	1.623	1.316	307
Totaal		2.316	830	3.146	2.808	337

Nr.	Omschrijving taakveld	Baten				
		Prim. Begroting	Wijziging begroting	Begroting na wijziging	Werkelijk	Saldo
4.1	Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0	0
4.2	Onderwijshuisvesting	158	-5	153	159	6
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	436	206	642	397	-246
Totaal		594	201	795	556	-239

Nr.	Omschrijving taakveld	Saldo				
		Prim. Begroting	Wijziging begroting	Begroting na wijziging	Werkelijk	Saldo
4.1	Openbaar basisonderwijs	-70	-55	-125	-159	-33
4.2	Onderwijshuisvesting	-1.004	-241	-1.245	-1.175	70
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-648	-333	-981	-920	61
Totaal		-1.722	-629	-2.351	-2.253	98

4.1 Openbaar basisonderwijs

Toelichting op het saldo van € 33.000 nadeel

Hogere bekostiging bewegingsonderwijs (€ 32.000 nadeel)

De gemeente verstrekt jaarlijks een vergoeding voor het gebruik van de gymnastiek-lokalen Pius X, Sint Bonifatius, sportzaal 't Meuken en sportzaal De Trefkoel. Deze vergoeding is voor het geven van bewegingsonderwijs aan basisschoolleerlingen tussen 6 en 12 jaar. De hogere kosten voor het bewegingsonderwijs hebben twee oorzaken.

Voorgaande jaren werd de bekostiging in het jaar daarop rond juni berekend. Hierdoor is een gedeelte van de kosten voor 2022 voor bewegingsonderwijs in 2023 verantwoord.

Om te voldoen aan de landelijke verantwoordingsregels (BBV) hebben wij in deze jaarstukken de kosten geboekt in het jaar waarop deze betrekking hebben. Hierdoor zijn in deze jaarstukken voor een gedeelte kosten opgenomen, die betrekking hebben op het jaar 2022 en is het volledige bedrag voor 2023 opgenomen, waardoor de kosten voor dit jaar hoger uitvallen (€ 12.000 nadeel).

Tenslotte worden de hogere lasten veroorzaakt, doordat meer klokuren zijn vergoed en tarieven hoger zijn uitgevallen dan was voorzien (€ 14.000 nadeel).

Overige verschillen € 1.000 nadeel

4.2 Onderwijshuisvesting

Toelichting op het saldo van € 70.000 voordeel

Hogere energielasten scholen (€ 35.000 nadeel)

De energielasten die wij betalen zijn € 35.000 hoger uitgevallen ten opzichte van de begroting. Voor een toelichting verwijzen wij naar hetgeen staat vermeld onder taakveld 0.4.

Lagere kapitaallasten (€ 104.000 voordeel)

Voor de verklaring verwijzen wij naar hetgeen staat vermeld onder taakveld 0.5.

Overige verschillen €1.000 voordeel

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Toelichting op het saldo van € 61.000 voordeel

Leerlingenvervoer (€ 51.000 voordeel)

De kosten voor leerlingenvervoer zijn lager uitgevallen dan begroot, doordat het aantal kilometers per kind lager uitviel dan tijdens de eindejaarsrapportage was geprognostiseerd.

Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) (€ 282.000 neutraal)

De specifieke uitkering gemeentelijk onderwijsachterstand (GOAB) is bestemd voor het faciliteren van opvang voor peuters met een VVE-indicatie (voor- en vroegschoolse educatie), afgegeven door de GGD-JGZ bij constatering van (risico op) een onderwijsachterstand.

Over 2023 bedragen de baten € 496.000. Dit bedrag is het totaal van de definitieve specifieke uitkering GOAB over 2023 en de opgebouwde reserve over de periode 2018-2022, die wij mochten meenemen naar de nieuwe periode. De werkelijke lasten bedragen over 2023 € 214.000. Het resterende bedrag ter grootte van € 282.000 wordt conform de regeling meegenomen naar het jaar 2024. De komende jaren zetten wij deze middelen in voor het tegengaan van (voorschoolse) onderwijsachterstanden.

Overige verschillen € 10.000 voordeel

Programma Sport, cultuur en recreatie

(bedragen x € 1.000)

Nr.	Omschrijving taakveld	Lasten				
		Prim. Begroting	Wijziging begroting	Begroting na wijziging	Werkelijk	Saldo
5.1	Sportbeleid en activering	574	174	748	653	96
5.2	Sportaccommodaties	630	-10	620	700	-80
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurpar	629	10	639	633	6
5.4	Musea	60	0	60	75	-15
5.5	Cultureel erfgoed	60	18	77	78	-1
5.6	Media	456	0	456	482	-26
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.440	25	2.465	2.485	-20
Totaal		4.849	217	5.065	5.105	-40

Nr.	Omschrijving taakveld	Baten				
		Prim. Begroting	Wijziging begroting	Begroting na wijziging	Werkelijk	Saldo
5.1	Sportbeleid en activering	20	137	157	160	3
5.2	Sportaccommodaties	344	-59	286	333	47
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurpar	224	0	224	303	80
5.4	Musea	0	0	0	0	0
5.5	Cultureel erfgoed	9	0	9	22	13
5.6	Media	0	0	0	24	24
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	78	0	78	76	-2
Totaal		674	79	753	918	165

Nr.	Omschrijving taakveld	Saldo				
		Prim. Begroting	Wijziging begroting	Begroting na wijziging	Werkelijk	Saldo
5.1	Sportbeleid en activering	-554	-37	-591	-492	99
5.2	Sportaccommodaties	-285	-48	-334	-367	-33
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurpar	-406	-10	-416	-330	86
5.4	Musea	-60	0	-60	-75	-15
5.5	Cultureel erfgoed	-51	-18	-69	-56	13
5.6	Media	-456	0	-456	-459	-3
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-2.362	-25	-2.387	-2.409	-22
Totaal		-4.174	-138	-4.312	-4.188	125

5.1 Sportbeleid en activering

Toelichting op het saldo van € 99.000 voordeel

Subsidie Brede Regeling combinatiefuncties (€ 83.000 voordeel)

Tot 2023 ontvangen wij dit bedrag jaarlijks via de algemene middelen. Vanaf 2023 ontvangen wij deze via de Brede Spuk Gala subsidie voor combinatiefuncties en zijn op dit budget ook alle lasten geboekt. In 2023 is daardoor sprake van een dubbel begroot budget, wat leidt tot een voordeel van € 83.000. Dit zal administratief worden gewijzigd bij de 1ste Bestuursrapportage 2024.

Sportsubsidies (activiteiten en kadervorming) (€ 8.000 voordeel)

Er zijn minder sportsubsidies aangevraagd en verleend.

Overige verschillen € 8.000 voordeel

5.2 Sportaccommodaties

Toelichting op het saldo van € 33.000 nadeel

Meerkosten energie (€ 70.000 nadeel)

Zie toelichting taakveld 0.4.

Meerkosten belastingen en waterschapslasten (€ 15.000 nadeel)

Er is een aparte voorziening getroffen om de kostenstijging te compenseren.

Hogere opbrengst huurinkomsten (€ 53.000 voordeel)

Voor 2023 zijn de begrote inkomsten naar beneden bijgesteld vanwege sluiting van sportzaal Zienesch en minder inhuur bewegingsonderwijs. Door hogere indexering van de normvergoeding bewegingsonderwijs viel de huuropbrengst hoger uit dan begroot.

Overige verschillen € 1.000 nadeel

5.3 Cultuurprestatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Toelichting op het saldo van € 86.000 voordeel

Kunstwerken (€ 16.000 voordeel)

In 2022 is de verzekering kunstwerken opgezegd met als doel dat 50% van dit bedrag jaarlijks beschikbaar wordt gesteld aan de Stichting Beeldende Kunst Haaksbergen tot een maximum van € 20.000 in te zetten voor herstel schade en/of vervanging kunstwerken bij diefstal. De overige 50% blijft bij de gemeente voor eventuele calamiteiten. Als de middelen niet nodig zijn, vallen deze jaarlijks terug naar de algemene reserve. Dit is in 2023 niet gebeurd en wordt in 2024 via de Dienstverleningsovereenkomst (DVO) alsnog uitgevoerd.

Theater De Kappen (€ 40.000 voordeel)

Het verschil komt met name voort uit de hogere huurprijs die we in 2023 in rekening hebben gebracht bij De Kappen. De huurprijs wordt jaarlijks (conform huurovereenkomst) geïndexeerd op basis van het cpi. In 2023 hanteerden we een index van 14,5%, dit levert extra inkomsten op van ruim € 33.000. Daarnaast zijn er ook minder onderhoudskosten en belastingen in rekening gebracht.

Kapitaallasten (€ 18.000 voordeel)

Zie taakveld 0.5.

Overige verschillen € 12.000 voordeel

5.4 Musea

Toelichting op het saldo van € 15.000 nadeel

Museum Buurtspoorweg (€ 17.000 nadeel)

In verband met voorzieningendiscussie is aan Ginder de opdracht gegeven een actualisatie van de toekomstvisie MBS op te stellen. De kosten bedroegen in totaal € 17.000.

Overige verschillen € 2.000 voordeel

5.5 Cultureel erfgoed

Geen verschillen te verklaren.

5.6 Media

Geen verschillen te verklaren.

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Toelichting op het saldo van € 22.000 nadeel

Dit betreft diverse kleine verschillen van in totaal € 22.000.

Programma Sociaal domein

(bedragen x € 1.000)

Nr.	Omschrijving taakveld	Lasten				
		Prim. Begroting	Wijziging begroting	Begroting na wijziging	Werkelijk	Saldo
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	2.161	3.624	5.785	4.801	984
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	744	95	838	784	54
6.3	Inkomensregelingen	7.715	1.573	9.288	8.724	564
6.4	WSW en beschut werk	2.940	-298	2.641	2.691	-50
6.5	Arbeidsparticipatie	469	219	688	526	162
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.328	139	1.468	1.626	-158
6.71A	Hulp bij het huishouden (WMO)	2.511	126	2.637	2.643	-5
6.71B	Begeleiding (WMO)	1.956	-53	1.902	1.867	35
6.71C	Dagbesteding (WMO)	508	5	513	592	-79
6.71D	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	6	0	6	0	6
6.72A	Jeugdhulp begeleiding	1.631	244	1.875	1.732	143
6.72B	Jeugdhulp behandeling	2.943	0	2.943	2.964	-21
6.72C	Jeugdhulp dagbesteding	387	0	387	422	-35
6.73A	Pleegzorg	328	0	328	396	-68
6.73B	Gezinsgericht	142	0	142	267	-125
6.73C	Jeugdhulp met verblijf overig	653	0	653	619	33
6.74B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	241	0	241	35	206
6.74C	Gesloten plaatsing	674	-390	284	310	-26
6.81A	Beschermd wonen (WMO)	243	-387	-144	148	-293
6.82A	Jeugdbescherming	552	0	552	423	129
6.82B	Jeugdreclassering	49	0	49	28	21
Totaal		28.180	4.897	33.077	31.599	1.478

Nr.	Omschrijving taakveld	Baten				
		Prim. Begroting	Wijziging begroting	Begroting na wijziging	Werkelijk	Saldo
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	40	5.128	5.169	4.767	-401
6.3	Inkomensregelingen	5.202	253	5.455	5.294	-161
6.4	Begeleide participatie	590	-18	572	585	13
6.5	Arbeidsparticipatie	0	255	255	82	-173
6.6	Maatwerkvoorzieningen (Wmo)	0	0	0	8	8
6.71A	Hulp bij het huishouden (WMO)	189	0	189	183	-5
6.81A	Beschermd wonen (WMO)	0	0	0	292	292
Totaal		6.021	5.618	11.638	11.212	-427

Nr.	Omschrijving taakveld	Saldo				Saldo
		Prim. Begroting	Wijziging begroting	Begroting na wijziging	Werkelijk	
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-2.120	1.504	-616	-33	583
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-744	-95	-838	-784	54
6.3	Inkomensregelingen	-2.513	-1.320	-3.834	-3.430	403
6.4	WSW en beschut werk	-2.350	280	-2.070	-2.107	-37
6.5	Arbeidsparticipatie	-469	36	-433	-444	-11
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-1.328	-139	-1.468	-1.617	-149
6.71A	Hulp bij het huishouden (WMO)	-2.323	-126	-2.449	-2.459	-10
6.71B	Begeleiding (WMO)	-1.956	53	-1.902	-1.867	35
6.71C	Dagbesteding (WMO)	-508	-5	-513	-592	-79
6.71D	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-6	0	-6	0	6
6.72A	Jeugdhulp begeleiding	-1.631	-244	-1.875	-1.732	143
6.72B	Jeugdhulp behandeling	-2.943	0	-2.943	-2.964	-21
6.72C	Jeugdhulp dagbesteding	-387	0	-387	-422	-35
6.73A	Pleegzorg	-328	0	-328	-396	-68
6.73B	Gezinsgericht	-142	0	-142	-267	-125
6.73C	Jeugdhulp met verblijf overig	-653	0	-653	-619	33
6.74B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-241	0	-241	-35	206
6.74C	Gesloten plaatsing	-674	390	-284	-310	-26
6.81A	Beschermd wonen (WMO)	-243	387	144	143	-1
6.82A	Jeugdbescherming	-552	0	-552	-423	129
6.82B	Jeugdreclassering	-49	0	-49	-28	21
Totaal		-22.159	721	-21.438	-20.387	1.051

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Toelichting op het saldo van € 583.000 voordeel

Toezicht en inspectie op Kinder- en peuteropvang (€ 19.000 nadeel)

Bij de (wettelijk verplichte) inspecties van voorzieningen voor kinderopvang moest de toezichthouder (GGD Twente) in 2023 meer werkzaamheden uitvoeren naar aanleiding van geconstateerde tekortkomingen en daarop ingezette handhavingsmaatregelen. Daarmee samenhangend was extra inzet nodig van Gemeente Hengelo, die voor ons onder andere de registratie van inspectierapporten en onze besluiten tot handhaving verzorgt.

Aanpak personen verward gedrag en Bemoeizorg (€ 19.000 nadeel)

De hoger uitgevallen lasten voor de aanpak van personen met verward gedrag heeft een tweetal oorzaken:

- Met de inzet van een wijkverpleegkundige van de GGD (*pilot Wijk-GGD*) wordt beoogd een zorgbehoefte voor personen met verward gedrag snel te signaleren en hierop te acteren. Deze kosten zijn voor € 9.000 hoger uitgevallen dan werd verwacht.
- *Bemoeizorg* is een interventie waarbij (ongevraagd) ondersteuning aan een zorgmijndend persoon wordt geboden. Men probeert de persoon te laten onderkennen dat hulp nodig is. In 2023 zien wij een stijging van het aantal casussen, wat tot hogere kosten heeft geleid dan verwacht (€ 10.000 nadeel). De stijging van de inzet voor bemoeizorg ligt in lijn met de regionale trend.

Opleiding en deskundigheidsbevordering vrijwilligers (€ 27.000 nadeel)

Voor de Noaberdeal was een subsidie aangevraagd ter grootte van € 45.000. De vaststelling van de subsidie is met € 30.000 lager uitgevallen, waardoor een correctie op de baten plaatsvond. De lagere vastgestelde subsidie wordt veroorzaakt, doordat minder personen hebben deelgenomen aan de Noaberdeal dan in de aanvraag was voorzien.

Grip op het Sociaal Domein, Innovatie Sociaal Domein en Lokale Inclusie Agenda (€ 89.000 voordeel)

Door de veelheid aan opgaven die vorig jaar op ons afkwamen en de personeelwisselingen binnen de teams van het Sociaal Domein, hebben geplande werkzaamheden niet plaatsgevonden in 2023. Hierdoor zijn werkbudgetten niet volledig benut.

Wmo collectief aanvullend vervoer (Regio taxi) (€ 23.000 voordeel)

Het voordeel op het collectief aanvullend vervoer wordt veroorzaakt, doordat minder vervoersbewegingen zijn gemaakt dan verwacht. De ingezette daling van het aantal vervoersbewegingen wordt onder meer veroorzaakt, doordat consulenten inwoners wijzen op de voorzieningen Automaatje, waardoor minder indicaties voor Regio taxi hoeven te worden afgegeven.

Daarnaast zijn de extra kosten die de regio in rekening wilde brengen voor de inkoop van de vervoersdiensten niet in rekening gebracht.

Kinderopvang sociaal medische indicatie (€ 41.000 nadeel)

Sociaal medische indicatie (SMI) Kinderopvang is een vangnet om ouders zonder recht op kinderopvangtoeslag tijdelijk financieel te ondersteunen in de kosten van de kinderopvang, wanneer zij door bepaalde medische of sociale omstandigheden tijdelijk niet in staat zijn voor hun kind te zorgen. Het nadeel wordt grotendeels veroorzaakt doordat tijdens de eindejaarsrapportage voor € 30.000 te weinig budget is overgeboekt van het budget Bijzondere bijstand (SMI) (taakveld 6.3) naar het budget sociaal medische indicatie kinderopvang onder taakveld 6.1. Hiermee resteert een nadeel van € 11.000, dat wordt veroorzaakt doordat meer personen een beroep hebben gedaan op de vangnetregeling dan was voorzien.

Maatschappelijke begeleiding (€ 26.000 voordeel)

Aan het einde van het jaar is uit boekenonderzoek door onze belastingadviseur gebleken dat de Btw over de uitvoeringskosten, die de gemeente Hengelo voor ons uitvoert, alsnog compensabel is. Dit werkt kostenverlagend en hierdoor is een voordeel ontstaan.

Opvang Oekraïners (€ 535.000 voordeel)

In de eindejaarsrapportage hebben we al een voordeel op de opvang van ontheemden gemeld van € 1.759.000. Uiteindelijk is dit voordeel uitgekomen op € 2.294.000. € 535.000 meer voordeel dan in de eindejaarsrapportage is opgenomen. Daarnaast verwachten we nog een nabetaling van € 255.000. Voor de aanvraag van de nabetaling hebben we nog geen akkoord ontvangen vanuit het Rijk. Dit bedrag is dus niet meegenomen in de jaarstukken. Zodra we de nabetaling hebben ontvangen, melden we dit in een bestuursrapportage.

Het voordeel is voornamelijk ontstaan doordat de vergoeding vanuit het Rijk erg ruimhartig was. De landelijke vergoeding van het Rijk was in 2023 € 83 per persoon per dag. Uit nadere berekeningen door het Rijk bleek deze vergoeding toch wat aan de hoge kant. Per 1 januari 2024 is deze daarom naar beneden bijgesteld tot € 61 per persoon per dag.

Overige verschillen €16.000 voordeel

6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen

Toelichting op het saldo van €54.000 voordeel

Huisverboden (€17.000 voordeel)

Een huisverbod voorziet in een noodsituatie van een afkoelingsperiode waarbinnen de nodige hulpverlening op gang kan worden gebracht en escalatie kan worden voorkomen. De uitvoering hiervan door de gemeente is een wettelijke verplichting. In het jaar 2023 zijn geen huisverboden opgelegd, waardoor een voordeel in het resultaat is ontstaan.

Overige verschillen €37.000 voordeel

6.3 Inkomensregelingen en armoedebestrijding

Toelichting op het saldo van € 403.000 voordeel.

Algemene kosten bijstand (€ 119.000 nadeel)

De uitvoeringskosten van de Uitvoeringsorganisatie vallen over 2023 door een minder sterke stijging in het bijstandsccliëntenbestand met ongeveer € 16.000 lager uit. Het nadeel op algemene kosten bijstand bestaat verder uit een afdracht aan het Rijk van € 55.000.

Daarnaast werd in 2023 € 75.000 ontvangen als aflossingen op Bbz-kapitaalverstrekkingen van vóór 2020. 75% hiervan moet na 2023 worden afgedragen aan het Rijk. In 2023 zijn enkele Bbz-vorderingen als dubieus aangemerkt. Voor deze vorderingen werd een voorziening getroffen van € 80.000.

Bijstand aan thuiswonende personen (€ 39.000 voordeel)

Het aantal bijstandsccliënten is minder hard gestegen dan verwacht, namelijk met 4 bijstandsccliënten in plaats van 7, waardoor een voordeel is ontstaan van € 39.000.

Bijzondere bijstand (SMI) (€ 30.000 voordeel)

Dit wordt verklaard binnen taakveld 6.1, dit betreft kinderopvang sociaal medische indicatie (SMI).

BBZ kapitaalverstrekking (€ 76.000 voordeel)

Er zijn in 2023 minder verstrekkingen geweest dan op voorhand verwacht. Er zijn aflossingen en afdrachten rente geweest van oude kapitaalverstrekkingen, wat een voordeel oplevert van € 75.000.

Energietoeslagen (€ 250.000 voordeel)

In 2023 werd er minder gebruik gemaakt van energietoeslag dan in 2022, doordat:

- De nood in 2022 vele malen hoger was (in 2022 had het Rijk maatregelen aangekondigd maar het effect ervan zag je pas in 2023).
- De Rijksmaatregelen sorteerden effect aan het eind van 2022 en geheel 2023, te weten 2 maal een bedrag van € 190 aan het eind van 2022, de verlaging van de energiebelasting en het energieplafond in 2023.
- Wij zien geen aanvragen schuldhulpverlening (bijstand) van inwoners, die betrekking hebben op hoge energielasten of eindafrekening.
- Dalende energieprijzen.

Aanvragen energietoeslag worden snel afgehandeld. Er lijken geen inwoners tussen wal en schip te zijn geraakt. De afname in aanvragen energietoeslag is voor de gemeenten Hengelo, Borne en Haaksbergen vergelijkbaar.

Loonkostensubsidie (€ 30.000 voordeel)

In de laatste maanden van 2023 werd minder beroep gedaan op loonkostensubsidie dan op voorhand werd verwacht.

Schuldhulpverlening (€ 75.000 voordeel)

In de eindejaarsrapportage was een voordeel opgenomen van € 31.000 als gevolg van het vrij laten vallen van een opgenomen budget ten behoeve van schuldhulpverlening voor bedrijven, die in de problemen zijn gekomen als gevolg van de coronapandemie. Per abuis is in de financiële administratie het bedrag toegevoegd aan het budget in plaats van het te laten vrijvallen. Hierdoor is een voordeel ontstaan op het budget van schulphulpverlening.

Het overige verschil van € 19.000 is ontstaan doordat er door bedrijven geen extra aanvragen voor schuldhulpverlening zijn ingediend.

Overige verschillen totaal (€ 22.000 voordeel)
Dit betreft diverse kleine verschillen van in totaal € 22.000.

6.4 Begeleidende participatie

Sociale werkvoorziening (€ 37.000 nadeel)

Conform afspraken met de Stichting SWB Beschut is het negatieve vermogen van de Stichting SWB Beschut voor de jaren 2022 en 2023 gezuiverd en als incidentele last doorberekend en gefactureerd aan de vier deelnemende gemeenten (Hengelo, Hof van Twente, Borne en Haaksbergen).

6.5 Arbeidsparticipatie (Nadeel 11.000)

Geen verschillen te verklaren.

6.6 Maatwerkvoorzieningen (Wmo)

Toelichting op het saldo van € 149.000 nadeel

Vervoersvoorzieningen (€ 49.000 nadeel)

De stijging naar de vraag naar vervoersvoorzieningen heeft in de laatste maanden van 2023 doorgezet. Het nadeel wordt met name veroorzaakt door een hogere vraag naar scootmobielen dan was ingeschat.

Woonvoorzieningen (€ 110.000 nadeel)

In de laatste maanden zijn meerdere aanvragen binnengekomen voor het plaatsen van trapliften. Dit betreffen relatief dure voorzieningen, waardoor een nadeel is ontstaan ten opzichte van de begroting.

Overige verschillen € 10.000 voordeel

6.71a Huishoudelijke ondersteuning

Toelichting op het saldo van € 10.000 nadeel

Maatwerkvoorziening huishoudelijke ondersteuning (€ 15.000 nadeel)

De kosten voor de maatwerkvoorziening huishoudelijke ondersteuning zijn 0,86% hoger uitgevallen dan verwacht door een hoger aantal cliënten.

Overige verschillen € 5.000 voordeel

6.71b t/m d Wmo maatwerkvoorzieningen

Toelichting op het saldo van € 37.000 nadeel

In totaal zijn de lasten voor begeleiding en dagbesteding voor volwassenen € 37.000 hoger uitgevallen. Dit is 1,5% van de totale begrote lasten. In dit bedrag zit een bedrag van een nagekomen factuur van de algemene voorziening dagbesteding Livio ter grootte van € 28.000, die betrekking heeft op de geleverde voorziening over de maanden augustus t/m december 2022. Verder liggen de lasten voor de Wmo maatwerkvoorzieningen in lijn met de verwachting.

6.72a t/m 6.74c Jeugd maatwerkvoorzieningen

Toelichting op het saldo van € 108.000 voordeel

De kosten voor jeugd maatwerkvoorzieningen zijn in totaal € 108.000 lager uitgevallen dan begroot. Dit is een afwijking van 1,6% van de totaal begrote lasten. Wel zien wij een verschuiving tussen de voorzieningen wonen en verblijf (€ 186.000 voordeel) naar meer ambulante vormen van jeugdhulp (€ 122.000 nadeel). Deze trend is in 2022 al geconstateerd en heeft zich in 2023 verder voortgezet. Deze verschuiving van wonen en verblijf naar ambulante voorzieningen (ambulantisering) is zeer gewenst in het kader van de transformatie van de jeugdzorg.

6.82a t/m b Jeugdbescherming- en reclassering

Toelichting op het saldo van €150.000 voordeel

Jeugdbescherming (€ 129.000 voordeel) Jeugdreclassering (€ 21.000 voordeel)

Door het jaar heen is een dalende trend geconstateerd van het aantal jongeren, dat in een jeugdbeschermingstraject en of reclasseringstraject zit. Deze trend ligt in lijn met een regionale en landelijk waargenomen trend. De daling is met name waar te nemen bij de jongeren met ondertoezichtstelling. Hierbij ligt de uitstroom hoger dan de instroom.

Programma Volksgezondheid en milieu

(bedragen x € 1.000)

Nr.	Omschrijving taakveld	Lasten				
		Prim. Begroting	Wijziging begroting	Begroting na wijziging	Werkelijk	Saldo
7.1	Volksgezondheid	1.072	66	1.138	1.137	1
7.2	Riolering	2.893	-65	2.827	2.754	73
7.3	Afval	2.104	-16	2.088	2.139	-51
7.4	Milieubeheer	743	140	883	1.116	-233
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	283	-71	213	222	-9
Totaal		7.096	54	7.150	7.369	-219

Nr.	Omschrijving taakveld	Baten				
		Prim. Begroting	Wijziging begroting	Begroting na wijziging	Werkelijk	Saldo
7.1	Volksgezondheid	20	78	98	89	-9
7.2	Riolering	3.843	0	3.843	3.770	-73
7.3	Afval	2.433	0	2.433	2.484	51
7.4	Milieubeheer	7	140	147	402	256
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	177	0	177	176	-1
Totaal		6.479	218	6.697	6.920	223

Nr.	Omschrijving taakveld	Saldo				
		Prim. Begroting	Wijziging begroting	Begroting na wijziging	Werkelijk	Saldo
7.1	Volksgezondheid	-1.052	12	-1.040	-1.048	-8
7.2	Riolering	950	65	1.015	1.015	0
7.3	Afval	328	16	344	344	0
7.4	Milieubeheer	-737	0	-737	-714	23
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-106	71	-35	-46	-11
Totaal		-616	164	-453	-449	4

7.1 Volksgezondheid

Geen verschillen te verklaren.

7.2 Riolering

Toelichting op het saldo van € 0

Het onderdeel waterbeheer en vijverpartijen (taakveld 5.7) behoort ook tot het taakveld riolering. Per saldo is er een voordeel ontstaan van € 312.000 (bij riolering € 230.000 en bij waterbeheer € 82.000). Dit saldo wordt aan de egalisatievoorziening rioolheffing toegevoegd. Per saldo is het resultaat daarom neutraal.

Het voordeel is voornamelijk ontstaan door minder onderhoudskosten voor storingsen en technische problemen (€ 232.000). Verder is er een rentevoordeel van € 80.000 ontstaan (zie taakveld 0.5 treasury).

Met de egalisatievoorziening rioolheffing kunnen we al te grote schommelingen binnen de jaarlijkse exploitatie van de riolering voorkomen, waardoor een stabiel tarievenbeleid kan worden gevoerd. Ook kan een nadeel worden opgevangen, zonder dat dit direct ten koste gaat van het algemene exploitatieresultaat. Met de toevoeging van € 312.000 aan de egalisatievoorziening rioolheffing is de nieuwe stand € 1.044.000.

7.3 Afval

Toelichting op het saldo van € 0

Op het taakveld afval is een voordeel ontstaan van € 237.000. Door dit saldo aan de voorziening afvalstoffenheffing toe te voegen, is het resultaat per saldo neutraal.

Dit voordeel is voornamelijk ontstaan doordat de vergoeding vanuit het afvalfonds (vergoeding voor verpakkingen) hoger was dan verwacht (€ 93.000 voordeel). Verder werd er minder restafval en gft-afval verwerkt dan begroot.

Voorziening afvalstoffenheffing

Het jaarlijks resultaat op de exploitatie van de afvalstoffenheffing wordt aan de voorziening afvalstoffenheffing toegevoegd (bij een voordeel) of onttrokken (bij een nadeel). Met deze voorziening kunnen we al te grote schommelingen binnen de jaarlijkse exploitatie van de afvalstoffen voorkomen, waardoor een stabiel tarievenbeleid kan worden gevoerd. Ook kan een eventueel nadeel worden opgevangen, zonder dat dit direct ten koste gaat van het algemene exploitatieresultaat. Met de toevoeging van € 237.000 aan de voorziening afvalstoffenheffing is de nieuwe stand € 1.365.000.

7.4 Milieubeheer

Toelichting op het saldo van €23.000 voordeel

Dit betreft diverse kleine verschillen van in totaal € 23.000.

Asbestsanering (neutraal)

Bij de asbestsanering is zowel aan de inkomsten- als uitgavenkant een verschil ontstaan van € 209.000. Het betreft hier het niet ingezette deel van een subsidie vanuit de provincie, die terugbetaald is.

7.5 Begraafplaatsen en crematoria

Geen verschillen te verklaren.

Programma Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening

(bedragen x € 1.000)

Nr.	Omschrijving taakveld	Lasten				
		Prim. Begroting	Wijziging begroting	Begroting na wijziging	Werkelijk	Saldo
8.1	Ruimtelijke ordening	1.427	9	1.436	1.708	-272
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen)	75	173	249	664	-415
8.3	Wonen en bouwen	1.885	344	2.229	2.353	-124
Totaal		3.388	526	3.913	4.725	-811

Nr.	Omschrijving taakveld	Baten				
		Prim. Begroting	Wijziging begroting	Begroting na wijziging	Werkelijk	Saldo
8.1	Ruimtelijke ordening	243	0	243	593	350
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen)	15	0	15	338	323
8.3	Wonen en bouwen	895	252	1.147	1.263	117
Totaal		1.152	252	1.404	2.194	789

Nr.	Omschrijving taakveld	Saldo				
		Prim. Begroting	Wijziging begroting	Begroting na wijziging	Werkelijk	Saldo
8.1	Ruimtelijke ordening	-1.184	-9	-1.193	-1.115	78
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen)	-60	-173	-234	-326	-93
8.3	Wonen en bouwen	-990	-92	-1.082	-1.090	-8
Totaal		-2.235	-274	-2.509	-2.531	-22

8.1 Ruimtelijke ordening

Toelichting op het saldo van € 78.000 voordeel.

Nutsvoorzieningen (€ 43.000 voordeel)

Er zijn meer leges ontvangen dan geraamd, omdat er veel werkzaamheden zijn uitgevoerd door nutspartijen.

Ruimtelijke ordening (€ 20.000 voordeel)

Wij hebben meer exploitatiebijdragen ontvangen dan geraamd als gevolg van afspraken uit anterieure overeenkomsten voor een aantal grotere bouwprojecten (zoals O&K terrein, Lourdes en 't Kempke).

Overige verschillen € 15.000 voordeel

8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)

Toelichting op het saldo van €93.000 nadeel

Marktplan (€ 109.000 nadeel)

Voor het marktplan zijn in 2023 € 119.000 aan kosten voor planvorming, rente en onderhoud gemaakt.

Doorbelaste rentekosten (€ 27.000 voordeel)

Doorbelaste rentekosten zijn lager dan begroot, dit wordt toegelicht bij taakveld 0.5.

8.3 Wonen en bouwen

Toelichting op het saldo van € 8.000 nadeel.

Basisschool Holthuizen (€ 27.000 voordeel)

Er is minder uitgegeven aan onderhoud aan het huidige schoolgebouw van het Palet, omdat alleen nog noodzakelijk onderhoud wordt uitgevoerd om het pand in stand te houden tot het moment van sloop.

Bouwvergunningen inkomsten leges (€ 18.000 nadeel)

Dit nadeel is ontstaan doordat er minder omgevingsvergunningen zijn aangevraagd dan op voorhand verwacht, waardoor er € 18.000 minder aan leges is binnengekomen.

Duurzaamheid en energietransitie (€ 132.000 voordeel)

Dit voordeel is deels ontstaan doordat technische onderzoeken voor windenergie en de projectleider ten laste van subsidies zijn gekomen in plaats van dit budget. Daarnaast is er door ziekte, vertrek en niet kunnen invullen van vacatures minder aandacht besteed aan verduurzaming maatschappelijk vastgoed en wijkuitvoeringsplannen.

Lasten energie (€ 154.000 nadeel)

Deze is toegelicht bij taakveld 0.4.

Overige verschillen € 5.000 voordeel

Balans

Balans per 31 december 2023 in duizend talen

ACTIVA	31-12-2022	31-12-2023
Immateriële vaste activa	1.632	1.620
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden	1.617	1.533
- Kosten onderzoek	15	86
Materiële vaste activa	45.049	46.984
- Investerings met een economisch nut	20.008	19.487
<i>Waarvan activa bedrijfsgeb. nog in ontwikkeling</i>	0	0
<i>Waarvan in erfpacht uitgegeven gronden</i>	35	35
- Investerings met een economisch nut waarvoor een heffing kan worden geheven	9.324	10.043
- Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut	15.717	17.455
Financiële vaste activa	5.786	5.286
- Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	646	646
- Kapitaalverstrekking aan gemeenschappelijke regelingen	36	36
- Leningen aan:		0
- Deelnemingen	0	0
- Overige verbonden partijen	87	83
- Overige langlopende leningen u/g	5.017	4.521
Totaal vaste activa	52.468	53.890
Voorraden	327	1.015
- Niet in exploitatie genomen bouwgronden	0	0
- Onderhanden werk: bouwgronden in exploitatie	327	1.015
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	19.242	22.366
- Vorderingen op openbare lichamen	4.396	5.469
- Overige vorderingen	2.141	1.550
- Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een looptijd <= 1 jaar	12.441	15.288
- Rekeningcourant-verhoudingen met niet-financiële instellingen	264	59
Liquide middelen	30	432
- Kassaldi	7	6
- Bank- en girosaldi	23	426
Overlopende activa	2.585	1.152
- Nog te ontvangen van Europese en Nederlandse overheidslichamenen	2.507	1.085
- Overige nog te ontvangen bedragen	78	0
- Vooruitbetaalde bedragen		67
Totaal vlottende activa	22.184	24.966
Totaal activa	74.652	78.855

Balans per 31 december 2023 in duizend talen		
PASSIVA	31-12-2022	31-12-2023
Eigen vermogen	16.937	21.740
- Algemene reserve	7.129	14.790
- Bestemmingsreserves		
- Overige bestemmingsreserves	1.535	2.039
- Gerealiseerd resultaat	8.273	4.911
Voorzieningen	9.912	11.371
- Voorzieningen verplichtingen, verliezen en risico's	2.716	2.987
- Door derden bekleemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting	6.097	7.315
- Onderhoudsegalisatie voorzieningen	1.099	1.069
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	32.633	31.732
- Onderhandse leningen van binnenlandse banken en ov fin. Instellingen	32.633	31.732
- Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	0	0
- Overige binnenlandse sectoren	0	0
Totaal vaste passiva	59.482	64.843
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	11.079	7.730
- Crediteuren	7.768	6.270
- Overige Kasgeldleningen	0	0
- Bank- en girosaldi (s)	1.583	0
- Overige schulden	1.729	1.460
Overlopende passiva	4.092	6.282
- Nog te betalen bedragen	985	2.148
- Vooruitontvangen van Europese en Nederlandse overheidslichamen	2.652	4.044
- Overige vooruitontvangen bedragen	454	91
Totaal vlottende passiva	15.171	14.012
Totaal passiva	74.652	78.855
Gewaarborgde geldleningen	10.871	10.707

Toelichting op de balans

Algemene grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 gemeentewet, waarin door de gemeenteraad op 21 december 2016 de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

De in de onderhavige jaarrekening gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling zijn gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit van de gemeente.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

Waardering van passiva en activa alsmede de bepaling van het resultaat vinden in principe plaats op basis van historische kosten. Activa en passiva zijn opgenomen tegen nominale waarde, tenzij in deze grondslagen anders is vermeld. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben, onverschillig of zij tot inkomsten of uitgaven in dat jaar hebben geleid. Baten en lasten, waaronder ook begrepen de heffing van de vennootschapsbelasting, worden daarbij verantwoord tot hun brutobedrag. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar worden genomen als zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidsgerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten verantwoord in het jaar dat uitbetaling plaatsvindt. Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt dan ook geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen.

De algemene uitkering is opgenomen conform de best mogelijke schatting gebaseerd op basis van de laatst beschikbare informatie. Ten aanzien van de component aangaande de accresmededeling wordt deze opgenomen conform de in verslagjaar laatst gepubliceerde accresmededeling. Doorgaans is deze accresmededeling opgenomen in de septembercircularis. De gevolgen van het bijgestelde accres zoals opgenomen in de meicircularis van het verslagjaar worden verantwoord in de jaarrekening van het op het verslagjaar volgend boekjaar.

Dividend wordt verantwoord in het jaar waarin het besluit tot toekenning van het dividend door de Algemene vergadering van de vennootschap is genomen.

De waarderingsgrondslagen per balansonderdeel worden in het vervolg van deze jaarrekening toegelicht.

Algemene grondslagen voor de Rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarstukken opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals opgenomen in het controleprotocol en op basis van de kadernota rechtmatigheid. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties, alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet.
- De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaarden criterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk (hierna: M&O) gebruik criterium omvat:
  - o voor het voorwaarden criterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 27 maart 2024 door de raad is vastgesteld;
  - o voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderschrijdingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt, indien ze niet tijdig aan de raad zijn gemeld.
  - o Ten aanzien van het M&O criterium ontbreekt een M&O beleid, maar zijn tijdens de controlewerkzaamheden extra werkzaamheden verricht om dit criterium te toetsen. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.
- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening. Dit betekent dat:
  - o een verantwoordingsgrens van 3% (zijnde € 2.200.890) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
  - o een rapporteringstolerantie van 15% (zijnde € 330.134) van de verantwoordingsgrens is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

Algemeen

Hieronder is bij diverse onderdelen van de vaste activa een toelichting gegeven. Alle bedragen in de tabellen van deze paragraaf zijn gedeeld door € 1.000, tenzij anders aangegeven.

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschafkosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten), verminderd met ontvangen subsidies en bijdragen van derden, jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief zijn onder de volgende voorwaarden geactiveerd:

- het voornemen bestaat het actief te gebruiken of te verkopen;
  - de technische uitvoerbaarheid om het actief te voltooien staat vast;
  - het actief in de toekomst economisch of maatschappelijk nut genereert;
  - de uitgaven die aan het actief toe te rekenen zijn, zijn betrouwbaar vast te stellen.
- De kosten voor onderzoek en ontwikkeling worden volledig afgeschreven in maximaal vijf jaar.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd indien aan de volgende vereisten is voldaan:

- er is sprake van een investering door een derde;

- de investering draagt bij aan de publieke taak;
- de derde heeft zich verplicht tot het daadwerkelijk investeren op een wijze zoals is overeengekomen;
- de bijdrage kan door de gemeente worden teruggevorderd, indien de derde in gebreke blijft of de gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

Op de geactiveerde bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt afgeschreven, waarbij de afschrijvingsduur maximaal gelijk is aan de verwachte gebruiksduur van de activa (bij derden) waarvoor de bijdrage aan derden is verstrekt.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa zijn fysiek aanwezige activa. Het BBV kent de volgende soorten materiële vaste activa:

- investeringen met een economisch nut;
- investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
- investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Investeringen hebben een economisch nut indien ze verhandelbaar zijn en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Alle investeringen met een economisch nut > € 5.000 worden conform de financiële verordening geactiveerd. Met uitzondering van gronden, die worden altijd geactiveerd.

Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut worden geactiveerd en over de gebruiksduur afgeschreven.

Alle materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschafkosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten (waaronder overheadkosten en rente), verminderd met ontvangen subsidies en bijdragen die direct gerelateerd zijn aan het actief, jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Ten aanzien van investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut geldt tot aan investeringsdatum 31 december 2016 dat eventuele bijdragen uit de reserves in mindering zijn gebracht op deze investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut. Ten aanzien van investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van kosten een heffing kan worden geheven, geldt dat vanuit de spaarcomponent van heffingen gevormde voorzieningen voor toekomstige vervangingsinvesteringen met economisch nut in mindering zijn gebracht op de in het boekjaar gepleegde investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van kosten een heffing is geheven. Over het resterende bedrag wordt afgeschreven.

De op de oorspronkelijke verkrijgings- of vervaardigingsprijs toegepaste jaarlijkse afschrijvingen corresponderen met een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur (kortste van de geschatte economische levensduur óf technische gebruiksduur) van de geactiveerde objecten en voorzieningen.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn opgenomen in de financiële verordening, zoals laatstelijk vastgesteld door de gemeenteraad in haar vergadering van 21 december 2016. De afschrijvingen worden berekend volgens de lineaire methode en starten op het moment vanaf het boekjaar volgend op het jaar waarin het kapitaalgoed gereed komt/verworven wordt.

Afschrijvingen geschieden daarnaast onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar. Op gronden wordt niet afgeschreven, tenzij grond deel uitmaakt van een investering in

de openbare ruimte met maatschappelijk nut. Eventuele boekwinsten bij inruil of afstoting van een kapitaalgoed zijn als incidentele bate in de jaarrekening verwerkt.

De afschrijvingstermijnen van activa zijn in bijlage 'afschrijvingstermijnen' opgenomen.

Buiten gebruik gestelde vaste activa

Indien een vast actief buiten gebruik is gesteld, heeft op het moment van buitengebruikstelling een afwaardering van de boekwaarde plaatsgevonden naar de lagere restwaarde.

Erfpacht

In erfpacht uitgegeven gronden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, waarbij de uitgifteprijs van eerste uitgifte geldt als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwigdurende erfpacht worden gewaardeerd tegen registratiewaarde. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) verminderd met de jaarlijkse aflossingen, afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid op de boekwaarde in mindering gebracht. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de marktwaarde van de aandelen daalt tot onder de verkrijgingsprijs, vindt afwaardering naar deze lagere marktwaarde plaats.

Voorraden

Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie

Het startpunt van een grondexploitatie is het raadsbesluit met de vaststelling van het complex, inclusief grondexploitatiebegroting. Vanaf dat moment wordt de grondexploitatie geopend en kunnen vervaardigingskosten worden geactiveerd. De onderhanden werken grondexploitatie zijn opgenomen tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de opbrengst wegens verkopen. Indien de boekwaarde de marktwaarde van de grond overschrijdt, wordt een afwaardering naar de lagere marktwaarde verantwoord/wordt een voorziening voor het verwachte negatieve resultaat getroffen. De vervaardigingsprijs omvat de aanschafkosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten (limitatief opgesomd in de kostensoortenlijst zoals opgenomen artikel 6.2.4 van het Besluit ruimtelijke ordening), welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs wordt daarnaast een redelijk deel van de indirecte kosten opgenomen en is de werkelijk over vreemd vermogen betaalde rente over het boekjaar toegerekend. De rente is toegerekend over de boekwaarde van de grondexploitatie per 1 januari van het betreffende boekjaar.

Voor winstneming geldt het percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd, wordt tussentijds naar rato van de voortgang van de kosten en de opbrengsten winst genomen. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

0. het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
1. de grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
2. de kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

De verliezen op grondexploitaties worden voorzien zodra deze bekend zijn. De voorziening wordt gewaardeerd op nominale/contante waarde (indien gewaardeerd op

contante waarde). De disconteringsvoet die is gehanteerd in de berekening van de contante waarde ten behoeve van het treffen van een verliesvoorziening voor negatieve grondexploitaties is voor alle gemeenten gelijk gesteld aan het maximale meerjarig streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor de inflatie binnen de Eurozone (voor 2023: 2%).

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overlopende activa

De overlopende activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald. Onder de nog te ontvangen bedragen zijn de gemaakte voorbereidingskosten voor faciliterende exploitatieplannen of nog te sluiten anterieure overeenkomsten als 'nog te verrekenen kosten' opgenomen, indien aan de volgende voorwaarden is voldaan:

1. de kosten moeten passen binnen de kostensoortenlijst Wro/Bro; en
2. de kosten mogen maximaal 5 jaar als overige nog te ontvangen bedragen blijven staan; na maximaal 5 jaar moet het kostenverhaal zijn gerealiseerd dan wel dienen de kosten te worden afgeboekt ten laste van het jaarresultaat; en
3. er is een besluit door de raad of het college genomen tot het maken van voorbereidingskosten voor faciliterend grondbeleid in een aangewezen gebied voor het ontwikkelen van het exploitatieplan of tot het sluiten van een anterieure overeenkomst.

Eigen vermogen

In het BBV worden reserves omschreven als vermogensbestanddelen, die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vanuit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van reserves is een zaak van de gemeenteraad. Daarom worden reserves ook wel onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. Zodra de raad aan een reserve een bepaalde bestemming heeft gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve. Om die reden kunnen bestemmingsreserves naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Heeft een reserve geen bestemming dan wordt het een algemene reserve genoemd. Mutaties in reserves zijn enkel mogelijk op basis van een raadsbesluit genomen voor het einde van het betreffende begrotingsjaar. De reserves worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen (schulden) van de gemeente. Om die reden kunnen voorzieningen naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Voorzieningen worden gewaardeerd op de contante waarde/het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies.

Voorzieningen worden gevormd indien er sprake is van:

- Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten.
- Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen, waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten.
- Kosten die in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

- Bijdragen (spaarcomponent) aan toekomstige vervangingsinvesteringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing wordt geheven.
- Middelen verkregen van derden, die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen verkregen van Europese en Nederlandse overheidslichamen met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

De vorming van een voorziening, dan wel een dotatie aan een reeds bestaande voorziening, is als een last in het betreffende boekjaar verantwoord. Alle aanwendungen aan voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht en in het verslagjaar niet ten laste van de exploitatie verantwoord.

Aan voorzieningen ter egalisatie van (onderhouds)lasten van kapitaalgoederen over meerdere begrotingsjaren ligt een actueel (beheer)plan ten grondslag. Uitgevoerd achterstallig onderhoud is daarbij ten laste van de exploitatie verantwoord. Deze lasten zijn niet ten laste van de gevormde voorziening gebracht.

Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Voor het bepalen van het "jaarlijks vergelijkbaar volume" is een tijdsperiode van vier jaar gehanteerd.

Rentetoevoegingen aan voorzieningen zijn niet toegestaan.

Vaste schulden, met een rentetypische looptijd langer dan één jaar

De vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde (hoofdsom) verminderd met het totaal van de gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar zijn gewaardeerd tegen nominale waarde

Activa

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met afschrijvingen en duurzame waardeverminderingen. Kosten in verband met geldleningen, kosten van ontwikkeling en bijdragen aan activa in eigendom van derden kunnen als immateriële vaste activa worden opgenomen. De opgenomen bijdragen betreffen bijdragen aan mede-overheden en particulieren. Hiermee worden initiatieven ondersteund, die bijdragen aan het welzijn in brede zin van onze inwoners. Deze bijdragen worden afgeschreven in een termijn, die overeenkomt met de afschrijvingstermijn die gehanteerd wordt als de gemeente zelf eigenaar van het actief zou zijn.

Het boekwaardeverloop van de immateriële vaste activa is in de volgende tabel weergegeven:

(bedragen x €1.000)

Soort immaterieel activum	Boekwaarde 01-01-2023	Investeringen	Desinvesteringen	Bedrag Afschrijving	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2023
Bijdrage activa derden	1.617	0	0	84	0	1.533
Kosten onderzoek	15	71	0	0	0	86
Totaal	1.632	71	0	84	0	1.620

In het verleden is bijgedragen in sportaccommodaties, gemeenschapshuizen, schaatsbaan, IVN-gebouw, Pancratiuskerk en ontwikkelings-/voorbereidingskosten voor

de afwaardering van de 'oude N18'. In 2023 is er voor € 71.000 aan kosten gemaakt op het voorbereidingskrediet Stepelerveld II.

Materiële vaste activa

Alle materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs, verminderd met ontvangen subsidies en bijdragen die direct gerelateerd zijn aan het actief, jaarlijkse afschrijvingslasten en (indien van toepassing) afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Hierbij worden de nieuwe BBV regels gehanteerd.

Er wordt afgeschreven over de waarde met ingang van het jaar volgend op de ingebruikname. De afschrijvingen vinden plaats op basis van de lineaire methode en zijn gebaseerd op de economische levensduur, conform de bijlage afschrijvingsbeleid bij artikel 8 van de financiële verordening. De levensduur van gronden en terreinen is bepaald als oneindig, hierop wordt niet afgeschreven (met uitzondering van renovatie sportvelden).

Afwaardering van bedrijfseconomisch vastgoed vindt plaats, indien de directe opbrengst-waarde lager is dan de boekwaarde. Lagere taxatiewaarden dan de boekwaarden van onroerende zaken zijn hierbij als duurzame waardedaling in aanmerking genomen. Afwaardering van maatschappelijk vastgoed vindt plaats indien de directe opbrengst-waarde lager is dan de boekwaarde en er ten opzichte van de huidige functie geen (bestuurlijke) intentie is voor duurzame exploitatie.

Indien een vast actief buiten gebruik is gesteld, heeft op het moment van buitengebruikstelling een afwaardering van de boekwaarde plaatsgevonden naar de lagere restwaarde.

De materiële vaste activa worden in het volgende overzicht gespecificeerd, waarbij tevens het waarde verloop wordt toegelicht:

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving groep	Boekwaarde 01-01-2023	Inves- teringen	Des investering	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2023
Gronden en terreinen	2.615			106		2.509
In erfpacht uitgegeven gronden	35					35
Woonruimten	0					0
Bedrijfsgebouwen	16.154	1.690		1.580	423	15.841
Machines, apparaten en installaties	1.009	168		267		911
Vervoermiddelen	0					0
Overige materiële vaste activa	194			3		191
Materiële vaste activa met economisch nut	20.008	1.858	0	1.957	423	19.487
Afval	105			21		84
Riolering	9.219	1.347		585	22	9.959
Materiële vaste activa met economisch nut waarvoor een heffing kan worden geheven	9.324	1.347	0	606	22	10.043
Gronden en terreinen	124	69		11	34	148
Waterbouwkundige werken	0					
Wegenbouwkundige werken	14.803	3.535		1.114	949	16.275
Straatverlichting en meubilair	745	315		68		992
Overige materiële vaste activa	45			4		41
Materiële vaste activa met maatschappelijk nut	15.717	3.919	0	1.198	983	17.455
<i>Waarvan investering MVA maatschappelijk nut voor 01-01-2017</i>	9.837	157		871	12	9.111
Totaal materiële vaste activa	45.049	7.124	0	3.761	1.428	46.984

De activa worden onderscheiden naar activa met een economisch nut of activa in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut. Bij activa met een maatschappelijk nut wordt tevens een verdeling gemaakt in investeringen van voor 1 januari 2017 en investeringen van na 1 januari 2017, dit in overeenstemming met de aangepaste BBV

regels. Als voor de categorie activa met economisch nut heffingen of rechten gevraagd kunnen worden, is er sprake van een derde categorie: economisch nut met heffing.

Materiële vaste activa met economisch nut

Machines, apparaten en installaties

In 2023 zijn de volgende investeringen gedaan:

- hard- en software € 69.000
- huisvesting € 99.000
- chalets opvang Oekraïners € 1.544.000, hier staat een bijdrage van € 422.700 tegenover.

Materiële vaste activa met economisch nut, waarvoor een heffing kan worden geheven

De investeringen in de riolering betreffen voornamelijk investeringen conform het geldende GRP.

Materiële vaste activa met maatschappelijk nut

Gronden en terreinen

Dit betreft een investering in begraafplaatsen van € 69.000.

Wegenbouwkundige werken

Voor de afwaardering N18 zijn voor € 2.052.000 investeringen gedaan. Vanuit de provincie is hiervoor een bijdrage van € 686.000 ontvangen. Daarnaast is er geïnvesteerd in de reconstructie van de Beckummerweg, € 544.000. Voor de aanpassing Veldmaterstraat is een investering van € 139.000 gedaan. En is er € 575.000 geïnvesteerd in de gebiedsontwikkeling centrum. In de herinrichting van 't Kempke is € 205.000 geïnvesteerd.

Straatverlichting en meubilair

In 2023 is voor de openbare verlichting voor € 315.000 geïnvesteerd in energiezuinige led verlichting.

Financiële vaste activa

Overzicht financiële vaste activa

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving groep	Boekwaarde 01-01-2023	Investeringen	Afschrijving	Aflossing	Mutatie Debiteuren BBZ	Mutatie voorziening dubieus BBZ	Boekwaarde 31-12-2023
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	646	0	0	0			646
Kapitaalverstrekking gemeenschappelijke regeling	36	0	0	0			36
Leningen aan deelnemingen	0	0	0	0			0
Leningen aan overige verbonden partijen	87	0	0	5			83
Personeelshypotheke	4.023	0	0	246			3.777
Overige langlopende leningen	994		0	94	130	-25	745
Totaal financiële vaste activa	5.786	0	0	345	130	-25	5.286

Kapitaalverstrekking aan deelnemingen

We bezitten aandelen in de Bank Nederlandse Gemeenten, Enexis Holding NV, Twence, en Twente Milieu. Door verplichte waardering tegen verkrijgingsprijs ontstaat een stille reserve, omdat de waarde in het economisch verkeer vele malen hoger ligt dan de verkrijgingsprijs (zie verder paragraaf financieringen).

Kapitaalverstrekking gemeenschappelijke regeling

Het betreft een verstrekking aan de Intergemeentelijke kredietbank (IKB). In de IKB nemen 33 regionale gemeenten deel. De IKB voorziet op maatschappelijk en zakelijk verantwoorde wijze in kredieten en bemiddelt in regeling van schulden voor personen die in financiële moeilijkheden verkeren.

Leningen aan overige verbonden partijen

Dit betreft een geldlening aan Stichting Groot Scholtenhagen, waarop in jaarlijkse termijnen wordt opgelost.

Personeelshypotheken

Leningen zijn verstrekt op grond van de woningfinancieringsregeling gemeentepersoneel (hypotheekrecht als onderpand). Vanaf 2009 worden er geen nieuwe hypotheekleningen meer verstrekt, waardoor het totaal aan uitstaande leningen jaarlijks afneemt.

Overige langlopende leningen

Aan het Stimuleringsfonds is een lening verstrekt van € 250.000. Dit bedrag heeft het Stimuleringsfonds als kapitaal voor de verstrekking van startersleningen gebruikt en is geheel ingezet in de vorm van startersleningen.

Daarnaast worden hier de debiteuren BBZ gerubriceerd. De mutaties die hier op plaatsvinden zijn nieuwe verstrekkingen (in kolom investering), aflossingen, buiten invordering stellingen en omzettingen om niet (kolom mutatie) en bijstelling van de voorziening dubieuze debiteuren BBZ. De stand van de debiteuren BBZ na voorziening muteert van € 744.000 per 1 januari naar € 891.000 per 31 december 2023.

Flottende activa

Voorraden

De gepresenteerde voorraden betreffen onderhanden werken en voorraden in verband met de grondexploitatie, te onderscheiden in "in exploitatie genomen complexen". Voor meer informatie verwijzen wij naar de paragraaf grondbeleid en de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

In onderstaand overzicht is het verloop van de boekwaarden van de complexen over 2023 weergegeven. In dit overzicht zijn de gevormde voorzieningen verwerkt. Daarmee sluit dit overzicht aan bij de waardering op de balans. Daarna volgt een overzicht van de gevormde voorzieningen. Voor de toelichting verwijzen wij naar de paragraaf grondbeleid. Op advies van de rekenkamercommissie is de informatie over de grondexploitatie daar bij elkaar gebracht voor een beter totaaloverzicht.

Verloopoverzicht boekwaarden grondexploitatie

(bedragen x € 1.000)

Complex	Boekwaarde 01-01-2023 incl. voorziening	Kosten	Opbrengsten	Toev. Voorz. grond-exploitaties	Waarde vermindering	Winst realisatie 2023	Boekwaarde 31-12-2023 incl. voorziening
Marktplan	189	119	0	119			189
Wissinkbrink	359	208					567
Stepelerveld	-222	298	444			348	-20
Brem 5		449		171			278
Boekwaarde verloop	327	1.074	444	290	0	348	1.015

Verloopoverzicht voorzieningen

(bedragen x €1.000)

Complex	Voorziening 01-01-2023	Bijstelling	Voorziening 31-12-2023
Marktplan	2.302	119	2.421
Brem 5	0	171	171
Totaal voorziening	2.302	290	2.592

Vorderingen

Vorderingen op openbare lichamen

(bedragen x € 1.000)

Jaar vordering	Boekwaarde 1-1-2023	Boekwaarde 31-12-2023
Debiteuren overheden	336	14
Vordering belastingdienst (BTW)	0	108
Vordering belastingdienst (BCF)	4.060	5.347
Totaal vorderingen openbare lichamen	4.396	5.469

De vordering op de belastingdienst betreft de vordering op het Btw compensatiefonds (BCF) uit hoofde van compensabele Btw van € 5.347.000 en een vordering van € 108.000 voor de Btw.

Overige vorderingen

De debiteurenpositie is na onttrekking van de vorderingen op openbare lichamen als volgt samengesteld:

(bedragen x € 1.000)

Soort vordering	Boekwaarde 1-1-2023	Boekwaarde 31-12-2023
1. Debiteuren algemeen	1.135	304
2. Debiteuren belastingen	537	713
3. Debiteuren bijstand	469	528
Totaal debiteuren	2.140	1.545
4. Overige vorderingen	1	5
Totaal overige vorderingen	2.141	1.550

De debiteuren zijn in de volgende tabel naar ouderdom verdeeld.

(bedragen x € 1.000)

Jaar vordering	Saldo 31-12-2023 totaal	In voorziening dubieuze debiteuren	Per saldo
2021	62	0	62
2022	2	0	2
2023	1.481	0	1.481
Totaal debiteuren algemeen	304	0	304
Totaal debiteuren belastingen	713	0	713
Totaal debiteuren bijstand	775	247	528
Totaal debiteuren excl. openb. lichamen	1.792	247	1.545

Debiteuren algemeen

Per 20 maart 2023 stond nog € 92.000 aan debiteuren open (debiteuren algemeen en openbare lichamen). De grootste openstaande post is een opgelegde dwangsom van € 62.000.

Debiteuren belastingen

De belastingen zijn opgelegd en worden geïnd door het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBT) te Hengelo.

Debiteuren bijstand

De debiteuren bijstand zijn ontstaan uit het verstrekken van krediethypotheeken, leenbijstand, terugvordering en verhaal. Deze vorderingen zijn volledig opgenomen. Dit geeft meer inzicht in de omvang van de debiteurenpositie in zijn geheel. Binnen de Participatiewet wordt uitgegaan van een hogere oninbaarheid dan bij vorderingen in het

algemeen. Deze doelgroep heeft minder financiële draagkracht en biedt minder zekere verhaalsmogelijkheden. Dit resulteert in een hoge vaststelling van de voorziening voor deze debiteuren. Deze werkwijze voorkomt dat de resultaten positief beïnvloed worden door het opnemen van te hoge vorderingen. Tevens is rekening gehouden met een terugbetaalverplichting aan het Rijk, als bepaalde vorderingen tegen de verwachting in alsnog worden geïnd.

(bedragen x € 1.000)

Vorderingen per 31 december 2023 op grond van P-wet en Bbz	Debiteuren	Voorziening Debiteuren	Saldo
Krediethypotheken	114	101	13
Bijzondere bijstand / leenbijstand	187	6	181
Minimabeleid	2	0	2
Re-integratie	0	0	0
Verhaal	11	0	11
Terugvordering	140	36	104
Terugvordering IOAW/IOAZ	0	0	0
Fraude PW	300	102	198
Loonkostensubsidie	3	0	3
Fraude IOA	2	0	2
Boete	0	0	0
Terugvordering voorschot	15	2	13
Totalen	774	247	528
Overige vorderingen P-wet	1	0	
Totaal overige vordering	1	0	0
Totalen P-wet	775	247	528

Schatkistbankieren

Gemeenten zijn via het schatkistbankieren verplicht liquiditeitsoverschotten bij het Rijk te stallen. Onze huisbankier roomt voor ons dagelijks automatisch het rekeningssaldo boven de € 0,00 af naar de schatkistrekening. Op deze wijze voldoen we gemiddeld altijd aan de norm, ook bij eenmalige grote fluctuaties als er bijvoorbeeld op een dag na de afroming een grote ontvangst of uitgave plaatsvindt. Per 31 december 2023 bedraagt het saldo op de schatkistrekening € 15.288.000.

Rekeningcourant verhoudingen met niet-financiële instellingen

De bijstandsadministratie is belegd bij de Uitvoeringsorganisatie Hengelo, Borne en Haaksbergen. De bijstandsverlening zelfstandigen (BBZ) is belegd bij het ROZ. Voor de bijstandsadministratie en BBZ bestaat een rekeningcourantverhouding met de gemeente Hengelo. Er is ook een rekeningcourantverhouding met het gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBT).

(bedragen x € 1.000)

Soort Rekeningcourant	1-1-2023	31--12-2023
Rekening Courant bijstandsadministratie en BBZ en Tozo	264	59
Totaal	264	59

Liquide middelen

De liquide middelen betreffen uitsluitend kassaldi en positieve banksaldi. Negatieve banksaldi worden onder de vlottende passiva opgenomen.

(bedragen x € 1.000)

Rubriek	1-1-2023	31-12-2023
Kassaldi	7	6
Banksaldi	23	426
Totaal liquide middelen	30	431

Overlopende activa

De overlopende activa zijn als volgt gespecificeerd:

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	1-1-2023	31-12-2023
Algemene Uitkering gemeentefonds	644	23
Terug te vorderen dividendbelasting	37	96
Rijksbijdrage toeslagenaffaire		11
Omzet belasting		114
Rijksbijdrage opvang Oekraïne	1.535	
Nog te ontvangen van Europese overheidslichamen en Rijk	2.216	243
Beschermd wonn 2023		395
Eigen bijdrage CAK	0	14
Afrekeningen ODT		44
Bijdrage vloedstegenbrug		67
Beschermd wonen2022	292	
Afrekening SVB PGB	37	
Wmo CAK eigen bijdragen	0	
Nog te ontvangen van overige overheid	292	520
Rente leningen aan verbonden partijen	37	162
Verpakkingsafval BF		61
Verlenging bevoorschotting Jarabee		49
Overig	41	29
Nog te ontvangen overige niet-overheid	78	301
Jaarabonnementen leerlingenvervoer		21
Overig		67
Vooruitbetaalde bedragen	0	88
Totalen	2.585	1.152

Passiva

Vaste passiva

Eigen vermogen

De mutaties in het eigen vermogen staan hieronder weergegeven.

Overzicht mutaties eigen vermogen

(bedragen x € 1.000)

Aard van de reserve	Saldo per 1-1-2023	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo per 31-12-2023
Algemene reserve vrij inzetbaar	7.129	7.410	250	0	14.790
Totaal Algemene reserve	7.129	7.410	250	0	14.790
Bestemmingsreserves					
-Budgetoverheveling	1.522		1.163	1.522	1.163
-Aankoop kunstwerken	13				13
-Ontheemden		863			863
Totaal Bestemmingsreserve	1.535	863	1.163	1.522	2.039
Totaal van de reserves	8.664	8.273	1.413	1.522	16.829
Bestemmingen resultaat en reserves					
-Resultaat 2022 toevoegen aan reserves	8.273	-8.273			
-Resultaat 2023			4.911		4.911
Totaal Eigen vermogen	16.937	0	6.324	1.522	21.740

Toelichting aard en mutaties reserves

Algemene reserve vrij inzetbaar

Het resultaat over 2022 bedroeg een voordeel van € 8.273.000 en hiervan is in 2023 conform het raadsbesluit over de jaarstukken op 5 juli 2023 € 7.410.000 toegevoegd aan de algemene reserve.

Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserves zijn reserves, die door de raad speciaal in het leven zijn geroepen om een bepaald doel te dienen. De raad kan deze bestemmingen wijzigen/opheffen.

Bestemmingsreserve aankoop kunstvoorwerpen

In 2023 is deze bestemmingsreserve niet ingezet voor dit doel.

Bestemmingsreserve budgetoverheveling

Er wordt conform het raadsbesluit bij de Eindejaarsrapportage 2023 € 1.163.000 overgeheveld naar 2023.

Bestemmingsreserve Ontheemden

Er wordt conform het raadsbesluit over de jaarstukken op 5 juli 2023 € 863.000 bestemd als reserve voor ontheemden.

Voorzieningen

Specificatie verloop voorzieningen

(bedragen x € 1.000)

Aard van de voorziening	Saldo per 01-01-2023	Toevoeging	Vrijval	Aanwendingen	Saldo per 31-12-2023
Pensioenen wethouders	2.063	126	108	88	1.993
De Greune	109	-	37	-	72
Verlof sparen	545	178	-	-	723
Afronding Stepelerveld	-	200	-	-	200
Voorzieningen verplichtingen, verliezen en risico's	2.716	504	145	88	2.987
Egalisatie riolering	4.969	981	-	-	5.950
Egalisatie afvalstoffen	1.128	237	-	-	1.365
Door derden bekleemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting	6.097	1.218	-	-	7.315
Onderhoud gemeentelijke panden	586	297	-	206	678
Wegenfonds	512	734	-	855	391
Voorzieningen ten behoeve van gelijkmatige verdeling van lasten over begotingsjaren	1.099	1.031	-	1.060	1.069
Totaal voorzieningen	9.912	2.753	145	1.148	11.371

Binnen de onderhanden werken/grondcomplexen worden indien noodzakelijk voorzieningen getroffen. Deze worden aan de debetzijde van de balans (rubriek voorraden) gepresenteerd en daar ook toegelicht.

Toelichting aard en mutaties voorzieningen

Voorziening pensioenen wethouders

Het doel is op elk moment te kunnen voldoen aan de verplichting tot het uitbetalen van toekomstige aanspraken van wethouders op ouderdomspensioen. Voorheen lag dit tijdstip bij het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. Binnen de nu geldende wet APPA bestaat voor wethouders ook het recht op pensioenoverdracht na afloop van de wethouders- en/of wachtgeldperiode. Het is mogelijk dat in de toekomst een externe (landelijke) pensioenregeling voor wethouders wordt voorgesteld, in welk geval alle pensioenverplichtingen ineens afgekocht moeten worden. Verder worden jaarlijks de pensioenbetalingen van voormalig bestuurders aan de voorziening onttrokken.

De aanwendungen betreffen voor een bedrag van € 88.000 pensioenbetalingen aan gepensioneerden. Deze gaan rechtstreeks ten laste van de voorziening. Dit bedrag wordt jaarlijks uit de exploitatie toegevoegd aan de voorziening. Daarnaast is er een vrijval van € 108.000 door waardebijstelling

De Greune

Voor de afwikkeling van de inrichting van De Greune, Stepelo en Hoeve is in 2018 een voorziening gevormd. In 2023 is de voorziening geactualiseerd en hierdoor is er een bedrag van € 37.000 vrijgevallen.

Verlofsparen

Deze voorziening dient voor de dekking van toekomstige lasten, wanneer medewerkers voor een langere periode verlof opnemen. In 2023 is de voorziening geactualiseerd en het verlofsaldo dat in aanmerking komt voor verlofsparen gestegen, hierdoor is er € 178.000 toegevoegd.

Egalisatievoorziening rioolbeheer

Het doel van deze voorziening is al te grote schommelingen binnen de jaarlijkse exploitatie van de rioleringen te voorkomen, waardoor een stabiel tarievenbeleid kan worden gevoerd. Vanuit de regelgeving, transparantie en periodieke bijstelling van het gemeentelijk rioleringsplan (GRP) is het van belang, dat in de voorziening egalisatie riolering inzicht kan worden verkregen in het onderscheid tussen onderhoud en spaarcomponent vervangingsinvesteringen.

Egalisatie, onderhoud en spaarcomponent riolering

(bedragen x € 1.000)

Onderdeel voorziening	Stand per 01-01-2023	Toevoeging	Onttrekking	Stand per 31-12-2023
Egalisatie	732	312	0	1.044
spaarcomponent en groot onderhoud	4.237	669	0	4.906
Totaal	4.969	981	0	5.950

Afronding Stepelerveld

Voor de afwikkeling van de inrichting van de grondexploitatie Stepelerveld fase 1 is in 2023 een voorziening gevormd.

Egalisatievoorziening afvalstoffen

Het doel van deze voorziening is al te grote schommelingen binnen de jaarlijkse exploitatie van de afvalstoffen te voorkomen, waardoor een stabiel tarievenbeleid kan worden gevoerd. Verder wordt het jaarlijks resultaat op de exploitatie van de afvalstoffenheffing aan deze voorziening toegevoegd (bij een voordeel) of onttrokken (bij een nadeel). In 2023 is er een positief resultaat van € 237.000 aan de voorziening toegevoegd.

Voorziening onderhoud gemeentelijke panden

Toevoeging aan de voorziening is zoals geraamd in de Begroting 2023 en conform het onderhoudsplan gemeentelijke gebouwen. Ook de onttrekkingen zijn gebaseerd op het onderhoudsplan.

Voorziening wegenfonds

Het wegenfonds is ingesteld om te anticiperen op komende grote investeringen in onderhoud. Conform de begroting is € 734.000 aan de voorziening toegevoegd.

Vaste schulden

Vaste schulden met een rente typische looptijd langer dan een jaar.

(bedragen x € 1.000)

Soort lening	Saldo 01-01-2023	Vermeer- deringen	Aflossingen	Saldo 31-12-2023
Onderhandse leningen van:				
- Binnenlandse banken en financiële instellingen	32.633	0	901	31.732
Totaal	32.633	0	901	31.732

De balanspositie geeft ultimo 2023 de werkelijke waarde van de schulden op dat moment aan. In 2023 zijn geen nieuwe leningen aangetrokken en is er voor een bedrag van € 901.000 afgelost.

Vlottende passiva

Vlottende schulden

Onder vlottende schulden zijn opgenomen:

(bedragen x € 1.000)

Rubriek	1-1-2023	31-12-2023
Schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar	11.079	7.730
Overlopende passiva	4.092	6.282
Totaal vlottende passiva	15.171	14.012

Schulden met een rente typische looptijd korter dan 1 jaar

Specificatie schulden rente typische looptijd < 1 jaar

(bedragen x € 1.000)

Rubriek	1-1-2023	31-12-2023
Crediteuren	7.768	6.270
Kasgeldleningen	0	0
Bank- en girosaldi	1.583	0
Overige schulden	1.728	1.460
Totaal kortlopende schulden	11.079	7.730

De balanspositie overige schulden per 31 december 2023 is verder gespecificeerd in de onderstaande tabel.

Overige schulden

(bedragen x € 1.000)

Rubricering overige schulden	1-1-2023	31-12-2023
Verplichtingen administratie sociaal domein	15	11
Sociale lasten, pensioenen en loonbelasting	761	946
Schulden aan overheden	952	495
Overige kortlopende schulden	0	8
Totaal overige schulden	1.728	1.460

De verplichtingenadministratie sociaal domein betreffen met name declaraties Jeugd en Wmo die al wel in december 2023 verwerkt zijn, maar pas betaald in januari 2023. De declaraties voor Jeugd en Wmo gaan niet via de crediteurenadministratie en staan daarom als overige schuld.

De schuld aan overheden bestaat voor het grootste gedeelte uit een schuld in verband met het in de toekomst moeten terugbetalen aan het Rijk van BBZ- en TOZO-kredieten, nadat deze door de debiteuren aan ons zijn afgelost. Voor BBZ geldt een terugbetalingspercentage van 75% en voor TOZO van 100%.

Waar wij onder de financiële activa de debiteuren waarden (na vermindering van de een voorziening dubieuze debiteuren BBZ), nemen wij hier het terug te betalen bedrag (naar rato) op.

Overlopende passiva

De overlopende passiva zijn te onderscheiden in

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	1-1-2023	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	31-12-2023
Jeugdhulp	74		74		-
WMO	60		60		-
Rente leningen	206	200	206		200
PGB	18		18		-
Energiekosten Gemeentelijke Opvang Oekraïners	175		175		-
Subsidie peuteropvang	28		28		-
Afrekening ODT	53				53
Eindloonheffing WKR 2022	57		57		-
Zwerfvuilvergoeding	30		30		-
Afrekening continuïteitsbijdrage	28		28		-
Factuur gladheidsbestijding december 2022	30		30		-
Overige nog te betalen (< € 25.000 per post)	228	363	228		363
Doorgeschoven BTW GBTwente		27			27
Doorgeschoven BTW samen twente		42			42
NTB Inzet mensen 2023 GR Samen Twente		73			73
NTB NPO-Subsidie 2023		40			40
Afrekening Greenchoice Energie openbare verlichtin		191			191
Riolering		30			30
NTB AV Dagopvang Livio 2023		54			54
NTB WMO en JW 2023		560			560
Gecorrigeerde nabetaling onderzoek reële tarieven		246			246
Afrekening rijksbijdrage GOAB 2018-2022		61			61
Terug te betalen asbestsanering		151			151
Voorlopige eindafrekening Beschikbaarheidsvoorziening Ambiq 2023		6			6
NTB afrekening gas 2023		39			39
NTB Kerstattenties 2023		12			12
Nog te betalen bedragen	985	2.095	932	-	2.148

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	1-1-2023	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	31-12-2023
Provincie - subsidie BAS	577	-	577	-	-
Rijk - Specifieke uitkering Tozo afrekening 2022	157	-	-	81	76
Rijk - Specifieke uitkering Tozo afrekening 2023	-	112	-	-	112
Rijk - Afdracht BBZ < 2020 jaar 2023	-	57	-	-	57
Rijk - Afdracht BBZ < 2020 jaar 2022	62	-	-	-	62
Rijk - Afdracht BBZ < 2020 jaar 2021	116	-	-	116	-
Rijk - Specifieke uitkering ventilatie in scholen	398	-	-	-	398
Rijk - Specifieke uitkering Onderwijsachterstandenbeleid	200	297	216	61	220
Rijk - Specifieke uitkering NPO middelen 2021-2023	67	113	108	-	72
Rijk - Specifieke uitkering lokaal sportakkoord	38	-	38	-	-
Rijk - Specifieke uitkering Sport terug te betalen 2021	24	-	24	-	-
Rijk - Specifieke uitkering verkeersveiligheid	228	-	44	-	184
Rijk - overige	1	-	1	-	0
Rijk - Specifieke uitkering Energiearmoede	425	170	309	-	286
Rijk - Rijksbijdrage inburgering 2022	156	277	82	38	313
Rijk - Specifieke uitkering Lokaal preventieakkoord 2022	16	20	2	15	19
Rijk - Rijkswaterstaat Oost Nederland (afwaardering N18)	186	-	186	-	0
Rijk - Specifieke uitkering Lokale Aanpak Isolatie	-	987	-	-	987
Rijk - Tijdelijke regeling klimaat- en energiebeleid (CDOKE)	-	459	212	-	247
Rijk - Specifieke uitkering meerkosten energie openbare zwembad	-	622	-	-	622
Rijk - specifieke uitkering brede gala	-	412	314	17	81
Rijk - Specifieke uitkering vermindering overlast	-	24	18	-	6
Algemene uitkering gemeentefonds	-	302	-	-	302
Vooruitontv. bedragen van overheidslichamen	2.651	3.852	2.131	328	4.044

Omschrijving	1-1-2023	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	31-12-2023
Vooruitontvangen Maatwerkbudget project gezondheid en leefstijl	10	-	10	-	-
Vooruitontvangen overig	1	-	1	-	-
Vooruitontvangen verkoop grond stepelerverld	444	-	444	-	-
VO subsidie project bushalte Kolenbrandersweg	-	29	-	-	29
VO subsidie Verkeersveiligheid	-	31	-	-	31
Correctie vanuit debiteuren	-	31	-	-	31
Overige vooruitontvangen bedragen	455	91	455	0	91
Totalen	4.091	6.038	3.518	328	6.282

Niet in de balans opgenomen financiële verplichtingen

Volgens het BBV moet in de toelichting op de balans een item worden opgenomen over de belangrijke financiële verplichtingen, waaraan de gemeente in toekomstige jaren is gebonden, maar die niet uit de balans zelf blijken. Het gaat daarbij om garantstellingen, en verplichtingen die in de komende jaren leiden tot een te betalen bedrag, waarbij het te betalen bedrag **niet** afhankelijk is van de mate van de nog te leveren prestatie. Zoals onder andere langlopende huur- of leaseverplichtingen, lumpsum contracten, meerjarige rentelasten uit langlopende geldleningen en wachtgeldverplichtingen.

Hoewel de meerjarige contractuele verplichtingen in beginsel zijn opgenomen in onze meerjarenbegroting, beperken deze verplichtingen de beleidsvrijheid van de gemeenteraad en dat is de voornaamste reden dat ze in deze toelichting zijn opgenomen.

De staat van langlopende geldleningen met daarop van toepassing zijnde rentepercentages is opgenomen in de paragraaf Financiering. Hieronder vermelden wij de overige niet uit de balans blijkende verplichtingen met een waarde van meer dan € 25.000.

Gewaarborgde geldleningen

De gemeente kent gewaarborgde geldleningen. Deze zijn verstrekt aan verenigingen en stichtingen, die een investering doen die past binnen de beleidsdoelen van de gemeente en die zelf onvoldoende garantievermogen bezitten om middelen aan te trekken. Voor deze leningen staat de gemeente in eerste lijn garant.

De gemeente staat tevens garant voor leningen die woningbouwstichtingen hebben aangetrokken. De gemeente heeft een achtervangfunctie voor het geval het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) onvermogen wordt. We spreken hier van een tweedelijns borgstelling.

De verstrekte waarborgen zijn als volgt gespecificeerd:

Staat van gegarandeerde geldleningen

(bedragen x € 1.000)

Nr.	Naam van de geldnemer	Restant leningen per 31-12-2022	Door gemeente gewaarborgd	Restant leningen per 31-12-2023	Door gemeente gewaarborgd	Toelichting
1	St. gem. huis St. Isidorushoeve	€ 25.000	€ 25.000	€ 12.572	€ 12.572	Via BNG
2	St. Accommodatie Buurse	€ 74.000	€ 74.000	€ 60.950	€ 60.950	Via BNG
3	Haaksbergse schutterij	€ 55.000	€ 27.500	€ 50.000	€ 25.000	50% met WFS
4	Stichting APH (HSC)	€ 117.000	€ 117.000	€ 108.000	€ 108.000	Via BNG
5	SV Bon Boys	€ 193.000	€ 96.500	€ 128.291	€ 64.146	50% met WFS
6	HHC Haackey	€ 223.000	€ 111.500	€ 189.125	€ 94.563	50% met WFS
7	Museum Buurtspoorweg	€ 350.000	€ 175.000	€ 350.000	€ 175.000	Via BNG
8	Tennis & Padel Veldmaat	€ 135.000	€ 67.500	€ 135.000	€ 67.500	50% met WFS
Totaal garantstelling eerste in borgrangorde		€ 1.172.000	€ 694.000	€ 1.033.938	€ 607.730	
9	Woningbouwverenigingen via WSW	€ 20.354.967	€ 10.177.484	€ 20.198.730	€ 10.099.365	50% met Rijk
Totaal garantstelling tweede in borgrangorde		€ 20.354.967	€ 10.177.484	€ 20.198.730	€ 10.099.365	
Totaal garantstelling		€ 21.526.967	€ 10.871.484	€ 21.232.667	€ 10.707.095	

Tot en met het boekjaar 2023 zijn geen bedragen betaald wegens verleende borgstellingen.

Contractuele verplichtingen

Per 31 december 2023 waren de meerjarige contractuele verplichtingen die doorlopen in 2024 en verder:

Soort verplichting	Leverancier	Looptijd contract	Verplichting jaarlijks ca.
Brandverzekering	Willis Towers Watson	2024	€ 116.000
Duurzame elektriciteit	Greenchoice	2024	€ 150.000
CO2 gecompenseerd aardgas	Vattenfal	2026	€ 120.000
Schoonmaak gemeentehuis	CSU	2026	€ 63.000
Vastgoedbeheer	Homij	2028	€ 51.000
Exploitatie zwembad "de Wilder"	Optisport Haaksbergen	2024	€ 434.850
Afvalinzameling	Twente Milieu	2024	€ 606.000
Aansprakelijkheidsverzekering voor Gemeenten (AVG)	Melior	2024	€ 34.000

Uitkerings- en wachtgeldverplichtingen

Er is sprake van uitkeringsverplichtingen aan vertrokken medewerkers en wachtgeldverplichtingen aan een teruggetreden burgemeester en voormalige wethouders. Hieruit zijn kosten te verwachten. Onderstaande kosten zijn gebaseerd op de verwachte kosten. De kosten zijn/worden in het meerjarenperspectief opgenomen.

Uitkerings-, uitbestedings- en wachtgeldverplichtingen (bedragen x € 1.000)

Omschrijving groep	2024	2025	2026	2027	2028-2032
Ambtenaren/medewerkers	109	109	109	109	436
Wethouders	302	272	264	106	0
Burgemeester	108	95	0	0	0
Totaal	519	475	373	215	436

Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarstukken worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarstukken verantwoorde baten en lasten, alsmede balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders, zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderinggrondslagen in de jaarstukken is het door de raad op 27 maart 2024 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag, omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 3% (maximaal 3%) van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 2.207.310. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV van november 2023.

Bevinding

Het college is van mening dat de in deze jaarstukken verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke worden ondernomen om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Overzicht baten en lasten per taakveld

Nr.	Omschrijving taakveld	Baten / Lasten	Prim. Begroting	Wijziging begroting	Begroting na wijziging	Werkelijk	Saldo
0.1	Bestuur	Baten	0	0	0	71	-71
0.1	Bestuur	Lasten	1.446	-17	1.429	1.609	-180
	Bestuur - Totaal		-1.446	17	-1.429	-1.538	109
0.2	Burgerzaken	Baten	287	0	287	276	11
0.2	Burgerzaken	Lasten	608	118	726	691	35
	Burgerzaken - Totaal		-321	-118	-439	-415	-24
0.3	Gebouwen en gronden	Baten	80	0	80	44	36
0.3	Gebouwen en gronden	Lasten	117	0	117	117	1
	Gebouwen en gronden - Totaal		-38	0	-38	-73	35
0.5	Treasury	Baten	88	212	300	527	-227
0.5	Treasury	Lasten	104	-74	30	533	-503
	Treasury - Totaal		-16	286	270	-6	276
0.61	OZB woningen	Lasten	0	0	0	0	0
	OZB woningen - Totaal		0	0	0	0	0
0.62	OZB niet-woningen	Lasten	0	0	0	0	0
	OZB niet-woningen - Totaal		0	0	0	0	0
0.63	Parkeerbelasting	Baten	0	0	0	1	-1
0.63	Parkeerbelasting	Lasten	0	0	0	0	0
	Parkeerbelasting - Totaal		0	0	0	1	-1
0.64	Belastingen Overig	Baten	0	36	36	56	-20
0.64	Belastingen Overig	Lasten	499	73	572	451	121
	Belastingen Overig - Totaal		-499	-37	-536	-395	-141
0.7	Algemene uitkering	Lasten	500	-500	0	0	0
	Algemene uitkering Totaal		-500	500	0	0	0
0.8	Overige baten en lasten	Baten	65	0	65	72	-7
0.8	Overige baten en lasten	Lasten	273	0	273	-23	296
	Overige baten en lasten - Totaal		-208	0	-208	95	-303
0.11	Resultaat baten en lasten	Baten	0	0	0	0	0
0.11	Resultaat baten en lasten	Lasten	0	0	0	0	0
	Resultaat baten en lasten - Totaal		0	0	0	0	0
	Totaal programma Bestuur en ondersteuning		-3.028	648	-2.380	-2.330	-51
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	Baten	0	0	0	0	0
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	Lasten	1.778	-27	1.751	1.746	5
	Crisisbeheersing en Brandweer - Totaal		-1.778	27	-1.751	-1.746	-5
1.2	Openbare orde en Veiligheid	Baten	0	0	0	0	0
1.2	Openbare orde en Veiligheid	Lasten	675	0	675	679	-4
	Openbare orde en Veiligheid - Totaal		-675	0	-675	-679	4
	Totaal programma Veiligheid		-2.453	27	-2.426	-2.426	-1

Nr.	Omschrijving taakveld	Baten / Lasten	Prim. Begroting	Wijziging begroting	Begroting na wijziging	Werkelijk	Saldo
2.1	Verkeer, wegen en water	Baten	115	0	115	202	-87
2.1	Verkeer, wegen en water	Lasten	4.123	-26	4.097	4.142	-45
	Verkeer, wegen en water - Totaal		-4.008	26	-3.982	-3.939	-43
2.2	Parkeren	Baten	0	0	0	0	0
2.2	Parkeren	Lasten	38	0	38	38	0
	Parkeren - Totaal		-38	0	-38	-38	0
2.5	Openbaar vervoer	Baten	36	0	36	43	-7
2.5	Openbaar vervoer	Lasten	53	0	53	52	1
	Openbaar vervoer - Totaal		-17	0	-17	-9	-8
	Totaal programma Verkeer, vervoer en waterstaat		-4.062	26	-4.036	-3.986	-51
3.1	Economische ontwikkeling	Baten	57	-28	29	30	-1
3.1	Economische ontwikkeling	Lasten	407	-45	362	306	56
	Economische ontwikkeling - Totaal		-350	17	-332	-276	-56
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Baten	30	0	30	348	-318
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Lasten	69	0	69	69	1
	Fysieke bedrijfsinfrastructuur - Totaal		-40	0	-40	279	-319
3.3	Bedrijfsloket en -regelingen	Baten	102	0	102	45	57
3.3	Bedrijfsloket en -regelingen	Lasten	138	76	214	164	50
	Bedrijfsloket en -regelingen - Totaal		-36	-76	-112	-119	8
3.4	Economische promotie	Baten	0	44	44	42	2
3.4	Economische promotie	Lasten	258	90	348	295	53
	Economische promotie - Totaal		-258	-46	-303	-253	-51
	Totaal programma Economie		-683	-104	-787	-369	-418
4.1	Openbaar basisonderwijs	Baten	0	0	0	0	0
4.1	Openbaar basisonderwijs	Lasten	33	92	125	159	-33
	Openbaar basisonderwijs - Totaal		-33	-92	-125	-159	33
4.2	Onderwijshuisvesting	Baten	135	18	153	159	-6
4.2	Onderwijshuisvesting	Lasten	1.183	215	1.397	1.334	64
	Onderwijshuisvesting - Totaal		-1.048	-197	-1.245	-1.175	-70
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenz.	Baten	459	183	642	397	246
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenz.	Lasten	1.100	523	1.623	1.316	307
	Onderwijsbeleid en leerlingenz. - Totaal		-641	-340	-981	-920	-61
	Totaal programma Onderwijs		-1.722	-629	-2.351	-2.253	-98
5.1	Sportbeleid en activering	Baten	20	137	157	160	-3
5.1	Sportbeleid en activering	Lasten	574	174	748	653	96
	Sportbeleid en activering - Totaal		-554	-37	-591	-492	-99
5.2	Sportaccommodaties	Baten	344	-59	286	333	-47
5.2	Sportaccommodaties	Lasten	630	-10	620	700	-80
	Sportaccommodaties - Totaal		-285	-48	-334	-367	33
5.3	Cultuur	Baten	224	0	224	303	-80
5.3	Cultuur	Lasten	629	10	639	633	6
	Cultuur - Totaal		-406	-10	-416	-330	-86
5.4	Musea	Baten	0	0	0	0	0
5.4	Musea	Lasten	60	0	60	75	-15
	Cultuur - Totaal		-60	0	-60	-75	15
5.5	Cultureel erfgoed	Baten	9	0	9	22	-13
5.5	Cultureel erfgoed	Lasten	60	18	77	78	-1
	Cultureel erfgoed - Totaal		-51	-18	-69	-56	-13
5.6	Media	Baten	0	0	0	24	-24
5.6	Media	Lasten	456	0	456	482	-26
	Media - Totaal		-456	0	-456	-459	3
5.7	Openbaar groen en recreatie	Baten	78	0	78	76	2
5.7	Openbaar groen en recreatie	Lasten	2.440	25	2.465	2.485	-20
	Openbaar groen en recreatie - Totaal		-2.362	-25	-2.387	-2.409	22
	Totaal programma Sport, cultuur en recreatie		-4.174	-138	-4.312	-4.188	-125

Nr.	Omschrijving taakveld	Baten / Lasten	Prim. Begroting	Wijziging begroting	Begroting na wijziging	Werkelijk	Saldo
6.1	Samenkracht en burgerp.	Baten	0	5.168	5.169	4.767	401
6.1	Samenkracht en burgerp.	Lasten	2.006	3.778	5.785	4.801	984
	Samenkracht en burgerp. - Totaal		-2.006	1.390	-616	-33	-583
6.2	Wijkteams	Baten	0	0	0	0	0
6.2	Wijkteams	Lasten	385	453	838	784	54
	Wijkteams - Totaal		-385	-453	-838	-784	-54
6.3	Inkomensregelingen	Baten	5.202	253	5.455	5.294	161
6.3	Inkomensregelingen	Lasten	7.475	1.813	9.288	8.724	564
	Inkomensregelingen - Totaal		-2.273	-1.560	-3.834	-3.430	-403
6.4	Begeleide participatie	Baten	590	-18	572	585	-13
6.4	Begeleide participatie	Lasten	2.940	-298	2.641	2.691	-50
	Begeleide participatie - Totaal		-2.350	280	-2.070	-2.107	37
6.5	Arbeidsparticipatie	Baten	0	255	255	82	173
6.5	Arbeidsparticipatie	Lasten	469	219	688	526	162
	Arbeidsparticipatie - Totaal		-469	36	-433	-444	11
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	Baten	0	0	0	8	-8
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	Lasten	1.048	420	1.468	1.626	-158
	Maatwerkvoorzieningen (WMO) - Totaal		-1.048	-420	-1.468	-1.617	149
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Baten	0	189	189	183	5
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Lasten	5.781	-722	5.059	5.102	-43
	Maatwerkdienstverlening 18+ - Totaal		-5.781	911	-4.871	-4.918	48
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	Baten	0	0	0	0	0
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	Lasten	6.659	194	6.853	6.745	108
	Maatwerkdienstverlening 18- - Totaal		-6.659	-194	-6.853	-6.745	-108
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	Baten	229	-229	0	292	-292
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	Lasten	336	-480	-144	148	-293
	Geëscaleerde zorg 18+ - Totaal		-107	251	144	143	1
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	Baten	0	0	0	0	0
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	Lasten	1.081	-480	601	451	150
	Geëscaleerde zorg 18- - Totaal		-1.081	480	-601	-451	-150
	Totaal programma Sociaal Domein		-22.159	721	-21.438	-20.387	-1.051
7.1	Volksgesondheid	Baten	20	78	98	89	9
7.1	Volksgesondheid	Lasten	1.072	66	1.138	1.137	1
	Volksgesondheid - Totaal		-1.052	12	-1.040	-1.048	8
7.2	Riolering	Baten	3.843	0	3.843	3.770	73
7.2	Riolering	Lasten	2.893	-65	2.827	2.754	73
	Riolering - Totaal		950	65	1.015	1.015	0
7.3	Afval	Baten	2.433	0	2.433	2.484	-51
7.3	Afval	Lasten	2.104	-16	2.088	2.139	-51
	Afval - Totaal		328	16	344	344	0
7.4	Milieubeheer	Baten	7	140	147	402	-256
7.4	Milieubeheer	Lasten	743	140	883	1.116	-233
	Milieubeheer - Totaal		-737	0	-737	-714	-23
7.5	Begraafplaatsen	Baten	177	0	177	176	1
7.5	Begraafplaatsen	Lasten	283	-71	213	222	-9
	Begraafplaatsen - Totaal		-106	71	-35	-46	11
	Totaal programma Volksgesondheid en milieu		-616	164	-453	-449	-4

Nr.	Omschrijving taakveld	Baten / Lasten	Prim. Begroting	Wijziging begroting	Begroting na wijziging	Werkelijk	Saldo
8.1	Ruimtelijke Ordening	Baten	243	0	243	593	-350
8.1	Ruimtelijke Ordening	Lasten	1.427	9	1.436	1.708	-272
	Ruimtelijke Ordening - Totaal		-1.184	-9	-1.193	-1.115	-78
8.2	Grondexploitatie	Baten	15	0	15	338	-323
8.2	Grondexploitatie	Lasten	75	173	249	664	-415
	Grondexploitatie - Totaal		-60	-173	-234	-326	93
8.3	Wonen en bouwen	Baten	895	252	1.147	1.263	-117
8.3	Wonen en bouwen	Lasten	1.885	344	2.229	2.353	-124
	Wonen en bouwen - Totaal		-990	-92	-1.082	-1.090	8
	Totaal programma Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening		-2.235	-274	-2.509	-2.531	22
	Totaal		-41.134	440	-40.693	-38.917	-1.776
0.4	Overhead	Baten	21	0	21	27	-7
0.4	Overhead	Lasten	10.430	-136	10.293	10.583	-290
	Overhead - Totaal		-10.409	136	-10.273	-10.556	284
0.9	Vennootschapsbelasting	Baten	0	0	0	0	0
0.9	Vennootschapsbelasting	Lasten	0	119	119	116	3
	Vennootschapsbelasting - Totaal		0	-119	-119	-116	-3
0.8	Onvoorzien	Lasten	40	0	40	25	16
	Onvoorzien - Totaal		-40	0	-40	-24.500	-16
0.5	Algemene dekkingsmiddelen - dividende	Baten	359	382	741	741	0
0.61	Algemene dekkingsmiddelen - OZB woningen	Baten	4.129	-27	4.103	4.117	-15
0.62	Algemene dekkingsmiddelen - OZB niet-woningen	Baten	3.009	63	3.072	3.065	7
0.64	Algemene dekkingsmiddelen - overige belastingen	Baten	0	0	0	0	0
0.7	Algemene dekkingsmiddelen - algemene uitkering	Baten	43.997	2.171	46.168	46.302	-134
3.4	Algemene dekkingsmiddelen - woonforensen- en toeristenbelasting	Baten	204	3	207	192	15
	Algemene dekkingsmiddelen - Totaal		51.699	2.592	54.291	54.418	-127
	Totaal baten		67.499	9.224	76.723	78.000	-1.277
	Totaal lasten		67.383	6.175	73.558	73.197	361
	Totaal saldo baten en lasten		116	3.049	3.166	4.803	-1.636
0.10	Mutaties reserves	Baten	17	1.505	1.522	1.522	0
0.10	Mutaties reserves	Lasten	250	1.163	1.413	1.413	0
	Mutaties reserves - Totaal		-233	342	109	109	0
	TOTAAL baten		67.517	10.729	78.245	79.522	-1.277
	TOTAAL lasten		67.633	7.338	74.970	74.610	361
	TOTAAL SALDO BATEN EN LASTEN		-117	3.391	3.276	4.911	-1.636

Bijlage 1. Kredietenlijst

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving krediet	Restant 31-12-2022	In 2023 verstrekt krediet	Uitgaven in 2023	Ontvangen Subsidie	Restant krediet	Raadsbesluit	Datum besluit	Afschr. termijnen	Verval-datum	*
Gebiedsontwikkeling centrum	142		145		-3	2014 en eijr 2022	6-11-2013 en 21 12-2022	25 jaar	31-12-2023	
Extreme buien 2015 - 2017	1.642		494		1.148	Begroting 2015-2017	5-11-2014	60 jaar	31-12-2024	
Afwaardering N18	1.795	556	2.052	686	985	Begroting 2017 en EJR 2023	2-11-2016 en 20-12-2023	25 jaar	31-12-2024	*
GRP 2017 - 2020 kredietjaar 2017	249		112		137	Begroting 2017	2-11-2016 en 8-11-2017	60 jaar	31-12-2024	
GRP 2017 - 2020 kredietjaar 2018	925		70		855	Begroting 2018	8-11-2017	60 jaar	31-12-2024	
Huisvestingsconcept 2020	303		69		234	Begroting 2020	6-11-2019	25 jaar	31-12-2024	*
GRP 2017-2020 Kredietjaar 2019	1.233		284		949	Begroting 2019	7-11-2018	60 jaar	31-12-2024	
GRP 2017-2020 Kredietjaar 2020	1.260		0		1.260	Begroting 2020	6-11-2019	60 jaar	31-12-2025	*
Voorbereidingskrediet Stepelerveld II	105		72		33	Raadsbesluit 03-03-2021	3-3-2021	5 jaar	31-12-2024	*
Vervanging hard- en software 2022	318		70		248	Begroting 2022	3-11-2021	5 jaar	31-12-2024	*
Vervanging openbare verlichting 2022	50		50		0	Begroting 2022	3-11-2021	15 jaar	31-12-2023	
Reconstructie Beckummerweg	477		544		-67	Begroting 2022	3-11-2021	25 jaar	31-12-2024	*
Realisatie ontsluiting bouwplan 'De Hoeve'	50		20		30	Begroting 2022	3-11-2021	25 jaar	31-12-2024	*
Aanpassing Veldmaterstraat	142		139		3	Begroting 2022	3-11-2021	25 jaar	31-12-2023	
Herinrichting 't Kempke	280		205		75	Begroting 2022	3-11-2021	25 jaar	31-12-2024	*
Investerings begraafplaatsen	175	72	35		212	Begroting 2022	3-11-2021 en 5-07-2023	10 jaar	31-12-2024	*
Kredieten riolering 2022	2.461		394		2.067	Begroting 2022	3-11-2021	60 jaar	31-12-2025	*
Huisvestingsplan 2021-2023	300		30		270	Begroting 2022	3-11-2021	25 jaar	31-12-2024	*
Vervanging openbare verlichting 2023		300	265		35	Begroting 2023	9-11-2022	15 jaar	31-12-2024	
Reconstructie Oorweg		400	0		400	Begroting 2023	9-11-2022	25 jaar	31-12-2024	
Kredieten riolering 2023		1.540	15		1.525	Begroting 2023	9-11-2022	Voorziening	31-12-2024	
Dr. Prinsstraat		115	0		115	Begroting 2023	9-11-2022	25 jaar	31-12-2024	
Oversteek Hengelosestraat		250	417	250	83	1e berap 2022	29-6-2022	25 jaar	31-12-2024	*
Sloopkosten scholen		250	146		104	Raadsbesluit 25-01-2023	25-1-2023	40 jaar	31-12-2024	
Pleinputkasten		60	0		60	1e berap 2023	5-7-2023	15 jaar	31-12-2024	
Chalets Oekraïne 2023		1.121	1.121		0	Raadsbesluit 21-02-2023	21-2-2023	15 jaar	31-12-2024	

Bijlage 2. Financiële overzichten

Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

In onderstaande tabel hebben wij de mutaties in de reserves opgenomen en aangegeven aan welk programma de reserve is gerelateerd.

(bedragen x € 1.000)

Programma	Realisatie reserves 2023			
	Baten (Onttrekking reserve)	Waarvan structureel	Lasten (toevoeging reserve)	Waarvan structureel
0. Bestuur en ondersteuning				
Algemene reserve			7.660	
Bestemmingsreserve	1.522		1.163	
1. Veiligheid				
Algemene reserve				
2. Verkeer, vervoer en waterstaat				
Algemene reserve				
3. Economie				
Algemene reserve				
4. Onderwijs				
Algemene reserve				
5. Sport, cultuur en recreatie				
Algemene reserve				
Bestemmingsreserve				
6. Sociaal domein				
Algemene reserve				
Bestemmingsreserve			863	
7. Volksgezondheid en milieu				
Algemene reserve				
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening				
Algemene reserve				
Totalen	1.522	0	9.686	0

Overzicht aanwending onvoorzien

Aanwending van de post onvoorzien is aan de orde als voldaan wordt aan de eisen van de drie O's: de geplande uitgave moet onvoorzienbaar, onontkoombaar en onuitstelbaar zijn. In 2023 is de post onvoorzien aangewend voor een donatie aan giro 555 voor de aardbeving in Turkije en Syrië.

Overzicht onvoorzien

(bedragen x € 1.000)

Soort algemeen dekkingsmiddel	Begroot			Werkelijk	Saldo
	Primitief	Begrotings- wijziging	Begroot na wijziging	Werkelijk	Begroot- werkelijk
Onvoorzien	200	-160	40	25	15
Totaal onvoorzien	200	-160	40	25	15

Analyse begrotingsrechtmatigheid

In het kader van de rechtmatigheidsverantwoording geven wij in de jaarstukken inzicht in de begrotingsoverschrijdingen. Uitgangspunt bij het begrotingscriterium is dat alle overschrijdingen van de lasten onrechtmatig zijn. Ook onderschrijdingen van de baten kunnen leiden tot onrechtmatigheden als deze onderschrijdingen bekend waren in het begrotingsjaar, of redelijkerwijs bekend hadden kunnen zijn.

Begrotingsonrechtmatigheden worden ook in de rechtmatigheidsverantwoording meegenomen, als hier een directe bate tegenover staat of sprake is van een open einde regeling.

Indien een overschrijding de verantwoordingsgrens overschrijdt, wordt in de paragraaf bedrijfsvoering nadere uiting gegeven over de aard van de overschrijding en in hoeverre de overschrijding wel of niet past binnen het door de raad vastgestelde beleid.

(bedragen x € 1.000)

Overzicht overschrijdingen per programma

Omschrijving Programma	Begroot	Werkelijk	Saldo
0 Bestuur en Ondersteuning	15.012	15.514	-502
1 Veiligheid	2.426	2.426	1
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	4.188	4.231	-44
3 Economie	992	833	160
4 Onderwijs	3.146	2.808	337
5 Sport, cultuur en recreatie	5.065	5.105	-40
6 Sociaal domein	33.077	31.599	1.478
7 Volksgezondheid en milieu	7.150	7.369	-219
8 Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	3.913	4.725	-811
Totaal	74.970	74.610	360

Toelichting

Programma Bestuur en ondersteuning (totale lastenoverschrijding € 502.000)

We hebben in 2023 een rentevoordeel van € 479.000 gerealiseerd, die vanuit programma 0 over de andere programma's is geboekt. Dit heeft geleid tot een overschrijding van de lasten op programma 0.

Programma Sport, cultuur en recreatie (totale lastenoverschrijding € 40.000)

De overschrijding op programma Sport, cultuur en recreatie is met name ontstaan door het stijgen van de energielasten in 2023 als gevolg van de Europese sancties tegen Russische bedrijven. De hogere tarieven worden door het Ministerie van EZK gecompenseerd.

Programma Volksgezondheid en milieu (totale overschrijding € 219.000)

Op dit programma hebben wij een lastenoverschrijding als gevolg van asbestsanering voor een bedrag van € 209.000. Hier tegenover staat een subsidie van de provincie. Verder zijn er nog enkele kleine overschrijdingen op milieubeheer en begraafplaatsen (in totaal € 10.000).

Programma Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening (totale overschrijding € 800.000)

Ruimtelijke ontwikkeling

Het grootste deel van de lasten, een bedrag van € 518.000, zit in de ruimtelijke ordening. Volgens de Wet ruimtelijke ordening (Wro) van 2023 en de Omgevingswet van 2024 zijn gemeenten verplicht de kosten voor ruimtelijke ontwikkelingen te laten betalen door degenen die ze initiëren. De laatste jaren zijn de uitgaven voor ruimtelijke ontwikkelingen toegenomen, maar ook de bijdragen van initiatiefnemers zijn gestegen. In de planning lopen de inkomsten en uitgaven echter niet altijd synchroon. Bij grote projecten worden eerst kosten gemaakt, voordat de bijbehorende inkomsten binnenkomen.

Basisschool Holthuizen

Bij basisschool Holthuizen is minder uitgegeven aan onderhoud van het huidige schoolgebouw (Het Palet). Alleen het noodzakelijke onderhoud wordt nog uitgevoerd om het gebouw in stand te houden tot sloop. Doordat er minder uitgaven gedaan zijn, wat op voorhand lastig in te schatten was indien toch meer onderhoud nodig zou zijn geweest, ontstaat een voordeel van € 27.000.

Bouwvergunningen

De inkomsten uit bouwvergunningen en leges zijn lager dan verwacht. Dit komt doordat minder omgevingsvergunningen zijn aangevraagd dan van tevoren was geschat, wat heeft geleid tot een daling van € 18.000 aan inkomsten uit leges.

Duurzaamheid en energietransitie

Het onderdeel duurzaamheid en energietransitie heeft een positief resultaat van € 132.000. Dit voordeel wordt deels veroorzaakt doordat de kosten voor technische onderzoeken voor windenergie en de projectleider ten laste van subsidies zijn gekomen in plaats van het reguliere budget. Verder is door onvoorziene situaties, zoals ziekte en vertrek van personeel, minder aandacht besteed aan verduurzaming van maatschappelijk vastgoed en wijkuitvoeringsplannen.

Algemene dekkingsmiddelen

Conform de BBV wordt in de jaarstukken een overzicht algemene dekkingsmiddelen opgenomen. Voor de verschillen tussen begroting en realisatie verwijzen wij naar het hoofdstuk 'verklaring verschillen begroot en werkelijk'.

(bedragen x € 1.000)

Overzicht algemene dekkingsmiddelen	Realisatie 2022	Prim.begr. 2023	Begroting na wijz 2023	Realisatie 2023
Ongebonden lokale heffingen programma 0	7.142	7.139	7.175	7.182
Ongebonden lokale heffingen programma 3	268	204	207	192
Algemene uitkeringen	45.143	43.997	46.168	46.302
Dividenden	312	359	741	741
Saldo van de financieringsfunctie	0	0	0	0
Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0
Totaal	52.865	51.699	54.291	54.417

Wet normering topinkomens

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op de gemeente Haaksbergen van toepassing zijnde regelgeving: het algemene WNT-maximum. Het bezoldigingsmaximum in 2023 voor de gemeente Haaksbergen is € 223.000. Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte.

Overzicht bezoldiging leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking

(bedragen in €)

Gegevens 2023 (Bedragen in euros)	R. Toet	G. Raaben	R. Meinen
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	20/09 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	117.872	98.377	25.795
Beloningen betaalbaar op termijn	19.539	15.685	4.189
<i>Subtotaal</i>	<i>137.411</i>	<i>114.062</i>	<i>29.984</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000	223.000	62.928
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	137.411	114.062	29.984
Gegevens 2022 (Bedragen in euros)	R. Toet	G. Raaben	
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier	
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1	
Dienstbetrekking?	ja	ja	
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	113.081	93.702	
Beloningen betaalbaar op termijn	20.258	16.323	
<i>Subtotaal</i>	<i>133.339</i>	<i>110.025</i>	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000	216.000	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	
Totale bezoldiging	133.339	110.025	

- Er zijn geen leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking of toezichthoudende topfunctionarissen, die in het kader van de WNT moeten worden vermeld.
- Er zijn geen onverschuldigde betalingen gedaan aan topfunctionarissen binnen de gemeente. Hierdoor is er geen balanspost voor een vordering opgenomen en gemotiveerd.
- De topfunctionarissen binnen de gemeente Haaksbergen hebben geen uitkeringen ontvangen wegens beëindiging van het dienstverband.
- Er zijn in 2023 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen, die op grond van de WNT dienen te worden vermeld.
- Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er verder geen functionarissen met een dienstbetrekking, die in 2023 een bezoldiging boven het individueel toepasselijk drempelbedrag hebben ontvangen.

Incidentele baten en lasten per programma

In onderstaande tabel hebben wij de incidentele baten en lasten per programma samengevat. Voor het beoordelen van de incidentele baten en lasten, die uiteindelijk bepalend zijn voor het berekenen van het structurele begrotingssaldo, volgen we de notitie van de commissie BBV.

Incidentele lasten en baten per programma

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving programma	Prim. Begroting (a)	EJR 2022 (b)	1e Berap 2023 (c)	EJR 2023 (d)	Wijziging Brem	Begroting na wijziging (a+b+c+d=e)	Verschillen jaarrekening (f)	Waarvan structureel (g)	Waarvan incidenteel (f-g=h)	Werkelijk incidenteel (e+h)
Baten										
0 Bestuur en ondersteuning	-126	1.405	197	1.055		2.531	428		428	2.959
1 Veiligheid						0	0		0	0
2 Verkeer, vervoer en waterstaat						0	94		94	94
3 Economie				2		2	243		243	246
4 Onderwijs		67				67	-239		-239	-172
5 Sport, cultuur en recreatie		38				38	165	83	82	120
6 Sociaal domein		152	103	5.021		5.276	-427		-427	4.849
7 Volksgezondheid en milieu				140		140	223		223	363
8 Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	103		-10			93	789		789	882
Totaal incidenteel saldo baten	-23	1.662	290	6.218	0	8.147	1.277	83	1.194	9.341
Lasten										
0 Bestuur en ondersteuning	1.160	500	24	-358		1.326	502		502	1.828
1 Veiligheid	45	100		-27		118	-1		-1	117
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	35		51	85		171	44		44	215
3 Economie		121				121	-160		-160	-39
4 Onderwijs		67		261		329	-337	-19	-318	10
5 Sport, cultuur en recreatie	494	38		52		584	40	-16	56	640
6 Sociaal domein	117	621	3	4.255		4.996	-1.478	-98	-1.380	3.616
7 Volksgezondheid en milieu	57			36		93	219		219	312
8 Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	245	215	-3	-19	314	752	811		811	1.563
Totaal incidenteel saldo lasten	2.153	1.662	75	4.285	314	8.488	-360	-133	-227	8.262
Saldo incidenteel	-2.176	0	216	1.933	-314	-341			1.420	1.079
Saldo totaal	-117	1.203	345	2.158	-314	3.275	1.636		1.636	4.911
Saldo structureel	2.059	1.203	129	2.25	0	3.616		216	216	3.832

Deze tabel kan aangesloten worden op de vastgestelde begroting en bestuursrapportages:

- Begroting 2023-2026 pagina 106: incidentele baten en lasten per programma en saldi incidenteel, totaal en structureel.
- Eindejaarsrapportage 2022 pagina 31: incidentele effecten 2022 en saldi incidenteel, totaal en structureel.
- Eerste bestuursrapportage 2023 pagina 23: saldo totaal en structureel.
- Eindejaarsrapportage 2023 pagina 28: saldo totaal en structureel.

De verschillen jaarrekening zijn op basis van het hoofdstuk 'Verklaring verschillen begroot en werkelijk' onderverdeeld in incidenteel en structureel. De meeste verschillen zijn van incidentele aard. De structurele verschillen zijn:

Programma 4

Lasten € 19.000 voordeel

- Bewegingsonderwijs: € 32.000 nadeel
- Aangepast leerlingenvervoer: € 51.000 voordeel

Programma 5

Baten € 88.000 voordeel

- Breede regeling: € 88.000 voordeel

Lasten € 16.000 voordeel

- Verzekering kunstwerken: € 16.000 voordeel

Programma 6

Lasten € 24.000 nadeel

- Inzet wijkverpleegkundige: € 9.000 nadeel

- Wmo aanvullend vervoer: € 23.000 voordeel
  - Wmo vervoersvoorzieningen: € 49.000 nadeel
  - Wmo woonvoorzieningen: € 110.000 nadeel
  - Maatwerkvoorziening huishoudelijke ondersteuning: € 34.000 nadeel
  - Maatwerk Jeugd: € 19.000 voordeel
  - Jeugdbescherming: € 115.000 voordeel
- Jeugdreclassering: € 21.000 voordeel

Bijlage 3. Algemene uitkering gemeentefonds

Onderdeel A - Inkomstenmaatstaven

Maatstaf	Berekende Aantallen	Gewicht / %	Uitkering
1g-2 WOZ niet-woningen eigenaren	3.867.500,00	-0,2796	-1.081.353,00
1h-2 WOZ niet-woningen gebruikers	3.325.000,00	-0,2127	-707.227,50
1a Waarde woningen eigenaren	29.852.000,00	-0,0857	-2.558.316,40
Subtotaal			-4.346.896,90

Onderdeel B - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor van toepassing is

Maatstaf	Berekende Aantallen	Gewicht	Bedrag in basis
8a-3 Bijstandsontvangers	275	5.168,82	1.421.425,50
2 Inwoners	24.502,00	376,01	9.212.997,02
7c-4 Huishoudens met laag inkomen boven drempel	1.995,30	3.794,12	7.570.407,64
12b-2 Inwoners met een migratieachtergrond	1.514,00	386,5	585.161,00
3c Eenpersoonshuishoudens	3.177,00	166,54	529.097,58
8b Loonkostensubsidie	51	5.168,82	263.609,82
4a Inwoners: jongeren jonger dan 18 jaar (vanaf uitkeringsjaar 2019)	4.397,00	567,04	2.493.274,88
8f-2 Doelgroepenregister gemeentelijke doelgroep	147	1.045,55	153.695,85
5d-2 Inwoners 75+ met drempel	1.548,88	1.329,41	2.059.096,56
7m-2 Laag opleidingsniveau met drempel	2.149,80	264,38	568.364,12
14a-2 Lokale centrumfunctie (max 20km)	23.950,00	10,86	260.097,00
14b-2 Regionale centrumfunctie (max 60km)	19.210,00	155,46	2.986.386,60
14c-2 Landelijke centrumfunctie	16.340,00	45,41	741.999,40
15e Leerlingen VO	1.111,20	384,9	427.700,88
15h-3 Onderwijsachterstand	511,8	150,84	77.199,91
38 Bedrijfsvestigingen	2.835,00	134,78	382.101,30
36 Kernen	6	114.583,97	687.503,82
36a Kernen met 500 of meer adressen	1	75.166,66	75.166,66
34 Oeverlengte * bodemfactor gemeente	1.837,00	31,4	57.681,80
35a Oeverlengte * bodemfactor gemeente * dichtheidsfactor	4.266,37	13,42	57.254,65
32b-2 Omgevingsadressendichtheid (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	11.522,02	86,4	995.502,61
23 Oppervlakte bebouwing buitengebied * bodemfactor buitengebied	97	2.935,95	284.787,15
22 Oppervlakte bebouwing woonkernen * bodemfactor woonkernen	164	10.743,51	1.761.935,64
23a Oppervlakte bebouwing buitengebied	97	7.925,10	768.734,70
22a Oppervlakte bebouwing woonkern	164	6.818,51	1.118.235,64
19 Oppervlakte binnenwater	74	126,1	9.331,40
16 Oppervlakte land	10.476,00	39	408.564,00
18 Oppervlakte land * bodemfactor gemeente	10.476,00	25,72	269.442,72
24b-2 Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	11.047,00	11,81	130.465,07
25b-2 Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016) * bodemfactor woonkernen	11.047,00	52,99	585.380,53
39 Vast bedrag	1	980.357,93	980.357,93
Subtotaal			37.922.959,39

Onderdeel C - Uitkeringsfactor (uf)		
Uitkeringsfactor		1,304
Subtotaal (B x C (=uf))		49.451.539,04
Onderdeel D - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is		
Maatstaf	Berekende Aantallen	Uitkering
56g Suppletie-uitkering nieuw verdeelstelsel 2023	-2.638.615,00	-2.638.615,00
Subtotaal		-2.638.615,00
Onderdeel E - Integratie- en decentralisatieuitkeringen waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is		
Maatstaf	Berekende Aantallen	Uitkering
170 Decentralisatie provinciale taken vergunningverlening, toezicht en handhaving (DU)	40.860,00	40.860,00
205 Voorschoolse voorziening peuters (DU)	36.918,00	36.918,00
223 Armoedebestrijding kinderen (DU)	80.696,00	80.696,00
266 Maatschappelijke begeleiding statushouders (DU)	9.480,00	9.480,00
280 Impulsgelden Weerbaar Bestuur (DU)	7.062,00	7.062,00
393 Versterking omgevingsveiligheidsdiensten (DU)	4.000,00	4.000,00
409 Einde lening inburgeringsplichtig (DU)	4.066,00	4.066,00
421 Extra capaciteit BOAs (DU)	32.849,00	32.849,00
427 Invoeringskosten Omgevingswet (DU)	211.747,00	211.747,00
428 Wet kwaliteitsborging bouw (DU)	17.041,00	17.041,00
431 Leerlingenvervoer Oekraïne (DU)	45.200,00	45.200,00
438 Meerkosten Oekraïne sociaal domein (DU)	28.409,00	28.409,00
441 Wet goed verhuurderschap (DU)	8.169,00	8.169,00
443 Taal voor ontheemden uit Oekraïne (DU)	25.680,00	25.680,00
448 Energietoeslag (DU)	891.432,00	891.432,00
449 Uitvoeringskosten gebiedsgerichte aanpak (DU)	35.408,00	35.408,00
Subtotaal		1.479.017,00
Onderdeel F - 3 D's in het sociaal domein		
Maatstaf	Berekende Aantallen	Uitkering
260 Participatie (IU)	2.312.995,00	2.312.995,00
Subtotaal		2.312.995,00
Totaal uitkering 2023:		
		46.258.039,14
Nacalculatie hoeveelheidsverschillen 2020		29.844,63
Nacalculatie hoeveelheidsverschillen 2021		-23.556,77
Nacalculatie hoeveelheidsverschillen 2022		37.593,52
Totaal uitkering 2023 incl. nacalculatie:		
		46.301.920,51

Bijlage 4 Trendontwikkeling indicatoren 'Haaksbergen Ster(ker) in Ontwikkeling'

Het meten van het programmadoel stelt ons in staat de maatschappelijk wenselijke effecten van 'Haaksbergen Ster(ker) in Ontwikkeling' te monitoren. Daarmee onderschrijft de uitvoering van het programma het redeneringsprincipe 'van buiten naar binnen'. De burgerpeiling van 'waar-staat-je-gemeente', welke elke twee jaar wordt uitgevoerd, vormt het meetinstrument voor het meten van het programmadoel:

Herstel van vertrouwen en verbinding met de samenleving om effectief en efficiënt de Haaksbergse samenleving te bedienen/faciliteren op basis van wettelijke plichten, behoeften en wensen.'

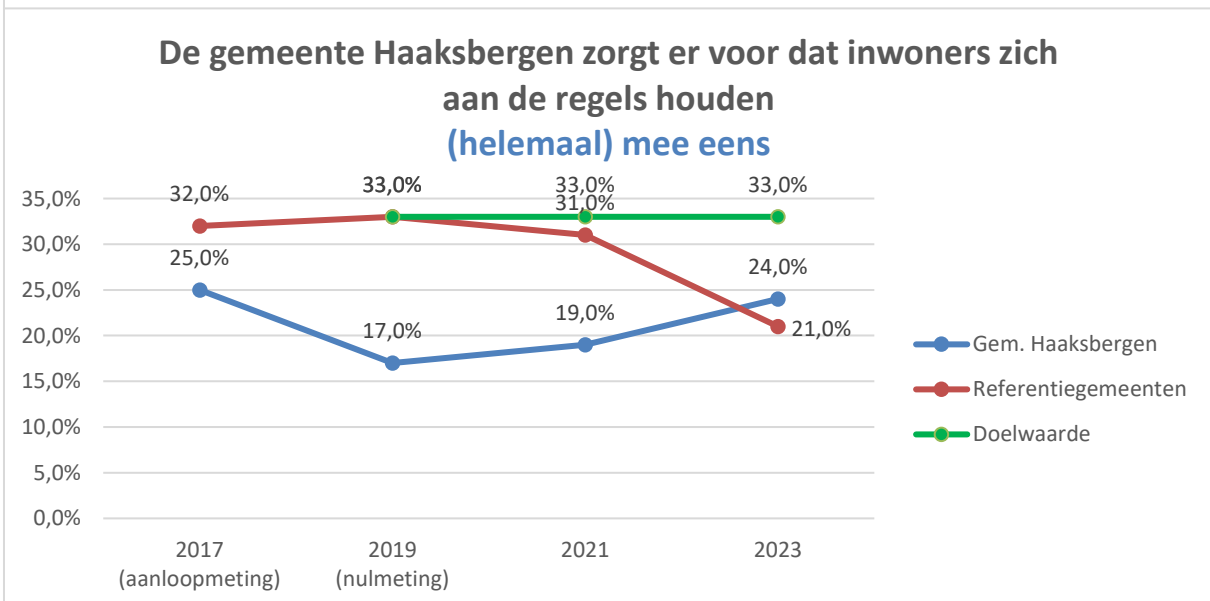
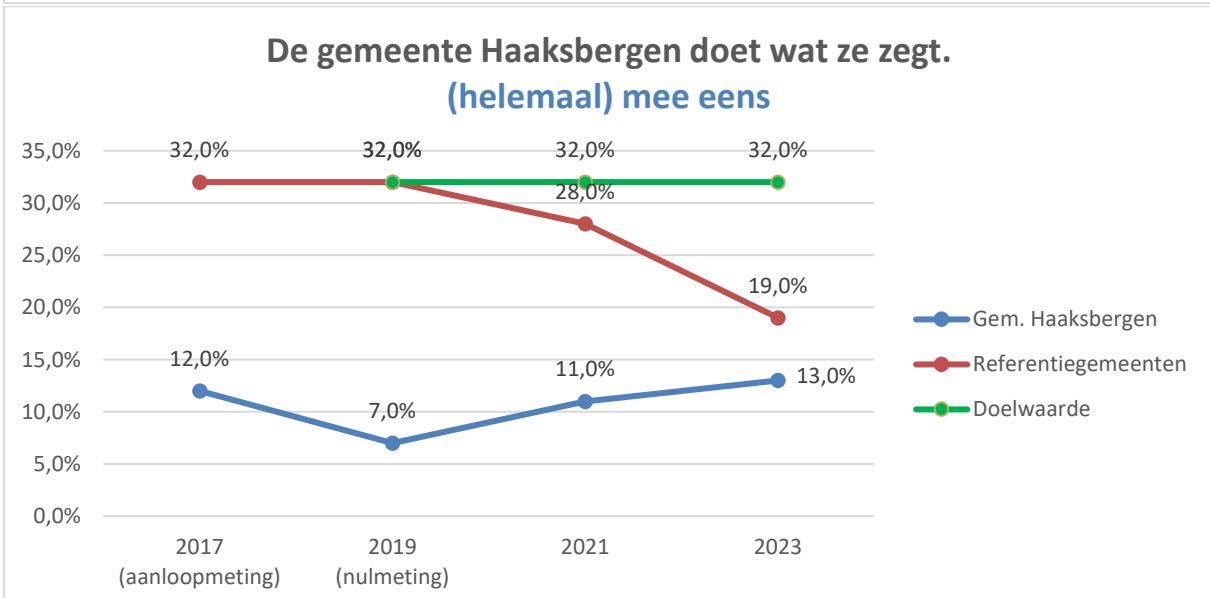
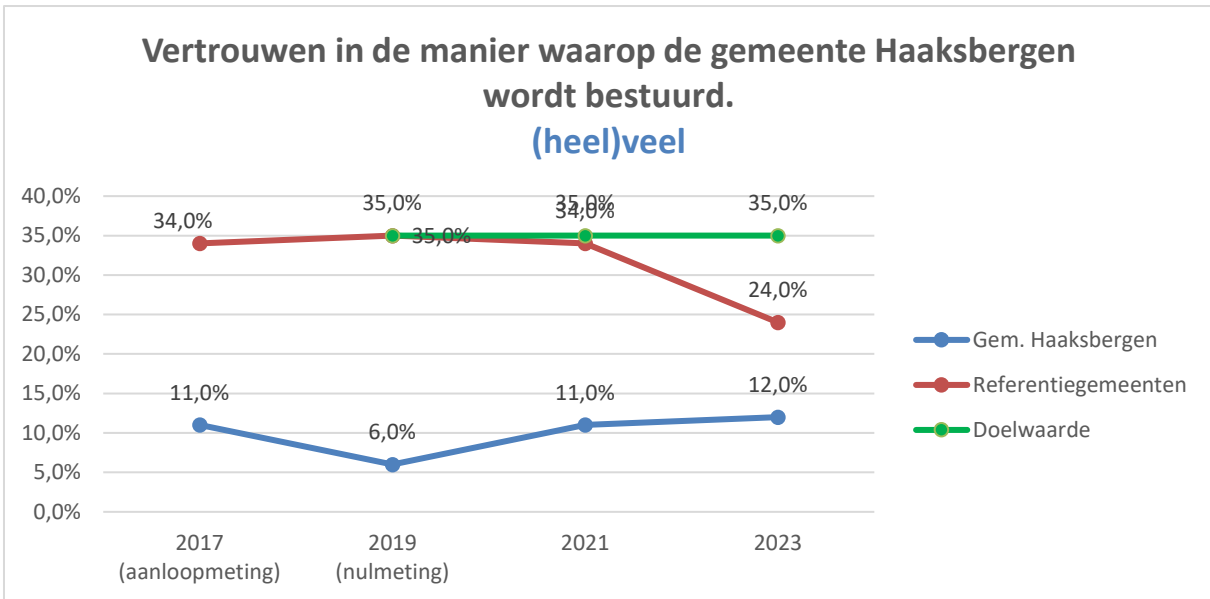
De volgende peilingen zijn voor het monitoren van het meerjarig programma van belang:

2017	Aanloopmeting	Reeds uitgevoerd
2019	Nulmeting	Reeds uitgevoerd
2021	Tussenpeiling	Reeds uitgevoerd
2023	Tussenpeiling	Huidige rapportage
2025	Tussenpeiling	Nog te plannen
2027	Eindmeting	Nog te plannen

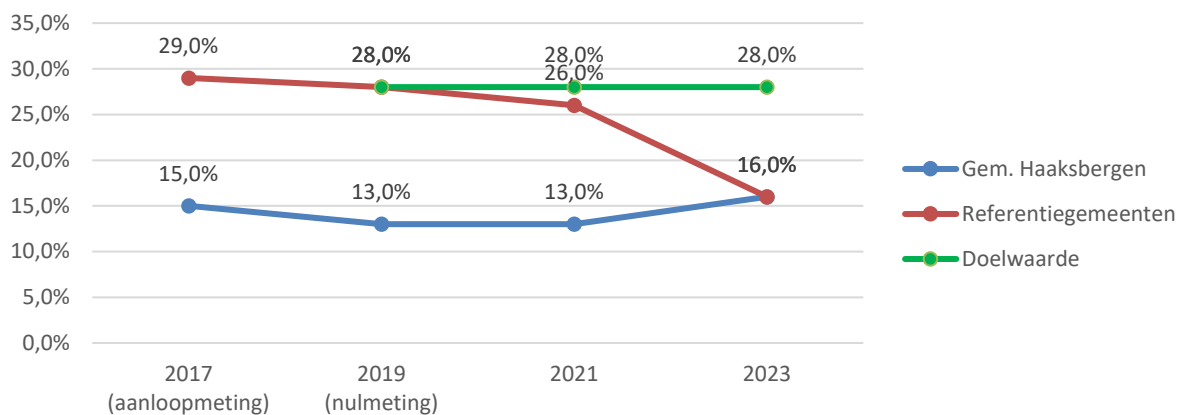
De peiling van 2017 wordt gezien als de aanloopmeting. Deze meting laat zien waar we vandaan komen en plaatst de nulmeting, tussenpeilingen en eindmeting in perspectief. De peiling van 2019 wordt gezien als de nulmeting aangezien de vaststelling van het meerjarig programma en start daarvan in 2020 heeft plaatsgevonden. De jaren 2021, 2023 en 2025 vormen de tussenpeilingen. Deze tussenpeilingen geven aan waar we staan ten opzichte van ons programmadoel. Op basis van deze tussenpeilingen zijn we in staat bij te sturen in de uitvoering van het programma. De peiling van 2027 dient als eindmeting voor het programma, waarna we kunnen concluderen of het programmadoel gerealiseerd is.

Resultaten tussenpeiling 2023

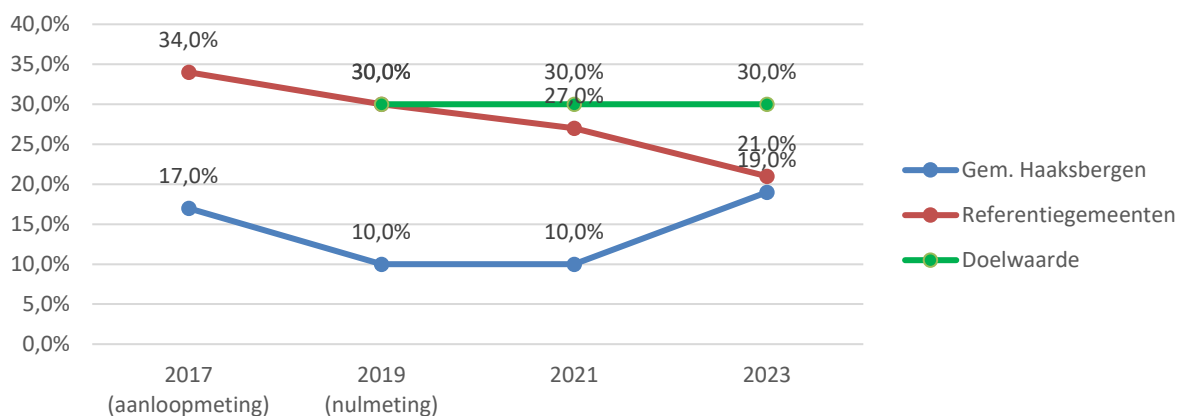
Onderstaand wordt per prestatie-indicator een grafiek weergegeven met daarin de resultaten van de aanloopmeting (2017), nulmeting (2019) en de eerste tussenpeiling (2021) en de tweede tussenpeiling (2023).

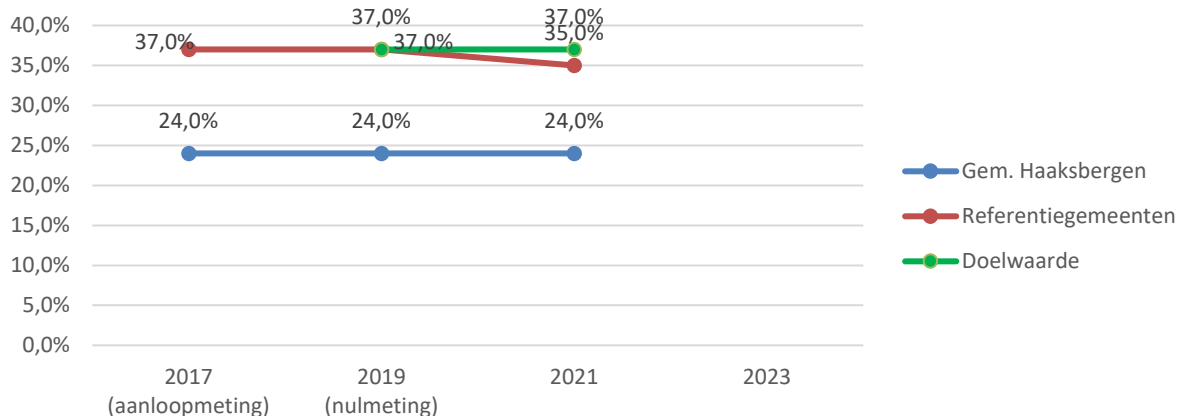
De gemeente Haaksbergen stelt zich flexibel op als dat nodig is.
(helemaal) mee eens

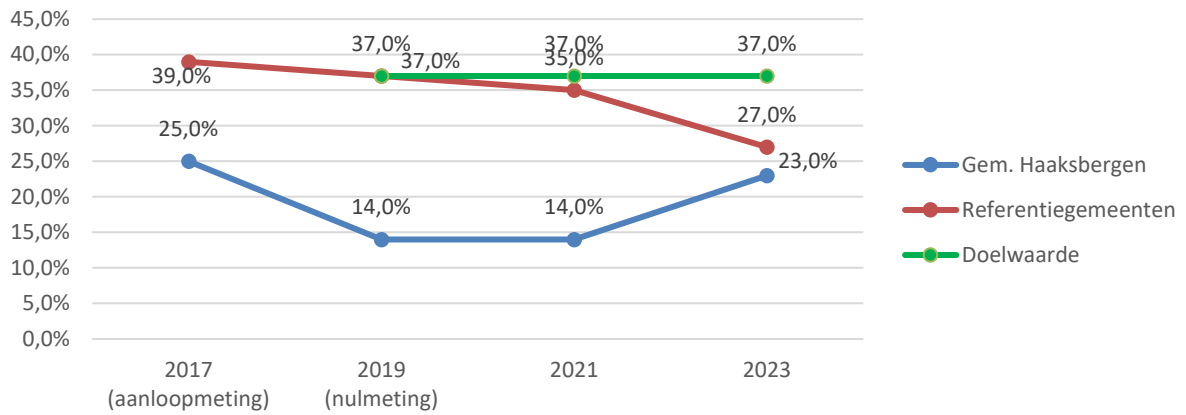
De gemeente Haaksbergen luistert naar de mening van haar inwoners.
(helemaal) mee eens

Inwoners en organisaties krijgen voldoende ruimte om ideeën en initiatieven te realiseren.
(helemaal) mee eens

**De gemeente Haaksbergen laat inwoners meedenken bij haar plannen, activiteiten en voorzieningen.
(helemaal) mee eens**

Bijlage 5. Interbestuurlijk toezicht

Het is de verantwoordelijkheid van iedere overheid om haar eigen taken, ook die in medebewind, goed uit te voeren en financieel stabiel te zijn. Horizontale controle door de raad is leidend. Het interbestuurlijke toezicht door de provincie is een wettelijke taak, als onderdeel van het geheel aan 'checks and balances' voor een goed functioneren van het openbaar bestuur. De provincie beoordeelt hoe een aantal medebewindstaken door gemeenten wordt uitgevoerd. De systematiek die de provincie Overijssel hanteert, is gebaseerd op een bestuursovereenkomst die de colleges van elke gemeente met Gedeputeerde Staten zijn aangegaan. In aansluiting op de veranderende maatschappij, wil de provincie deze taak samen met gemeenten zoveel mogelijk vanuit partnerschap oppakken. Gemeenten onderschrijven deze insteek. Partnerschap staat centraal zonder uit te sluiten dat, waar nodig, sturend door de provincie wordt opgetreden. Dit is uitgangspunt van de herziene Overijsselse bestuursovereenkomst IBT, welke tijdens de Twentse en Zwolse burgemeesterskring op respectievelijk 11 februari en 11 maart 2022 door provincie en gemeenten is ondertekend.

Wij hebben toegezegd de raad in de reguliere verantwoordingsdocumenten op de hoogte te houden van de afspraken en ontwikkelingen op de diverse domeinen. Deze afspraak maakt ook provinciebreed deel uit van de herziene bestuursovereenkomst.

Algemeen

De beoordeling door de provincie gaat gepaard met het toekennen van een verkeerslichtkleur (groen-oranje-rood). Dit gebeurt per domein en op basis van de kleuring op de afzonderlijke domeinen wordt de totaalkleur toegekend. De kleuring heeft een signaalfunctie en is niet bedoeld als 'goed' of 'fout'. Op de domeinen die oranje of rood kleuren ziet de provincie risico's, waarop in haar ogen actie nodig is en waarover de provincie, in aansluiting op het kader IBT, het gesprek wil voeren met de gemeente. De bevindingen op de afzonderlijke domeinen vormen input voor het voorliggende integrale totaalbeeld. Dit totaalbeeld is het gewogen gemiddelde van de genoemde zes domeinen. Het totaalbeeld over 2023 is groen.

Domein Financiën

De Begroting 2024 maakt onderdeel uit van de interbestuurlijke beoordeling over het jaar 2023. Deze begroting is 8 november 2023 door de raad vastgesteld en tijdig aangeleverd bij de provincie. De provincie heeft aan de hand van de toetsingscriteria onze begroting getoetst en is van mening dat onze Begroting 2024 structureel en reëel sluitend is. Dit betekent dat we onder het reguliere (repressieve) toezicht vallen en de Begroting 2024 zonder provinciale goedkeuring kunnen uitvoeren. Ook is de provincie van mening dat er geen sprake is van bestuurlijk relevante onderwerpen, die de financiële positie substantieel nadelig kunnen beïnvloeden. In de vorming van dit oordeel benoemen ze de volgende zaken als relevant:

- dat ons eigen vermogen en de weerstandsratio ruim boven de door de raad vastgestelde norm liggen;
- we scherpe keuzes hebben gemaakt rondom de voorzieningendiscussie, zoals de keuze zwembad De Wilder niet te verbouwen;
- de raad voorlopig geen besluiten neemt met een grote financiële en maatschappelijke impact en daarmee structurele financiële verplichtingen voor de begroting. Hierbij zijn investeringen voorlopig "on hold" zet, omdat deze geen autonome ontwikkelingen betreffen;
- de gemeente wel incidentele activiteiten in de jaren 2024 en 2025 heeft opgepakt, zoals promotionele en culturele activiteiten en een pilot Sociaal Domein (burgers langer thuis wonen).

Wel constateert de provincie dat wij voor de jaren 2026 en 2027 een tekort presenteren en hiermee meerjarig niet sluitend zijn. Het bovenstaande heeft erin geresulteerd dat de kleuring in het IBT beeld voor het domein financiën oranje is.

Verder doet GS wel een aantal constatering:

- de actualiteit van beheerplannen niet volledig op orde is. Als richttermijn voor een actueel beheerplan wordt maximaal vijf jaar ten opzichte van het begrotingsjaar gehanteerd. Een beheerplan dat gehanteerd wordt bij de begroting 2024 mag dus niet eerder vastgesteld zijn dan in 2019. Uw raad kan gemotiveerd afwijken van deze vijf jaar, mits dit opgenomen is in de paragraaf "Onderhoud kapitaalgoederen". GS hebben geconstateerd dat dit niet het geval is voor de beheerplannen Groen, Riolering en Gebouwen. U bent voornemens om hiervoor in 2024 actuele beheerplannen vast te stellen;
- de gemeente gebruik maakt van de mogelijkheid om voor de jaren 2026 en 2027 aan zowel de baten- als de lastenkant een stelpost "Hervormingsagenda Jeugdhulp" op te nemen, conform de afspraak van het Rijk, de VNG en het IPO;
- de gemeente in de begroting 2024 zowel aan de baten- als de lastenkant een bedrag (of stelpost) heeft opgenomen voor "Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE)". Conform de afspraak van het Rijk, de VNG en het IPO. U neemt dit alleen op voor 2024 en 2025;
- de gemeente voldoende weerstandscapaciteit heeft om risico's te kunnen opvangen.

Domein Wabo

Op basis van de uitgevoerde IBT toetsing op het domein Wabo, de onderlinge samenhang van de documenten en de voortgangsgesprekken, is het kleurbeeld voor Haaksbergen groen. Haaksbergen heeft ook in 2023 weer stappen gezet en gewerkt aan een sluitende beleidscyclus. Dit heeft ertoe geleid dat Haaksbergen van een oranje kleurbeeld in 2023 naar een groen kleurbeeld in 2024 gaat.

Verbeterpunten vorig jaar

De gemeente is met de verbeterpunten uit het beeld 2023 aan de slag gegaan. Dit heeft geresulteerd in verbetering, maar er blijft op onderdelen aandacht nodig.

Beleidskader

Voor de thuishaken heeft Haaksbergen VTH-beleid dat onder andere een probleemanalyse, strategieën, meerjaren doel- stellingen en een risicoanalyse bevat. Haaksbergen is bezig met een actualisatie van dit VTH-beleid en voornemens het geactualiseerde VTH-beleid in 2024 vast te stellen. De huidige risicoanalyse heeft ook nog verdere doorontwikkeling. In het uitvoeringprogramma 2024 heeft Haaksbergen een werkwijze opgenomen met betrekking tot de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen. In 2023 heeft Haaksbergen het nieuwe VTH-beleid Twente vastgesteld. Dit beleid, inclusief nadere uitwerking, ziet toe op de VTH-taken die bij de Omgevingsdienst Twente zijn ingebracht. In dit beleid zijn onder andere doelen, indicatoren en geactualiseerde risicoanalyse opgenomen. Aangegeven wordt dat de risicoanalyse de komende jaren verdere doorontwikkeling behoeft.

Uitvoeringsprogramma

Het uitvoeringsprogramma 2024 voor de thuishaken is (met ambtelijke toestemming) niet tijdig vastgesteld. In het uitvoeringsprogramma voor de thuishaken is aangegeven welke activiteiten de gemeente wil uitvoeren voor de thuishaken en hoe de gemeente gaat werken aan de realisatie van de beleidsdoelen. Uit het uitvoeringsprogramma blijkt niet of de resultaten van voorgaande jaren zijn meegenomen in het uitvoeringsprogramma. Uit het uitvoeringsprogramma blijkt dat er voldoende capaciteit is om het uitvoeringsprogramma uit te voeren.

Het uitvoeringsprogramma voor de taken belegd bij de Omgevingsdienst Twente 2024 is tijdig vastgesteld. In het uitvoeringsprogramma zijn een drietal doelen nader uitgewerkt.

Er wordt gefaseerd gewerkt aan de doelen. Voor streefwaarden zijn nog onvoldoende gegevens bekend. In 2024 wordt de nullijn bepaald om vervolgens de doelen te concretiseren, zodat er in 2025 een concreet overzicht is. Aan de uitgewerkte doelen zijn in het uitvoeringsprogramma activiteiten gekoppeld.

Rapportage en evaluatie

Het jaarverslag 2022 voor de thuishaken is tijdig vastgesteld. In het jaarverslag geeft de gemeente inzicht in de uitgevoerde werkzaamheden. Uit het jaarverslag blijkt onvoldoende hoe de activiteiten hebben bijgedragen aan het realiseren van de voorgenomen doelen. Verder geeft het jaarverslag onvoldoende inzicht in het voldoen aan de kritieke massa, zoals opgenomen in de kwaliteitscriteria.

Verbeterpunten

Voor 2024 heeft de gemeente Haaksbergen de volgende verbeterpunten:

1. Stel in 2024 het geactualiseerde VTH-beleid voor de thuishaken vast en neem hier de geactualiseerde risicoanalyse in op.
2. Stel het uitvoeringsprogramma 2025 voor de thuishaken tijdig vast en maak inzichtelijk hoe de resultaten van voorgaande jaren hierin worden meegenomen.
3. Laat in het jaarverslag 2023 zien of de activiteiten hebben bijgedragen aan het realiseren van de voorgenomen doelen en of deze zijn gerealiseerd.
4. Geef in 2024 gedetailleerder inzicht in het voldoen aan de kritieke massa van de kwaliteitscriteria en motiveer indien niet geheel wordt nageleefd.
5. Werk verder aan het ontwikkelen van streefwaarden voor de taken belegd bij de Omgevingsdienst Twente, zodat die betrokken kunnen worden bij het Uitvoeringsprogramma 2025.
6. Zorg voor verdere doorontwikkeling van de risicoanalyse voor de taken belegd bij de Omgevingsdienst Twente.

Domein Wro

De gemeente Haaksbergen wordt in het provinciale toezicht positief beoordeeld op de criteria van het domein Wro. Dit maakt dat het kleurbeeld voor het afgelopen jaar **groen** is.

De structuurvisie is in 2014 vastgesteld en daarmee niet ouder dan 10 jaar. Eind 2023 heeft een ontwerp addendum op deze structuurvisie ter inzage gelegen. Ondersteund door een extern bureau worden er goede stappen gezet om te komen tot een actuele omgevingsvisie die naar verwachting eind 2024 in ontwerp gereed zal zijn.

De gemeente Haaksbergen beschikt over actuele bestemmingsplannen. Haaksbergen heeft zich in 2023 voorbereid op de implementatie van de Omgevingswet. Gemeente werd daarbij extern ondersteund. Het participatiebeleid is vastgesteld, hiervoor is ook de formatie uitgebreid. Het "transitieplan omgevingsplan Haaksbergen" is vastgesteld, waarin uitgangspunten en het proces om te komen tot het omgevingsplan zijn omschreven.

Toezicht en handhaving op de naleving van ruimtelijke plannen, buiten toezicht en handhaving in het kader van vergunningverlening, krijgt in de gemeente Haaksbergen voldoende aandacht in het VTH-programma 2024.

Positief te benoemen is de inzet met betrekking tot plattelandsontwikkeling. Haaksbergen heeft 3 Natura 2000 gebieden binnen haar gemeente. De provincie is bevoegd gezag voor het opstellen en uitvoering geven aan de gebiedsagenda, onder andere met betrekking tot de stikstofproblematiek. Dit traject vergt echter ook beleidsmatige keuzes van de gemeente Haaksbergen. In de teamplannen is dit onderwerp opgenomen om dit op de juiste manier te beleggen en de prioriteit te geven die nodig is in een landelijke gemeente en er is een beleidsadviseur plattelandsontwikkeling aangesteld.c

Domein Informatie- en archiefbeheer

Het kleurbeeld op het domein archief is **oranje**. Uit het IBT totaalbeeld blijkt dat er meerdere aandachtspunten zijn in dit domein, die een gestructureerde aanpak vragen.

In 2023 is een KPI-rapportage opgesteld voor zowel overgebrachte archiefbescheiden als voor niet-overgebracht archiefbescheiden. Beide rapportages geven een gedetailleerd totaalbeeld van de stand van zaken van de kritische prestatie indicatoren. Op basis van deze rapportages is een 'verbeterplan informatiehuishouding' opgesteld. Deze bevat geprioriteerde maatregelen om het informatie- en archiefbeheer (beter) op orde te krijgen. De KPI-rapportages en het verbeterplan zijn door het college vastgesteld ([link collegebesluit](#)) en ter informatie aan de raad aangeboden ([link raadsinformatiebrief](#)). De uitvoering van het verbeterplan is in 2024 gestart. De raad wordt periodiek geïnformeerd over de voortgang.

Het informatie- en archiefbeheer maakt onderdeel uit van het informatiemanagement van de gemeente Haaksbergen. Wij hebben de ambitie het informatiemanagement te versterken. Wij hebben daarvoor een samenwerkingsverzoek bij de gemeente Hengelo ingediend. In het najaar van 2023 hebben wij van de gemeente Hengelo een positieve reactie op dit verzoek ontvangen. Eind 2023 is ambtelijk gestart met het opstellen van een intentieovereenkomst samenwerking informatiemanagement Haaksbergen-Hengelo. In 2024 zal deze intentieovereenkomst nader uitgewerkt worden, ter ondertekening worden voorgelegd aan beide colleges en zullen de eerste opgaven gezamenlijk (Haaksbergen en Hengelo) opgepakt en uitgevoerd worden.

Domein Statushouders

Op 1 januari 2023 zijn we begonnen met een nieuwe taakstelling van 30 te huisvesten statushouders in de eerste helft van 2023. Door de voorsprong van 9 in 2022, was het te huisvesten aantal statushouders in de eerste helft van 2023 nog 21. Op 1 juli 2023 was de taakstelling 25 na een bijstelling vanuit de provincie. Daarom was het totaal aantal te huisvesten statushouders formeel 46 in 2023. Daarvan zijn er in totaal 34 gehuisvest. Dat betekent een achterstand van 12 statushouders. In 2023 heeft het COA problemen gehad met het koppelen van statushouders aan onze gemeente. Daarom wordt het toezicht niet geïntensiveerd.

De grote opdracht van het huisvesten van statushouders is een nationaal probleem. Daarom heeft het Rijk erop aangedrongen bij de provincie dat er een intensivering van het beoordelingskader IBT moet plaatsvinden. De provincie heeft dit opgepakt en er heeft een aantal aanpassingen plaatsgevonden. In het aangescherpte toezichtkader wordt meegewogen of eventuele achterstanden in huisvesting uit vorige perioden zijn weggewerkt. Indien het er naar uitziet dat een gemeente de taakstelling niet gaat halen, wordt een ambtelijk overleg ingepland. Daarbij wordt informatie opgevraagd en geëvalueerd welke stappen genomen kunnen worden om aan de taakstelling te voldoen. In een dergelijk geval wordt de frequentie van monitoring geïntensiveerd van maandelijks naar tweewekelijks. Wij voldoen op dit moment niet aan de taakstelling.

Domein Erfgoed

Het kleurbeeld op dit domein is groen. Haaksbergen heeft een erfgoedverordening uit 2018. Na het aanstellen van een nieuwe adviescommissie ruimtelijke kwaliteit in het kader van de nieuwe Omgevingswet wordt deze verordening geactualiseerd. Er is een Erfgoedraad actief. Het VTH proces met betrekking tot monumenten is zorgvuldig vormgegeven, wel is er weinig capaciteit voor handhaving en heeft het thema monumenten daarin geen prioriteit.

Archeologische verwachtingswaarden zijn geborgd in de bestemmingsplannen, daarnaast wordt er gebruikt gemaakt van de Cultuurhistorische Atlas van de provincie Overijssel.

Bijlage 6. SiSa 2023

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024								
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van A16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder A16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO)
			<i>Aard controle R Indicator: A16/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: A16/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A16/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: A16/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: A16/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: A16/06</i>
			€ 4.499.845	€ 0	€ 0	€ 422.700	€ 0	€ 47.802
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen (jaar T) POO	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)		
<i>Aard controle R Indicator: A16/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: A16/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A16/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A16/10</i>					
€ 0	€ 26.670	€ 4.997.017	€ 7.722.053					
JenV	A24	Regeling eenmalige specifieke uitkering voor gemeenten in verband met het treffen van maatregelen ter vermindering van overlast en criminaliteit veroorzaakt door asielzoekers in 2023 en 2024 Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Project afgerond in jaar T (Ja/Nee)	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld		
			<i>Aard controle R Indicator: A24/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A24/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A24/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A24/04</i>		
			€ 17.615	€ 17.615	Nee	Wordt in 2024 afgerond		

FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T)	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T)	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)	Normbedragen voor e (ja/nee)
	Gemeenten		Aard controle R Indicator: B2/01	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/02	Aard controle D2 Indicator: B2/03	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/04	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/05	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/06
			0	34	2	2	Ja	Ja
		Wijziging keuze per (2023/2024)		Eindverantwoording (Ja/Nee)	Reeks 1	Reeks 1		
			Aard controle n.v.t. Indicator: B2/07	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/08	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/09	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle n.v.t. Indicator: B2/10		
		N.V.T.		Nee	Reeks 1	Reeks 1		
		Reeks 1	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/11	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/12	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/13	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/14	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/15	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/16
			€ 2.025	€ 2.025			€ 1.947	€ 1.947
		Reeks 2	Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/17	Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/18	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/19	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/20	Normbedrag onderdeel d x aantal PVA's (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/21	Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PVA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/22
			€ 0	€ 12.920	€ 6.936	€ 6.936	€ 3.590	€ 0
		Reeks 2	Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/23	Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/24	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/25	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/26	Totaal Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling Aard controle n.v.t. Indicator: B2/27	
			€ 0	€ 12.000	€ 0	€ 0		€ 10.908

BZK	C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	Beschikingsnummer /naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 december 2023 (Ja/Nee)	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
		Gemeenten	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/01	Aard controle R Indicator: C32/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/03	Aard controle D2 Indicator: C32/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/06
			1 SUVIS21-01731698	€ 0	€ 0		Voorgaand jaar was in de SiSa-bijlage aangegeven dat het Assink Lyceum nog geen aanvang had gemaakt, omdat toen gesprekken gaande waren tussen het schoolbestuur en de gemeente over de (versnelling) van een nieuwbouwlokatie.	Nee
			Kopie Beschikingsnummer/Naam	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.)	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: C32/07	Aard controle D2 Indicator: C32/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/09			
			1 SUVIS21-01731698		Zie ook toelichting C32/05. Op 18-12-2023 is een overeenkomst afgesloten met het aannemingsbedrijf voor de uitvoering van de werkzaamheden. Volgens de voorlopige planning zullen de werkzaamheden begin 2024 aanvangen.			
				Nee				
BZK	C41B	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw	Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen	Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning, capaciteit en expertise	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aantal projecten dat (in jaar T) is geholpen met middelen	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen
		SiSa tussen medeoverheden	Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/01	Aard controle R Indicator: C41B/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/03	Aard controle R Indicator: C41B/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/06
			1 030004 Provincie Overijssel	€ 23.169	€ 50.192	€ 0	1	1
			Kopie provinciecode	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/09			
			1 030004 Provincie Overijssel	93	Ja			

BZK	C55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: C55/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: C55/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/06</i>
			150	€ 300.000	€ 374.000	5	€ 9.000	€ 15.000
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten			
<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: C55/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/09</i>						
0	€ 0	€ 0						
Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen			
<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/12</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/13</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/14</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/15</i>			
0	0	2	0	0	153			
BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			<i>Aard controle R Indicator: C62/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C62/02</i>				
			€ 750	Nee				

BZK	C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Besteding (jaar T)	Bedrag doorgeschoven naar t+1	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is	Aantal gebruikte leermiddelen	
			Aard controle R Indicator: C92/01	Aard controle R Indicator: C92/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/05	
			€ 23.752	€ 0	1	81	4	
BZK	C94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	Beschikkningsnummer	Besteding (jaar T)	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...] , eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen zijn genomen [...]	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...] , eventueel in samenhang [...] met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300	Het aantal woningen waarbij een hogere bijdrage dan € 4.000 is toegekend, het aantal woningen dat daarvan niet voldoet aan de betreffende uitzonderingsgevallen [...] en	Het totaalbedrag van de overschrijding boven de € 4.000 van die laatsbedoelde woningen
			Aard controle n.v.t. Indicator: C94/01	Aard controle R Indicator: C94/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C94/03	Aard controle R Indicator: C94/04	Aard controle R Indicator: C94/05	Aard controle R Indicator: C94/06
			1 LIA23-03619859	€ 0	0	0	0	€ 0
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a, van de regeling	Besteding van middelen ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen.	Eindverantwoording (ja/nee)		
			Aard controle R Indicator: C94/07	Aard controle R Indicator: C94/08	Aard controle R Indicator: C94/09	Aard controle n.v.t. Indicator: C94/10		
			1	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	

OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, ouders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Gemeenten					
									Aard controle R Indicator: D8/01	Aard controle R Indicator: D8/02	Aard controle R Indicator: D8/03	Aard controle R Indicator: D8/04	Aard controle R Indicator: D8/05
									€ 185.527	€ 0	€ 29.994	€ 0	€ 139.075
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid							
			Aard controle n.v.t. Indicator: D8/06	Aard controle R Indicator: D8/07	Aard controle n.v.t. Indicator: D8/08	Aard controle R Indicator: D8/09							
			1 060158 Gemeente Haaksbergen	€ 0	060158 Gemeente Haaksbergen	€ 0							
OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)						
									Aard controle R Indicator: D14/01	Aard controle R Indicator: D14/02	Aard controle R Indicator: D14/03	Aard controle R Indicator: D14/04	Aard controle R Indicator: D14/05
									€ 107.779	€ 0	€ 0	€ 0	€ 67.187
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs							
			Aard controle n.v.t. Indicator: D14/06	Aard controle R Indicator: D14/07	Aard controle n.v.t. Indicator: D14/08	Aard controle R Indicator: D14/09							
			1 060158 Gemeente Haaksbergen	€ 0	060158 Gemeente Haaksbergen	€ 0							

lenW	E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen emaaft de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E44B/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: E44B/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/06</i>
			1 060158 Gemeente Haaksbergen	IENW/BSK-2023/377838	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie CBS(code)	Kopie beschikingsnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/09</i>			
			1 060158 Gemeente Haaksbergen	IENW/BSK-2023/377838	Nee			
			Kopie CBS(code)	Kopie beschikingsnummer	Naam/nummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/12</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/13</i>		
			1 060158 Gemeente Haaksbergen	IENW/BSK-2023/377838	053HA-1 Sterkerstraat en omgeving Haaksbergen	Nee		
			2		053HA-2 Parallelweg Haaksbergen	Nee		
			3		053HA-3 Brink en omgeving Haaksbergen	Nee		
lenW	E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		
		Provincies en Gemeenten	<i>Aard controle R Indicator: E84/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E84/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/04</i>		
			€ 88.510	€ 88.510	€ 44.255	Nee		
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/08</i>		
			1 318/ Verbreden fietspaden	Nee	318/ 800	nvt		
			2 321/ Vrijliggend fietspad -b=1,5 meter	Nee	321/ 0	nvt		

EZK	F28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel <i>Aard controle R Indicator: F28/01</i>	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel <i>Aard controle R Indicator: F28/02</i>	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten <i>Aard controle R Indicator: F28/03</i>	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten <i>Aard controle n.v.t. Indicator: F28/04</i>	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten <i>Aard controle R Indicator: F28/05</i>	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten <i>Aard controle n.v.t. Indicator: F28/06</i>
			€ 0	€ 180.666	€ 31.635	€ 212.301	€ 0	€ 0
			Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: F28/07</i>	Ja				
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2023 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2/01</i>	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2/02</i>	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) <i>Aard controle R Indicator: G2/03</i>	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) <i>Aard controle R Indicator: G2/04</i>	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle R Indicator: G2/05</i>	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle R Indicator: G2/06</i>
			€ 4.021.042	€ 64.771	€ 124.647	€ 0	€ 44.526	€ 634
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) <i>Aard controle R Indicator: G2/07</i>	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk) Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) <i>Aard controle R Indicator: G2/08</i>	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) <i>Aard controle R Indicator: G2/09</i>	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2/10</i>	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2/11</i>	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2/12</i>
			€ 49.700	€ 28.776	€ 0	€ 771.149	€ 3.217	€ 0
	Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) <i>Aard controle D2 Indicator: G2/13</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G2/14</i>	Ja					
	€ 0	Ja						

SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2023 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)	
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			<i>Aard controle R Indicator: G3/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/06</i>	
€ 5.000	€ 91.703	€ 75.602	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekking (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)					
Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire						
Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente						
<i>Aard controle R Indicator: G3/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/09</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G3/11</i>					
€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja					

SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2023 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)
				Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/06</i>
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 7.895	€ 68.482	€ 2.995		
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	-€ 342	€ 16.490	€ 996		
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	-€ 698	€ 14.953	€ 937		
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 6.855	€ 99.925	€ 4.928		
	Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)				
		Gemeente	Gemeente	Gemeente				
	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/10</i>				
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja				
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja				
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja				
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja				
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja				
6	Totaal	0	0	N.v.t.				
	Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)			
		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente			
	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/12</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/13</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/14</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/15</i>			
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)							
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)							
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)							
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)							
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)							
6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0			
	Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwietschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwietschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire				
		Gemeente	Gemeente	Gemeente				
	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/16</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/17</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: G4/18</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/19</i>				
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0			
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0			
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0			
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0			
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0			
6	Totaal	0	0	0	0			

SZW	G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2023 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) Gemeente	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente		
			<i>Aard controle R</i> Indicator: G10/01	<i>Aard controle R</i> Indicator: G10/02	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: G10/03		
			€ 64.316	€ 0	Ja		
SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ gemeentedeel 2023 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente		
			<i>Aard controle R</i> Indicator: G12/01	<i>Aard controle R</i> Indicator: G12/02	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: G12/03		
			€ 0	€ 0	Ja		
SZW	G13	Onderwijsroute_ deel gemeente 2023 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)
			<i>Aard controle R</i> Indicator: G13/01	<i>Aard controle R</i> Indicator: G13/02	<i>Aard controle R</i> Indicator: G13/03	<i>Aard controle R</i> Indicator: G13/04	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: G13/05
			€ 17.588	€ 0	€ 0	€ 0	ja

VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende subsidie				
			<i>Aard controle R Indicator: H4/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02</i>				
			€ 60.127	€ 68.373				
			Activiteiten	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H4/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: H4/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: H4/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: H4/06</i>	<i>Aard controle R Indicator: H4/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H4/08</i>
			1 1.3 Onderhoud	€ 31.947	€ 31.947			
2 2.1 Aankoop	€ 1.868		€ 1.868					
3 2.3 Beheer en exploitatie	€ 24.293		€ 24.293					
4 Effect btw-mengpercentage	€ 4.336			€ 4.336				
5 1.1 Nieuwbouw	€ 5.929	€ 5.929			Betreft een Art. 13 activiteit.			
VWS	H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	Beschikkingnummer	Totaal bedrag volgens beschikking	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T)	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T)	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/02</i>	Gerealiseerd <i>Aard controle R Indicator: H8/03</i>	Gerealiseerd <i>Aard controle R Indicator: H8/04</i>	Gerealiseerd <i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/05</i>	Gerealiseerd <i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/06</i>
			1 142524	€ 37.717	€ 0	€ 32.993	€ 0	€ 37.717
		Kopie beschikkingnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)					
		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/08</i>					
		1 142524	Ja					
VWS	H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle R Indicator: H12/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: H12/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H12/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H12/04</i>		
		€ 1.594	€ 7.803	Ja	Nee			

VWS	H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Naam onderdeel	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel	Besteding (jaar T) per onderdeel	Welk bedrag per onderdeel neemt u mee van 2023 naar 2024?	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per onderdeel	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)?	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: H30/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/06</i>	
			1 Lokaal Sportakkoord	€ 30.428	€ 30.428	€ 0	€ 30.428	Ja	
			2 Brede regeling combinatiefuncties	€ 105.704	€ 88.355	€ 17.349	€ 88.355	Ja	
			3 Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 26.562	€ 21.240	€ 5.312	€ 21.240	Ja	
			4 Kansrijke Start	€ 19.922	€ 15.928	€ 3.984	€ 15.928	Ja	
			5 Mentale Gezondheid	€ 9.297	€ 5.942	€ 1.859	€ 5.942	Ja	
			6 Aanpak overgewicht en obesitas	€ 23.242	€ 20.000	€ 3.242	€ 20.000	Ja	
			7 Valpreventie	€ 68.398	€ 40.568	€ 13.680	€ 40.568	Ja	
			8 Leefomgeving	€ 13.281	€ 10.650	€ 2.631	€ 10.650	Ja	
			9 OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 3.320	€ 2.610	€ 664	€ 2.610	Ja	
			10 Versterken sociale basis	€ 48.476	€ 38.798	€ 9.695	€ 38.798	Ja	
			11 Mantelzorg	€ 13.281	€ 10.625	€ 2.656	€ 10.625	Ja	
			12 Eén tegen eenzaamheid	€ 13.281	€ 10.617	€ 2.656	€ 10.617	Ja	
			13 Welzijn op recept	€ 7.305	€ 7.304	€ 1	€ 7.304	Ja	
			14 Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 3.320	€ 3.320	€ 0	€ 3.320	Ja	
			15 Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 11.820	€ 7.898	€ 2.364	€ 7.898	Ja	
			Kopie naam onderdeel	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)?					
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/08</i>					
			1 Lokaal Sportakkoord	Nee					
			2 Brede regeling combinatiefuncties	Ja					
			3 Terugdringen Gezondheidsachterstanden	Nee					
			4 Kansrijke Start	Ja					
			5 Mentale Gezondheid	Nee					
			6 Aanpak overgewicht en obesitas	Nee					
			7 Valpreventie	Ja					
			8 Leefomgeving	Nee					
			9 OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	Ja					
			10 Versterken sociale basis	Nee					
			11 Mantelzorg	Nee					
			12 Eén tegen eenzaamheid	Nee					
			13 Welzijn op recept	Ja					
			14 Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	Nee					
			15 Coördinatiekosten regionale aanpak	Nee					
			Eindverantwoording (Ja/Nee)						
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/09</i>						
			Nee						

VWS	H32	Regeling specifieke uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden	Beschikingsnummer / kenmerk	Totaal ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen									
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H32/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H32/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H32/03</i>									
			<i>MEOZ23211</i>	€ 622.068	€ 0									
			Naam zwembad	Totale verlening per zwembad (jaar T)	Cumulatieve besteding per zwembad (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Verduurzamingsplan aanwezig (Ja/Nee)	Toelichting							
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H32/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H32/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: H32/06</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: H32/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H32/08</i>							
			1 <i>De Wilder</i>	€ 622.068	€ 0	Ja								

Bijlage 7. Portefeuilleverdeling

	Omschrijving Taakveld	Portefeuillehouder
0	Programma bestuur en ondersteuning	
0.1	Bestuur	mr. drs. R.G. Welten
0.2	Burgerzaken	mr. drs. R.G. Welten
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	drs. J.H. Scholten
0.4	Overhead	mr. J.H. Niemans / mr. drs. R.G. Welten
0.5	Treasury	mr. J.H. Niemans
0.61	OZB woningen	mr. J.H. Niemans
0.62	OZB niet woningen	mr. J.H. Niemans
0.63	Parkeerbelasting	mr. J.H. Niemans
0.64	Belastingen overig	mr. J.H. Niemans
0.7	Algemene uitkering en gemeentefonds	mr. J.H. Niemans
0.8	Overige baten en lasten	mr. J.H. Niemans
0.9	Vennootschapsbelasting	mr. J.H. Niemans
0.10	Mutaties reserves	mr. J.H. Niemans
0.11	Resultaat rekening van baten en lasten	mr. J.H. Niemans
1	Programma veiligheid	
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	mr. drs. R.G. Welten
1.2	Openbare orde en veiligheid	mr. drs. R.G. Welten
2	Programma verkeer en vervoer	
2.1	Verkeer en vervoer	drs. J.H. Scholten
2.2	Parkeren	drs. J.H. Scholten
2.5	Openbaar vervoer	drs. J.H. Scholten
3	Programma economie	
3.1	Economische ontwikkeling	mr. J.H. Niemans
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	drs. J.H. Scholten
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	mr. J.H. Niemans
3.4	Economische promotie	mr. J.H. Niemans
4	Programma onderwijs	
4.1	Openbaar basisonderwijs	P. van Zwanenburg
4.2	Onderwijshuisvesting	drs. J.H. Scholten
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	P. van Zwanenburg
5	Programma sport, cultuur en recreatie	
5.1	Sportbeleid en activering	P. van Zwanenburg
5.2	Sportaccommodaties	drs. J.H. Scholten
5.3	Cultuur	P. van Zwanenburg
5.4	Musea	P. van Zwanenburg
5.5	Cultureel erfgoed	P. van Zwanenburg
5.6	Media	P. van Zwanenburg
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	drs. J.H. Scholten / mr. J.H. Niemans
6	Programma sociaal domein	
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	P. van Zwanenburg
6.2	Wijkteams	P. van Zwanenburg
6.3	Inkomensregelingen	P. van Zwanenburg
6.4	Begeleide participatie	P. van Zwanenburg
6.5	Arbeidsparticipatie	P. van Zwanenburg
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	P. van Zwanenburg
6.7	Maatwerkdienstverlening 18+	P. van Zwanenburg
6.8	Maatwerkdienstverlening 18-	P. van Zwanenburg
6.9	Geëscaleerde zorg 18+	P. van Zwanenburg
6.10	Geëscaleerde zorg 18-	P. van Zwanenburg
7	Programma volksgezondheid en milieu	
7.1	Volksgezondheid	P. van Zwanenburg
7.2	Riolering	drs. J.H. Scholten
7.3	Afval	mr. J.H. Niemans
7.4	Milieubeheer	mr. J.H. Niemans
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	mr. drs. R.G. Welten
8	Programma volkshuisvesting en RO	
8.1	Ruimtelijke ordening	drs. J.H. Scholten
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	drs. J.H. Scholten
8.3	Wonen en bouwen	drs. J.H. Scholten

Bijlage 8. Afschrijvingstermijnen

Het afschrijvingsbeleid staat beschreven in de Financiële verordening Haaksbergen (9.1c). De immateriële en materiële vaste activa worden afgeschreven zoals hieronder weergegeven.

Afschrijvingsbeleid immateriële vaste activa

De volgende immateriële vaste activa worden lineair afgeschreven in:

- a. maximaal 40 jaar: bijdragen aan activa in eigendom van derden
- b. 5 jaar: kosten voor onderzoek en ontwikkeling
- c. 5 jaar: computerapplicaties

Afschrijvingsbeleid materiële vaste activa

Materiële vaste activa zijn investeringen met een meerjarig economisch nut of met een meerjarig maatschappelijk nut.

Economisch nut

Activa met economisch nut en een verkrijgingsprijs van minder dan €5.000 worden niet geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen. Gronden en terreinen worden namelijk altijd geactiveerd. Op gronden en terreinen wordt niet afgeschreven. De volgende materiële vaste activa met economisch nut worden lineair afgeschreven in:

- a. maximaal 60 jaar: rioleringen
- b. 10 jaar: aanleg tijdelijke terreinwerken
- c. 40 jaar: nieuwbouw woonruimten en schoolgebouwen
- d. 40 jaar: nieuwbouw kantoren en bedrijfsgebouwen
- e. 15 jaar: nieuwbouw tijdelijke woonruimten en tijdelijke bedrijfsgebouwen
- f. 25 jaar: renovatie, restauratie en aankoop woonruimten en schoolgebouwen
- g. 25 jaar: renovatie, restauratie en aankoop kantoren en bedrijfsgebouwen
- h. 15 jaar: technische installaties in bedrijfsgebouwen
- i. 10 jaar: veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen
- j. 10 jaar: telefooninstallaties
- k. 5 jaar: automatiseringsapparatuur
- l. 10 jaar: kantoormeubilair en schoolmeubilair
- m. 8 jaar: motorvoertuigen
- n. 8 jaar: zware transportmiddelen en schuiten
- o. 8 jaar: aanhangwagens, personenauto's en lichte motorvoertuigen
- p. 10 jaar: aanleg kunstgrasvelden

Maatschappelijk nut

De volgende materiële vaste activa met maatschappelijk nut worden lineair afgeschreven in:

- a. 10 jaar: parken, sportvelden en groenvoorzieningen
- b. 25 jaar: wegen, straten, pleinen en rotondes
- c. 25 jaar: tunnels, viaducten en bruggen
- d. 25 jaar: geluidswallen
- e. 15 jaar: openbare verlichting
- f. 10 jaar: belijningen en bebodingsen, straatmeubilair en rijwielstallingen
- g. 25 jaar: waterwegen, waterbergingen, kades, sluizen, waterkeringen en walbeschoeiing
- h. 15 jaar: pompen en gemalen
- i. 25 jaar: fiets- en wandel/voetpaden
- j. 25 jaar: parkeerplaatsen en verkeersremmende voorzieningen
- k. 15 jaar: verkeersregelinstallaties
- l. 10 jaar: speeltoestellen

Bijlage 9. Afkortingenlijst

A

AB	-	Algemeen Bestuur
APPA	-	Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers
AR	-	Algemene Reserve
AVG	-	Algemene Verordening Gegevensbescherming

B

BOA	-	Buitengewoon Opsporingsambtenaar
BBV	-	Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
BCF	-	Btw-compensatiefonds
BUIG	-	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten
BNG	-	Bank Nederlandse Gemeenten
Btw	-	Belasting toegevoegde waarde

C

COELO	-	Centrum Onderzoek Economie Lagere Overheden
Covid-19	-	Coronavirus

D

E

F

Fido	-	Wet financiering decentrale overheden
Fte	-	Fulltime equivalent

G

GBTwente	-	Gemeentelijk Belastingkantoor Twente
GGD	-	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GOAB	-	Gemeentelijke Onderwijsachterstandenbeleid
GRP	-	Gemeentelijk Rioleringsplan
GVVP	-	Gemeentelijke Verkeers- en Vervoersplan

H

HOV	-	Haaksbergse Ondernemers Vereniging
-----	---	------------------------------------

I

IVP	-	Integraal Veiligheidsplan
-----	---	---------------------------

J

K

KGO	-	Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving
-----	---	----------------------------------

L

LEADER	-	Europees subsidieprogramma voor plattelandsontwikkeling
LED	-	Light Emitting Diode
LSA	-	Lokale Samenwerkingsagenda
LETS	-	Lokaal Economisch Transactie Systeem

M**N****O**

ODT	-	Omgevingsdienst Twente
OLCT	-	Openbaar Lichaam Crematoria Twente
OZB	-	Onroerende zaakbelastingen
OZJT	-	Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp Twente

P

POC	-	Percentage of completion
-----	---	--------------------------

Q**R**

RIEC	-	Regionaal Informatie en Expertisecentrum
------	---	--

S

SON	-	Stadsbank Oost-Nederland
SPUK	-	Regeling specifieke uitkering stimulering sport
SWB	-	Sociaal Werkvoorzieningsbedrijf

T

TOZO	-	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers
------	---	--

U**V**

VAB	-	Vrijkomende Agrarische Bebouwing
VNG	-	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VRT	-	Veiligheidsregio Twente
VTT	-	Veilig Thuis Twente
VVE	-	Voorschoolse- en Vroegschoolse Educatie

W

WAZO	-	Wet arbeid en zorg
Wlz	-	Wet langdurige zorg
Wmo	-	Wet maatschappelijke ondersteuning
Wnra	-	Wet normalisering rechtspositie ambtenaren
WOZ	-	Waardering onroerende zaken
Wsnp	-	Wettelijke schuldsanering natuurlijke personen
Wsw	-	Wet sociale werkvoorziening

X

Y

Z

ZIN

- Zorg in Natura